

GUVERNUL ROMÂNIEI

**PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ
(2011 – 2013)**

**BUCUREȘTI
APRILIE 2011**

CUPRINS

INTRODUCERE	4
Capitolul 1 - SCENARIUL MACROECONOMIC PENTRU PERIOADA 2011-2014.....	6
Capitolul 2 - SUPRAVEGHEREA MACRO-ECONOMICĂ.....	9
Capitolul 3 - MĂSURI INIȚIATE CA RĂSPUNS LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE DE ȚARĂ.....	16
Capitolul 4 - ABORDAREA OBSTACOLELOR MAJORE ÎN CALEA CREȘTERII ECONOMICE ȘI A OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ	18
Capitolul 5 - REFORME PRIORITARE PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU	20
5.1 CREȘTEREA EFICIENȚEI ȘI TRANSPARENȚEI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	20
5.2 ÎMBUNĂTĂȚIREA MEDIULUI DE AFACERI.....	39
5.2.1 Strategii guvernamentale pentru mediul de afaceri	40
5.2.2 Reducerea arrieratelor din economie	46
5.2.3 Revitalizarea industriilor culturale și creative	50
5.2.4 Simplificarea și modernizarea procedurilor fiscale	52
5.3 PACTUL EURO PLUS.....	55
Capitolul 6 - OBIECTIVE NAȚIONALE ȘI MĂSURI PENTRU ATINGEREA LOR.....	60
6.1 OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ	60
6.2 CERCETARE, DEZVOLTARE, INOVARE	74
6.3 SCHIMBĂRI CLIMATICE ȘI ENERGIE.....	81
6.3.1 Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile	81
6.3.2 Surse regenerabile de energie	93
6.3.3 Eficiența energetică	97
6.4. EDUCAȚIA.....	105
6.4.1 Impactul legii educației naționale asupra sistemului educațional românesc ...	105
6.4.2 Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii.....	109
6.4.3 Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară.....	112
6.5 INCLUZIUNEA SOCIALĂ / REDUCEREA SĂRĂCIEI	115
Capitolul 7 - ASPECTE ORIZONTALE ȘI METODOLOGICE	126
7.1 STABILIREA ȚINTELOR NAȚIONALE EUROPA 2020	126
7.2 ELABORAREA PROIECTULUI PNR	127
7.3 ELABORAREA PNR FINAL	127
7.4 COMUNICAREA PUBLICĂ.....	127
7.5 MONITORIZARE	128
ANEXE	130

ABREVIERI

ACIS	Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
ANCS	Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
ANFP	Agencia Națională a Funcționarilor Publici
ANPM	Agencia Națională pentru Protecția Mediului
ANPS	Agencia Națională pentru Prestații Sociale
ANOFM	Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ARACIS	Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei
ASAS	Academia de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Sisești"
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BNR	Banca Națională a României
CC	Consiliul Concurenței
CE	Comunitățile Europene
CNP	Comisia Națională de Prognoză
CNDIPT	Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic
DAE	Departamentul pentru Afaceri Europene
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INEGES	Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră
INS	Institutul Național de Statistică
ISMB	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
ISPE	Institutul de Studii și Proiectări Energetice
LRTAP	Poluare Transfrontalieră de Rază Lungă a Aerului
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MApN	Ministerul Apărării Naționale
MAI	Ministerul Administrației și Internelor
MCSI	Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MECTS	Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
MECMA	Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri
MDRT	Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MMFPS	Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
MMP	Ministerul Mediului și Pădurilor
MoU	Memorandumul de Înțelegere dintre Comunitatea Europeană și România
MTI	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizații neguvernamentale
PNDR	Programul Național pentru Dezvoltare Rurală
POS CCE	Programul Operațional Sectorial <i>Creșterea Competitivității Economice</i>
PO DCA	Programul Operațional <i>Dezvoltarea Capacității Administrative</i>
POS DRU	Programul Operațional Sectorial <i>Dezvoltarea Resurselor Umane</i>
POS Mediu	Programul Operațional Sectorial Mediu
SGG	Secretariatul General al Guvernului
SG COM	Secretariatul General al Comisiei Europene
SNSPA	Școala Națională de Studii Politice și Administrative

INTRODUCERE

Programul Național de Reformă 2011-2013 (PNR) reprezintă platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), având ca priorități realizarea unei economii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și de coeziune socială.

Utilizarea judicioasă a acestui instrument, prin asumarea reformelor necesare și realiste în contextul european al eforturilor pentru atingerea obiectivelor Strategiei *Europa 2020*, permite concertarea demersurilor naționale pentru modernizarea economiei și societății românești și susține convergența economico-socială cu celelalte state membre ale UE.

Pornind de la obiectivele acestei strategii, România și-a stabilit, prin *Programul Național de Reformă*, prioritățile și obiectivele proprii care fixează cadrul și direcțiile de dezvoltare economică sustenabilă. Mobilizarea eforturilor instituționale și financiare, dublată de obținerea unui larg consens la nivelul întregii societăți, au constituit factori determinanți pentru transpunerea în realitate a acestor obiective și priorități naționale.

Astfel, noua viziune a Guvernului României asupra creșterii economice și a nivelului de trai, mai clară și mai dinamică, a dus spre o colaborare mai fructuoasă între administrația publică centrală, Parlament, partenerii sociali, structurile asociative ale administrației publice locale, ONG-uri, mediu academic și instituțiile financiare internaționale, în scopul implementării reformelor necesare pentru corectarea dezechilibrelor financiare și reluarea creșterii economice.

În mod natural, *PNR 2011-2013* continuă reformele asumate în *PNR 2007-2010* și propune reforme noi, derivate din specificul obiectivelor Strategiei *Europa 2020* și al documentelor atașate (inițiative emblematiche, *Analiza anuală a creșterii*, *Pactul Euro Plus*). În acest context, *PNR 2011-2013* va include, pe lângă acțiunile nou identificate, și o parte dintre acțiunile aflate deja în curs de implementare (de exemplu, cele referitoare la condiționalitățile ce trebuie respectate de România în relația cu Fondul Monetar Internațional și cu alte instituții financiare internaționale).

Totodată, elaborarea și aplicarea *PNR 2011-2013* coincide cu perioada de revenire economică, criza economică fiind văzută ca o oportunitate majoră de a implementa măsurile de reformă bugetară și structurală, care să crească capacitatea economiei românești de a face față pe termen lung presiunilor competitive globale, de a atrage investiții străine directe și de a crea locuri de muncă.

Răspunsul României la efectele crizei economice și recesiunii economiei s-a concretizat în adoptarea, în anul 2010, a unui buget consolidat, având ca principală coordonată limitarea creșterii deficitului intern, dar și a celui extern. Totodată, guvernul și-a concentrat eforturile pe identificarea unor soluții pe termen scurt, menite să diminueze dezechilibrele macroeconomice. În acest scop, măsurile principale din domeniul politicii fiscal-bugetare au vizat reducerea deficitului către nivelul stabilit de *Pactul de Stabilitate și Creștere* și orientarea resurselor către investiții care susțin creșterea economică. Programul economic cuprinzător convenit cu Fondul Monetar Internațional, Comunitatea Europeană și alte instituții financiare internaționale (Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare) definește, într-o foaie de parcurs, un set de obiective-cheie de consolidare și reformare a administrației fiscale, de supraveghere a sectorului financiar și de reformare structurală (piața muncii, educație, infrastructura de mediu). În conformitate cu *Programul de Guvernare*, *Programul de*

Convergență, Strategia Fiscal Bugetară și ținând cont de obiectivele UE prevăzute în Strategia Europa 2020, strategia economică pe termen mediu a României vizează următoarele obiective:

- a. reluarea procesului de creștere economică și crearea de noi locuri de muncă;
- b. ajustarea deficitului public și a deficitului de cont curent până la valori la care să facă posibilă finanțarea lor și continuarea procesului de dezinflație;
- c. protejarea categoriilor de populație cele mai afectate de criza economică;
- d. îmbunătățirea predictibilității și performanțelor politicii fiscale pe termen mediu și maximizarea și utilizarea eficientă a fondurilor de la Uniunea Europeană;
- e. asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice;
- f. restructurarea și eficientizarea activității administrației publice;
- g. implementarea fermă a angajamentelor asumate în cadrul acordului financiar extern multilateral cu Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, Banca Mondială, precum și alte instituții financiare internaționale;
- h. implementarea reformelor prioritare pe termen scurt și mediu și a măsurilor specifice pentru atingerea obiectivelor naționale stabilite în contextul Europa 2020.

Pe termen scurt, prioritățile guvernului rămân în continuare legate de relansarea economică, crearea de locuri de muncă și asigurarea sustenabilității finanțelor publice. În acest sens, creșterea eficienței și transparenței administrației publice, alături de îmbunătățirea mediului de afaceri, se înscriu în categoria priorităților strategice pe termen scurt, menite să contribuie, în mod direct, la asigurarea condițiilor pentru atingerea țintelor asumate în contextul strategiei *Europa 2020*.

În ansamblul său, *Programul Național de Reformă* va stimula competitivitatea, productivitatea și potențialul de creștere a României, coeziunea socială, teritorială și convergența economică, toate acestea urmărind reducerea decalajelor în ceea ce privește dezvoltarea economică față de celelalte state membre ale Uniunii Europene.

*

* *

PNR a fost elaborat sub coordonarea Departamentului pentru Afaceri Europene din cadrul Guvernului României, pe baza contribuțiilor tuturor ministerelor și instituțiilor componente ale *Grupului de Lucru pentru Strategia Europa 2020*.

La baza *PNR* au stat documentele elaborate în cadrul a șapte grupuri de lucru sectoriale, coordonate de către DAE, constituite din reprezentanți ai principalelor ministere și instituții ale administrației publice centrale. De asemenea, *PNR* a inclus rezultatele dezbaterilor publice organizate de DAE și principalele ministere în iunie 2010 și martie 2011.

Proiectul *PNR 2011-2013* a fost transmis Comisiei Europene în noiembrie 2010 și este structurat în conformitate cu prevederile anexei la scrisoarea SG COM din data de 22 septembrie 2010.

PNR final a păstrat structura proiectului de *PNR*, la care au fost adăugate acțiuni suplimentare și informații privind impactul măsurilor asupra traiectoriei de atingere a țintelor.

Capitolul 1 - SCENARIUL MACROECONOMIC PENTRU PERIOADA 2011-2014

Redresarea economică în UE, deși încă fragilă, progresează într-un ritm mai rapid decât se anticipa. Pentru 2011, tabloul economic al UE pare mult mai încurajator decât la momentul prognozei de toamnă. Mediul extern mai favorabil va impulsiona exporturile UE, în special din economiile orientate către export. Pe lângă exporturi, ce vor susține în continuare redresarea, se așteaptă și o echilibrare a cererii interne.

Activitatea economică pe plan mondial a cunoscut o revigorare în ultimul trimestru din anul 2010, iar indicatorii de bază evidențiază accelerarea ritmului de revenire economică. Economia globală a depășit punctul critic al crizei, înregistrându-se în anul 2010 o revenire a cererii în multe dintre economiile avansate, dar și în economiile emergente și cele în curs de dezvoltare. Astfel, PIB-ul mondial s-a majorat cu 4,5%, iar cel al UE27 și din Zona Euro cu 1,8%, respectiv 1,7%.

Scenariul pentru anii următori ia în considerare creșterea produsului intern brut atât la nivel mondial, cât și în UE27, concomitent cu creșterea importurilor mondiale și a pieței exporturilor românești.

Pe fondul menținerii tendinței de reducere a cererii interne, în România declinul economic înregistrat în anul 2009 a continuat și în anul 2010, când **produsul intern brut** s-a diminuat cu 1,3%, ceea ce a reprezentat o evoluție mai bună decât se anticipase prin prognoza de toamnă. Pozitiv a fost faptul că s-a înregistrat concomitent și ajustarea deficitului bugetar de la 7,3% din PIB în anul 2009 la 6,5% și menținerea deficitului de cont curent în zona de sustenabilitate, respectiv 4,2% din PIB pentru al doilea an consecutiv. Anul 2010 poate fi considerat ca anul relansării producției industriale care s-a majorat cu 5,5%, recuperând în totalitate scăderea din anul 2009, dar având o structură adaptată mai bine la cerințele pieței externe și interne, precum și anul cu cele mai mari exporturi de bunuri, depășind chiar nivelul de dinainte de criză.

În contextul situației bugetare, a celei de pe piața muncii, dar și a structurii produsului intern brut pe partea ofertei, efecte crizei asupra PIB potențial al României sunt mixte: pe de o parte este afectat nivelul în anul 2009 când acesta se reduce cu 4,7% (factorul muncă contribuind cu -1,2 puncte procentuale, productivitatea totală a factorilor cu -5,0 puncte procentuale, iar capitalul cu 1,5 puncte procentuale), iar pe de altă parte, ratele de creștere pe termen mediu încetinesc de la valori de peste 6% în estimările dinaintea crizei la ritmuri de peste 3% pentru perioada 2011-2014.

Cadrul macroeconomic pentru anul 2011 ia în considerare faptul că evoluțiile economice și financiare se vor îmbunătăți și economia își va relua creșterea sustenabilă, astfel încât să fie posibilă o majorare a produsului intern brut cu 1,5%.

Pe termen mediu, respectiv perioada 2012-2014, scenariul de prognoză prevede accelerarea creșterii economice cu ritmuri între 4,0-4,7%, care să recupereze scăderile din anii 2009-2010 datorate crizei economico-financiare și să asigure reducerea decalajelor față de statele membre UE mai dezvoltate (*caching-up*). Scenariul se bazează pe îmbunătățirea activității în toate sectoarele economiei, în special în ramurile industriale cu potențial ridicat de export, precum și în sectorul construcțiilor care poate fructifica necesarul de infrastructură existent în toate domeniile.

Creșterea economică

- modificări procentuale anuale -

	2010	2011	2012	2013	2014
PIB real	-1,3	1,5	4,0	4,5	4,7
PIB nominal	3,1	5,5	8,9	9,1	9,3
<i>Componentele PIB-ului real</i>					
Cheltuielile consumului privat	-1,7	1,9	3,9	4,2	4,4
Cheltuielile consumului guvernamental	-3,6	-1,1	1,5	1,8	1,9
Formarea brută de capital fix	-13,1	3,4	5,8	7,8	8,5
Exporturi de bunuri și servicii	13,1	8,1	9,7	9,5	9,6
Importuri de bunuri și servicii	11,6	7,1	8,3	8,7	9,5
<i>Contribuții la creșterea PIB (procente)</i>					
Cererea internă finală	-5,2	1,8	4,1	4,8	5,1
Modificarea stocurilor	4,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Export net	-0,2	0,0	0,1	0,0	-0,2

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Cererea internă va fi motorul acestei evoluții, cu ritmuri de creștere a formării brute de capital fix de peste 5,8%, până la 8,5% în 2014. În timp ce cheltuielile consumului privat se vor majora cu ritmuri în jur de 4%, în condițiile creșterii veniturilor disponibile și a încrederii în climatul economic, cheltuielile cu consumul guvernamental vor începe să înregistreze dinamici pozitive, după doi ani de diminuare, care să asigure totuși reducerea ponderii lor în produsul intern brut și îmbunătățirea eficienței cheltuielilor bugetare. Exporturile și importurile de bunuri și servicii se vor menține la niveluri ridicate, înregistrând creșteri – în termeni reali - de peste 7%.

Pentru perioada 2011-2014 se estimează un ritm mediu anual de creștere al **exporturilor de bunuri** de 13,9%. Activitatea economică internă va necesita importuri suplimentare, în creștere, cu un ritm mediu anual de creștere de 11,6%. Ca urmare, ponderea deficitului comercial FOB-FOB în PIB se va situa pe un trend descendent până la 2,5% în anul 2014.

Comerțul exterior și contul curent

- mil. Euro -

	2010	2011	2012	2013	2014
Export FOB	37.294	42.910	49.135	55.865	62.850
- modificare procentuală anuală, %	28,2	15,1	14,5	13,7	12,5
Import CIF	46.802	52.310	58.530	65.320	72.695
- modificare procentuală anuală, %	20,1	11,8	11,9	11,6	11,3
Import FOB	43.199	48.280	54.025	60.290	67.100
- modificare procentuală anuală, %	20,1	11,8	11,9	11,6	11,3
Sold Balanță Comercială FOB - FOB	-5.905	-5.370	-4.890	-4.425	-4.250
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-9.508	-9.400	-9.395	-9.455	-9.845
Deficit de cont curent	-4.969	-5.635	-6.715	-6.505	-7.030
- % din PIB	-4,1	-4,3	-4,8	-4,2	-4,1

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Deficitul de cont curent se va menține în limite sustenabile, urmând să reprezinte 4,1% din PIB în anul 2014. Excedentul balanței transferurilor curente va compensa parțial, ca și până în prezent, impactul negativ al deficitului balanței comerciale și al balanței veniturilor.

În anul 2011, tendința de reducere a **inflației** va fi vizibilă la nivelul inflației de la sfârșitul anului, aceasta înregistrând o diminuare cu peste 3 puncte procentuale.

Pentru perioada 2012-2014 se prognozează intensificarea procesului de reducere a inflației, în contextul menținerii conduitei ferme a politicilor monetare, cât și a celorlalte componente de politici economice (fiscală, a veniturilor). Promovarea unei politici salariale prudente și continuarea reformelor structurale vor menține procesul de dezinflație pe o traiectorie sustenabilă. Astfel, rata inflației urmează să scadă până la nivelul de 2,5% (decembrie/decembrie an anterior) în anul 2014, cu o medie anuală de 2,8%.

Inflația

	- % -				
	2010	2011	2012	2013	2014
Inflația la sfârșitul anului	7,96	4,8	3,0	2,8	2,5
Inflația medie anuală	6,09	6,5	3,5	3,2	2,8

Sursa: *Comisia Națională de Prognoză*

Începând cu anul 2011, pe fondul reluării creșterii economice, se așteaptă ca și **piața muncii** să se îmbunătățească, creându-se condițiile pentru creșterea locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani, în vederea realizării obiectivului asumat în Strategia Europa 2020.

Forța de muncă

	- % -				
	2010	2011	2012	2013	2014
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,3	63,9	64,3	64,7	65,5
- bărbați	70,8	71,6	72,0	72,4	73,1
- femei	55,9	56,1	56,5	57,0	57,8
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	6,4	6,2	6,0	5,8

Sursa: *Comisia Națională de Prognoză*

De asemenea, se așteaptă ca **numărul șomerilor** (conform BIM) să intre pe o pantă descrescătoare, astfel încât rata șomajului să se diminueze până la 5,8%, nivel mai mic decât cel din anul 2010 cu 1,5 puncte procentuale.

Evoluția macroeconomică prognozată este expusă la o serie de **riscuri potențiale** care pot încetini tendința estimată:

- creșteri mai mici sau chiar scăderi ale economiei mondiale, inclusiv în economiile din cadrul Uniunii Europene care ar diminua cererea pentru exporturile românești;
- absorbția scăzută a fondurilor europene, ceea ce ar implica un nivel redus al investițiilor;
- propagarea unor efecte negative potențiale din cauza tensiunilor financiare acumulate în unele state membre. Dificultățile legate de datoriile publice externe ale unor state membre ale zonei euro pot transfera probleme în alte state din UE. Consolidarea fiscală din țările cu deficite bugetare mari poate induce reducerea cererii interne.
- menținerea unei creditări limitate cu efect asupra consumului;
- creșterea prețurilor internaționale (resurse energetice, materii prime, produse agricole);
- manifestarea unor condiții climatice nefavorabile pentru agricultură.

Capitolul 2 - SUPRAVEGHEREA MACRO-ECONOMICĂ¹

Întreaga construcție bugetară a anului 2011 ține seama de regulile prevăzute de noul concept de guvernare economică europeană al cărui pachet legislativ a fost lansat de Comisia Europeană și prin care se urmărește realizarea unei coordonări fiscale mai aprofundate pentru a preveni, detecta și corecta dezechilibrele macroeconomice și lipsa sau scăderea nivelului de competitivitate din cadrul UE. Mai mult, implementarea fermă a angajamentelor de ajustare fiscală asumate de România în cadrul programului de asistență financiară internațională multilaterală a fost esențială pentru atingerea, în 2010, a țintei de deficit bugetar de 6,5% din PIB (cash) - sub ținta de 6,8% estimată inițial - și înscrierea finanțelor publice pe o traiectorie sustenabilă.

Consolidarea cadrului fiscal bugetar, diminuarea și eliminarea arieratelor din economie², continuarea reformelor în domeniul salarizării bugetare, reformarea sistemului de pensii publice, aplicarea măsurilor de combatere a evaziunii fiscale și a muncii nedeclarate, stabilirea unei noi conduite fiscal-bugetare, formulate pe criteriul eficienței și eficacității, reprezintă pilonii construcției bugetare pe anul 2011.

Menținerea obiectivului de consolidare fiscal-bugetară rămâne – în continuare – o prioritate a Guvernului României. Astfel, reformele fiscale pentru perioada următoare au fost concepute astfel încât să prevină noi presiuni ale cheltuielilor, să îmbunătățească procesul construcției bugetare și să asigure eficiența colectării veniturilor și operațiunilor bugetare pe termen mediu. Aceasta înseamnă, practic, așezarea la baza politicii publice a performanțelor activităților finanțate și alocarea fondurilor pe criteriul eficienței.

Politica fiscal-bugetară pentru anul 2011 rămâne o politică prudentă, puternic ancorată în angajamentele asumate în relația cu instituțiile financiare internaționale. Principala provocare la adresa politicii fiscal-bugetare rămâne diminuarea deficitului structural. Implementarea legii salarizării unice pentru personalul din sectorul bugetar, a legii privind sistemul unitar de pensii publice, a Legii responsabilității fiscal-bugetare, inclusiv a strategiei fiscal-bugetare pe termen mediu, constituie pași importanți în realizarea reformelor în aceste domenii.

Pentru anul 2011 se are în vedere continuarea eforturilor de consolidare fiscală pentru atingerea unei ținte de deficit de 4,4% din PIB, respectiv 3% în anul 2012. Măsurile deja întreprinse pe linia consolidării fiscale vor facilita în anul 2011 atingerea unui ritm de creștere pozitiv de 1,5%, care va fi mai accelerat în anul 2012, la 4,0 %. Totuși, redresarea va fi influențată de o serie de factori precum: necesitatea continuării ajustărilor fiscale; diminuarea intrărilor de capital în comparație cu perioada dinaintea crizei; menținerea în continuare a unei rate înalte a șomajului; efectele propagate ale crizei din alte state membre.

Pe partea de venituri, principalele componente ale sistemului fiscal vor rămâne – în general - nemodificate. Veniturile bugetare (in cash) sunt estimate pentru anul 2011 la 33,2% din PIB. Va fi acordată prioritate prevenirii și combaterii fenomenelor privind evaziunea fiscală și munca nedeclarată, creșterii gradului de colectare, precum și implementării efective a planurilor de acțiune asumate în acest scop de către autoritățile române.

¹ Capitolul privind consolidarea fiscală este abordat în detaliu în cadrul Programului de Convergență.

² Criteriu structural de referință în noul acord preventiv semnat cu FMI și intrat în vigoare la 31 martie 2011.

În domeniul politicii de cheltuieli, pentru anul 2011, principala provocare o constituie continuarea ajustărilor, prin menținerea unor constrângeri bugetare și prin avansarea în implementarea reformelor structurale, așa cum sunt prezentate prin *Strategia fiscal bugetară pe termen mediu 2012-2014*. Prin urmare, se va avea în vedere o politica restrictivă care acomodează nevoile procesului de ajustare cu resursele limitate disponibile. În acest sens, prioritățile ce urmează să fie finanțate sunt stabilite cu mare atenție astfel încât efectul privind reluarea creșterii economice pe baze sustenabile să fie atins. Acțiunile principale vor fi orientate, în mod prioritar, către atingerea următoarelor obiective: reducerea graduală a deficitului bugetar până la valori sustenabile și corelate cu creșterea economică către nivelul deficitului prevăzut prin Tratatul de la Maastricht, respectiv 4,9% din PIB pentru 2011, 3,0% pentru anul 2012 și 2,6% pentru anul 2013 (în termeni ESA); asigurarea unei finanțări adecvate a deficitului bugetar și îmbunătățirea nivelului de încredere în economia națională; consolidarea nivelului veniturilor bugetare prin promovarea unor măsuri de lărgire a bazei de impozitare și de colectare mai eficientă a taxelor.

În ceea ce privește măsurile de ajustare a cheltuielilor, acestea vizează - în principal - o politică salarială care urmărește încadrarea în anvelopa de 7,5% din PIB, în anul 2011, scăderea ponderii în PIB a cheltuielilor cu salariile în sectorul bugetar cu până la un punct procentual în 2013, comparativ cu anul 2011. De asemenea, se are în vedere corelarea cu productivitatea muncii și asigurarea măsurilor de ajustare prin: eliminarea primei de vacanță și a celui de-al 13-lea salariu; o creștere medie salarială mai mare pentru cei cu salarii mici și mai redusă pentru cei cu salarii mai mari, concomitent cu diminuarea suplimentară a posturilor din sectorul bugetar, prelungirea măsurilor privind diminuarea cheltuielilor cu bunurile și serviciile, precum și a unor categorii de investiții (achiziționarea de autoturisme, mobilier, birotică); definitivarea standardelor de cost și a normativelor de personal din cadrul administrației publice centrale, măsuri punctuale pentru protejarea categoriilor vulnerabile.

Prin bugetul de stat pe anul 2011 guvernul a alocat resurse suplimentare dedicate atât obiectivelor de investiții, cât și îmbunătățirii absorbției fondurilor UE. Unele dintre măsuri au fost deja întreprinse prin trecerea unității de coordonare a instrumentelor structurale UE de la Ministerul Finanțelor Publice în cadrul aparatului de lucru al guvernului și în subordinea directă a Primului Ministru. Concomitent, în perioada următoare se are în vedere consolidarea autorității acestei unități, precum și a structurii de personal a acesteia. În privința priorităților, o atenție majoră va fi acordată investițiilor în sectorul energetic (asigurarea furnizării de energie eficientă este esențială pentru creșterea sustenabilă), infrastructurii de transport, rurale și de mediu (mai ales a celor cu cofinanțare europeană).

Arieratele³ continuă să rămână o problemă sensibilă a economiei românești, reprezentând principalul obstacol în promovarea reformei economice, prin menținerea unei presiuni constante asupra cererii agregate, inflației și contului curent. În prezent, se află în curs de realizare un inventar al arieratelor și facturilor neachitate până la sfârșitul lunii decembrie 2010, atât la nivelul administrației publice, cât și al întreprinderilor cu capital majoritar de stat. Până la sfârșitul lunii aprilie 2011 va fi elaborat un plan concret de acțiune pentru eliminarea arieratelor existente și acumularea altora noi.

Guvernul este hotărât să realizeze reforme profunde ale întreprinderilor cu capital majoritar de stat⁴, în special a celor din sectoarele-cheie care generează creștere economică,

³ În vechiul acord stand-by semnat cu FMI, domeniul arieratelor a reprezentat un criteriu cantitativ de performanță care nu a fost atins. Drept urmare, acesta constituie o condiționalitate în noul program convenit cu FMI.

⁴ Reprezintă criteriu de performanță atât în acordul preventiv semnat cu FMI, cât și memorandumul semnat cu UE.

precum sectorul energetic și cel al transporturilor. Prin urmare, se are în vedere elaborarea și implementarea unei strategii naționale cuprinzătoare de eficientizare și reformare a guvernantei corporatiste a acestora, însoțită de planuri strategice de acțiune.

În anul 2011, **datoria guvernamentală** (conform metodologiei ESA95) va înregistra o creștere controlată, corespunzător necesităților de finanțare a deficitului bugetar. Astfel, se estimează un nivel al datoriei guvernamentale de 33,2% din PIB, față de nivelul de 30,8% din PIB înregistrat la sfârșitul anului 2010.

Asigurarea unei funcționări adecvate și stabile pentru sectorul financiar

În perioada 2009-2010, stabilitatea financiară a României s-a confruntat cu provocări semnificative, dar a rămas robustă. Capitalizarea băncilor s-a majorat la niveluri confortabile, iar lichiditatea s-a menținut la valori corespunzătoare. Capitalul suplimentar necesar a provenit în exclusivitate de la acționarii băncilor. România nu a folosit bani publici în susținerea sectorului bancar pe durata crizei, apelând pro-activ la stimularea capitalizării și măsuri de reglementare. Raportul de solvabilitate calculat la nivel agregat se situează la un nivel confortabil (14,7 la sută, decembrie 2010), toate instituțiile de credit prezentând un raport de solvabilitate individual de peste 11 la sută. Rezultatele celui mai recent exercițiu de testare a rezistenței băncilor la șocuri economice au arătat că indicatorul de solvabilitate și rata fondurilor proprii de nivel 1 s-ar diminua cu maxim 3,5 puncte procentuale în cazul puțin probabil ca scenariul advers luat în considerare să se materializeze.

Profitabilitatea sectorului bancar a fost afectată în 2010. Restrângerea în termeni reali a creditului acordat sectorului privat, precum și deteriorarea calității portofoliului de credite au contribuit negativ la evoluția veniturilor nete din dobânzi ale băncilor. Scăderea apetitului pentru risc, reflectată prin întărirea standardelor de creditare ale instituțiilor de credit și prin orientarea acestora către investiții cu risc redus, a avut un impact negativ asupra profitabilității, pe fondul unui proces puternic de dezintermediere. După ce în 2009, sectorul bancar românesc a înregistrat rezultate financiare pozitive (+193 milioane euro), pe ansamblul anului 2010 au fost raportate pierderi (71 milioane euro), cauzate în principal de majorarea provizioanelor, ca urmare a accentuării riscului de credit. Încheierea anului 2010 cu pierdere nu este o caracteristică generalizată a sectorului bancar românesc. Principalele bănci de dimensiuni mijlocii și mari s-au menținut și în 2010 în teritoriu pozitiv în ceea ce privește profitabilitatea.

Calitatea portofoliului de credite s-a deteriorat în 2010. Rata creditelor neperformante⁵ a crescut de la 7,89 la sută la 11,85 la sută (decembrie 2009 - decembrie 2010). Pe măsură ce creșterea economică va câștiga în consistență, este de așteptat că presiunea asupra calității activelor bancare se va diminua. Banca Națională a României (BNR) își va continua atitudinea prudentă, monitorizând ca nivelul provizioanelor să se mențină la valori adecvate care să poată acoperi riscurile așteptate, iar nivelul de solvabilitate să rămână la praguri confortabile pentru a permite acoperirea eventualelor pierderi neașteptate. Evoluția viitoare a creditelor neperformante (având în vedere decalajul de timp între acestea și creșterea economică așteptată în 2011), precum și provocările generate de creditarea în valută acordată debitorilor neprotejați la riscul valutar, rămân însă preocupările majore pe termen scurt. Pe termen mediu, principalele provocări sunt schimbarea modelului de *business* al sectorului bancar în contextul conturării unui tipar

⁵ Calculată ca raport (A/B) între: A= expunere brută aferentă creditelor nebancale și dobânzilor în cazul cărora serviciul datoriei este mai mare de 90 zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor, și B=Total credite și dobânzi clasificate, aferente creditelor nebancale, exclusiv elementele în afara bilanțului.

sustenabil al creșterii economice diferit de modelul anterior de creștere, precum și prin raport cu modificările prezente și viitoare în cadrul de reglementare și supraveghere al sectorului financiar la nivelul UE, alături de creșterea gradului de cultură financiară a populației, pentru a preveni eventuale viitoare evoluții nesustenabile ale fluxurilor de credit.

BNR consideră creditarea în valută ca fiind o problemă atât de stoc, cât și de flux. BNR va monitoriza atent evoluția creditării în valută și va lua măsurile necesare pentru a se asigura că acordarea creditelor în valută se realizează astfel încât riscurile aferente debitorilor neacoperiți la riscul valutar să fie acoperite în mod corespunzător și reflectate cu acuratețe în costurile și prețurile serviciilor financiare. BNR a luat de timpuriu (începând dinainte de 2004) măsuri pentru diminuarea ritmului alert al creditului în valută, folosind un spectru larg de instrumente: prudențiale, de politică monetară și administrative⁶. Măsurile adoptate s-au dovedit eficiente, însă eficiența lor a fost limitată în timp și datorită mobilității depline a capitalurilor, experiență similară cu a altor țări. În acest context, este necesară o abordare unitară la nivel european sau internațional, măsurile luate la nivel național (vizând în special debitorii și subsidiarele locale ale băncilor străine) trebuind să fie completate printr-o evaluare și gestiune a riscului ameliorate, traduse în angajamente asumate de băncile-mamă, precum și de o cooperare sporită și eficientizată între autoritățile de supraveghere și reglementare din țările gazdă și cele de origine. Înființarea Comitetului European pentru Risc Sistemic poate constitui premisele necesare unei astfel de abordări, împreună cu sporirea concentrării asupra definirii și aplicării coerente la nivelul UE a unui cadru de măsuri macroprudențiale.

Revenirea creditării trebuie să aibă loc pe principii sustenabile, în care rolul creditării în monedă națională să devină preponderent. Aparatul macroprudențial va fi utilizat pentru asigurarea unei asemenea evoluții. Gradul mare de îndatorare a populației sugerează că băncile trebuie să-și concentreze activitatea de creditare spre sectorul companiilor nefinanciare. În acest context, este necesară continuarea procesului de consolidare fiscală pentru ca evicțiunea sectorului privat de la resursele băncilor să se diminueze.

Prin modificările și completările aduse prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului (OUG) nr. 99/2006 prin OUG nr. 26/2010, a fost introdus principiul potrivit căruia adoptarea măsurilor de restructurare a unei instituții de credit trebuie să asigure creditorilor acesteia un tratament care să nu fie mai puțin favorabil decât dacă instituția în cauză ar fi intrat direct în faliment, în absența măsurilor de restructurare. Astfel, creditorii și orice persoană ce se consideră prejudiciată prin măsurile respective se pot adresa instanței judecătorești pentru repararea prejudiciului, cuantumul despăgubirilor fiind limitat la diferența dintre valoarea estimativă care ar fi fost obținută de creditor dacă instituția de credit ar fi intrat direct în lichidare/faliment și valoarea efectiv obținută pentru creanța sa în procedura lichidării instituției de credit, ulterior aplicării măsurilor de restructurare.

Pe de altă parte, OUG nr.131/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar - FGDSB (republicată) a asigurat reglementarea condițiilor referitoare la constituirea,

⁶ Ne referim aici la persuasiune morală, limitări ale ponderii creditului în valoarea garanției și ale ponderii serviciului datoriei în venitul lunar net, diferențiat pentru creditele de consum și imobiliare, cu o abordare extinsă și în cazul instituțiilor financiare nebancale, rezerve minime obligatorii diferențiate (și crescătoare) pentru pasivele în valută vs. cele în lei, limite privind expunerile agregate (relativ la fondurile proprii) ale instituțiilor de credit față de debitorii neacoperiți la riscul valutar, coeficienți de testare la stres mai restrictivi pentru creditele acordate în valută (cu coeficienți semnificativ mai mari în cazul creditelor în dolari sau franci elvețieni), solicitări de majorare a capitalizării în cazul instituțiilor de credit cu expunere foarte mare pe creditele în valută sau cu o pondere a creditelor în valoarea garanțiilor mai ridicată la nivelul sistemului.

administrarea și utilizarea fondului special pentru despăgubirea persoanelor prejudiciate prin măsurile dispuse și implementate în cursul administrării speciale, a cărui gestionare va fi realizată de FGDSB.

De asemenea, OUG nr.131/2010 a asigurat continuarea procesului de întărire a încrederii deponenților în sistemul bancar prin măsuri vizând, pe de o parte, creșterea nivelului plafonului de garantare a depozitelor de la 50.000 euro la 100.000 euro începând cu 31 decembrie 2010 și, pe de altă parte, consolidarea poziției schemei de garantare a depozitelor din România prin:

- eliminarea din categoria resurselor financiare ale schemei de garantare a depozitelor a liniilor de credit *stand-by* (resurse de tip *ex-post*) acordate de către instituțiile de credit; această modificare adusă modului de finanțare a Fondului este realizată pe fondul creșterii resurselor efective (*ex-ante*), prin creșterea contribuției anuale (în cadrul intervalului prevăzut de legislație) și a gradului țintă de acoperire;
- revizuirea criteriilor de eligibilitate pentru membrii Consiliului de Administrație al Fondului, astfel încât niciunul dintre membrii acestui for să nu dețină în cadrul vreunei instituții de credit calitatea de angajat sau director, membru al consiliului de administrație, comitetului de supraveghere ori directoratului acesteia.

Pentru punerea în aplicare a angajamentului asumat de autoritățile române Ministerul Finanțelor Publice (MFP) - BNR față de organismele europene și internaționale, referitor la adoptarea cadrului legislativ necesar pentru implementarea cuprinzătoare a IFRS (*International Financial Reporting Standards*) de către sectorul bancar începând cu anul 2012, la nivelul BNR au fost întreprinse o serie de măsuri și acțiuni, fiind urmărită de asemenea o tranziție lină de la RAS (*Romanian Accounting Standards*) la IFRS în sensul consolidării nivelurilor de capitalizare și lichiditate efective înregistrate înaintea schimbării sistemului contabil de referință:

- ca urmare a întâlnirilor trilaterale MFP - BNR - Asociația Română a Băncilor (ARB) organizate în cursul anului 2009 s-a agreat ca trecerea la aplicarea efectivă a IFRS să fie precedată de o perioadă de tranziție de 3 ani (2009, 2010, 2011), în care toate instituțiile de credit sunt obligate să întocmească 2 seturi de situații financiare, respectiv unul conform cu directivele europene (set oficial), iar cel de-al doilea conform IFRS, obținut prin retratarea informațiilor prezentate în situațiile financiare conforme cu directivele europene; aceste aspecte sunt reglementate prin Ordinul BNR nr. 15/2009;
- elaborarea de către BNR a “Strategiei pentru implementarea IFRS de către instituțiile de credit” ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare individuale, în care sunt prevăzute principalele acțiuni și măsuri ce trebuie întreprinse la nivelul entităților implicate (BNR, instituții de credit, MFP), precum și principiile, cerințele și implicațiile specifice adoptării noilor standarde contabile; prin Ordinul BNR nr. 9/2010 se stabilește obligativitatea aplicării IFRS ca bază a contabilității și pentru întocmirea situațiilor financiare individuale, începând cu anul 2012, precum și obligativitatea elaborării de către fiecare instituție de credit de planuri de măsuri pentru punerea în aplicare a Strategiei, informarea periodică a BNR privind modul de îndeplinire a acestora, prezentarea dificultăților întâmpinate, obiective generale și punctuale;
- emiterea Ordinului BNR nr. 27/2010 care reglementează ținerea evidenței contabile conform tratamentelor IFRS;
- participarea, în prima jumătate a anului 2011, la lucrările grupurilor de lucru organizate la nivelul Comisiei de Contabilitate din cadrul ARB care are ca sarcină elaborarea de monografii contabile comparative, în vederea punerii la dispoziția MFP în scopul facilitării

înțelegerii diferențelor de tratament contabil, pentru luarea eventualelor decizii din perspectiva modificării Codului fiscal;

- actualizarea, în cursul anului 2011, a cadrului de raportare (contabil, prudential, statistic) din perspectiva introducerii noilor standarde contabile; în acest sens, potrivit angajamentelor asumate prin noul acord de tip preventiv, până la finele lunii iunie a.c., BNR urmează să emită propuneri de filtre prudenciale care să asigure în continuare o politică prudentă în ceea ce privește solvabilitatea, provizioanele și rezervele bancare, precum și implementarea la timp a IFRS, în anul 2012.

Pe lângă angajamentul menționat, obligațiile asumate de autoritățile române prin noul acord de tip preventiv referitoare la sectorul financiar au drept obiectiv principal consolidarea în continuare a sistemului bancar și continuarea reformelor inițiate ca urmare a aplicării măsurilor prevăzute în acordul precedent. Acestea privesc, în special:

- modificarea legislației în sensul permiterii utilizării resurselor FGDSB pentru finanțarea (inclusiv prin emiterea de garanții) a măsurilor de restructurare autorizate de BNR referitoare la transferul de depozite, inclusiv în cadrul operațiunilor de transfer de active și asumare de pasive, dacă această măsură este mai puțin costisitoare decât plata despăgubirilor aferente depozitelor garantate;
- elaborarea de proceduri necesare implementării noilor atribuții ale băncii centrale și ale FGDSB în domeniul restructurării instituțiilor de credit, precum și asigurarea accesului imediat al FGDSB la fondurile guvernamentale, dacă este nevoie;
- asigurarea consecvenței prevederilor actelor normative componente ale cadrului legal privind lichidarea instituțiilor de credit;
- lărgirea de către BNR a ariei de cuprindere a instrumentelor acceptate ca garanții în cadrul operațiunilor de refinanțare prin includerea obligațiunilor emise de instituțiile financiare internaționale cotate la Bursa de Valori București și a Eurobond-urilor guvernamentale;
- stabilirea unui tratament prudential al deținerilor temporare de participații, obținute ca urmare a restructurării creditelor acordate, care să nu conducă la slăbirea poziției financiare a băncilor;
- monitorizarea creditelor în devize și luarea măsurilor necesare pentru ca valoarea acestora să reflecte riscul acordării lor debitorilor expuși riscului valutar;
- neadoptarea inițiativelor legislative privind falimentul persoanelor fizice sau de recuperare a creanțelor, care ar putea submina disciplina debitorilor.

România este de acord cu aplicarea unei soluții europene în ceea ce privește taxarea sistemului financiar, cu preferință pentru un *levy* și mai puțin o taxă pe tranzacții sau activitate, cu condiția ca aceasta să nu aibă scop de maximizare a veniturilor fiscale, ci să vizeze acumularea într-un fond nebugetar a unor resurse menite să contribuie la asigurarea stabilității financiare în viitor, adresând în special rezolvarea situației băncilor cu probleme (*addressing bank resolution*). Cu toate acestea, nu suntem de acord cu o taxă pe activitate sau tranzacții fără evaluarea impactului cumulat al mai multor tipuri de taxe potențiale asupra băncilor mamă și subsidiarelor acestora în condițiile întăririi cerințelor de capital prin introducerea standardelor Basel III și CRD IV, pentru a evita delocalizarea și distorsionarea contribuției intermedierei financiare la reluarea creșterii economice sustenabile în economia reală.

În situația în care măsurile preventive și de intervenție timpurie adoptate de BNR în scopul evitării manifestării riscului sistemic în cadrul sectorului bancar s-ar dovedi insuficiente pentru

contracurarea incidenței eventualelor turbulențe financiare asupra instituțiilor de credit de importanță sistemică, menținerea stabilității financiare va fi asigurată prin aplicarea planului pentru situații neprevăzute. Planul pentru situații neprevăzute indică cazurile care reclamă intervenția autorității de supraveghere și descrie politicile și procedurile de rezoluție, care pot ghida procesul de gestiune a unei eventuale crize bancare în țara noastră. Scopul principal al acestui plan este asigurarea unui cadru operațional care să permită reacția promptă a BNR în cazul iminenței unei situații de criză, prin mecanisme proprii de reglementare, monitorizare și control, astfel încât să se limiteze propagarea evenimentului cu potențial sistemic la nivelul economiei reale, inclusiv a deponenților. Având în vedere că, majoritatea instituțiilor de credit care își desfășoară activitatea în țara noastră sunt filiale ale unor importante grupuri bancare europene, conținutul procedurilor care formează planul pentru situații neprevăzute trebuie armonizat cu prevederile viitorului cadru european pentru redresarea și soluționarea băncilor-problemă, odată ce acesta din urmă va fi adoptat sub forma unei directive de profil (propunerea legislativă urmează a fi emisă în a doua jumătate a anului curent). Pornind de la reperele principale ale recentelor comunicări emise de Comisia Europeană pe această temă, direcțiile de acțiune pe care BNR și le propune în privința planului pentru situații neprevăzute sunt următoarele:

- crearea unui mecanism de identificare a băncilor de importanță sistemică, care să răspundă cerințelor testului interesului public privind stabilitatea financiară;
- actualizarea setului de politici corective și a instrumentelor de rezoluție, prin aderarea la viitorul proces de armonizare a standardelor de soluționare a băncilor-problemă în cazul grupurilor bancare transfrontaliere; în acest sens, se va urmări integrarea principiului ieșirii ordonate din piață a oricărei instituții bancare neviabile, indiferent de tipul sau dimensiunea acesteia, fără a face apel la fonduri publice pentru menținerea stabilității financiare;
- dezvoltarea cadrului de comunicare externă pentru situații cu risc ridicat la adresa stabilității financiare, în vederea îmbunătățirii capacității de prevenire a apariției sau de limitare a propagării unui fenomen de panică în rândul creditorilor băncilor.

Capitolul 3 - MĂSURI INIȚIATE CA RĂSPUNS LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE DE ȚARĂ

La data de 28 ianuarie 2009, Comisia Europeană a publicat un set de recomandări specifice de țară⁷ care vizau accelerarea procesului de reformă în domenii cheie, precum: administrația publică, politica fiscal-bugetară, mediul de afaceri, piața muncii, educația și formarea profesională.

România a răspuns acestor recomandări prin actualizarea Planului de acțiuni suplimentare rezultate din analiza raportului de țară (2008) al Comisiei Europene, în care au fost luate în considerare și prevederile Planului European de Redresare Economică.

Evoluțiile înregistrate în perioada martie 2009 – decembrie 2010 în domeniile-cheie menționate în evaluarea Comisiei Europene se prezintă astfel:

I. În vederea consolidării capacității administrative, eforturile Guvernului României s-au concentrat pe: (i) *reforma administrației publice* (adoptarea legii privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri; realizarea - cu sprijinul Băncii Mondiale - a unei analize funcționale pentru eficientizarea administrației publice centrale; implementarea *Strategiei pentru o reglementare mai bună și a planului de acțiune* aferent), (ii) *reforma sistemului judiciar* (adoptarea noilor coduri civil, penal, de procedură civilă și penală, îmbunătățirea managementului instanțelor și a infrastructurii sistemului judiciar), precum și pe (iii) *îmbunătățirea managementului instrumentelor structurale* (simplificarea și îmbunătățirea accesului la fonduri europene și revizuirea legislației în domeniul achizițiilor publice). În vederea închiderii procedurii de infringement determinate de lipsa independenței autorității de reglementare în domeniul telecomunicațiilor, a fost modificat cadrul legislativ, fiind astfel asigurată autonomia acesteia.

II. Menținerea stabilității macro-economice și monitorizarea atentă a deficitelor au devenit două priorități majore ale politicilor guvernului. Adoptarea și implementarea *Legii responsabilității fiscal-bugetare*, precum și a *Strategiei fiscal-bugetare 2011-2013*, constituie pași importanți în realizarea reformei în domeniul politicii bugetare. În plus, introducerea unei discipline fiscal-bugetare mai severe, realizarea unei construcții bugetare bazată pe obiective clare și implementarea cadrului financiar convenit cu FMI și UE au indus un sentiment de încredere în economia românească.

III. În vederea facilitării intrării pe piață a întreprinderilor, s-a acționat pentru: (i) reducerea numărului de autorizații/permise, cuprinse în *Planul de simplificare* asumat pentru aplicarea *Memorandului de Înțelegere între Comunitatea Europeană și România* și în exercițiile de reducere a autorizațiilor, asumate de România în 2008 și 2009; (ii) inițierea unui proces coordonat de identificare de noi măsuri cu impact asupra inițierii afacerilor și îmbunătățirea procedurii de autorizare tacită; (iii) demararea procesului de înființare a *one stop shop*-urilor pentru IMM-uri; (iv) dezvoltarea de servicii e-guvernare pentru înregistrarea în registrul comerțului; (v) reformarea procedurilor din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, arhitecturii și construcțiilor; (vi) demararea procesului de înregistrare sistematică a proprietăților. În plus, au fost aduse modificării legislației de mediu pentru a se asigura corelarea cu autorizarea de construire, fiind simplificate procedurile specifice de mediu. Pentru a crește accesul IMM-urilor la achiziții publice, a fost ajustată legislația specifică, fiind eliminate tendințele de birocratizare.

⁷ Raportul privind Evaluarea implementării Strategiei Lisabona la nivelul statelor membre UE și a zonei euro

În ceea ce privește **facilitarea procedurilor de ieșire de pe piață** a firmelor, a fost instituit *concordatul preventiv* și a fost redusă la un an *procedura de insolvență* prin modificarea *Legii insolvenței*, în vederea urgentării termenelor de decizie.

IV. Referitor la **necesitatea îmbunătățirii calității și relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și pregătire profesională**, a fost demarată elaborarea *Cadrul Național al Calificărilor*, care va integra calificările ce pot fi obținute indiferent de contextul în care s-au obținut acestea. Noua lege a educației (Legea nr. 1/2011 prezentată pe scurt în capitolul 7) conține prevederi exprese cu privire la calitatea pregătirii profesionale. În privința **învățării pe tot parcursul vieții**, a fost demarat procesul de elaborare a *Strategiei naționale de învățare permanentă*. Pentru **reducerea părăsirii timpurii a școlii**⁸, MECTS derulează cu succes programe sociale și de asigurare a accesului la educație pentru grupurile dezavantajate.

V. Pentru **facilitarea accesului tinerilor la finanțare**, guvernul implementează două programe multianuale: primul, de tip *seed capital* – START este destinat creșterii aptitudinilor antreprenoriale ale tinerilor, iar cel de al doilea, de tip *start-up phase*, finanțează structuri de sprijinire a afacerilor (incubatoare de afaceri). De asemenea, sunt în curs de implementare măsuri pentru integrarea pe piața muncii a tinerilor aflați în risc de marginalizare: încadrarea pe durată determinată a tinerilor și asigurarea legăturii acestora cu munca formală⁹ și ocuparea persoanelor tinere aflate în risc de excludere pe piața muncii.

În scopul **creșterii ratei de participare a tinerilor la piața muncii**, guvernul a adoptat un act legislativ privind stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor aparținând întreprinzătorilor tineri, debutanți în afaceri - *firme starter*. De asemenea, a fost materializat proiectul de modificare a cadrului legislativ privind *ucenicia la locul de muncă*.

Măsurile care vizează continuarea consolidării capacității administrative și a îmbunătățirii mediului de afaceri sunt descrise în Capitolul 5.

⁸ Indicator vizat de Strategia *Europa 2020*

⁹ Program special pentru elevi și studenți implementat de ANOFM în perioada 2011-2013, în conformitate cu prevederile Legii nr. 72/2007 privind stimularea încadrării în muncă a elevilor și studenților

Capitolul 4 - ABORDAREA OBSTACOLELOR MAJORE ÎN CALEA CREȘTERII ECONOMICE ȘI A OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ

Consiliul European de primăvară din 25 – 26 martie a.c., a solicitat Comisiei Europene (COM) să identifice principalele obstacole care limitează creșterea economică la nivelul Uniunii Europene (UE). În egală măsură, statele membre (SM) au procedat la fel, la nivel național, în strânsă cooperare cu COM. Consiliul European din 17 iunie 2010 a evaluat această activitate și a decis ca în cadrul programelor naționale de reformă, SM să stabilească în detaliu acțiunile pentru a pune în aplicare noua strategie, evidențiind în mod special măsurile pentru îndeplinirea obiectivelor naționale, precum și măsurile de eliminare a obstacolelor care limitează creșterea economică la nivel național.

În ceea ce privește România, abordarea obstacolelor la nivel macroeconomic presupune crearea pe termen mediu și lung a unor condiții-cadru cu scopul rectificării problemelor de natură macro-financiară și bugetară, precum și corectării dezechilibrelor externe. În egală măsură, este necesară dezvoltarea unor politici orientate către deblocarea principalelor motoare de creștere economică, cu un real impact la nivel macroeconomic: politicile privind ocuparea forței de muncă, piața produselor, inovare, cercetare-dezvoltare, schimbări climatice și educație.

Principalele obstacole macrostructurale identificate în cazul României vizează:

- 1. Deficitul structural ridicat al bugetului consolidat;** reducerea acestuia se va face ținând cont de realocarea cheltuielilor publice către sectoarele care susțin creșterea economică, inclusiv infrastructura. Ajustarea deficitului fiscal structural rămâne o prioritate a guvernului, măsurile adoptate în 2010 urmând a fi completate și consolidate cu politici adecvate de cheltuieli, respectiv de implementare a reformelor structurale în scopul unei dezvoltări economice sustenabile. Astfel, noul program economic convenit cu FMI și UE se concentrează pe stimularea potențialului de creștere economică, în special prin reforme structurale (a se vedea capitolul 2 din PNR – *Supravegherea macroeconomică*, Capitolul 2. din PC, prevederile noului acord semnat cu FMI și UE).
- 2. Grad redus de eficiență, eficacitate și independență a administrației publice, inclusiv pentru capacitatea de absorbție a instrumentelor structurale.** Măsurile de creștere a eficienței și eficacității administrației publice prevăzute în *PNR 2007-2010* au avut efecte limitate, dar continuă cu prioritate în perioada 2011-2103 (vezi Cap. 5 din PNR). În ceea ce privește capacitatea de absorbție a instrumentelor structurale, Guvernul României a aprobat *Planul de Măsuri Prioritare pentru consolidarea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune*, al cărui obiectiv general îl constituie abordarea problemelor și deficiențelor care afectează în cea mai mare măsură procesul de implementare a fondurilor structurale și de coeziune, în vederea eliminării sau reducerii semnificative a barierelor din calea absorbției. Planul conține ținte ambițioase de absorbție pentru anul 2011 și a început să fie pus în aplicare (vezi Cap. 5, secțiunea 5.1 din PNR).
- 3. Diminuarea riscurilor la adresa stabilității financiare**
Asigurarea bunei funcționări a sistemului financiar și întărirea stabilității acestuia, îndeosebi a sectorului bancar, au continuat să stea în centrul atenției autorităților de reglementare și supraveghere în perioada de manifestare a crizei financiare internaționale. Măsurile adoptate în acest sens au vizat consolidarea în continuare din surse private a capitalizării băncilor (toate băncile înregistrând o rată individuală a solvabilității de peste 11 la sută), asigurarea

unui nivel optim al lichidității, menținerea unui cadru de reglementare corespunzător gestiunii eficiente a riscurilor bancare, monitorizarea atentă a creditării în valută.

În vederea consolidării pe mai departe a stabilității financiare, România va continua reglementarea prudentă a capitalizării, lichidității și provizionării în sectorul bancar, inclusiv cu ocazia implementării IFRS, va adăuga noi măsuri la setul existent de instrumente prudențiale și de politică monetară vizînd prevenirea reluării predominante a creditării în valută față de debitorii neprotejați la riscul valutar și, de asemenea, va acționa pentru ameliorarea cadrului de gestionare a situațiilor de crize bancare, prin îmbunătățirea planului pentru situații neprevăzute și modificarea legislației în domeniul restructurării instituțiilor de credit, urmărind o implicare mai eficace în acest proces a Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

4. **Funcționarea deficitară a pieței muncii**, în special în ceea ce privește sistemul de negociere a salariilor. Măsurile de flexibilizare a pieței muncii și cele de îmbunătățire a mediului de afaceri implementate în contextul *PNR 2007-2010* au avut efecte limitate, dar continuă cu prioritate în perioada 2011-2013 (vezi Cap. 5 și Cap. 6.1 din PNR).
5. **Insuficiența contribuție a sistemului educațional**, la toate nivelurile, **la formarea capitalului uman**. Pentru modernizarea sistemului educațional românesc, în scopul adaptării sale la cerințele actuale ale societății cunoașterii, Guvernul României a promovat noua lege a educației naționale – *Legea nr. 1/2011* (vezi Cap. 6.4). Legea cuprinde prevederi în urma aplicării cărora se preconizează pe termen mediu formarea unui capital uman de calitate, care să susțină creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

Capitolul 5 - REFORME PRIORITARE PE TERMEN SCURT ȘI MEDIU

PNR 2007 – 2010 a constituit o adevărată strategie post-aderare a României, fiind orientat către cele mai importante reforme necesare adâncirii procesului de integrare a României și de reducere a decalajelor față de alte state membre. În perioada 2008-2009, implementarea PNR a fost adaptată permanent evoluției mediului economic și social al României, precum și cerințelor și recomandărilor specifice de țară ale Comisiei Europene.

Din motive de coerență și continuitate, implementarea măsurilor majore inițiate în contextul *PNR 2007 – 2010*, în special a celor care asigură respectarea condiționalităților *Memorandumului de înțelegere dintre Comunitatea Europeană și România (MoU)* constituie, în continuare, o preocupare majoră a Guvernului României.

În urma unei atente analize a oportunității posibilelor reforme care ar putea asigura reluarea rapidă a creșterii economice și înscrierea pe o traiectorie ascendentă a indicatorilor macroeconomici ai României, s-a estimat că prioritățile strategice pe termen scurt trebuie să includă **creșterea eficienței și transparenței administrației publice și îmbunătățirea mediului de afaceri**.

Acestea constituie reforme majore, care trebuie implementate cu prioritate, deoarece pot contribui la abordarea cu succes a obstacolelor majore în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă.

5.1 CREȘTEREA EFICIENȚEI ȘI TRANSPARENȚEI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Pentru Guvernul României, creșterea eficienței administrației publice constituie un obiectiv prioritar, căruia i se subsumează o serie de reforme-cheie, precum restructurarea și modernizarea administrației publice centrale și locale, creșterea eficienței cheltuielilor guvernamentale, creșterea calității și accesului la servicii publice. *Programul de guvernare 2009-2012* prevede un set de direcții de acțiune prin care se urmărește, în principal, creșterea eficienței și a transparenței în activitate a instituțiilor din administrația publică, asigurarea descentralizării administrative, îmbunătățirea gestiunii resurselor umane și creșterea eficacității administrației publice locale.

Un rol deosebit în soluționarea nevoilor de reformă ale administrației publice revine *Programului Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PO DCA)*, prin intermediul căruia sunt avute în vedere intervenții privind: îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor publice, a procesului de planificare strategică, de măsurare și evaluare a performanțelor, creșterea eficacității organizaționale (prin reorganizarea structurilor administrației publice, eficientizarea managementului resurselor umane și coordonarea activităților de training și dezvoltare a competențelor personalului), îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor furnizate de către administrația publică centrală și locală.

Importanța definirii și aplicării de politici axate pe îmbunătățirea eficienței și eficacității administrației publice a fost evidențiată nu numai în *Programul de guvernare 2009-2012*, ci și în cuprinsul *Memorandumului de înțelegere din iunie 2009 între Comunitatea Europeană și România*. În acest sens, una dintre condiționalitățile memorandumului în materie de reformă structurală vizează realizarea – cu sprijinul Băncii Mondiale – a unei analize funcționale a administrației publice centrale. Analiza cuprinde două etape, fiecare acoperind câte șase ministere/instituții/sectoare publice: *Contractul 1* – MADR, MECTS – învățământ pre-universitar, MFP, MTI, SGG și CC; *Contractul 2* – MMFPS, MDRT, MECMA, MECTS –

învățământ universitar și cercetare, MMP și MS). Elementele-cheie urmărite de către experții BM au avut în vedere: capacitatea instituțională și funcțională a instituțiilor, managementul financiar și cel al resurselor umane, eficiența activităților derulate. Rezultatul analizei s-a concretizat într-un set de recomandări privind eficientizarea planificării strategice, coordonarea politicilor intersectoriale, monitorizarea performanței și gestionarea reformei administrației publice.

Având în vedere importanța asigurării unei administrații publice eficiente și transparente, se impune abordarea acestei priorități strategice din perspectiva a șapte direcții majore de acțiune, în cadrul fiecăreia fiind prevăzute măsuri cu impact asupra dezvoltării capacității administrative în perioada 2011-2013:

- (i) implementarea reformei strategice pentru îmbunătățirea eficacității administrației publice, pe baza *Analizei funcționale* a BM;
- (ii) continuarea măsurilor orientate către o mai bună reglementare la nivelul administrației publice centrale;
- (iii) profesionalizarea funcționarilor publici;
- (iv) standardizarea procedurilor administrative;
- (v) creșterea **gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune**
- (vi) utilizarea TIC pentru modernizarea administrației publice;
- (vii) dezvoltarea teritorială.

Aceste direcții de acțiune sunt prezentate în continuare, măsurile principale fiind descrise în Anexele nr. 1, 2 și 3.

I. Implementarea reformei strategice pentru îmbunătățirea eficacității administrației publice, pe baza Analizei funcționale a BM

În contextul evaluării administrației publice centrale și formulării de recomandări de către experții BM, toate cele șase instituții analizate în cadrul primei etape au elaborat planuri de acțiune, care au fost aprobate, prin memorandum, în ședință de guvern și transmise Comisiei Europene. Planurile conțin estimări privind costurile implementării măsurilor, pe baza cărora s-au purtat discuții cu Autoritatea de Management PO DCA, în vederea identificării posibilităților de finanțare din FSE prin Programul Operațional *Dezvoltarea Capacității Administrative*. Ca urmare, au fost întocmite fișe de proiect pentru acțiunile care necesită finanțare din FSE, iar la 29 martie 2011, AM PO DCA a deschis o linie de finanțare pentru aceste proiecte.

Conform *Memorandumului suplimentar de Înțelegere (al treilea addendum)*, cea de-a doua etapă a *Analizei funcționale* trebuie finalizată până la sfârșitul lunii aprilie 2011. În acest scop, la 26 noiembrie 2010, SGG a semnat contractul cu experții BM, iar în trimestrul I 2011, au fost elaborate și transmise rapoarte preliminare pentru toate cele 7 domenii analizate. Totodată, în perioada ianuarie-aprilie 2011, s-au desfășurat misiuni de evaluare ale BM. Rezultatele celei de-a doua etape a analizei vor fi reflectate, de asemenea, în planuri de acțiune specifice, care vor fi incluse în PNR.

Secretariatul General al Guvernului (SGG)

Secretariatul General al Guvernului - structură cu personalitate juridică, aflată în cadrul aparatului de lucru al Guvernului - are rolul de a asigura derularea operațiunilor tehnice aferente actelor de guvernare, rezolvarea problemelor organizatorice, juridice, economice și tehnice ale activității Guvernului, precum și reprezentarea Guvernului în fața instanțelor judecătorești.

Organizarea și funcționarea SGG sunt stabilite prin *HG nr. 405/2007, cu modificările și completările ulterioare*. Conform acestui act normativ, SGG îndeplinește următoarele funcții: a) *de autoritate* (în domeniul asigurării respectării procedurilor, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de acte normative spre adoptare); b) *de strategie* (realizarea sistemului de planificare și formulare a politicilor publice la nivelul administrației publice); c) *de reglementare* (realizarea cadrului juridic specific în domeniile pe care le coordonează, în conformitate cu prevederile legale); d) *de reprezentare* a Guvernului, structurilor din aparatul de lucru al acestuia sau, după caz, a altor structuri care funcționează sub autoritatea sa, în relațiile cu instituțiile și autoritățile publice din țară, precum și cu organismele, organizațiile sau instituțiile internaționale; e) *de administrare* a bunurilor din patrimoniul său.

SGG reprezintă *beneficiarul de jure* al serviciilor de asistență tehnică oferite de Banca Mondială prin analiza funcțională a administrației publice centrale din România. Totodată, SGG a coordonat elaborarea planurilor de acțiune întocmite de către ministerele analizate în prima etapă a *Analizei funcționale*.

Obiectivul pe termen mediu al analizei referitoare la Centrul Guvernului este de a îmbunătăți performanța Guvernului în domeniul implementării politicilor, prin consolidarea procesului de elaborare a politicilor naționale și a celor corespunzătoare instituțiilor. Realizarea acestui obiectiv ar trebui să aibă loc în strânsă corelare cu eforturile de îmbunătățire a managementului financiar public și a calității cheltuielilor publice.

În acest context, recomandările BM pentru Centrul Guvernului sunt organizate în jurul a cinci direcții strategice, esențiale pentru reforma politicii publice: integrarea politicilor și a planificării financiare; îmbunătățirea procesului de formulare a politicilor; reducerea dependenței de luarea deciziilor în mod ad-hoc; realizarea unui sistem performant de informare; simplificarea structurilor organizaționale.

Așa cum reiese din analiza BM, în 2011, prioritatea o constituie susținerea guvernului în eforturile sale de a planifica mai bine prioritățile sale financiare și de politică. Expertii BM subliniază faptul că implementarea cu succes și de durată a politicii de gestionare a reformelor implică un puternic angajament atât din partea Guvernului, cât și a partidelor politice.

În acest context, în intervalul 2011-2012, SGG se axează pe implementarea unui număr de cinci acțiuni cu caracter strategic/organizatoric, care urmăresc, în principal, adoptarea unui *Plan Anual de Lucru pentru Guvern (PALG)*, revitalizarea *Comitetului de planificare strategică*, revizuirea sistemului politicilor publice, în vederea simplificării și flexibilizării acestuia, întărirea rolului reuniunii pregătitoare a ședinței de Guvern și dezvoltarea unui sistem integrat de management al documentelor (pe suport electronic).

Prin realizarea PALG se are în vedere integrarea, într-un document unitar, a tuturor priorităților naționale, comunitare și bugetare, aceasta contribuind la creșterea predictibilității legislative și la o mai bună coordonare a activităților la nivelul Guvernului.

Pe de altă parte, existența unui *Comitet de planificare strategică* permite conectarea resurselor bugetare cu prioritățile de politici guvernamentale, creând astfel posibilitatea alocării fondurilor

publice dinspre programe de o importanță redusă către prioritățile guvernamentale. În plus, transformarea reuniunii pregătitoare a ședinței de Guvern într-un for de dezbateră reală, la nivel tehnic, a propunerilor de politici publice și a proiectelor de acte normative, cu luarea în considerare a priorităților guvernamentale, reprezintă un factor-cheie pentru creșterea calității deciziilor guvernamentale.

În ceea ce privește dezvoltarea sistemului integrat de management al documentelor, accentul este pus pe componenta de colaborare dintre SGG și ministerele de linie, urmărindu-se creșterea eficienței cooperării în cadrul procesului de elaborare a reglementărilor, dar și a operativității activităților specifice direcțiilor SGG implicate în proces.

Prin natura lor, majoritatea acțiunilor propuse de către SGG nu necesită resurse financiare pentru implementare. În schimb, revizuirea sistemului politicilor publice este susținută cu fonduri europene din PO DCA - Axa 1 *Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice în administrația centrală și locală*, domeniul de intervenție 1.1, ce are drept obiectiv îmbunătățirea procesului de luare a deciziei la nivel politico-administrativ, prin creșterea capacității celor implicați în fundamentarea deciziilor, îmbunătățirea pregătirii acestora în domenii precum colectarea datelor, metode de cercetare și analiză, redactarea de politici publice și capacitatea de a transpune politicile publice în acte normative.

Ministerul Finanțelor Publice (MFP)

Ministerul Finanțelor Publice este organizat și funcționează în temeiul *HG nr.34/2009*, cu modificările și completările ulterioare.

În subordinea MFP funcționează: Agenția Națională de Administrare Fiscală, Garda Financiară, Autoritatea Națională a Vămilelor, direcțiile generale ale finanțelor publice județene și a municipiului București, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Comisia Națională de Prognoză.

În ceea ce privește progresele înregistrate în privința îmbunătățirii managementului finanțelor publice, *Raportul BM* indică faptul că România a făcut deja pași importanți, însă progresul a fost neuniform. Există bune practici, dar și sectoare care nu au fost reformate. În cadrul politicii fiscal-bugetare, cadrul normativ a fost consolidat, în special pentru disciplina bugetară, prin adoptarea *Legii privind responsabilitatea fiscală nr. 69/2010*.

În vederea reducerii graduale a deficitului bugetar până la un nivel situat sub 3% din PIB în anul 2012, pentru 2011, politica bugetară - aliniată la *Strategia fiscal-bugetară* pentru orizontul de timp 2011-2013 - prevede un deficit bugetar (în cash) de 4,4% ca pondere în PIB. Acest obiectiv se va realiza prin aplicarea prevederilor *Legii bugetului de stat pe anul 2011 nr. 286/2010* și ale *Legii pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal-bugetar nr. 275/2010*.

De asemenea, în domeniul programării bugetare, au fost inițiate reforme referitoare la formularea bugetului, inclusiv tentative de implementare a bugetelor pe programe, dar acestea sunt eforturi complexe și este nevoie de atenție sporită, pentru a avea garanția că procesul bugetar va fi un instrument mai eficient de alocare a resurselor și eficiență a cheltuielilor.

Pentru a sprijini execuția bugetară, au fost create un sistem eficient de plată electronică și un cont unic complex de trezorerie. Raportarea financiară și de management în timpul execuției bugetare necesită însă îmbunătățiri pentru a furniza date financiare fiabile și la timp, în vederea gestionării informate a bugetului.

Reforme importante au avut loc și în domeniul administrării veniturilor și colectării unice a impozitului și a asigurărilor sociale de către Agenția Națională de Administrare Fiscală. Cu toate acestea, mari provocări rămân, în special în ceea ce privește performanța colectării veniturilor și facilitarea plății voluntare a impozitelor.

În cazul MFP, obiectivul *Analizei funcționale* l-a constituit examinarea finanțelor publice și a funcției de administrare a veniturilor, respectiv identificarea oportunităților de consolidare din punct de vedere organizatoric și strategic. În acest sens, analiza oferă o viziune strategică, pe termen mediu, pentru dezvoltarea funcției sectorului *finanțe publice*.

Având în vedere recente cerințe prevăzute în *Analiza Anuală a Creșterii 2011*, precum și în *Pactul Euro Plus*, prin acțiunile definite mai jos, MFP demonstrează angajamentul pentru îmbunătățirea calității și funcțiilor finanțelor publice:

- instituționalizarea estimării prudente a veniturilor bugetare, estimarea realistă a veniturilor fiind utilizată ca bază pentru elaborarea bugetului;
- fluidizarea, în continuare, a serviciilor de tranzacționare bancară, aceasta având impact asupra reducerii costurilor tranzacțiilor;
- îmbunătățirea capacității de raportare financiară, asigurându-se astfel îmbunătățirea timpului și siguranței în raportarea financiară, inclusiv în ceea ce privește angajamentele bugetare;
- îmbunătățirea procesului de administrare a datoriei publice, prin dezvoltarea capacității de analiză a Direcției generale de trezorerie și datorie publică în domeniul managementului riscului, dezvoltarea managementului datoriei publice și al administrării lichidităților, îmbunătățirea cadrului de reglementare și procedural aferent utilizării instrumentelor financiare derivate și a operațiunilor de pe piața secundară, automatizarea procesului de rambursare a datoriei publice guvernamentale, eliminarea unor documente (ex. notele de fundamentare) la cererile de deschideri bugetare, la cumpărarea și plata de valută, reducerea la minim a circuitului documentelor necesare efectuării plăților, reanalizarea operațiunilor supuse controlului financiar preventiv propriu.

Toate aceste acțiuni - cu susținere financiară atât de la bugetul de stat, cât și din fonduri europene prin PO DCA - sunt menite să contribuie la atingerea obiectivelor care vizează îmbunătățirea credibilității bugetului și a disciplinei fiscal-bugetare, respectiv modernizarea funcțiilor Trezoreriei și a execuției bugetare.

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii (MTI)

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, care stabilește politica în domeniul transporturilor la nivel național, elaborează strategia și reglementările specifice de dezvoltare și de armonizare a activităților de transport în cadrul politicii generale a Guvernului, ia măsuri pentru a asigura implementarea acestor politici prin unitățile care i se subordonează și îndeplinește rolul de autoritate de stat în domeniul transporturilor și al infrastructurii de transport.

Activitatea MTI și a unităților sale vizează, în principal, creșterea accesibilității României prin integrarea rețelelor naționale de transport feroviar, rutier, naval, aerian (și logistică) la rețelele europene, respectiv la cele internaționale, concomitent cu dezvoltarea echilibrată a sistemului

național de transport, economiei locale și regionale, îmbunătățirea confortului călătorilor și creșterea siguranței acestora, eficientizarea transportului de marfă, mărirea mobilității populației și îmbunătățirea calității mediului.

Structura organizatorică și concepția privind rolul, funcțiile și atribuțiile ministerului, ca organ de specialitate și autoritate de stat la nivel național, a evoluat permanent, în concordanță cu dezvoltarea socio-economică și cerințele procesului de integrare europeană și euroatlantică (*HG nr. 76/2009 privind organizarea și funcționarea MTI, cu modificările și completările ulterioare*). În acest context, au fost definite noi principii și politici de organizare internă, atât la nivelul ministerului, cât și al unităților care funcționează în subordinea și sub autoritatea sa, care au condus la diminuarea personalului excedentar și la flexibilizarea structurii organizatorice interne. Astfel, prin *Legea nr. 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și FMI* au fost supuse reorganizării 3 unități: Centrul Național de Calificare și Instruire Feroviară, Aeroclubul României, Agenția de Sănătate Publică a MTI, fiind desființate peste 200 de posturi.

În cadrul procesului de restructurare internă, s-a avut în vedere redefinirea atribuțiilor ministerului în raport cu cele ale unităților din subordine, coordonare și de sub autoritate, inclusiv prin externalizarea unor activități și organizarea acestora în cadrul unor structuri administrative în subordinea/în coordonarea ministerului, cu reprezentare națională și locală.

În luna martie 2011, a fost aprobată *HG nr. 318/2011 pentru reglementarea unor măsuri privind organizarea și funcționarea MTI*. Potrivit acestui act normativ, MTI gestionează asistența financiară din fonduri externe nerambursabile acordată României pentru domeniul transporturilor, în limita domeniului său de activitate, desfășoară activități specifice asigurării implementării obiectivelor, priorităților și liniilor directe ale acțiunilor preconizate în domeniul rețelelor de transport transeuropene, asigură implementarea acțiunilor privind interoperabilitatea rețelelor de transport comunitar, în special în domeniul armonizării standardelor tehnice.

Constatările și măsurile recomandate de BM, ca urmare a *Analizei funcționale*, au drept obiectiv consolidarea capacității MTI de a-și îndeplini funcțiile de interes public și de a îmbunătăți conducerea și funcționarea celor patru companii/societăți (CN ADNR SA, CN CFR SA, SN CFR Marfă SA și SN CFR Călători SA) în îndeplinirea mandatelor specifice.

Pentru a răspunde acestor recomandări, în perioada 2011-2013, MTI se axează pe implementarea unui set de acțiuni al cărui rezultat se va reflecta în îmbunătățirea structurii instituționale a instituției, creșterea profitabilității companiilor/societăților la care statul este acționar unic, reechilibrarea transportului feroviar în raport cu cel rutier, asigurarea de oportunități de participare a sectorului privat în transporturi. În acest sens, MTI a identificat și asumat, ca acțiuni majore de reformă, punerea în aplicare a unei strategii generale în sectorul de transport, îmbunătățirea gestionării sectorului de transport feroviar, respectiv a capacității instituționale a ministerului în ceea ce privește managementul proiectelor în parteneriat public-privat. Obiectivul urmărit este acela de a asigura îmbunătățirea performanței și eficienței transporturilor, prin exploatarea abilităților tehnice și manageriale ale sectorului privat.

O contribuție însemnată în realizarea acțiunilor menite să consolideze capacitatea administrativă în sectorul transporturi revine *PO DCA – Axa prioritară 1, domeniul de intervenție 3.1*, care vizează îmbunătățirea eficacității organizaționale, prin sprijinirea unui pachet de reforme ale managementului public la nivel central și local.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR)

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale funcționează în baza *HG nr. 725/2010 privind reorganizarea și funcționarea MADR, precum și a unor structuri aflate în subordinea acestuia*, modificată și completată prin *HG nr. 6/2011*.

La nivel tehnic, acesta este organizat în cinci direcții generale, patru direcții de specialitate și șapte structuri suport, direct subordonate ministrului. În subordinea MADR, funcționează 42 de direcții agricole județene, care aplică politica agricolă la nivel teritorial, două agenții de plăți responsabile cu managementul *Fondului European de Garantare Agricolă (FEGA)* și a *Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)* și agenții care gestionează politici sectoriale (dezvoltarea zootehnică, viti-vinicolă, îmbunătățirile funciare etc.). De asemenea, în subordinea MADR, se regăsesc patru institute de cercetări agricole și trei laboratoare naționale.

Pentru a eficientiza activitatea administrației agricole și pentru a gestiona mai bine efectele crizei economice, în cursul anului 2010, au fost desființate 6 instituții din subordinea MADR, atribuțiile acestora fiind preluate de minister, respectiv de Direcțiile pentru agricultură și dezvoltare rurală județene și de Laboratorul Central Fitosanitar.

În vederea asigurării unei administrații agricole centrale flexibile și eficiente, axate pe dezvoltare sectorială, prin *HG nr. 6/2011*, s-a stabilit o nouă organigramă funcțională și s-a prevăzut reorganizarea activității în cadrul ministerului pe principiile unui management administrativ modern și în concordanță cu recomandările raportului de analiză funcțională.

În ceea ce privește implementarea *Planului de acțiuni pentru reformă*, realizat pe baza recomandărilor BM, MADR a transmis AM PO DCA patru fișe de proiect, pentru care cererile de finanțare se află în proces de elaborare; în privința unui proiect declarat eligibil, urmează a se derula etapa de contractare.

Pe baza analizei și recomandărilor BM, a viziunii și strategiei MADR, a fost identificat un set de trei acțiuni prioritare, menite să contribuie la atingerea obiectivelor de reformă și modernizare a agriculturii și dezvoltării mediului rural: (i) dezvoltarea strategică a MADR, (ii) eficientizarea cheltuiirii alocărilor bugetare, (iii) modernizarea sistemului de management al resurselor umane.

Prin punerea în practică a acțiunii de dezvoltare strategică, MADR urmărește să își consolideze capacitatea de a realiza și implementa, monitoriza și evalua politici publice, respectiv să își îmbunătățească relația cu beneficiarii, partenerii interni și externi. Cheltuirea în mod eficient a alocărilor bugetare va fi asigurată prin dezvoltarea unui buget pe programe - ca instrument de management, implementarea sistemului managerial intern și flexibilizarea procesului de realocare bugetară. MADR se axează, de asemenea, și pe componenta resurse umane, prin modernizarea sistemului de management al acestora. Astfel, se dorește crearea unei culturi organizaționale, asigurarea unei resurse umane competitive și, implicit, a unei administrații performante.

În acest context, trebuie menționată contribuția PO DCA – Axele prioritare 1 și 2, precum și cea a *Programului Național Dezvoltare Rurală 2007 – 2013 (măsura 5.1.1 - Asistență tehnică)*, prin intermediul cărora sunt susținute financiar operațiuni specifice, care vizează:

- îmbunătățiri de structură și proces, ce contribuie la eficacitatea organizațională, prin dezvoltarea capacității de formulare a politicilor publice, creșterea responsabilizării administrației publice, eficientizarea activității de management administrativ operațional și gestionarea eficientă a fondurilor publice,

- îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor furnizate de către administrația publică, prin crearea unui sistem de management financiar integrat.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS)

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului organizează și conduce sistemul național de educație, învățământ, cercetare, tineret și sport și este organizat conform *HG nr. 81/2010* cu modificările și completările ulterioare. Conform acestui act normativ, în cadrul ministerului funcționează *Unitatea de Implementare a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurale*, al cărei obiectiv îl reprezintă eficientizarea și derularea procesului de implementare a proiectelor finanțate din fonduri structurale.

Cu sprijinul *POS DRU – Axa prioritară 1 Educație și formare profesională în sprijinul creșterii economiei și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere*, domeniile de intervenție 1.1 și 1.2 MECTS derulează un număr de trei proiecte destinate dezvoltării capacității administrative a instituției: (i) *Profesioniștii în managementul educațional preuniversitar* (buget: 18 MLei), (ii) *Formarea de consilieri și asistenți suport pentru implementarea strategiei de descentralizare a învățământului preuniversitar* (buget: 18,5 MLei), (iii) *Managementul corelării sistemului de învățământ cu piața muncii* (buget: 13,99 MLei).

Conform *Raportului BM*, în perioada imediat următoare, MECTS trebuie să acorde o atenție deosebită, în principal, procesului de redefinire a structurii organizaționale, recalibrare a volumului de muncă pur operațională prestată de personalul ministerului, îmbunătățirii capacității de absorbție a fondurilor europene și managementului informațiilor, pentru a facilita utilizarea acestora în elaborarea de politic, strategii.

Ca răspuns la recomandările BM, în perioada 2011-2013, MECTS își concentrează activitatea pe cinci direcții de acțiune care vizează:

- reforma structurii organizatorice a instituției, pe criterii de eficiență și eficacitate, care să conducă la eliminarea suprapunerilor de atribuții și la creșterea gradului de responsabilitate a funcționarilor; practic, se are în vedere redefinirea atribuțiilor specifice direcțiilor MECTS, în conformitate cu obiectivele strategiei *Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii și Legea Educației Naționale*;
- asigurarea continuității politicilor educaționale, prin realizarea unui mecanism de consultări periodice cu partenerii sociali, în vederea creșterii transparenței în relațiile cu aceștia;
- management strategic și leadership, cu accent pe descentralizare, astfel încât factorii locali să fie atrași în procesul de luare a deciziilor în materie de educație;
- managementul resurselor umane, în special reorganizarea unităților de implementare a proiectelor cu finanțare din fonduri structurale, în vederea derulării corespunzătoare a proiectelor și creșterii gradului de absorbție a fondurilor structurale;
- managementul și utilizarea informației, prin crearea unei baze de date naționale a educației, care să permită colectarea și procesarea corectă, în timp util, a datelor și informațiilor aferente procesului instructiv-educativ. Totodată, se va asigura o mai mare transparență, prin punerea acestora la dispoziția factorilor interesați.

În sprijinul implementării acestor direcții de acțiune, MECTS intenționează contractarea a trei proiecte, cu o durată de 24 luni fiecare, finanțate din fonduri structurale: *Dezvoltarea capacității administrative a MECTS prin implementarea managementului strategic și îmbunătățirea leadershipului instituției*; *Restructurarea rețelei școlare în contextul descentralizării*

Consiliul Concurenței (CC)

Consiliul Concurenței – care funcționează în baza *Legii nr. 21/1996*, republicată, cu modificările și completările ulterioare - este autoritatea care asigură punerea în aplicare și respectarea prevederilor naționale și comunitare de concurență. În același timp, CC are rolul de autoritate națională de contact în domeniul ajutorului de stat între Comisia Europeană și instituțiile publice, furnizorii și beneficiarii de ajutor de stat.

Ca urmare a modificării *Legii concurenței* prin *OUG nr. 75/2010*, CC a dobândit noi instrumente prin care poate soluționa cazurile de concurență, similare cu cele ce sunt la îndemâna autorităților de concurență ale celorlalte state membre ale UE. Astfel, autoritatea de concurență are posibilitatea de a accepta angajamente din partea întreprinderilor implicate în cazuri de concurență, menite a înlătura îngrijorările privind afectarea mediului concurențial, în cazul în care CC nu are în vedere impunerea de amenzi. În plus, a fost introdusă posibilitatea de reducere a cuantumului amenzii cu procente cuprinse între 10 și 25%, atunci când întreprinderile recunosc expres săvârșirea faptelor anticoncurențiale ce fac obiectul investigațiilor în curs (procedura de *settlement*). În domeniul analizei concentrărilor economice, s-a trecut de la *Testul de dominanță* la *Testul privind afectarea semnificativă a concurenței efective* (SIEC), ce asigură o analiză mai aprofundată și riguroasă, în acord cu practica comunitară în domeniu.

Pentru creșterea gradului de detectare și sancționare a înțelegerilor între întreprinderile care participă la licitații cu oferte trucate, a fost creat un cadru formal de cooperare cu instituțiile publice având atribuții în domeniul achizițiilor publice¹⁰, specialiștii acestora colaborând cu experții CC în cadrul *Modulului de Licitații Trucate*.

Mai mult, prin *HG nr. 98/2010*, a fost înființat *Consiliul interministerial pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat*, coordonat de un consilier de stat din aparatul propriu de lucru al Primului-ministru. CC este reprezentat în cadrul acestui organism, al cărui scop este de a integra, corela și a asigura aplicarea unitară a principiilor comunitare de acordare a ajutorului de stat de către toate instituțiile implicate, precum și de a monitoriza impactul politicii în domeniul ajutorului de stat asupra concurenței.

În vederea urmăririi eficienței ajutoarelor de stat și a efectelor generate de implementarea de către instituțiile publice din România a unor măsuri de sprijin în favoarea unor agenți economici, în cursul anului 2010, CC a realizat două studii de impact privind ajutoarele de restructurare și cele acordate în zonele defavorizate, ale căror concluzii prezintă interes pentru îmbunătățirea politicilor guvernamentale în ceea ce privește dezvoltarea regională în România, precum și sprijinirea întreprinderilor aflate în dificultate.

Raportul BM confirmă faptul că instituția face eforturi pentru a-și crește performanța, identificând, totodată, o serie de măsuri menite să conducă la îmbunătățirea rezultatelor și la creșterea vizibilității sale. Potrivit experților BM, atenția CC trebuie focalizată asupra următoarelor priorități: îmbunătățirea mediului competitiv prin reducerea rolului dominant al statului în anumite sectoare economice, consolidarea cadrului legal în materie de concurență, crearea unei unități la nivelul CC, având ca principală misiune identificarea comportamentelor

¹⁰ Prin încheierea de protocoale de colaborare cu Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice, Consiliul Național de Soluționare a Contestărilor, Unitatea pentru Coordonarea și Verificarea Achizițiilor Publice din subordinea MFP, Corpul de Control al Primului Ministru și Curtea de Conturi.

anticoncurențiale (ex. cartelurile). În acest context, autoritatea de concurență își propune să adapteze mai bine mijloacele de acțiune, misiunea și capacitatea instituțională, să eficientizeze investigațiile, astfel încât să fie asigurată o mai bună funcționare a piețelor, în interesul consumatorilor.

În acord cu recomandările BM, eforturile CC în intervalul 2011-2012 sunt orientate, cu precădere, către acțiuni de natură să contribuie la reorganizarea internă a instituției, astfel încât 70% din resursele existente să fie concentrate pe activitatea de aplicare a regulilor de concurență, precum și la creșterea alocării resurselor pentru analiză economică și acoperirea necesarului de competențe în domeniul juridic. Această ultimă acțiune are ca obiectiv consolidarea capacității CC de a aplica legislația de concurență și de a-și îndeplini atribuțiile în domeniul ajutorului de stat. În acest context, utilizarea metodelor avansate de analiză economică în investigarea cazurilor de concurență și pentru a evalua impactul ajutoarelor de stat, alături de asigurarea necesarului de expertiză în domeniul juridic vor conduce la îmbunătățirea performanței instituției.

De asemenea, CC are în vedere asigurarea respectării condițiilor pentru protecția informațiilor confidențiale, prin alocarea unui sediu corespunzător, conform angajamentului asumat de guvern¹¹. De altfel, acest demers constituie o condiție esențială pentru a garanta securitatea manipulării și stocării documentelor clasificate.

În scopul implementării cu succes a acțiunilor asumate, CC va continua să își bugeteze activitatea pe bază de proiecte. Astfel, la sfârșitul trimestrului doi al anului 2012, se așteaptă ca 80% din execuția bugetară să fie realizată prin proiecte.

Prin demersurile întreprinse, cele 6 instituții supuse evaluării BM își propun să susțină atingerea obiectivului de realizare a unei reforme strategice, care să îmbunătățească, în mod substanțial, administrația publică, din punct de vedere al eficacității acesteia. De altfel, implementarea măsurilor de reformă structurală - alături de cele fiscale și din sectorul financiar (potrivit MoU) - este de natură să contribuie la consolidarea competitivității și la ajustarea coerentă a dezechilibrelor pe termen mediu, plasând astfel economia pe o bază solidă și durabilă de dezvoltare.

II. Asigurarea unei mai bune reglementări la nivelul administrației publice centrale

Procesul de implementare a *Strategiei pentru o Reglementare mai bună la nivelul administrației publice centrale din România 2008-2013* este coordonat de către SGG, alături de Departamentul pentru Afaceri Europene. Strategia este focalizată, în principal, pe îmbunătățirea calității și simplificarea reglementărilor naționale, în vederea creșterii competitivității economiei și creării de noi locuri de muncă.

Obiectivele generale ale acestui document strategic vizează: îmbunătățirea evaluării impactului reglementărilor, reducerea sarcinilor administrative pentru mediul de afaceri, facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală, îmbunătățirea procesului de reglementare la nivelul agențiilor și autorităților de reglementare și control, simplificarea legislației naționale și aplicarea efectivă a legislației comunitare.

Până în prezent, prin intermediul *Analizei funcționale* realizate de către BM, s-au elaborat recomandări concrete pentru îmbunătățirea sistemului decizional la nivelul Guvernului, măsuri care se subsumează obiectivului general de îmbunătățire a evaluării impactului reglementărilor. Totodată, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește elaborarea metodologiilor sectoriale de

¹¹ Angajamentul referitor la alocarea unui nou sediu pentru CC a fost asumat în cadrul *Planului de acțiuni structurale 2011*, elaborat ca urmare a recomandărilor BM și adoptat de guvern în noiembrie 2010.

analiză a impactului în domeniile sănătate și educație, semnarea tuturor contractelor de finanțare privind cele 8 proiecte¹² din domeniul măsurării costurilor administrative și identificării sarcinilor administrative aferente legislației naționale în vigoare (procesul de identificare a obligațiilor de informare, la care au luat parte 13 ministere, s-a încheiat la sfârșitul lunii iunie 2009, fiind identificate 4430 de obligații de informare).

De asemenea, în iunie 2010, a fost finalizată metodologia *Modelul Costului Standard*, adaptată condițiilor din România. Un astfel de instrument va permite identificarea și cuantificarea costurilor administrative nete suportate, în principal, de sectorul economic, precum și monitorizarea eficientă a măsurilor de reducere a sarcinilor administrative.

O altă componentă importantă a domeniului *o mai bună reglementare* vizează îmbunătățirea procesului de consultare, prin dezvoltarea unor practici de implicare a persoanelor interesate în procesul de elaborare a reglementărilor. În acest sens, în decembrie 2010, Parlamentul a adoptat – prin *Legea nr. 242/2010* - proiectul de modificare a *Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică*. Scopul legii este de a spori gradul de responsabilitate și transparență a administrației publice față de cetățeni, dar și de a stimula participarea activă a acestora în procesul de luare a deciziilor administrative și de elaborare a actelor normative.

În acest context, în perioada 2011-2012, prioritățile SGG au în vedere atât implementarea măsurilor asumate prin planul de acțiune elaborat în temeiul recomandărilor BM, cât și realizarea acțiunii privind măsurarea costurilor administrative și identificarea sarcinilor administrative.

Identificarea și măsurarea sarcinilor administrative prezintă relevanță pentru procesul de definire, în mod concret, a domeniilor în care pot fi întreprinse demersuri de reducere a sarcinilor administrative, prin intermediul revizuirii și simplificării legislative. Acest fapt va antrena efecte benefice pentru mediul de afaceri în general, prin simplificarea interacțiunii acestuia cu administrația publică și prin economiile pe care operatorii economici, în special IMM-urile, dar și marile companii, le vor realiza ca urmare a scăderii costurilor pentru activitățile birocratice necesare conformării reglementărilor în vigoare.

Printre rezultatele estimate, se preconizează semnarea de către SGG, în a doua jumătate a anului 2011, a contractelor de asistență tehnică cu consorțiile de experți care vor identifica și măsura costurile administrative aferente legislației naționale, precum și instruirea în acest domeniu, în cursul anului 2012, a 64 de specialiști.

Implementarea acțiunii privind măsurarea costurilor administrative și identificarea sarcinilor administrative beneficiază de finanțare din Fondul Social European, prin PO DCA, bugetul total al contractelor de finanțare semnate pentru cele 8 proiecte aferente acestui domeniu însumând 27,2 MLei fără TVA.

III. Profesionalizarea funcționarilor publici

În prezent, în România există un număr de 126.857 funcționari publici, din care 61.909 în administrația publică locală, 47.103 în administrația publică teritorială și 17.845 în administrația publică centrală¹³.

Crearea și dezvoltarea unui corp de funcționari publici profesionist, stabil și imparțial constituie misiunea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici (ANFP), înființată prin *Legea nr.*

¹² Cele 8 proiecte privind măsurarea costurilor administrative și identificarea sarcinilor administrative aferente legislației naționale în vigoare vizează domeniile reglementate de către următoarele ministere: MAI și MDRT; MCSI și MECMA; MTI; MFP; MJ; MMFPS și MECTS; MADR; MMP.

¹³ Conform datelor transmise ANFP de către autoritățile și instituțiile publice.

188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. Agenția asigură aplicarea strategiilor și a programului de guvernare în domeniul managementului funcției publice și al funcționarilor publici, precum și în domeniul formării profesionale a personalului din administrația publică.

Potrivit analizelor periodice elaborate de către ANFP, în calitate de instituție responsabilă cu asigurarea managementului funcției publice și funcționarilor publici, principalul obiectiv pentru 2011 – 2013 îl constituie profesionalizarea funcționarilor publici. Pentru atingerea acestuia, în perioada de referință indicată mai sus, ANFP acordă prioritate, în special, acelor măsuri de reformă care au un impact major asupra cadrului legislativ, strategic și instituțional specific funcțiilor publice și funcționarilor publici, conferindu-le un caracter unitar și coerent. De asemenea, ANFP se axează pe monitorizarea aplicării unitare a legislației specifice domeniului de activitate, cu impact în ceea ce privește identificarea mecanismelor eficiente de implementare și evaluare a măsurilor în domeniul funcțiilor publice, a punctelor slabe ale actelor normative din domeniu, în scopul formulării propunerilor de modificare și completare a cadrului normativ.

Nu în ultimul rând, ANFP își va concentra eforturile pe formarea/perfecționarea profesională a funcționarilor publici, urmărind crearea unui corp al funcționarilor publici competent, bine pregătit, neutru din punct de vedere politic și capabil să aplice standardele de performanță europene. Ca urmare a implementării de proiecte prin accesarea fondurilor europene nerambursabile, costurile pentru formarea profesională a personalului din cadrul instituțiilor și autorităților publice se vor reduce semnificativ. În acest scop, ANFP a previzionat în bugetele anuale sumele necesare pentru cofinanțare (2011 – 1,4 MLei; 2012 – 0,42 MLei).

În vederea dezvoltării competențelor profesionale ale funcționarilor publici, astfel încât să fie asigurate servicii publice de calitate, în perioada septembrie 2009 - februarie 2012, ANFP implementează proiectul *Standarde europene în utilizarea tehnologiei informației în administrația publică – Program Național de Certificare a Funcționarilor Publici*, în valoare totală de 13,47 MLei. Prin aceasta se urmărește dezvoltarea - pentru 12.000 funcționari publici din administrația publică centrală și locală - a abilităților de operare PC recunoscute prin Permisul European de Conducere a Computerului.

Pentru a eficientiza procesele de management strategic și a asigura utilizarea de către funcționarii publici din instituțiile partenere a instrumentelor de modernizare (politici publice, planificare strategică, management de proiect, managementul pe bugete etc.), ANFP implementează proiectul *Creșterea capacității funcționarilor publici din cadrul MAPN și ANFP de a gestiona procesele de management strategic și de proiect, în contextul dezvoltării și întăririi rolului funcției publice*. Acesta se desfășoară în perioada ianuarie 2011 – iulie 2012 și are o valoare totală de 1,12 MLei.

În vederea creșterii gradului de accesibilitate și flexibilitate al programelor de perfecționare furnizate de ANFP către funcționarii publici prin intermediul tehnologiei informației și comunicării, în perioada martie 2010 - februarie 2012, se desfășoară proiectul *Implementarea în sistem e-learning de programe de formare în domeniul administrației publice pentru sprijinirea dezvoltării societății informaționale*, cu o valoare totală de 10,97 MLei.

O altă serie de proiecte gestionate de către ANFP, cu relevanță pentru dezvoltarea capacității administrative, se află în faza de evaluare și anume: *Creșterea capacității administrației publice de a gestiona procesele de recrutare, selecție și evaluare a funcționarilor publici în contextul creșterii gradului de responsabilizare a administrației publice privind gestionarea funcției publice* (12,67 MLei), *Întărirea capacității ANFP și Centrelor Regionale de Formare Continuă în Administrația Publică Locală, în vederea consolidării responsabilității, transparenței și*

reducerii impactului asupra mediului înconjurător prin introducerea unui sistem de management integrat (2,24 MLei) și Dezvoltarea unui sistem integrat și unitar de integritate în funcția publică - dezvoltat în parteneriat cu Agenția Națională de Integritate (9,43 MLei).

IV. Standardizarea procedurilor administrative

Pentru definirea unui cadru legislativ coerent și unitar, bazat pe sistematizarea, raționalizarea și restructurarea prevederilor legale care ghidează acțiunile autorităților administrației publice, MAI derulează – cu sprijin financiar din PO DCA (3,5 MLei) - proiectul *Un cadru legislativ mai coerent pentru o administrație publică mai eficientă*. Rezultatul acestui proiect va consta în elaborarea *Codului administrativ al României*, instrument util pentru asigurarea uniformității structurilor/substructurilor administrative.

Însă, întârzierile substanțiale înregistrate în desfășurarea procedurilor de achiziții publice aferente proiectului au determinat prelungirea perioadei alocate acestora, fapt ce a impus extinderea perioadei de implementare a proiectului și, implicit, decalarea etapelor și termenelor prevăzute inițial în *Planul de acțiune pentru implementarea PNR 2009-2010* pentru elaborarea *Codului administrativ*.

Un prim pas în demararea procesului de codificare a fost făcut în martie 2010, prin constituirea, la nivelul MAI, a *Grupului de lucru pentru elaborarea proiectului Codului administrativ*, compus din reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale, ai societății civile și mediului academic. Mai mult, în noiembrie 2010, a început etapa de analiză a cadrului legislativ din domeniul administrației publice, în vederea fundamentării proiectului de cod. A fost elaborată lista actelor normative care vor fi supuse procesului de codificare (aprox. 165 de acte normative), s-a prefigurat o abordare generală în scopul stabilirii unor linii directoare pentru identificarea disfuncționalităților, a fost selectat grupul țintă al proiectului, acesta cuprinzând 100 de instituții care vor participa pe parcursul procesului de fundamentare, elaborare și diseminare a proiectului *Codului administrativ*.

De asemenea, a fost întocmit un studiu preliminar comparativ privind cadrul legislativ de la nivelul a șapte state europene care se confruntă cu disfuncționalități similare cu cele ale administrației publice din România. Concluziile acestui studiu contribuie la fundamentarea soluțiilor legislative cuprinse în proiectul *Codului administrativ*.

Rezultatele înregistrate până la sfârșitul anului 2010 în materie de codificare evidențiază necesitatea preluării în cadrul *PNR 2011-2013* a acțiunilor deja asumate de către MAI, și anume: elaborarea și adoptarea unui *Cod administrativ*, care să trateze – de o manieră coerentă și cuprinzătoare - toate aspectele referitoare la procedurile administrative specifice autorităților publice centrale și locale, respectiv a unui *Cod de procedură administrativă*, ce urmează a fi realizat numai după finalizarea primului cod.

Adoptarea *Codului administrativ* contribuie la organizarea rațională a întregului aparat de specialitate și la creșterea eficienței sale, la stabilirea precisă a drepturilor și obligațiilor funcționarilor, a răspunderii acestora pentru faptele de serviciu, dar și la cunoașterea de către cetățeni a drepturilor și obligațiilor ce le revin în calitate de subiecte ale raporturilor juridice, alături de administrația publică. Mai mult, adoptarea *Codului de procedură administrativă* va permite folosirea unei terminologii unitare pentru aceleași realități juridice, instituții, principii și concepte juridice, diminuându-se astfel riscul interpretării diferențiate.

V. Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune

În pofida unor evoluții pozitive ale unor indicatori de progres (număr de proiecte depuse, proiecte aprobate și contracte de finanțare semnate), la sfârșitul anului 2010 se înregistra un nivel extrem de scăzut al absorbției instrumentelor structurale (calculat pe baza rambursărilor primite de la Comisia Europeană), și anume 1,9% din alocarea UE 2007-2013.

Această situație este într-un contrast evident cu nivelul de contractare a alocării UE 2007-2013 (cca. 42,7% la 31 decembrie 2010) și cu plățile interne către beneficiari (prefinanțări și rambursări) în sumă de 1,73 mld. Euro (cca. 19% din alocarea UE 2007-2013).

În urma unei analize detaliate realizate, sub coordonarea ACIS, de către instituțiile responsabile cu managementul instrumentelor structurale, au fost identificate principalele arii care afectează ritmul de implementare și a fost elaborat *Planul de Măsuri Prioritare pentru consolidarea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune*, al cărui obiectiv general îl constituie **abordarea problemelor și deficiențelor care afectează în cea mai mare măsură procesul de implementare a fondurilor structurale și de coeziune, în vederea eliminării sau reducerii semnificative a barierelor din calea absorbției.**

În ceea ce privește cadrul instituțional, în contextul necesității imperative de consolidare a capacității de coordonare a procesului de implementare a fondurilor structurale și de coeziune, prin OUG nr. 26/17.03.2011 privind stabilirea unor măsuri organizatorice la nivelul aparatului de lucru al Guvernului și al unor ministere, precum și stabilirea unor măsuri financiar-bugetare, ACIS a fost transferată de la *Ministerul Finanțelor Publice* în cadrul aparatului de lucru al Guvernului României și în subordinea directă a Primului-ministru.

Alocarea substanțială de fonduri din partea UE trebuie valorificată optim deoarece reprezintă o resursă cheie pentru dezvoltarea pe termen scurt, mediu și lung a economiei și societății românești, precum și un element central al sustenabilității bugetare prin prisma strategiei investiționale și a caracterului nerambursabil al acestor fonduri.

Direcții de acțiune prioritare pentru consolidarea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune

Având în vedere stadiul nesatisfăcător al absorbției fondurilor structurale și de coeziune, a fost elaborat, sub coordonarea ACIS, *Planul de Măsuri Prioritare pentru consolidarea capacității de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune* (PMP) ce conține măsuri concrete de accelerare semnificativă a absorbției acestor fonduri. PMP reprezintă foaia de parcurs pe termen scurt și mediu pe care Guvernul României se angajează să o implementeze, în strânsă cooperare cu Comisia Europeană.

Pe termen mediu, implementarea PMP trebuie să conducă la evitarea dezangajării unor fonduri substanțiale la data de 31 decembrie 2013 (când există cel mai mare risc de dezangajare), iar pe termen lung, să creeze condițiile necesare realizării țintei stabilite prin *Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013*, și anume absorbția a cel puțin 90% din fondurile structurale și de coeziune alocate României.

Chiar dacă unele dintre măsurile incluse în PMP vor avea doar efecte parțiale pe parcursul anului 2011, autoritățile implicate în gestionarea programelor operaționale își propun ținte ambițioase de absorbție pentru anul 2011, astfel încât să se reducă presiunea enormă din anii 2012-2015:

- Valoare contracte de finanțare semnate în 2011 (contribuție UE): 5,6 mld. Euro
- Valoare declarații de cheltuieli către Autoritatea de Certificare și Plată în 2011 (contribuție UE): 1,8 mld. Euro
- Sume rambursate de Comisia Europeană în 2011: 1,6 mld. Euro.

PMP cuprinde măsuri structurate pe 7 direcții principale de acțiune, ce abordează problemele și deficiențele care afectează în cea mai mare măsură procesul de implementare a fondurilor structurale și de coeziune:

V.1. Managementul ciclului de proiect realizat de către structurile responsabile de implementarea programelor operaționale

În cadrul acestei direcții de acțiune, măsurile prevăzute vizează, în special, monitorizarea permanentă a diverselor etape de management al ciclului de proiect, astfel încât eventualele derapaje să fie sesizate din timp și să permită adoptarea unor măsuri concrete specifice, cum ar fi realocări de fonduri între domeniile majore de intervenție sau chiar între programe. O altă măsură extrem de importantă și sensibilă, totodată, vizează analiza detaliată a procedurilor de verificare și autorizare plăți aplicabile la fiecare PO și identificarea unor soluții de simplificare a acestui proces.

V.2 Reglementări financiare privind gestionarea Programelor Operaționale (PO) și a proiectelor

Măsurile urmăresc atât sprijinirea beneficiarilor în identificarea și asigurarea resurselor financiare necesare derulării proiectelor, cât și asigurarea unui management financiar mai bun al PO.

V.3 Procedurile de achiziții publice și contracte de achiziție

Principalele măsuri identificate ca fiind necesare în contextul implementării fondurilor structurale și de coeziune vizează standardizarea documentațiilor de atribuire, a formatelor de contracte, precum și stabilirea clară a competențelor instituționale de verificare/control a procedurilor de achiziție publică.

V.4 Abordarea activităților de control și audit

Măsurile identificate în cadrul acestei direcții prioritare vizează îmbunătățirea și fluidizarea modului de constatare a neregulilor și de recuperare a creanțelor bugetare provenite din nereguli, asigurarea unui tratament unitar la nivelul autorităților de management (AM), organismelor intermediare (OI) și al diverselor structuri de control și audit, a spețelor identificate pe diferite PO în ceea ce privește eligibilitatea unor cheltuieli, suspiciunile de nereguli și aplicarea de corecții financiare.

V.5 Influența instituțiilor și procedurilor externe sistemului de gestionare a instrumentelor structurale asupra procesului de evaluare, contractare și implementare a proiectelor

În vederea formulării unor măsuri concrete de simplificare a cadrului legislativ național pentru asigurarea unei mai bune coordonări și a unei eficiențe sporite a instituțiilor și procedurilor externe sistemului de management al instrumentelor structurale, prin măsura cuprinsă în PMP se urmărește identificarea acestor instituții în vederea stabilirii relevanței contribuției lor din perspectiva acquis-ului comunitar, a legislației naționale specifice și a categoriilor de proiecte vizate.

V.6 Asigurarea unei capacități administrative adecvate structurilor responsabile de implementarea PO

Principalele măsuri identificate pentru asigurarea unei capacități administrative adecvate - ce vor conduce la optimizarea proceselor de evaluare și contractare a proiectelor și a celor de verificare și plată a cererilor de rambursare - vizează realizarea unei analize instituționale pentru fiecare PO și identificarea unor modalități de angajare suplimentară de personal, care să nu greveze cheltuielile de personal ale instituțiilor publice respective.

V.7 Capacitatea și responsabilitatea beneficiarilor

Pentru susținerea beneficiarilor publici și privați în asigurarea unui management de proiect eficient, sunt avute în vedere măsuri referitoare la stabilirea unor reguli orizontale mai stricte de acordare a prefinanțării, intensificarea activităților de instruire a beneficiarilor pe teme esențiale ce țin de implementarea proiectelor și acordarea de sprijin în pregătirea documentațiilor de atribuire pentru unii beneficiari din administrația publică centrală și locală ale căror proiecte prioritare aprobate se confruntă cu dificultăți și întârzieri din cauza achizițiilor publice, prin intermediul Facilității de Asistență Tehnică finanțată în cadrul Programului Operațional Asistență Tehnică (POAT).

Implementarea PMP a început în martie 2011, anumite măsuri fiind deja în curs de finalizare. Principalele măsuri au termen de finalizare în cursul anului 2011, iar altele au caracter permanent.

Majoritatea măsurilor prevăzute în PMP nu presupun alocare de resurse bugetare specifice, urmând a fi implementate de către instituțiile responsabile cu managementul instrumentelor structurale, precum și de către alte instituții cu activitate relevantă în domeniile vizate de PMP. Un număr limitat de măsuri va fi implementat prin intermediul unor proiecte ce vor fi derulate în cadrul programelor operaționale, din fondurile alocate pentru activitățile de asistență tehnică.

ACIS va asigura monitorizarea generală a implementării PMP, conform termenelor agreeate între Guvernul României și Comisia Europeană. Pentru fiecare măsură specifică, a fost stabilită o instituție responsabilă, în general, cu rol de coordonator al unui grup mai mare de instituții.

VI. Utilizarea TIC pentru modernizarea administrației publice

În România, Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale (MCSI) este responsabil de administrarea domeniului Tehnologia Informațiilor și a Comunicațiilor (TIC). MCSI are un rol decisiv în orientarea României spre societatea bazată pe cunoaștere, în consolidarea societății informaționale, obiectivul său principal fiind realizarea serviciului *eRomania*, cu componenta sa strategică de *eGovernare*. Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) este organismul care reglementează piața de comunicații în România, exercitându-și atribuțiile și în ceea ce privește comunicațiile audiovizuale, echipamentele radio și echipamentele terminale de telecomunicații.

În ultimii 5 ani, MCSI a finalizat o serie de acțiuni menite să modernizeze administrația publică și să răspândească avantajele utilizării mijloacelor TIC pe tot teritoriul țării. Prin proiectul *Economie bazată pe cunoaștere*, s-au creat platforme de comunicare și instruire în utilizarea tehnologiilor TIC în 260 de comunități locale. În anul 2010, a fost revizuită *Strategia privind asigurarea serviciului universal*, punând capăt unei abordări învechite¹⁴ referitoare la asigurarea acestui serviciu. De asemenea, a fost lansat *Ghiseul.ro*, portal care, în primii 2 ani, a fost utilizat pentru plata amenzilor de circulație și care va fi modernizat anul acesta, pentru a permite plata tuturor taxelor pe care un contribuabil le datorează autorităților publice. Portalul *eRomânia*, lansat în 2010, în stadiu experimental, a înregistrat progrese modeste până în prezent. Se dorește ca acest portal să fie punctul central al tuturor serviciilor electronice adresate persoanelor fizice sau juridice. Sistemul Electronic Național (SEN) va fi dezvoltat în paralel cu portalul *eRomânia*. Venitul din sectorul comunicațiilor electronice din România, în 2009, a totalizat 3,9 mld Euro, venit ce a fost cu 14,7% mai mic decât în anul precedent. În special, veniturile din sectorul telefoniei mobile au cunoscut o scădere considerabilă de 19,0%, de la 2,773 mld. Euro la 2,244

¹⁴ Prima abordare a asigurării serviciului universal prevedea instalarea de telecentre pe tot teritoriul țării. Ulterior, s-a luat decizia de a se furniza acest serviciu odată cu asigurarea accesului la internet în bandă largă.

mld Euro. Acest fapt arată că fractura dintre cele două sectoare (mobil – fix) s-a redus, dar cetățenii încă sunt orientați către telefonია mobilă.

Și investițiile în rețelele de comunicații electronice au scăzut, valoarea totală a acestora ridicându-se, în 2009, la 611 MEuro (0,5% din PIB). Aceasta reprezintă o reducere considerabilă (peste 36%) în comparație cu investițiile totale în acest sector, de 966 MEuro, din 2008.

În formularea principalelor măsuri pentru perioada 2011-2013, MCSI a avut în vedere aplicarea recomandărilor COM din inițiativa emblematică *O agendă digitală pentru Europa*, precum și continuarea demersurilor inițiate în anii anteriori.

Pe termen scurt și mediu, principala preocupare a MCSI va fi atingerea obiectivelor agendei digitale¹⁵. În acest sens, a fost elaborat un set/plan de măsuri care urmăresc corelarea politicilor naționale cu cele de la nivel european (Anexa nr. 3). Astfel, au fost elaborate măsuri de dezvoltare a sistemelor de eGuvernare, precum și lansarea unei noi strategii care să asigure accesul la internet în bandă largă. Aceste noi direcții de acțiune vor ține cont de principalele obiective europene¹⁶ agreate în cursul anului trecut.

Organizarea și funcționarea *CERT (Computer Emergency Response Team)* în România CERT¹⁷ reprezintă inițiativa unei echipe de specialiști în securitatea sistemelor de informații, de a oferi suport reactiv și preventiv cetățeanului cu privire la incidentele informatice precum fraudele electronice. COM recomandă, prin strategia Europa 2020, tuturor statelor membre să instituie un astfel de mecanism.

Prin înființarea CERT se preconizează creșterea nivelului de securitate (credibilitate) a mediului IT&C din România, prin responsabilizarea utilizatorilor și a administratorilor IT. De asemenea, se va îmbunătăți încrederea utilizatorilor în ceea ce privește utilizarea serviciilor electronice (guvernamentale sau private), lucru care va duce la importante economii precum și la optimizarea activităților. Proiectul de Hotărâre de Guvern pentru organizarea și funcționarea CERT se află în circuitul de avizare.

În ceea ce privește crearea *Cadrului Național de Interoperabilitate*, în urma unor ample consultări cu statele membre, COM a elaborat *Strategia Europeană de Interoperabilitate* (European Interoperability Strategy - EIS) și Cadrul European de Interoperabilitate (European Interoperability Framework - EIF) pentru serviciile publice europene. În conformitate cu *Planul european de acțiune privind guvernarea electronică 2011-2015*, până în anul 2013, statele membre trebuie să-și alinieze cadrele naționale de interoperabilitate la cel european.

Deși în România nu a fost creat încă un *Cadru național al interoperabilității*, există proiecte ce au la bază schimbul de date în format electronic între diferite sisteme informatice ale instituțiilor administrației publice, bazat pe existența unor protocoale inter-instituționale. (Declarația unică 112¹⁸, implementarea Directivei INSPIRE¹⁹, Punctul de Contact Unic).

¹⁵ *O agendă digitală pentru Europa* – parte a strategiei *Europa 2020* care trasează direcțiile de acțiune în domeniul TIC

¹⁶ Servicii interoperabile complete de eGuvernare și acoperire 100% a teritoriului cu internet în bandă largă până în 2015.

¹⁷ CERT în România - Un compartiment nou înființat sub autoritatea MCSI în cadrul Institutului Național de Cercetare – Dezvoltare în Informatică – ICI București ce folosește ca instrument de raportare a activităților ilegale de pe internet site-ul www.cert-ro.eu

¹⁸ Formular *online* lansat de Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidenta nominală a persoanelor asigurate.

MCSI a elaborat un proiect de lege care are ca obiective crearea unui mediu comun informațional adecvat mediului de afaceri și urmărirea (monitorizarea) *online* a stării economico-sociale, a dinamicii sale precum și, a pregătirii deciziilor managementului societal la nivel central, sectorial și teritorial, precum și asigurarea interoperabilității cu celelalte sisteme informatice de peste hotare.

În momentul de față, proiectul de lege privind crearea cadrului național de interoperabilitate se află în Parlament. Această lege va fi retrasă din Parlament și se va iniția un nou act normativ, ce va respecta prevederile COM în domeniul interoperabilității lansate la începutul anului 2011²⁰.

Referitor la implementarea Strategiei de comunicații în bandă largă, deși aceasta a fost lansată în 2009 și s-au înregistrat progrese modeste la implementarea ei, MCSI a decis, în lumina ultimelor evoluții pe plan european și în special în urma lansării strategiei Europa 2020, să formuleze în luna aprilie 2012 o nouă strategie de comunicații în bandă largă, care să fie conformă cu obiectivele comunicării *O agendă digitală pentru Europa*.

În vederea realizării infrastructurii comune de comunicații electronice a statului român, în martie 2011, guvernul a aprobat înființarea Consiliului de Coordonare Interministerială privind *Infrastructura comună de comunicații electronice a statului român și Centrele de servicii informative*.

Prin crearea unei infrastructuri comune de comunicații electronice a statului român se au în vedere următoarele: creșterea nivelului de coordonare și îmbunătățirea managementului sistemelor informatice ale statului, dezvoltarea coordonată a comunicațiilor la nivel național, realizarea suportului tehnologic integrat care să permită definirea unor fluxuri informaționale rapide și eficiente, extinderea ariei de acoperire a serviciilor de comunicații electronice oferite autorităților și instituțiilor administrației publice, asigurarea nivelului de securitate și protecție corespunzătoare tipurilor de date vehiculate în rețea (inclusiv protecția împotriva atacurilor cibernetice) în sensul recomandărilor ISO 27001 și 27002.

Mai mult, pentru a asigura prin mijloace moderne, și în mod unitar, a tuturor categoriilor de date referitoare la persoană (nașterea, evenimentele legate de schimbările de nume, domiciliu, acte de identitate emise, migrație externă, deces etc), MAI și MCSI coordonează realizarea *Sistemului național integrat de introducere și actualizare a informațiilor legate de evidența persoanelor (S.N.I.E.P)*. Obiectivul noului sistem informatic pentru nucleul S.N.I.E.P. este de a furniza informații corecte, complete și în timp util către toți utilizatorii interni și externi.

Un alt aspect important îl constituie trecerea de la televiziunea analogică la cea digitală. În acest sens, *Strategia privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră* - aprobată prin HG nr. 1.213/2009 – prevedea ca, până la data de 1 ianuarie 2013, procesul de *digital switchover*²¹ să fie definitivat. Însă, data de finalizare a fost modificată prin H.G. nr. 833/2010, în sensul amânării termenului de trecere la televiziunea digitală în România până la 1 ianuarie 2015 (această amânare a avut loc ca urmare a decalării de către COM a termenului privind procesul de *digital switchover*).

În vederea consolidării sistemului național de furnizare online a unor servicii publice către cetățeni, companii sau administrație, a fost lansat în aprilie 2010 - sub formă de proiect

¹⁹ Directiva INSPIRE - Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană, care va pune la dispoziție o serie de informații care vor face mai ușoară căutarea datelor și evaluarea calității acestora ca și a domeniilor potențiale de utilizare.

²⁰ *European Interoperability Framework for European public services, December 16, 2010.*

²¹ Digital Switchover – termen folosit de COM pentru trecerea la televiziunea digitală.

experimental - portalul *eRomania*. Acesta este menit să asigure o interfață unitară, coerentă și prietenoasă între administrația publică și cetățean și, deopotrivă, între administrație și comunitatea de afaceri. Lansarea portalului în varianta completă este prevăzută pentru luna aprilie 2011. În momentul în care portalul va fi definitivat și toate secțiunile sale vor fi operaționale, se preconizează economii de până la 35% a cheltuielilor bugetare.

În ceea ce privește extinderea funcționalității componentei de eguvernare a *Sistemului Electronic Național*, crearea și implementarea punctului unic de contact (PCU) reprezintă o condiție esențială pentru accesul la activitatea de servicii și o condiție esențială pentru implementarea *Directivei Servicii*. România avea obligația creării acestui punct unic de contact, în contextul transunerii *Directivei Servicii*, până la 28 decembrie 2009. În pofida faptului că, Comisia Europeană a constatat lipsa progresului autorităților române în ceea ce privește crearea PCU în mai multe rânduri, până la această dată PCU nu este operațional și nu are încărcată nici o procedură/flux pentru nici o activitate de servicii. De aceea, MCSI a decis accelerarea operaționalizării PCU, în așa fel încât în luna mai 2011, acesta să poată deveni operațional.

VII. Dezvoltarea teritorială

În anul 2009, *Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul* a fost modificată și completată pentru introducerea prevederilor referitoare la *Strategia de dezvoltare teritorială a României*. Încă din 2008 au fost elaborate 10 studii de fundamentare a strategiei și a fost lansată publicația *Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 – o Românie competitivă, armonioasă și prosperă* în vederea conștientizării impactului politicilor teritoriale asupra dezvoltării durabile.

Strategia de dezvoltare teritorială a României (SDTR) ce urmează să fie elaborată în luna iunie 2012 va prezenta viziunea de dezvoltare a României și va asigura coerența politicilor naționale prin stabilirea unor obiective de amenajare strategică a teritoriului (axe, poli, coridoare, concentrări, arii polarizate etc.). Strategia are rolul de a fundamenta programele de investiții naționale și poziția României privind programele europene de dezvoltare teritorială.

SDTR este documentul programatic prin care sunt stabilite liniile directoare de dezvoltare teritorială a României, precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de peste 20 de ani, la nivel național, regional și interregional, integrând aspectele relevante la nivel transfrontalier și transnațional. SDTR va asigura un cadru strategic pentru documentațiile de amenajare a teritoriului, precum și pentru documentațiile de urbanism, contribuind la asigurarea unei dimensiuni teritoriale pentru obiectivele de competitivitate și coeziune.

În vederea elaborării SDTR, va fi înființat un *Grup de lucru*, urmând ca după consultarea publică asupra proiectului strategiei, aceasta să fie aprobată de către Guvernul României.

Finanțarea pentru elaborarea strategiei (3 MLei) este asigurată de la bugetul de stat, din bugetul MDRT și din POAT (finanțare nerambursabilă).

5.2 ÎMBUNĂȚĂȚIREA MEDIULUI DE AFACERI

În clasamentul *Doing Business 2011* (Raport elaborat de Banca Mondială care analizează situația a 183 de economii ale lumii), România ocupă locul 56, în coborâre, față de locul 55 în 2010). Motivul principal pentru care România a coborât un loc în clasament este legat de impozitul minim, care a fost eliminat în anul 2011. România a urcat 10 poziții (de pe locul 102 pe locul 92) în ceea ce privește **ieșirea firmelor de pe piață** (insolvență). Firmele din România au nevoie de trei ani și patru luni și 11% din valoarea activelor pentru a se închide. Rata totală de recuperare pentru investitori este de doar 25,7%. De asemenea, România a urcat nouă poziții (de pe locul 93 pe locul 84) în privința **eliberării autorizațiilor de construcții**.

În privința **ușurinței de a începe o afacere**, România ocupă locul 44; procesul demarării unei afaceri în România durează 10 zile, având un cost de 2,6% din venitul *per capita* (8,5, în țările Europei de Est și 5,3 în țările OECD) și un capital minim de 0,9% din venitul *per capita*. Raportul menționează că în România începerea unei afaceri este dificilă, numărul procedurilor necesare fiind de 6. **Plata unui număr mare de taxe** continuă să fie un mare impediment pentru mediul de afaceri românesc. Deși se remarcă existența unui număr de 17 taxe, firmele trebuie să facă 113 plăți, deoarece unele taxe/contribuții trebuie plătite lunar sau trimestrial. Astfel, numărul de taxe este 113. În privința timpului alocat achitării acestor taxe, o companie din România pierde cca. 222 de ore pe an pentru plata acestora. În concluzie, **rata totală de impozitare** este de 44,9% în România. Companiile din România **obțin credite** mai ușor decât în alte țări, din acest punct de vedere, România ocupând locul al 15-lea. După **ușurința comerțului transfrontalier**, România deține o poziție relativ bună – locul 47.

În privința **înregistrării proprietăților și obținerii autorizațiilor de construcție**, două capitole la care România a înregistrat progrese semnificative în ultimii doi ani, mediul de afaceri local se situează pe locurile 92, respectiv 84 în clasamentul Băncii Mondiale.

În perioada 2009-2010, România a pus în aplicare modificări substanțiale ale legislației privind falimentul, **introducând, printre altele, și o procedura de soluționare extrajudiciară care a facilitat abordarea cazurilor de insolvență**. De asemenea, România a modificat reglementările privind autorizațiile de construcție, în scopul reducerii taxelor percepute în acest sens, precum și a timpului necesar obținerii acestora. Domeniile cu cele mai semnificative modificări legislative privitoare la afaceri sunt închiderea activității comerciale, obținerea autorizațiilor de construcție și achitarea impozitelor.

Sprijinirea, încurajarea și întărirea unui mediu de afaceri concurențial, simplificarea reglementărilor și a procedurilor administrative, reducerea birocrăției și a corupției, precum și perfecționarea structurilor instituționale sunt elemente care depind în mare măsură de capacitatea administrației publice de a aprecia corect impactul pe care măsurile de reformă deja implementate îl au în determinarea situației actuale. Astfel, se pot anticipa viitoarele direcții de acțiune pentru a face posibilă adoptarea unei atitudini pro-active și reducerea la minimum a șocurilor transpuse asupra mediului de afaceri.

Pentru aceasta este nevoie de o înțelegere și o abordare integrată a mediului de afaceri, de un proces continuu de evaluare și monitorizare, precum și de un dialog permanent atât cu reprezentanți ai mediului de afaceri cât și cu instituțiile responsabile pentru reglementări.

Îmbunătățirea mediului de afaceri constituie unul dintre obiectivele prioritare ale *Programului de guvernare 2008-2012* și ale angajamentelor asumate de către România față de Uniunea Europeană. Politica Guvernului României pentru îndeplinirea acestui obiectiv este centrată pe

susținerea întreprinzătorilor privați și pe stimularea liberei inițiative, prin înlăturarea obstacolelor din calea inițiativei private, elaborarea unei legislații simple, clare și stabile, simplificarea formalităților privind intrarea și ieșirea de pe piață a operatorilor economici, reducerea procedurilor administrative referitoare la obținerea de autorizații, aprobări și avize, precum și prin combaterea corupției și reducerea birocrăției. Facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală constituie unul dintre obiectivele importante ale *Strategiei pentru o reglementare mai bună la nivelul administrației publice centrale 2008 – 2013*.

În ultimii ani, România a parcurs etape importante pentru a dezvolta un sistem de evaluare a politicilor publice. Acest demers a fost efectuat periodic, din 2 în 2 ani, și a pus mai mult accent pe identificarea obstacolelor decât pe creșterea capacității administrative a instituției care gestionează procesul de reformă. Totodată, obiectivele stabilite prin documentele programatice²² guvernamentale realizate la nivel național menționează ca priorități absolute reducerea birocrăției, a sarcinilor administrative și îmbunătățirea mediului de afaceri. Astfel, se constată că mediul de afaceri din România necesită o schimbare de paradigmă în ceea ce privește modul de elaborare a politicilor publice, de implicare și consultare dintre administrație și sectorul privat, de evaluare și îmbunătățire permanentă a cadrului de reglementare, care să conducă la întărirea competitivității.

Pentru ca implementarea reformei să continue cu succes, este necesară sprijinirea instituțională a organismelor implicate în acest proces, în contextul în care cerințele de reformă pentru perioada 2011-2012 sunt extrem de ambițioase. În acest sens, Guvernului României, cu susținerea Băncii Mondiale, a înființat *Direcția Mediu de Afaceri (DMA)* în cadrul Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri (MECMA). În prezent, Banca Mondială definitivează evaluarea funcțională a acestei structuri în cadrul MECMA, urmând ca recomandările sugerate în raportul final (la sfârșitul lunii aprilie a.c.) să fie luate în considerare la nivelul ministerului și Guvernului, în scopul îmbunătățirii capacității instituționale de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor guvernamentale pentru îmbunătățirea mediului de afaceri.

În acest sens, în *Planul de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013*, ce se află în curs de finalizare, sunt prevăzute o serie de acțiuni concrete, cu termene și responsabilități instituționale clare pentru a transpune în practică recomandările Băncii Mondiale și ale Comisiei Europene.

5.2.1 Strategii guvernamentale pentru mediul de afaceri

În sprijinul reformei instituționale a MECMA și al îmbunătățirii mediului de afaceri, pe parcursul anului 2010 au fost simplificate procedurile de accesare a fondurilor europene, de către Organismul Intermediar pentru IMM-uri din cadrul Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE), prin: eliminarea obligativității depunerii unor avize/acorduri/autorizații obținute de la autoritățile responsabile odată cu cererea de solicitare a finanțării, acestea fiind solicitate după aprobarea proiectelor, respectiv la semnarea contractelor de finanțare; reducerea timpului de evaluare a dosarelor de la 6 luni la 2 luni; înlocuirea unor documente solicitate la depunerea cererii de finanțare cu declarații pe propria răspundere;

²² **Planul Național de Dezvoltare 2007-2013**, decembrie 2005, p. 240; **Documentul-cadru de Implementare a Programului Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice”**, 2007 (Axa Prioritară 1: “Un sistem de producție inovativ și ecoeficient”; Axa Prioritară 3: “Tehnologia informațiilor și comunicațiilor pentru sectoarele privat și public”); **Programul Operațional Regional**, iunie 2007 (Axa Prioritară 4: „Consolidarea mediului de afaceri regional și local”); **Programul Național de Reforme 2007 – 2010**, iulie 2007, p. 24-30

renunțarea la solicitarea studiului de fezabilitate; asigurarea prefinanțării, în procent de maximum 35% din valoarea ajutorului financiar nerambursabil solicitat, inclusiv pentru apelurile din 2008; introducerea în categoria criteriilor de eligibilitate și a situațiilor în care beneficiarul poate înregistra, în anumite limite, obligații bugetare nete (diferența între obligațiile de plată restante la buget și sumele de recuperat de la buget); eliminarea obligativității depunerii de către beneficiarii selectați pentru contractarea proiectelor depuse în cadrul apelului de proiecte din anul 2008 „*Sprijin financiar cuprins între 920.001 și 5,56 mil. lei acordat pentru investiții în întreprinderi mici și mijlocii*”, a garanției bancare de implementare de 20% din valoarea sprijinului financiar (Ordinul MIMMCMA nr.1074/31 august 2009). Totodată, a fost îmbunătățită rata de participare a IMM-urilor la contractele de achiziții publice (45.000 de contracte încheiate de IMM în anul 2009, respectiv 29,5% din valoarea totală a contractelor atribuite). Este în plin stadiu de implementare proiectul vizând „*Simplificarea procedurilor administrative pentru IMM, prin introducerea de birouri unice – One Stop Shop*”, proiect finanțat prin PO DCA, având ca termen de finalizare începutul lunii iunie 2011.

Ca urmare a elaborării *Strategiei guvernamentale pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri*, a *Strategiei pentru IMM-uri* și a proiectului de *Plan de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri pentru perioada 2011-2013*, MECMA a propus o serie de măsuri și acțiuni concrete pentru sprijinirea mediului de afaceri. În urma consultării membrilor *Grupului de lucru pentru îmbunătățirea mediului de afaceri* au fost agreate un număr de 23 de acțiuni concrete cu impact asupra mediului de afaceri, selectate din cele 45 acțiuni propuse, rezultate prin consultarea tuturor reprezentanților instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale (vezi Anexa nr.2). Acțiunile vor fi definitivare și aprobate la nivelul MECMA în cursul primului semestru al anului 2011.

Printre activitățile importante derulate de MECMA pentru dezvoltarea unui mediu de afaceri atractiv, transparent și predictibil, se evidențiază următoarele:

- întărirea capacității instituționale de management al reformei privind îmbunătățirea mediului de afaceri din România;
- elaborarea primei *Strategii guvernamentale pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri*, precum și a *Strategiei guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM*, supuse unui amplu proces de consultare publică;
- adoptarea (în procesul inițiat de MECMA și coordonat ulterior de către SGG) a OUG nr. 43/2010 pentru modificarea unor acte normative, în vederea reducerii sau simplificării administrative a unor autorizații/avize/licențe.

La sfârșitul lunii martie 2011, erau în derulare următoarele acțiuni:

- finalizarea proiectului de HG privind modificarea (actualizarea) componenței ***Grupului de lucru pentru elaborarea și monitorizarea Planului de acțiuni referitor la îmbunătățirea mediului de afaceri***, stabilit prin HG nr. 803/2001;
- definitivarea *Planului de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013*;
- identificarea/simplificarea barierelor administrative cu care se confruntă mediul de afaceri, precum și elaborarea și implementarea unor indicatori calitativi și cantitativi de monitorizare, proiect în curs de evaluare și finanțat prin PO DCA.

Principalele direcții de acțiune avute în vedere de MECMA pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013 sunt următoarele:

I. Îmbunătățirea calității actului administrativ, a procesului decizional și a managementului și coordonării orizontale a politicilor publice, cu impact asupra stimulării, îmbunătățirii și dezvoltării climatului de afaceri, a inițiativelor antreprenoriale și a investițiilor naționale și străine. Aceasta va avea ca rezultat finalizarea *Planului de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013*.

a. Finalizarea proiectului de *HG privind modificarea (actualizarea) componentei Grupului de lucru pentru elaborarea și monitorizarea Planului de acțiuni referitor la îmbunătățirea mediului de afaceri*, stabilită prin HG nr. 803/2001, cu impact asupra îmbunătățirii și creșterii transparenței dialogului Guvern - mediu de afaceri.

b. Realizarea obiectivelor specifice stabilite prin *Strategia guvernamentală pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri*, cu impact asupra transpunerii în practică a măsurilor cuprinse în *Planul de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013*, precum și realizarea unui sistem de indicatori calitativi și cantitativi, cum ar fi numărul de structuri de afaceri nou create; firme incubate, din care inovative conduse de tineri; numărul de patente și invenții înregistrate la OSIM; procentul firmelor inovative în totalul firmelor incubate; volumul investițiilor naționale și străine; numărul potențial de poli de competitivitate.

c. Definitivarea și operaționalizarea site-ului pentru îmbunătățirea mediului de afaceri, care va avea ca impact printre altele și înlesnirea accesului la informațiile actualizate privind evoluția mediului de afaceri.

d. Selectarea, prin licitație electronică, a serviciilor de consultanță pentru asistență tehnică în vederea derulării proiectului *Identificarea/simplificarea barierelor administrative cu care se confruntă mediul de afaceri; elaborarea și implementarea unor indicatori calitativi și cantitativi de monitorizare*, cu impact direct asupra reducerii poverilor administrative cu care se confruntă mediul de afaceri, reducerii numărului de documente/proceduri necesare inițierii și derulării afacerilor, precum și a reducerii costurilor administrative și a resurselor umane aferente gestionării procedurilor în instituțiile publice.

II. Stimularea capacității firmelor de a crea, adăuga, capta și reține valoarea în lanțul național productiv, bazată pe procese, produse și servicii

Pentru **sprijinirea activității IMM-urilor, în vederea susținerii sectoarelor prioritare**, în anul 2010, Guvernul a aprobat suplimentarea capitalului social al Fondului Național de Garantare a Creditelor pentru IMM-uri (FNGCIMM) cu suma totală de 419,88 mil. lei. În plus, sunt avute în vedere următoarele măsuri:

- **sprijinirea asociațiilor de proprietari prin garanții de stat pentru contractarea creditelor în vederea reabilitării termice a locuințelor.** În acest sens, a fost adoptată OUG nr. 69/2010 privind reabilitarea termică a clădirilor de locuit cu finanțare prin credite bancare cu garanție guvernamentală. FNGCIMM a acordat până la data de 28.02.2011, în cadrul programului de reabilitare termică, 3 garanții în valoare de 466.000 lei.
- **sprijinirea IMM-urilor prin acordarea de ajutoare de minimis.** În baza HG nr. 1164/2007, se acordă ajutoare de minimis pentru IMM-uri care realizează investiții în scopul modernizării sau dezvoltării activității, constând în realizarea de construcții cu scop industrial sau turistic sau achiziționarea de echipamente, în limita bugetului total alocat schemei de minimis, care este echivalentul în lei a 100 mil. euro. O continuă aplicare a acestei scheme a avut ca rezultat: 49 parcuri industriale, 722 de antreprenori beneficiari și 330.943 locuri de muncă nou create.
- **sprijinirea proiectelor de investiții realizate de microîntreprinderi, cu o vechime mai mică de doi ani (Programul „Start”), la care se adaugă un alt sprijin orientat către noile**

investiții create de tinerii antreprenori, care nu au avut niciodată o companie sau nu au deținut vreo participație la o societate. Programul „START” vizează dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale tinerilor și le facilitează accesul la finanțare. Programul pe anul 2011 va fi demarat la începutul lunii aprilie și vor primi finanțare minimum 100 de start-up-uri (IMM cu o activitate de până în 2 ani) cu o alocație financiară de 100.000 lei și credit bancar de 50.000 lei;

- **programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri** vizează stimularea antreprenoriatului în rândul tinerilor, cu vârsta până în 35 de ani, care își încep prima afacere. Pentru anul 2011, programul beneficiază de un buget în valoare de 21 mil. lei din bugetul Agenției pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri (AIPPIMM). Pentru acest program sunt prioritare planurile de afaceri care își propun investiții cât mai mari în producție sau servicii. De asemenea, vor fi avantajate proiectele care creează cât mai multe locuri de muncă, care investesc în mediul rural și care pun în practică o afacere cu potențial creativ sau inovativ. Fondul Național de Garantare oferă garanții pentru creditele necesare realizării planului de afaceri, în proporție de 80% din valoarea creditului, dar nu mai mult de 80.000 euro. Noul angajator este scutit de la plata contribuțiilor de asigurări sociale pentru maximum 4 angajați, dar este obligat să angajeze cel puțin 2 persoane. Fondul Român de Contragarantare a elaborat o schemă de minimis dedicată acestui program, prin care se acordă un ajutor de minimis sub formă de contragarantă. Pe baza acestei scheme se vor acorda contragarantii reprezentând 80% din valoarea garanțiilor acordate de FNGCIMM beneficiarilor eligibili. Până la data de 9 martie 2011 au fost depuse online, la AIPPIMM, 184 de planuri de afaceri.
- **sprijinirea operatorilor economici din industria prelucrătoare prin ajutoare de minimis pentru creșterea competitivității produselor industriale.** În acest sens, conform HG nr. 1510/2008, se acordă ajutoare de minimis pentru IMM-uri sau întreprinderi mari. Prin Legea bugetului de stat, pentru anul 2011, s-au prevăzut fonduri în valoare de 15,102 mil. lei.
- **sprijinirea incubatoarelor de afaceri.** Programul este implementat în România de PNUD, în parteneriat cu AIPPIMM și cu autoritățile locale din zonele țintă și are ca obiectiv scăderea șomajului și dezvoltarea antreprenoriatului în zonele țintă. Firmele dintr-un incubator de afaceri beneficiază, pe perioada celor 3 ani de incubare, de spațiu de lucru în clădirea incubatorului, sprijin financiar, servicii de consultanță managerială și asistența tehnică. În anul 2011 se acordă alocații financiare nerambursabile pentru 120 operatori economici, pentru înființarea a două noi incubatoare de afaceri, înființarea unui număr de 50 noi IMM-uri, crearea a 450 noi locuri de muncă și incubarea a 100 IMM-uri, din care 30% conduse de femei.
- **sprijinirea dezvoltării antreprenoriatului prin Programul Național Multianual pe perioada 2005-2012 pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul femeilor manager din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii.** Obiectivul Programului îl constituie promovarea unui sistem de informare și instruire, care să faciliteze mobilitatea femeilor pe piața forței de muncă și dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale ale acestora în scopul implicării lor în structuri economice private, în contextul problemelor legate de menținerea echilibrului dintre obligațiile familiale și cele profesionale și a prejudecăților existente la nivel local. În anul 2011, pentru realizarea Programului se alocă de la bugetul de stat suma de 500.000 lei, pentru elaborarea și publicarea unui studiu, pentru un curs de pregătire antreprenorială pentru 240 de femei din 8 locații, precum și pentru organizarea de campanii de informare;

- **sprijinirea comercianților și a serviciilor de piață prin Programul de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață.** Obiectivul principal al Programului îl constituie sprijinirea operatorilor economici, a societăților comerciale și a societăților cooperative, prin facilitarea accesului la achiziționarea de mașini, utilaje, instalații de lucru, aparate și instalații de măsurare, control și reglare, în scopul îmbunătățirii performanțelor economice și tehnice ale operatorilor economici. Pentru anul 2011, Guvernul a alocat un buget de 7 mil. lei, cu 40% mai mare față de anul 2010, iar programul va fi demarat la începutul lunii aprilie și vor primi finanțare minimum 70 de IMM-uri cu o alocație financiară de 100.000 lei.
- **sprijinirea meșteșugurilor și artizanatului prin Programul național multianual pe perioada 2002 – 2012 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului.** Obiectivul general al Programului îl constituie stimularea dezvoltării meșteșugurilor și a micii industriei din România și întărirea clasei de mici meșteșugari. Pentru anul 2011 Guvernul a alocat un buget de 1 mil. lei. Programul pe 2011 va fi demarat la începutul lunii aprilie și vor fi finanțați micii meșteșugari cu o alocație financiară nerambursabilă de 40.000 lei;
- **sprijinirea dezvoltării antreprenoriatului prin Programul UNCTAD *EMPRETEC România* pentru sprijinirea dezvoltării IMM.** EMPRETEC este un program internațional pentru dezvoltarea și sprijinirea antreprenorilor. Prin intermediul acestui program se finanțează 8 cursuri de pregătire antreprenorială (workshop-uri) UNCTAD EMPRETEC România pentru sprijinirea dezvoltării IMM-urilor în domenii de interes pentru dezvoltarea capacităților antreprenoriale, în scopul dobândirii cunoștințelor teoretice și cu aplicabilitate practică, necesare începerii și dezvoltării unei afaceri.

III. Politica industrială

Pentru consolidarea și dinamizarea bazei industriale, România are în vedere **îmbunătățirea procesului de elaborare și monitorizare a performanțelor industriei în vederea orientării politicii industriale către inovarea proceselor și tehnologiilor din industrie.** Se are în vedere finanțarea unor teme de cercetare pentru evaluarea impactului trecerii la economia verde și anticiparea transformărilor pe care trebuie să le parcurgă anumite sectoare industriale. În perioada 2011-2013, sunt alocate de la bugetul de stat 25,9 mil. Lei, pentru **finanțarea proiectelor din Planul Sectorial de CDI al MECMA.**

Pornind de la rezultatele studiului privind „Romanian Cluster Mapping”, România urmărește **consolidarea competitivității clusterelor inovative locale/regionale/naționale/transfrontaliere și transnaționale** prin susținerea inovării la nivelul acestora și a stimulării asocierii întreprinderilor atât în lanțuri de furnizori/clustere, cât și cu mediul academic, cu institute de cercetare-dezvoltare și cu administrația publică. De asemenea, se va sprijini crearea de rețele la nivel național și comunitar pentru a facilita transferul de cunoștințe și schimbul de bune practici. În România s-au creat până în prezent 19 cluster inovative (poli de competitivitate) și sunt în curs de creare până la sfârșitul anului 2011 încă 6 cluster inovative în domeniile: aviație, energii regenerabile, construcții navale, industria textilă, industria auto și industria lemnului și mobilei.

În perioada 2011 – 2012, România va derula proiectul **Consolidarea competitivității clusterelor inovative și evaluarea comparativă a competitivității sectoarelor industriale – instrumente de politică industrială durabilă, adaptate erei globalizării**, prin care: se vor identifica noi zone cu potențial de aglomerație al întreprinderilor și de implicare a IMM-urilor în structuri asociative, precum și susținerea transferului de tehnologii înalte, produse și servicii inovative, precum și sprijinirea creării parteneriatelor în sectoare strategice pentru economia românească (definite de *Strategia Națională de Export 2010-2014*: industria auto, industrie echipamentelor electrice și electronice, agricultură, turism, servicii de protecție a mediului, produse bio, industria textilă și

confecții etc). Proiectul își propune elaborarea de benchmark-uri de evaluare a clusterelor inovative românești în raport cu cele din statele membre și realizarea unui model de cluster sectorial inovativ care urmărește identificarea participării întreprinderilor, institutelor de cercetare, universităților și administrațiilor locale, precum și stabilirea proiecțiilor bugetare de finanțare a acestora pentru următoarea perioadă de programare. În cadrul proiectului urmează a fi creat un portal pentru realizarea schimbului de informații între România și Platforma Europeană de Colaborare a Clusterelor Inovative.

Până în 2013, urmează a fi finanțată operațiunea **poli de competitivitate** care prin POS CCE – Axa prioritară 1, acordă finanțare (60 mil. Euro) atât pentru construirea, consolidarea și modernizarea de infrastructuri, efectuarea de achiziții de echipamente, cât și pentru achiziția de servicii destinate pregătirii antreprenoriale (management, diseminare și informare, schimb de experiență în domeniul celor mai bune practici, activități de îndrumare și coordonare, transfer de know-how, seminarii și ateliere de lucru). Schema de finanțare urmează a fi elaborată în cursul anului 2011, în cadrul proiectului asistență tehnică „Sprijinirea Autorității de Management (AM POS CCE) în formularea și implementarea operațiunii privind poli de competitivitate”, în valoare de 1,6 mil. Lei. În decembrie 2011 vor fi formulate recomandări privind aplicarea schemei pentru viitoarea perioadă de programare 2014-2020.

În perioada 2011-2013, se implementează în cadrul inițiativei JEREMIE, schema fondurilor de capital de risc cu un buget de 35 mil.Euro. Urmează să fie constituie două fonduri de capital de risc în acest an. FEI a încheiat procedura de selectare a celor 6 intermediari financiari care au la dispoziție șase luni pentru atragerea a 30% participare de capital privat în schema de capital de risc.

MECMA și a propus crearea unui **fond de capital de risc**, în conformitate cu Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea IMM-urilor. Se va înființa **fondul de capital de risc**. Se va iniția în 2011, un studiu de fezabilitate pentru crearea acestui fond. În conformitate cu strategiile de dezvoltare a FNGCIMM și Fondului Român de Contragarantare (FRCG), fondul de capital de risc urmează a fi constituit prin participarea la formarea capitalului social a FNGCIMM, FRCG și EXIMBAK, precum și a unor investitori privați.

România susține, din 2011 investițiile IMM-urilor cu capacitate de dezvoltare rapidă. Acestea beneficiază de o **garanție de 80% din valoarea împrumutului prin inițiativa JEREMIE / schema de garantare**. În perioada 2011-2013, schema de garantare se derulează prin Raiffeisen Bank (315 mil. Euro), și respectiv BCR (212,5 mil. Euro). Se acordă IMM-urilor (inclusiv start-up-urilor) credite pentru dezvoltarea afacerilor pe termen mediu și lung (investiții de dezvoltare sau extindere, în active corporale și necorporale, capital de lucru legat de activități de dezvoltare sau extindere și achiziția de materii prime).

Perspectiva reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și ecologizarea transportului urban, România, este interesată în **promovarea și producerea vehicului electric**. Compania Renault a dezvoltat în cadrul alianței Renault – Nissan, vehicule electrice de două tipuri: vehicule la care bateria trebuie încărcată la rețeaua electrică și vehicule la care bateria se poate schimba în stații special amenajate ²³. Aspectele legate de costuri privind modalitățile de alimentare și tipul de baterii utilizate sunt în discuție pentru alegerea unuia sau altuia din aceste vehicule.

Luând în considerare faptul că Renault este unul dintre promotorii europeni în domeniu, Romania este interesată în atragerea proiectării în cadrul centrului Renault Technologie Roumanie (RTR)

²³ În cazul vehiculelor electrice Renault, bateria se poate reîncărca în regim normal la rețea de 220 V într-un interval de 4 - 8 ore, în funcție de gradul de epuizare al bateriei. Al doilea sistem dezvoltat de alianța Renault - Nissan îl reprezintă un vehicul la care bateria se poate schimba, însă costul acesteia este foarte ridicat.

de la Titu și a fabricației de componente auto sau pentru rețele de alimentare în România, într-un viitor apropiat (2-3 ani). Perspectiva operaționalizării schemei de finanțare a clusterelor inovative/polilor de competitivitate va crea oportunități de dezvoltare în acest domeniu, de atragere de investiții și creare de noi locuri de muncă. Pe termen lung, această inițiativă privată, alături de inițiativele naționale de dezvoltare a transporturilor intermodale, poate fi considerată contribuția României la atingerea *obiectivului european de 10% privind ponderea energiei din surse regenerabile în transporturi la nivelul anului 2020*.

Sunt în derulare, până în 2012, *două proiecte de investiții pentru producerea de automobile și de motoare în cadrul companiei Ford în valoare totală de 675 mil. Euro (din care producția de motoare 181 mil. Euro), valoarea ajutorului de stat²⁴ acordat de Comisia Europeană este de 143 mil. Euro. În 2010 s-a plătit o tranșă de ajutor de stat în valoare 73,4 mil. Lei. Se așteaptă dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție, creșterea producției de mașini și motoare, atragerea IMM-urilor în lanțurile de furnizori și crearea de noi locuri de muncă.*

Pentru dinamizarea bazei industriale, România își propune **consolidarea capacității tehnologice** a întreprinderilor pentru a răspunde competiției și a se integra pe piețele locale/regionale și pentru a internaționaliza IMM-urile. Sunt stimulate investițiile în tehnologii și echipamente noi, precum și introducerea și certificarea sistemului de management al calității și a produselor, care atrag importante beneficii pentru firme, conducând la îmbunătățirea poziției lor pe piață și la creșterea capacității acestora de a concura pe piețele globale.

Pentru eliminarea disparităților regionale în dezvoltarea mediului de afaceri, în special a IMM și creșterea contribuției acestora la economiile locale/regionale și antrenarea lor în dezvoltarea spațială urbană, se urmărește **dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului la nivel local/regional**. În perioada 2011-2013, pentru atingerea țintelor de **dezvoltare durabilă a antreprenoriatului la nivel local/regional** vor continua acțiunile, prin POR, a autorităților locale și a mediului privat pentru *dezvoltarea structurilor de afaceri, reabilitarea a siturilor industriale poluate și neutilizate pentru includerea lor în circuitul economic, stimularea competitivității IMM-urilor, în special a micro-întreprinderilor din mediul urban, a căror domenii de activitate sunt producție, construcții și servicii*. FEDR, prin POR Axele prioritare 1, 4 și 5, asigură finanțări în valoare 715 mil. Euro pentru crearea a 30 de structuri de afaceri, reabilitarea a 500 de ha de site-uri industriale poluate și neutilizate, susținerea investițiilor a 1850 IMM-uri (1500 de micro-întreprinderi) și crearea a peste 7800 de noi locuri de muncă.

5.2.2 Reducerea arieratelor din economie

În ultimii 2 ani, pe fondul crizei economice, *lipsa de lichidități* s-a amplificat datorită creșterii arieratelor în economie generate de autoritățile locale și marile companii, la care statul deține pachete de acțiuni majoritare. Aceste arierate au afectat puternic competitivitatea întreprinderilor, diminuându-le capacitatea de a investi în proiecte de dezvoltare. Companiile cu capital majoritar de stat au primit subvenții anuale, care s-au ridicat la 0,5 % din PIB. Situația înregistrată la sfârșitul anului 2010 arată că volumul arieratelor acumulate de aceste companii s-a ridicat 4 % din PIB, iar cel al pierderilor a reprezentat de cca. 1,1% din PIB.

Preocupat de impactul negativ al arieratelor asupra competitivității întreprinderilor, precum și de eficientizarea activităților companiilor din sectorul energetic, guvernul a adoptat *OUG nr. 51/2010 privind reglementarea unor măsuri pentru reducerea unor arierate din economie*,

²⁴Aprobată prin OUG nr. 109/2008 referitor la acordarea de ajutor de stat individual având ca obiectiv dezvoltarea regională

precum și alte măsuri financiare. Actul normativ are în vedere deblocarea activității unor operatori economici care au de recuperat sume de la autoritățile administrației publice locale. De asemenea, în 2011 a fost adoptată *OUG nr. 29/2011* privind reglementarea acordării eşalonărilor la plată ca urmare a creșterii arieratelor executabile cu 32% în anul 2009 față de anul 2008 și cu 20% în anul 2010 față de anul 2009.

Totodată, în anul 2010 au fost adoptate strategiile de privatizare²⁵ a 5 societăți și companii naționale din portofoliu (cu excepția OMV Petrom SA - Tabelul nr.1) MECMA/OPSPI²⁶, cu scopul atragerii de investitori în domeniul energiei prin valorificarea unor procente din pachetele de acțiuni majoritare deținute de stat la aceste companii. În cursul anului 2011, ca efect al aplicării acestor strategii se estimează că se vor asigura, pe de o parte, investițiile necesare funcționării și dezvoltării acestor operatori economici, iar pe de altă parte, se vor crea venituri suplimentare la bugetul de stat de cca. 2,9 mld. ei.

În luna ianuarie 2011, a fost aprobat de către guvern *Memorandumul* care definește *obiectivele strategice de valorificare a pachetelor de acțiuni deținute în portofoliu MECMA/OPSPI*: impulsivarea activității investiționale în România și valorificarea oportunităților specifice fiecărui sector în care activează acești agenți economici. În baza acestui memorandum, MECMA a decis eficientizarea a 3 companii care au generat arierate în economie (Tabelul nr. 2). Semnarea cu Fondul Monetar Internațional, în data de 28 martie a.c., a *Aranjamentului Stand-By* reprezintă angajamentul ferm al Guvernului de a susține competitivitatea economiei. Acest acord creează cadrul de urmărire structurată a eliminării arieratelor înregistrate și de aplicare a reformelor din transporturi și energie.

Astfel, în cursul anului 2011, vor fi monitorizate trimestrial, țintele indicative de reducere a arieratelor stabilite pe baza datelor înregistrate la 31 decembrie 2010, atât pentru autoritățile locale, cât și pentru companiile naționale cu capital majoritar de stat (Tabelul nr. 3).

Pe termen scurt, guvernul va acționa pentru susținerea competitivității economiei și eliminarea arieratelor din economie prin acțiuni de accelerare a procesului de privatizare/ restructurare/ vânzare a companiilor cu capital majoritar, astfel:

- **reducerea arieratelor generate de autoritățile locale și societățile naționale cu capital majoritar de stat** prin urmărirea respectării țintelor indicative convenite în cadrul Aranjamentului semnat cu FMI (Tabelul nr. 3). În luna aprilie 2011 se vor adopta planuri de acțiuni strategice și planuri de audit pentru reducerea arieratelor. BNR va monitoriza implementarea planurilor strategice și va audita aplicarea acestora pentru toate societățile și autoritățile locale aflate în program, și va întocmi rapoarte trimestriale;
- **accelerarea procesului de privatizare/restructurare/vânzare a societăților la care statul este acționar.** Se are în vedere implementarea acțiunilor de privatizare /restructurare/vânzare de acțiuni pentru: OMV PETROM S.A., S.N.G.N. ROMGAZ S.A., S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A, C.N. TRANSELECTRICA S.A. și CUPRU MIN S.A. –

²⁵ HG nr. 831/2010 privind aprobarea strategiei de privatizare prin oferta publică a SN Romgaz SA și a mandatului instituției publice implicate în derularea acestui proces; HG nr. 827/2010 pentru aprobarea strategiei de vânzare a unor acțiuni emise de SN Transgaz SA prin metode specifice pieței de capital; HG nr. 826/2010 pentru aprobarea strategiei de vânzare a unor acțiuni emise de Compania Națională de Transport al Energiei Electrice -Transelectrica SA prin metode specifice pieței de capital; HG nr. 832/2010 pentru aprobarea strategiei de vânzare a unor acțiuni emise de OMV-Petrom SA București prin metode specifice pieței de capital și Memorandumul aprobat de către guvern în luna ianuarie 2011 care prevede, printre altele, valorificarea pe piața de capital a întregului pachet de acțiuni SC Cuprumin SA Abrud.

²⁶ Instituție cu personalitate juridică înființată în subordinea MECMA, aprobată prin Legea nr. 552/2001. OPSPI deține în portofoliu un număr de 75 operatori economici, din care la 7 operatori deține pachete minoritare de acțiuni).

ABRUD. Totodată se urmărește accelerarea procesului de privatizare a societăților comerciale la care statul deține pachete minoritare aflate în portofoliul AVAS (324 societăți comerciale). Totodată, AVAS are în vedere privatizarea a 150 de societăți comerciale. Privatizarea acestora va fi monitorizată sub *Arangementul cu FMI*, care prevede inclusiv reforma sectorului energetic;

- **modificarea actualului cadru legislativ în materie de privatizare.** Se va acționa pentru: simplificarea documentației de privatizare la societățile la care instituția publică implicată deține participatii minoritare situate sub 50% din capitalul social; stabilirea unui termen limită pentru furnizarea de către societățile comerciale a datelor și informațiilor necesare pentru întocmirea ofertei de acțiuni de vânzare; adaptarea dispozițiilor referitoare la vânzarea acțiunilor prin metodele de *vânzare la ordin și licitație electronică* la noile reglementări privind piața de capital; calcularea prețului de ofertă din inițiativa instituției publice, care deține pachetele de acțiuni minoritare, pe baza datelor deținute de instituțiile abilitate MFP și ONRC, în cazul în care conducerile societăților comerciale refuză furnizarea datelor și informațiilor solicitate. Se estimează ca adoptarea cadrului legislativ în materie de privatizare se va finaliza în trimestrul IV 2011.

La acțiunile de eliminare a arieratelor se adaugă și cele care vor fi inițiate pentru transpunerea la timp a *Directivei privind plățile întârziate*²⁷ în vederea creării de lichidități în cadrul întreprinderilor, în special a IMM-ilor²⁸ (termen martie 2012).

Tabelul nr.1

Lista societăților și companiilor naționale din portofoliul MECMA/OPSPI la care s-a decis privatizarea/vânzarea de acțiuni pe piața de capital, în conformitate cu strategiile de privatizare adoptate în 2010

Nr. crt.	Societatea comercială	Capitalul Social (Mld. lei)	Cota deținută din capitalul social MECMA	Măsuri de privatizare/restructurare	Termen estimat de realizare
1	S.C. OMV PETROM S.A.	5664,410	20,64%	Valorificarea la bursă a unui pachet de acțiuni reprezentând 9,84% din capitalul social	Sem. I. 2011
2	S.N.G.N. ROMGAZ S.A	3830,038	85,01%	Valorificarea la bursă a unui pachet de acțiuni reprezentând 15% din capitalul social	Trim I. 2012
3	S.N.T.G.N. TRANSGAZ S.A.	117,738	73,51%	Valorificarea la bursă a unui pachet de acțiuni reprezentând 15% din capitalul social	Sem. II. 2011
4	C.N. TRANSELECTRICA S.A	733,031	73,68%	Valorificarea la bursă a unui pachet de acțiuni reprezentând 15% din capitalul social	Sem. II. 2011
5	S.C. CUPRU MIN S.A. – ABRUD	24,184	100%	Valorificarea la bursă a unui pachet de acțiuni reprezentând 100% din capitalul social	Sem. II. 2011

²⁷ Directiva nr.7/2011/16.02.2011

²⁸ Document prevăzut de Small Business Act for Europe și Planul de acțiuni pentru implementarea SBA adoptat de Consiliul European din decembrie 2008.

Tabelul nr. 2

Lista companiilor și societăților naționale la care statul deține pachete de acțiuni majoritare pentru s-a decis privatizarea/ restructurarea/eficientizarea în conformitate cu memorandumul aprobat de către Guvern în ianuarie 2010

Nr. Crt	Societatea comercială	Capitalul Social (Mld. Lei)	Cota deținută din capitalul social MECMA/OPSPI	Măsurile de privatizare/restructurare	Termen estimat de realizare
1	S.C. OLTCHIM S.A.	34,302	54,79%	Selecție consultant privatizare	Sem. II. 2011
				Privatizare	Sem II 2012
2	C.N. a Huilei S.A.	67,03	100%	Elaborarea Planului de închidere a minelor neviabile din cadrul C.N. a Huilei S.A	2011
3	SC Termoelectrica si filialele sale	2040,31	100%	Proces de atragere de investiții prin crearea de societăți mixte de tip IPP-Independent Power Producer pentru platforme din cadrul centralelor termoelectrice. Unitățile viabile vor fi separate de cele nerentabile, pentru care vor fi demarate procedurile de închidere eșalonată/valorificare.	2011-2013

Tabelul nr. 3
Lista societăților comerciale și companiilor naționale monitorizate în cadrul
Arangementului Stand-By semnat cu FMI la data de 28 martie 2011

Nr. crt.	Denumirea societății / companiei naționale monitorizate	Instituția în subordinea căreia se află	Observații
1	C.N. Căi Ferate CFR SA	MTI	
2	CN de Autostrăzi de Drumuri Naționale	MTI	
3	SC Metrorex SA	MTI	
4	Societatea Națională de Transport Feroviar de Marfă "CFR Marfa" - S.A.	MTI	
5	Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători "CFR Calatori" - S.A.	MTI	
6	S.C. "Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM" - S.A.	MTI	
7	SC Electrificare CFR SA	MTI	
8	CN Poșta Română SA	MCSI	
9	SC Intervenții Feroviare	MTI	
10	SC Telecomunicații CFR SA	MTI	
11	CN a Huilei SA	MECMA/OPSPI	Se prevede elaborarea <i>Planului de închidere a minelor neviabile</i>
12	SC Complexul Energetic Turceni SA	MECMA/OPSPI	
13	SC Filiala de Întreținere și Servicii Energetice Electra Serv SA	MECMA/OPSPI	
14	SC Electrocentrale București SA	MECMA/OPSPI	
15	SC Furnizare Transilvania Nord SA	MECMA/OPSPI	
16	SC OLTCHIM SA	MECMA/OPSPI	Se urmărește privatizarea
17	SC Termoelectrica SA	MECMA/OPSPI	Proces de restructurare
18	SN a Lignitului Oltenia SA	MECMA/OPSPI	

5.2.3 Revitalizarea industriilor culturale și creative

În conformitate cu Programul de Guvernare 2009-2012, printre prioritățile guvernamentale se numără promovarea sectorului culturii ca factor important în procesul de dezvoltare durabilă și ca instrument esențial în coeziunea socială și în lupta împotriva excluziunii sociale. Promovarea și stimularea creativității, a creației contemporane și promovarea rolului central al culturii și artelor, al creativității și inovării în societatea bazată pe cunoaștere includ cultura ca domeniu prioritar/strategic pentru atingerea obiectivelor strategiei *Europa 2020*.

Aportul economic al sectorului cultural a atins 5,55% din PIB-ul României în anul 2005, față de 3,75% în anul 2002²⁹. Industriile creative reprezintă un domeniu important de activitate din punctul de vedere al ocupării forței de muncă și al creării de locuri de muncă cu timp complet și parțial (180.450 persoane în 2005, adică 2,3% din numărul total de salariați al României). Mai mult, sectorul industriilor culturale a înregistrat o creștere a exporturilor, în perioada 2000-2005, de la 23,5 mil. euro la 55,6 mil. euro.

Din această perspectivă, în cursul anului 2010, în contextul participării la procesul decizional și legislativ al Uniunii în cadrul Consiliului UE și în cadrul organismelor de lucru ale acestuia, reprezentanții Ministerului Culturii și Patrimoniului Național au susținut, atât la nivel ministerial, cât și la nivel de experți, accentuarea rolului deținut de cultură în implementarea obiectivelor Strategiei *Europa 2020*, pledând ulterior pentru introducerea unor măsuri și acțiuni

²⁹ În conformitate cu studiul elaborat de Centrul de Cercetare și Consultanță în domeniul culturii, *Contribuția economică a industriilor bazate pe copyright* (2008)

specifice sub egida inițiativelor emblematice în vederea stimulării creativității și a industriilor culturale. Pentru concretizarea acestor priorități, în al doilea semestru al anului 2010, la nivelul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național a fost reactivat grupul de experți responsabil de elaborarea propunerii de **Politică publică pentru susținerea creativității în cultură**.

Propunerea de Politică publică pentru susținerea creativității în cultură se înscrie în cadrul priorităților Programului de Guvernare 2009-2012, scopul său principal fiind acela de a dezvolta dimensiunea economică a culturii prin asigurarea unui cadru financiar, fiscal și social adecvat actorilor din industriile culturale și creative, în special IMM-urilor, inclusiv celor din sectorul cultural independent (liber profesioniști, creatori și artiști independenți). De asemenea, documentul își propune asigurarea unui cadru propice și de stimulare a accesului și participării la cultură a publicului.

Pentru elaborarea, adoptarea și implementarea acestei propuneri vor fi derulate următoarele măsuri:

- *realizarea unui studiu de impact referitor la necesitatea unei politici publice pentru susținerea creativității – termen: primul semestru al anului 2011. Studiul va avea în vedere următoarele aspecte principale: susținerea și stimularea IMM-urilor din industriile culturale și creative; susținerea și stimularea sectorului cultural independent și asigurarea protecției sociale a artiștilor și a creatorilor liber profesioniști; dezvoltarea și profesionalizarea resurselor umane din sectorul cultural; educarea publicului și dezvoltarea audienței în cultură. **Resurse financiare:** Această etapă nu solicită resurse financiare suplimentare.*
- *elaborarea și adoptarea, la nivelul MCPN, a unui proiect de politică publică pentru susținerea creativității în cultură – termen: al doilea semestru 2011. Propunerea de politică publică va avea în vedere, inter alia, definirea unor obiective specifice cum ar fi: dezvoltarea culturii antreprenoriale în cadrul industriilor culturale și creative; identificarea unor măsuri de relaxare financiar - fiscală pentru IMM-urile din domeniu cultural; facilitarea accesului IMM – urilor culturale la credite, la finanțări nerambursabile și pe piața de capital; asigurarea de facilități și stimulente pentru sponsorizare, mecenat și responsabilitate socială corporativă; ajustarea și îmbunătățirea măsurilor financiar - fiscale (TVA, timbru cultural, impozit pe venit) pentru stimularea sectorului cultural independent; identificarea măsurilor de protecție socială ale artistului independent (Statutul artistului); asigurarea formării profesionale adecvate și în acord cu cerințele pieței, a resurselor umane din sectorul cultural; ajustarea Codului Ocupațiilor din România, în acord cu realitățile sectorului cultural; identificarea măsurilor de promovare în cadrul programelor școlare a orelor /cursurilor de educație prin cultură; facilitarea accesului la cultură pentru un număr cât mai mare de categorii de public, în special pentru tineri și grupuri defavorizate. **Resurse financiare:** Această etapă nu solicită resurse financiare suplimentare.*
- *elaborarea Strategiei (și a Planului de acțiune aferent acesteia) pentru aplicarea Politicii publice pentru susținerea creativității în cultură – termen: primul semestru al anului 2012. Strategia va avea în vedere următoarele aspecte principale: identificarea variantei optime de implementare a Politicii publice pentru susținerea creativității în cultură, având în vedere dimensiunile legislative, economice, sociale, de mediu și de bugetare. **Resurse financiare:** Această etapă nu solicită resurse financiare suplimentare, dar solicită identificarea resurselor financiare pentru perioada post-2012.*

- *implementarea Politicii publice pentru susținerea creativității în cultură* – termen: începând cu primul semestru 2013. În faza de implementare, se va acorda atenție măsurilor și acțiunilor adecvate pentru atingerea obiectivelor, inclusiv finanțării acestor acțiuni din resurse bugetare și nebugetare.

5.2.4 Simplificarea și modernizarea procedurilor fiscale

ANAF are în evidență și administrează cca. 7,7 milioane de contribuabili, din care 1,3 milioane persoane juridice și 6,4 milioane persoane fizice.

ANAF a depus eforturi susținute pentru **sprijinirea mediului de afaceri și stimularea conformării voluntare:**

- a fost introdusă declarația unică pentru contribuțiile sociale și impozitul pe venitul din salarii, cu aplicare de la 1 ianuarie 2011.
- a fost redus numărul de declarații fiscale ce trebuie depuse de contribuabili (au fost eliminate formularele 103 “*Declarație privind accizele*” și 105 “*Declarație privind taxele de organizare și exploatare a jocurilor de noroc*”).
- extinderea informatizării, în anul 2010, a implicat transmiterea către Sistemul Electronic Național a formularelor de tip „PDF inteligent” prin care se pot depune declarațiile prin internet. A fost implementată, în cadrul Portalului ANAF, pagina “Dosarul meu”, care permite contribuabililor accesul controlat la contul fiscal propriu.
- în condițiile nefavorabile și incerte determinate de criza economică, au fost luate măsuri de sprijinire directă a mediului de afaceri:
 - amânarea la plată pentru maximum 6 luni a obligațiilor fiscale neachitate la termen ca urmare a efectelor crizei economico-financiare;
 - repunerea în termen a înlesnirilor la plată care și-au pierdut valabilitatea ca urmare a efectelor crizei economice;
 - acordarea posibilității de cesionare a drepturilor de rambursare/restituire ale contribuabililor la soluționarea deconturilor cu sume negative de TVA și opțiune de rambursare.
- a fost îmbunătățită procedura de rambursare a TVA:
 - solicitările de rambursare aferente deconturilor de sume cuprinse între 5.000 lei și 10.000 lei sunt încadrate la risc fiscal mic și beneficiază de control ulterior;
 - a fost introdus un regim special de rambursare TVA pentru exportatori (verificare cu control ulterior)
 - a continuat aplicarea sistemului unitar de selecție a deconturilor de TVA din baza de date națională, respectând principiul „cel mai vechi decont se stinge primul”.
- au fost elaborate *Carta contribuabilului* în care sunt prezentate drepturile și obligațiile contribuabilului în raport cu Administrația Fiscală și *Ghidul de primire a contribuabililor* - cod de conduită pentru angajații ANAF în relația cu cetățenii

Prin propria strategie pe termen mediu 2010 - 2013³⁰, ANAF și-a definit axele prioritare și a stabilit obiectivele și liniile de acțiune care vor sta la baza activității sale în perioada următoare.

În ceea ce privește susținerea mediului de afaceri, ANAF și-a asumat continuarea **simplificării și modernizării procedurilor**. Subsumat acestui obiectiv, vor fi dezvoltate o serie de direcții de acțiune, după cum urmează:

³⁰ Strategia este disponibilă pe site-ul instituției, www.anaf.ro

- *stimularea depunerii on-line a declarațiilor și promovarea plății electronice și on-line.* Până la sfârșitul anului, vor fi adoptate noi măsuri care să asigure un grad crescut de utilizare a mijloacelor de transmitere electronică la distanță a declarațiilor fiscale. În prezent, gradul de depunere on-line a declarațiilor este de 9,91 %. Aceste eforturi vizează, cu prioritate contribuabilii persoane juridice și persoane fizice autorizate dar, ANAF și-a propus, pentru perioada 2012-2014 și simplificarea procedurilor de utilizare a serviciului de declarare on-line pentru persoane fizice. În ansamblu, utilizarea acestor mijloace moderne de îndeplinire a obligațiilor fiscale diminuează costurile financiare și de timp atât pentru contribuabili, cât și pentru administrație, oferind în același timp un grad de siguranță și operativitate mai ridicat.
- *reglementarea acordării eșalonărilor la plată a obligațiilor fiscale restante reînstituită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 29/2011 reprezintă o premisă pentru ca administrația fiscală să poată în viitor lua măsuri efective de sprijin a contribuabililor aflați în dificultate temporară ca urmare a lipsei de disponibilități bănești. În același timp, aplicarea acestei măsuri duce la mai buna colectare a arieratelor, la prevenirea apariției de noi arierate și generează un climat de înțelegere favorabil în întregul mediu economic deoarece evită măsurile de executare silită care nu ar face decât să perpetueze starea de blocaj pe întregul lanț economic.*
- *simplificarea formalităților vamale* prin instituirea de măsuri legislative, administrative și operaționale, având ca termen de implementare anul 2011.
- *crearea unui parteneriat între administrația fiscală și contribuabili precum și a unui mecanism decizional consultativ.* Cu sprijinul Programului Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative” (PODCA), ANAF intenționează să realizeze studii privind nivelul de satisfacție al contribuabililor privind propriile servicii și să deruleze un program prin care să crească nivelul de conștientizare cu privire la obligațiile fiscale și să creeze un mecanism de consultare cu reprezentanții mediului de afaceri și ai contribuabililor, în general, prin care să crească transparența, încrederea reciprocă și calitatea deciziei. Finanțarea acestui proiect, în valoare de aproximativ 2 milioane euro, ar putea fi asigurată prin PODCA și prin bugetul de stat. În funcție de aprobarea cererii de finanțare, perioada de derulare a proiectului ar fi cea a anilor 2011 – 2013.
- *consolidarea serviciului de colectare a declarației unice.* Tot cu finanțare din partea PODCA și a bugetului de stat, ANAF va derula în perioada 2011-2013 un proiect în valoare de aproximativ 4,5 milioane de euro pentru consolidarea serviciului unic de primire a declarațiilor privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate în scopul de a oferi servicii mai bune contribuabililor, prin soluții tehnice superioare, dar și de a facilita colaborarea cu celelalte instituții implicate, casele de asigurări sociale.
- *introducerea de standarde de calitate pentru serviciile oferite contribuabililor.* În aceeași perioadă, ANAF va lansa un nou proiect finanțat prin PODCA și bugetul de stat pentru a reorienta procesele sale de activitate, sistematic, în favoarea contribuabilului. O serie dintre serviciile oferite contribuabilului de către administrația fiscală vor îndeplini standarde de calitate transparente și exigente. Valoarea proiectului se va ridica la aproximativ 2 milioane de euro.

Cu excepția proiectelor finanțate din fonduri structurale, amintite mai sus, resursele necesare implementării acestor măsuri vor fi în cea mai mare parte alocate prin bugetul anual de funcționare al ANAF.

O serie de investiții în tehnologie precum și achiziția de servicii de consultanță pentru sistemul informatic al ANAF sunt necesare în vederea susținerii efortului de simplificare a procedurilor și implementare a serviciilor electronice oferite contribuabililor, o estimare a acestora realizată cu ajutorul FMI și al Băncii Mondiale ridicându-se la aproximativ 64 milioane de euro pentru perioada 2011 – 2014.

5.3 PACTUL EURO PLUS

Șefii de stat și de guvern reuniți în cadrul Consiliului European din 24 – 25 martie a.c. au convenit asupra unui nou set de angajamente politice – realizabile în următoarele douăsprezece luni – menite să îmbunătățească competitivitatea și convergența economiilor europene, având la bază o coordonare mai strânsă a politicii economice.

Pactul Euro Plus se axează, în principal, pe domeniile care țin de competența națională și sunt esențiale pentru creșterea competitivității și evitarea unor dezechilibre macroeconomice dăunătoare. Cei patru piloni ai pactului sunt: promovarea competitivității, promovarea ocupării forței de muncă, consolidarea sustenabilității finanțelor publice și consolidarea stabilității financiare.

Cu toate că pactul este destinat statelor care fac parte din zona euro, România, Bulgaria, Danemarca, Letonia, Lituania și Polonia, au decis să se alăture acestuia.

Angajamente concrete privind politicile

Noul program de măsuri 2011-2013, convenit cu Fondul Monetar Internațional și Uniunea Europeană în cadrul actualului acord preventiv are un rol crucial în asigurarea stabilității economice, diminuarea dezechilibrelor din economie, creșterea încrederii în potențialul economiei românești și crearea condițiilor pentru realizarea unei creșteri economice sustenabile în viitor.

Obiectivele-cheie, în privința cărora România și-a asumat angajamente politice ferme, vizează: (i) continuarea procesului de consolidare fiscală, inclusiv sub aspectul extinderii domeniului de aplicare pentru a aborda deficiențele în materie de venituri și cheltuieli, arierate, (ii) accelerarea implementării reformelor structurale, inclusiv a măsurilor care vizează restructurarea și eficientizarea întreprinderilor cu capital majoritar de stat (iii) creșterea încrederii în economie, prin îmbunătățirea mediului de afaceri.

Măsurile privind atingerea obiectivelor Pactului Euro Plus vizează:

a) Promovarea competitivității

1. Scăderea ponderii în PIB a cheltuielilor cu salariile în sectorul bugetar cu un punct procentual în 2012 comparativ cu anul 2010 prin recuperarea graduală până la finele anului 2012 a reducerilor nominale cu 25% efectuate în anul 2010. Ca urmare, evoluția costului unitar al forței de muncă va fi sub nivelul evoluției productivității muncii;
2. Prioritizarea investițiilor publice în vederea atingerii obiectivelor de competitivitate: constituirea unui grup de lucru la nivel înalt, sub coordonarea Primului ministru, și stabilirea unei liste cu proiecte prioritare de investiții pentru care finanțarea poate fi asigurată în următorii 3 -5 ani;
3. Vânzarea pe piețele financiare a unor pachete importante de acțiuni la companii de stat;
4. Întărirea capacității și performanțelor sistemului cercetării, dezvoltării și inovării (CDI) prin implementarea noului sistem de finanțare instituțională;
5. Dezvoltarea cooperării europene în domeniul CDI prin promovarea a două proiecte strategice: Centrul Internațional de Studii Avansate *Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră* și *Extreme Light Infrastructure* (ELI);

6. Elaborarea strategiei de învățare pe tot parcursul vieții;
7. Crearea cadrului curricular de referință orientat spre formarea de competențe.

b) Promovarea ocupării forței de muncă

Măsuri pe care România le-a realizat deja:

1. Realizarea unui cadru unitar de salarizare în sectorul public prin adoptarea Legii cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice;
2. Măsuri pentru promovarea flexicurității și pentru promovarea ocupării forței de muncă au fost adoptate recent prin modificările aduse Codului Muncii.

Măsuri pe care România se angajează să le realizeze în următoarele 12 luni:

Stimularea ocupării forței de muncă:

1. Consolidarea dialogului social și a flexibilizării procesului de negociere;
2. Modificarea și completarea cadrului legal privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
3. Modificarea și completarea *Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă*;

Reducerea muncii nedeclarate:

4. Implementarea *Strategiei naționale privind reducerea incidenței muncii nedeclarate* pentru perioada 2010-2012;
5. Adoptarea proiectului de lege privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri;

Formarea profesională continuă:

6. Reforma cadrului legal privind formarea profesională a adulților;
7. Punerea în aplicare a cadrului european simplificat de recunoaștere a calificărilor profesionale, în condiții de reciprocitate, între Statele Membre;
8. Inițierea procedurilor privind clasificarea universităților pe categorii în baza evaluării programelor de studii și a capacității lor instituționale: universități preponderent de educație, universități de cercetare științifică și creație artistică și universități de cercetare avansată și educație.

c) Consolidarea sustenabilității finanțelor publice

Măsuri pe care România le-a realizat deja:

1. Implementarea legii privind sistemul unitar de pensii publice Legea 263/2010 prin care:
 - a. se prevede creșterea graduală a vârstelor standard de pensionare la 65 ani pentru bărbați și la 63 ani pentru femei până în anul 2030, precum și creșterea graduală a stagiului complet de cotizare la 35 ani pentru femei și bărbați până în anul 2030;
 - b. înăsprirea condițiilor de acces la pensionarea anticipată parțială prin stabilirea penalizării la 0.75%, pentru fiecare lună de anticipare față de vârsta standard de pensionare. Astfel, este încurajată prelungirea vieții profesionale active.

Măsuri se angajează să le realizeze în următoarele 12 luni:

2. Introducerea în legislația națională a unei reguli numerice pentru deficitul bugetului general consolidat în conformitate cu Tratatul de la Maastricht;
3. Continuarea consolidării fiscale având, în vedere pentru anul 2011 un deficit bugetar în termeni cash de 4,4% din PIB (sub 5% în termeni accrual) și sub 3% din PIB în 2012 în bază accrual;
4. Accelerarea procesului de reducere a arieratelor bugetului general consolidat prin restructurarea sectorului de sănătate și întărirea disciplinei bugetare la nivelul autorităților locale prin aplicarea modificărilor recent aprobate ale Legii nr. 273/2006 privind finanțele publice locale.
5. Implementarea programului pentru acordarea indemnizației pentru creșterea copilului;
6. Asigurarea predictibilității sistemului de învățământ preuniversitar prin:
 - a. aplicarea principiului ”*finanțarea urmează elevul*”, conform prevederilor Legii Educației Naționale nr.1/2011;
 - b. ameliorarea formulei de finanțare per elev în învățământul preuniversitar, conform prevederilor Legii Educației Naționale nr.1/2011.
7. Definitivarea cadrului legislativ privind domeniul asistenței sociale cuprinzând prestațiile și serviciile sociale.

d) Consolidarea stabilității financiare

Măsuri pe care România le-a realizat deja:

România a aplicat începând din 2004 măsuri pentru diminuarea ritmului alert al creditului în valută, folosind un spectru larg de instrumente, dintre care cele mai multe rămân în vigoare, inclusiv după ajustările întreprinse în corelație cu cerințele aderării României la UE:

- (i) rate diferențiate, superioare pentru rezervele minime obligatorii aplicabile pasivelor în valută (în prezent 20%) față de cele în lei (15%);
- (ii) limitări ale ponderii creditului în valoarea garanției (*loan-to-value ratio limits*) la cel mult 75%;
- (iii) limitări ale ponderii serviciului datoriei în venitul lunar net, diferențiat pentru creditele de consum (30%) și imobiliare (35%); totalul acestora are de asemenea stabilit un plafon de 40% aplicabil nu doar instituțiilor de credit, ci și instituțiilor financiare nebancare (inclusiv societăților de leasing);
- (iv) stabilirea unor limite privind expunerile agregate ale instituțiilor de credit (relativ la fondurile proprii) față de debitorii neacoperiți la riscul valutar;
- (v) stabilirea unor coeficienți de testare la stres mai restrictivi pentru creditele acordate în valută (cu coeficienți semnificativ mai mari în cazul creditelor în dolari sau franci elvețieni);
- (vi) solicitări de majorare a capitalizării în cazul instituțiilor de credit cu expunere foarte mare pe creditele în valută, cu o pondere a creditelor în valoarea garanțiilor sau a creditelor în total depozite mai ridicată decât media sistemului bancar;

(vii) persuasiunea morală.

România se angajează să monitorizeze în continuare cu vigilență tendințele procesului de creditare a sectorului neguvernamental și are în vedere, pe lângă continuarea aplicării măsurilor adoptate anterior, și posibilitatea adoptării de noi măsuri pentru limitarea riscurilor generate de debitorii neacoperiți la riscul valutar, în special gospodăriile populației.

Măsuri pe care România se angajează să le realizeze în următoarele 12 luni:

1. Continuarea demersurilor pentru implementarea cuprinzătoare a IFRS (*International Financial Reporting Standards*) de către sectorul bancar începând cu 2012, pe baza următoarelor repere strategice, ce vizează asigurarea unei tranziții line la noile standarde contabile și consolidarea nivelurilor efective de capitalizare și lichiditate înregistrate înaintea schimbării sistemului contabil de referință:
 - a. Trecerea la aplicarea efectivă a IFRS este precedată de o perioadă de tranziție de 3 ani (2009, 2010, 2011), în care toate instituțiile de credit sunt obligate să întocmească 2 seturi de situații financiare, unul conform cu directivele europene (set oficial), iar cel de-al doilea conform IFRS;
 - b. În cursul anului 2011 se va actualiza cadrul de raportare (contabil, prudential, statistic) din perspectiva introducerii noilor standarde contabile; în acest sens, potrivit angajamentelor asumate prin noul acord de tip preventiv, până la finele lunii iunie 2011 BNR urmează să emită propuneri de filtre prudenciale care să asigure în continuare o politică prudentă în ceea ce privește solvabilitatea, provizioanele și rezervele bancare, precum și implementarea la timp a IFRS, la începutul anului 2012.
2. Consolidarea în continuare a stabilității sistemului bancar și continuarea reformelor inițiate ca urmare a aplicării măsurilor prevăzute în acordurile de finanțare încheiate pentru 2009-2011 cu UE și FMI prin:
 - a. Modificarea legislației în sensul permiterii utilizării resurselor *Fondului de Garantare a Depozitelor în Sistemul Bancar* (FGDSB) pentru finanțarea (inclusiv prin emiterea de garanții) a măsurilor de restructurare autorizate de BNR referitoare la transferul de depozite, inclusiv în cadrul operațiunilor de transfer de active și asumare de pasive, dacă această măsură ar fi mai puțin costisitoare decât plata despăgubirilor aferente depozitelor garantate;
 - b. Elaborarea de proceduri necesare implementării noilor atribuții ale băncii centrale și ale FGDSB în domeniul restructurării instituțiilor de credit, precum și asigurarea accesului imediat al FGDSB la fondurile guvernamentale, dacă este necesar;
 - c. Reanalizarea prevederilor actelor normative componente ale cadrului legal privind lichidarea instituțiilor de credit în vederea luării măsurilor, dacă este cazul, pentru asigurarea consecvenței acestora;
 - d. Lărgirea de către BNR a ariei de cuprindere a instrumentelor acceptate ca garanții în cadrul operațiunilor de refinanțare prin includerea obligațiunilor emise în lei de instituțiile financiare internaționale cotate la Bursa de Valori București, precum și a titlurilor de stat emise în euro în afara țării;

- e. Stabilirea unui tratament prudențial al deținerilor temporare de participații (debt-to-equity swaps), obținute ca urmare a restructurării creditelor acordate, care să nu conducă la slăbirea poziției financiare a băncilor; acest tratament prudențial ar trebui să garanteze că: (i) implicarea instituțiilor de credit în astfel de operațiuni se desfășoară pe baza unui proces prudent de luare a deciziilor; (ii) valoarea acțiunilor este integral dedusă din fondurile proprii ale instituțiilor de credit pentru a se evita orice îmbunătățire artificială a indicatorilor prudențiali; și (iii) veniturile obținute prin eliberarea provizioanelor specifice de risc de credit, determinată de aceste operațiuni, nu sunt impozitate;
 - f. Monitorizarea creditelor în valută și luarea măsurilor necesare pentru ca prețul acestora să reflecte cu acuratețe și în mod transparent riscul acordării lor debitorilor expuși riscului valutar;
 - g. Neadoptarea inițiativelor legislative privind falimentul persoanelor fizice sau de recuperare a creanțelor, care ar putea submina disciplina debitorilor.
3. Măsuri privind planul pentru situații neprevăzute în scopul evitării manifestării riscului sistemic în cadrul sectorului bancar, prin:
- a. Crearea unui mecanism de identificare a băncilor de importanță sistemică, care să răspundă cerințelor testului interesului public privind stabilitatea financiară;
 - b. Actualizarea setului de politici corective, prin aderarea la viitorul proces european de armonizare a standardelor de soluționare a băncilor-problemă în cazul grupurilor bancare transfrontaliere; în acest sens, se va urmări integrarea principiului ieșirii ordonate din piață a oricărei instituții bancare neviabile, indiferent de tipul sau dimensiunea acesteia, fără a face apel la fonduri publice, pentru menținerea stabilității financiare;
 - c. Dezvoltarea cadrului de comunicare externă pentru situații cu risc ridicat la adresa stabilității financiare, în vederea îmbunătățirii capacității de prevenire a apariției sau de limitare a propagării unui fenomen de panică în rândul creditorilor băncilor.

Capitolul 6 - OBIECTIVE NAȚIONALE ȘI MĂSURI PENTRU ATINGEREA LOR

6.1 OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

La nivelul anului 2009, rata totală de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, a fost de 63,5%, înregistrând un decalaj de 5,6 pp. față de media UE 27 de 69,1%. Din punct de vedere al structurii pe sexe a populației ocupate, rata de ocupare este semnificativ mai scăzută pentru femei – 56,3%, față de rata de ocupare pentru bărbați - 70,7%. Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) era de 24,5%, iar rata de ocupare a persoanelor vârstnice (55-64 ani) a fost de 42,6%.

Conform prognozelor, decalajul între nivelul național și cel comunitar se va menține și în anul 2020, dar va înregistra o ușoară tendință de scădere de la 5,6 p.p. la 4,8 p.p.

Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2009, populația activă a României era de 9.924 mii persoane, din care 9.243 mii persoane ocupate și 681 mii șomeri BIM.

Nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare pentru persoanele în vârstă de muncă s-a înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (84,1%). Pe măsură ce scade nivelul de educație, scade și gradul de ocupare, astfel că erau ocupate 62,2% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 42,0% dintre cele cu nivel scăzut de educație.

Deși în scădere față de anul 2008 (104 mii persoane mai puțin), salariații dețin cea mai mare pondere (67,2%) în totalul populației ocupate. În anul 2009, lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiali neremunerați reprezentau 31,3% din populația ocupată. Distribuția pe grupe de ocupații relevă faptul că agricultorii și lucrătorii calificați în agricultură, silvicultură și pescuit reprezentau 24,0% din totalul populației ocupate, categoriile de meșteșugari și lucrători calificați în meserii de tip artizanal dețineau, de asemenea, o pondere însemnată - 15,8%.

Repartiția populației ocupate pe activități ale economiei naționale arată că 29,1% din totalul persoanelor ocupate erau concentrate în sectorul agricol, 30,0% în industrie și construcții, iar 40,9% în servicii. În activitățile neagricole erau ocupate 6.554 mii persoane, ponderi semnificative în rândul acestora fiind deținute de cele care își desfășurau activitatea în industria prelucrătoare (26,7%), în comerț (17,6%) și construcții (11,1%)

Rata șomajului BIM a fost în anul 2009 de 6,9%, în creștere față de anul precedent când a atins valoarea de 5,8%. Pe sexe, diferența dintre cele două rate ale șomajului BIM a fost de 1,9 puncte procentuale (7,7% pentru bărbați față de 5,8% pentru femei), iar pe medii rezidențiale de 2,7 puncte procentuale (8,1% pentru urban față de 5,4% pentru rural). Rata șomajului BIM avea nivelul cel mai ridicat (20,8%) în rândul tinerilor (15-24 ani). Șomajul a afectat în măsură mai mare persoanele cu un nivel scăzut și mediu de educație, pentru care rata șomajului a fost de 7,5%, respectiv 7,2%, mult mai mare decât cea înregistrată pentru șomerii cu studii superioare (4,3%).

Rata șomajului BIM de lungă durată (șomaj de un an și peste) a fost de 2,1%. Incidența șomajului BIM de lungă durată (ponderea persoanelor aflate în șomaj de un an și peste în total șomeri) s-a manifestat mai pregnant în cazul bărbaților - 31,6%, față de 29,8% în cazul femeilor și în mediul urban - 32,2%, față de 28,7% în mediul rural.

Cadrul legal specific domeniului cuprinde, ca elemente esențiale, Legea nr.53/2003 – *Codul muncii*, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare, OG nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, cu modificările și completările ulterioare și Legea nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă.

Urmare Memorandumului de Înțelegere încheiat între România și Comunitatea Europeană, în anul 2010 au fost adoptate *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice*.

Măsurile de reformă instituțională și legislativă implementate până în anul 2011 au vizat consolidarea și raționalizarea cadrului instituțional în vederea utilizării cu maximă eficiență a resurselor umane și bugetare alocate, dezvoltarea sistemelor pentru promovarea ocupării forței de muncă și formării profesionale continue, inclusiv prin utilizarea resurselor provenind din Fondul Social European (Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013).

Pentru atingerea unei rate a ocupării în anul 2020 de 70% pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, este prioritară implementarea măsurilor focalizate pe îndepărtarea constrângerilor în calea creșterii ocupării forței de muncă, care să conducă la îmbunătățirea funcționării pieței muncii, facilitarea tranzițiilor de la șomaj sau inactivitate către ocupare, consolidarea competențelor profesionale ale forței de muncă și creșterea calității ocupării a persoanelor rezidente în mediul rural, a tinerilor și femeilor.

Principalele instituții responsabile sunt Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Inspekția Muncii și Casa Națională de Pensii și alte drepturi de Asigurări Sociale. Implementarea obiectivelor strategice se bazează pe colaborarea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, în principal, cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Rata de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani

Pentru stabilirea obiectivului privind rata de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, de 70%, s-a pornit de la un scenariu care a inclus evoluția istorică a ritmului anual de creștere a ratei ocupării, potențialul de creștere economică și evoluția demografică prognozată pentru următorul deceniu.

Direcții de acțiune pentru atingerea țintei

Pentru perioada 2011-2013, România își propune promovarea unei creșteri economice bazate pe ocuparea forței de muncă, în contextul asigurării dintr-o perspectivă durabilă a *coeziunii economice, sociale și teritoriale*. În acest sens, România se concentrează pe următoarele direcții de acțiune: îmbunătățirea funcționării pieței muncii; facilitarea tranzițiilor de la șomaj sau inactivitate către ocupare; consolidarea competențelor profesionale ale forței de muncă; creșterea calității ocupării a persoanelor rezidente în mediul rural, a tinerilor și femeilor.

Descrierea detaliată a acțiunilor se găsește în Anexa nr. 5.

I. Îmbunătățirea funcționării pieței muncii

În contextul abordării naționale a flexicurității, în perioada 2011-2013, măsurile de flexibilizare a relațiilor de muncă urmăresc, în principal, consolidarea legislației în domeniul relațiilor de muncă și a dialogului social. Complementar eforturilor de promovare a flexibilității pe piața muncii sunt aplicate măsuri de combatere a muncii nedeclarate, de promovare a egalității de șanse între femei și bărbați, precum și de menținere a sustenabilității sistemului de asigurări sociale (pensii), inclusiv prin prelungirea vieții active și diversificarea prestațiilor (pilonii II și III de pensii).

1.1. Reforma legislației privind relațiile de muncă

Prin adoptarea, în anul 2011, a *Legii nr. 40/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr.53/2003 – Codul muncii* sunt introduse o serie de elemente de flexibilizare a relațiilor de muncă, dintre care menționăm: flexibilizarea angajării pe durată determinată prin prelungirea valabilității contractului individual de muncă pe perioadă determinată; flexibilizarea perioadelor de referință utilizate pentru calculul mediei orelor de muncă; înăsprirea drastică a sancțiunilor pentru cei ce utilizează forță de muncă fără forme legale; utilizarea în cadrul procedurii concedierilor colective, cu prioritate, a criteriilor de performanță, pentru a stimula competitivitatea și creșterea productivității muncii.

În cursul anului 2011, MMFPS are în vedere amendarea legislației secundare ca urmare a modificării *Codului Muncii*, în special în ceea ce privește agentul de muncă temporară și registrul electronic de evidență a salariaților.

1.2. Reforma legislației privind dialogul social

Potrivit angajamentelor asumate de România în *Acordul preventiv încheiat cu FMI*, în scopul flexibilizării sistemului de negociere a contractelor colective de muncă și consolidării dialogului social, în anul 2011, va fi promovat proiectul *Legii dialogului social*. Actul normativ va reuni atât reglementări privind organizarea și funcționarea sindicatelor și a patronatelor, organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, cât și cele referitoare la negocierile contractelor colective de muncă, flexibilizarea sistemului de stabilire a salariilor și soluționarea conflictelor de muncă. În acest mod se urmărește extinderea structurilor de dialog la nivel regional pentru o mai bună gestionare a problemelor, creșterea autonomiei partenerilor sociali în procesul de negociere și eliminarea rigidităților existente în relațiile de muncă și în sistemul de negociere a salariilor în sectorul privat.

Pe cele patru componente, proiectul de lege vizează următoarele aspecte:

- *sindicate și patronate*: revizuirea și uniformizarea definițiilor și termenilor utilizați în conformitate cu cei folosiți în directivele europene, constituirea, organizarea și funcționarea organizațiilor sindicale și a organizațiilor de angajatori, extinderea dreptului de a constitui sindicate și pentru cooperatorii și agricultorii încadrați cu contract individual de muncă, introducerea criteriilor de constituire a organizației de angajatori, eliminarea multiplei afiliere a organizațiilor de angajatori;
- *Consiliul Economic și Social*: transformarea acestuia din instituție de dialog social în instituție de dialog civic conform modelului Comitetului Economic și Social European și revizuirea corespunzătoare a atribuțiilor instituției;
- *contracte colective de muncă*: reglementarea aspectelor privind negocierea contractelor colective de muncă, efectele acestora; reprezentarea părților la negocierea colectivă; încheierea, modificarea, suspendarea și încetarea contractelor colective de muncă; separarea negocierilor din sectorul privat de cel public, cu eliminarea obiectivelor minime ale negocierii, printre care și obiectivul de negociere a salariilor și orientarea către consolidarea negocierii la nivel de întreprindere;
- *conflicte de muncă*: explicitarea procedurilor de declanșare a conflictelor colective de muncă la nivel de unitate, grup de unități, sectorul de activitate și la nivel național, concilierea, medierea, arbitrajul conflictelor de muncă, instituirea *Oficiului de Mediere și*

Arbitraj a conflictelor colective de muncă de pe lângă Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, reglementarea procedurilor de declanșare și participare la grevă.

1.3. Combaterea muncii nedeclarate

În contextul flexibilizării relațiilor de muncă realizată prin modificările aduse *Codului muncii*, o atenție deosebită va fi acordată combaterii fenomenului muncii fără forme legale. În acest scop, în anul 2010, a fost elaborat *Planul National de Acțiune* pentru implementarea *Strategiei naționale privind reducerea incidenței muncii nedeclarate pentru perioada 2010-2012*, aprobată prin HG nr.1024/2010. În anul 2011, se estimează că vor fi realizate aproximativ 80.000 de controale, obiectivul fiind de diminuare a muncii nedeclarate. În anul 2011, bugetul total alocat pentru implementarea planului de acțiuni este de 1,441 mil. lei.

Totodată, se va urmări creșterea calității inspecțiilor pentru combaterea muncii fără forme legale.

Prin promovarea, în cursul anului 2011, a *Legii privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri*, se va reglementa modul de exercitare a acestor activități. Actul normativ va stipula modalitatea prin care zilierul - persoana fizică care desfășoară activități necalificate, cu caracter ocazional - poate realiza activități prin derogare de la prevederile *Codului muncii* (raportul dintre zilier și beneficiarul de lucrări este stabilit fără încheierea unui contract de muncă), stabilind și domeniile în care zilierii pot presta o activitate, modalitatea de exercitare a acesteia (durată, drepturi, obligații, modul de remunerare a zilierilor, evidența acestora).

Aplicarea legii va conduce la flexibilizarea și simplificarea procedurilor de ocupare în cazul lucrătorilor zilieri, dar și reducerea cazurilor de muncă fără forme legale și nefiscalizată, în condițiile în care, în practică, s-a dovedit că munca nedeclarată se manifestă și prin folosirea în mod ilegal a forței de muncă zilieră.

1.4. Prolungirea vieții active

Pentru asigurarea unei creșteri economice durabile, consolidarea fiscală trebuie însoțită și de un set de reforme ale sistemului public de pensii, astfel încât acesta să devină sustenabil pe termen lung. Detaliile asupra acestor măsuri de reformă (*Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice*) sunt prezentate în *Programul de Convergență* și în secțiunea privind supravegherea macroeconomică din acest document. Măsurile de stimulare a ocupării persoanelor vârstnice sunt prezentate în sub-secțiunea *II. Facilitarea tranzițiilor de la șomaj sau inactivitate către ocupare*.

Reformarea sistemului public de pensii în vederea ***prelungirii vieții active*** se bazează pe creșterea graduală a vârstei standard de pensionare și a stagiilor complete și minime de cotizare pentru femei și pentru personalul din domeniile apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, descurajarea pensionărilor anticipate și a celor de invaliditate, integrarea persoanelor aparținând sistemelor speciale de pensii în sistemul unitar de pensii publice.

Pentru ***descurajarea numărului de pensionări anticipate parțiale***, *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice* prevede înăsprirea condițiilor de acordare a acestui tip de pensie, stabilind o penalizare de 0,75% pentru fiecare lună de pensionare anticipată față de vârsta standard de pensionare. Pensionarea anticipată nu poate să depășească 60 de luni (5 ani) față de vârsta standard de pensionare, iar penalizarea maximă devine 45% față de 30% cât prevedea legislația anterioară. În perioada de pensionare anticipată, persoana nu poate cumula pensia anticipată parțială cu un venit salarial (cu excepția consilierilor locali sau județeni). La împlinirea

vârstei standard de pensionare, penalizarea se elimină, trecerea la pensia pentru limită de vârstă făcându-se din oficiu.

În ceea ce privește **implementarea unor criterii mai stricte pentru accesul la pensia de invaliditate și descurajarea pensionărilor de invaliditate abuzive**, nejustificate medical, *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice* stipulează că documentarul medical completat de medicul curant (specialist pentru boala invalidantă) va fi înlocuit cu raportul medical de evaluare, completat de medicul expert al asigurărilor sociale. De asemenea, sunt incluse reglementări suplimentare - termene și mai ales penalizări - la procedura de expertizare medicală, dar și intensificarea controalelor ulterioare. În acest mod se asigură creșterea responsabilității medicului expert al asigurărilor sociale. În sprijinul acestuia, legea prevede posibilitatea încheierii de convenții între casele de pensii și spitale, laboratoare, clinici pentru reverificarea dosarelor medicale la care există suspiciuni.

În vederea **dezvoltării sistemelor complementare de pensii private** pentru sporirea veniturilor obținute din pensii, prin adoptarea în cursul anului 2011, a proiectului de *Lege privind Fondul de garantare a pensiilor private*, România reglementează constituirea, organizarea și funcționarea fondului. Fondul se constituie pentru a garanta drepturile participanților și beneficiarilor, după caz, dobândite în cadrul sistemului de pensii private, reglementat și supravegheat de către Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private, potrivit condițiilor și limitelor stabilite:

- compensarea pierderilor participanților și/sau beneficiarilor la fondurile de pensii private, atât în perioada de acumulare a contribuțiilor, cât și după deschiderea dreptului la pensie, provenite din incapacitatea administratorilor, respectiv a furnizorilor de pensii de a onora obligațiile asumate și asigurarea plății drepturilor participanților sau a beneficiarilor fondurilor de pensii administrate privat, în cazul imposibilității realizării lor de către administratorii sau furnizorii de pensii administrate privat;
- va fi organizat astfel încât constituirea, evidența și utilizarea resurselor pentru plata compensației către fondurile de pensii facultative să se facă în mod distinct față de constituirea, evidența și utilizarea resurselor pentru plata compensației către fondurile de pensii administrate privat.

În prezent proiectul de lege se află în procedura de dezbatere parlamentară.

În cursul anului 2011 urmează a fi aprobat **proiectului de Lege privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiei pentru pilonii II și III**, conform dispozițiilor *Legii nr. 204/2006 privind pensiile facultative* și a *Legii nr. 411/2004 privind pensiile administrate privat*. Persoanele vizate sunt participanții și beneficiarii sistemului de pensii private, actul normativ conținând prevederi referitoare la principiile elaborării, organizării și funcționării sistemului de plată a pensiilor pentru pilonii II și III.

Prin elaborarea și adoptarea, în cursul anului 2011, a **proiectului de Lege privind pensiile ocupaționale**, România are în vedere reglementarea, organizarea și funcționarea sistemului de pensii ocupaționale. Beneficiarii acestei legi vor fi persoanele care au calitatea de angajat și contribuie la un sistem de pensii ocupaționale, actul normativ conținând următoarele prevederi: principiile înființării schemelor de pensii ocupaționale și ale fondurilor de pensii ocupaționale; condițiile de autorizare a acestor scheme; transferurile între scheme; constituirea fondului de pensii ocupaționale prin contract de societate civilă; tipurile de participanți la fondul de pensii ocupaționale; principiile organizării și funcționării administratorilor, precum și coordonarea activității altor entități implicate - actuari, depozitari, bănci etc.; colectarea contribuțiilor și investirea resurselor financiare ale fondului de pensii ocupaționale; plata pensiilor ocupaționale; reglementarea și supravegherea prudențială a administrării fondurilor de pensii ocupaționale.

1.5. Promovarea egalității de șanse între femei și bărbați

Strategia națională pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2010 - 2012 și Planul general de acțiuni pentru implementarea strategiei au fost aprobate prin HG nr. 237/2010, obiectivul general vizând îmbunătățirea cadrului de implementare a politicilor de egalitate de gen la nivelul tuturor politicilor și programelor naționale.

Din perspectiva pieței muncii, între obiective se regăsesc și *reducerea diferențelor de gen în salarizare și încurajarea concilierii vieții de familie cu viața profesională*:

- *reducerea diferențelor de gen în salarizare* - organizarea de conferințe derulate la nivel național cu privire la rolul politicilor de reducere a diferenței salariale între femei și bărbați, cu participarea organizațiilor sindicale și a asociațiilor patronale, precum și a reprezentanților mediului de afaceri (editarea de materiale promoționale și informative, întâlniri cu sindicatele și patronatele, etc.);
- *încurajarea concilierii vieții de familie cu viața profesională* - organizarea campaniei de informare și conștientizare a taților cu privire la nevoia implicării acestora în creșterea și educarea propriilor copii; editarea ghidului cu modele de conciliere a vieții de familie cu viața profesională, inclusiv a prevederilor legislative; încheierea unui protocol de colaborare privind egalitatea de șanse cu partenerii sociali și implicarea acestora în acțiunile de conștientizare și popularizare a problematicii de egalitate de gen.

Bugetul alocat pentru implementarea măsurilor de mai sus este 39.450 lei.

II. Facilitarea tranzițiilor de la șomaj sau inactivitate către ocupare

În perioada 2011-2013, pachetul de măsuri destinate stimulării ocupării forței de muncă se focalizează pe sprijinirea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă în sensul consolidării capacității individuale de ocupare (programe de informare și consiliere în carieră personalizate, formare și perfecționare profesională și stimularea inițiativei antreprenoriale individuale) și pe consolidarea cadrului legal privind sistemul asigurărilor de șomaj și promovare a ocupării forței de muncă.

II.1. Modificarea cadrului legal în domeniul stimulării ocupării forței de muncă

Modificarea și completarea *Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă* vizează dezvoltarea de noi măsuri de stimulare a ocupării și adaptarea modului de implementare a acestora la cerințele actuale ale pieței muncii. Proiectul de act normativ stipulează introducerea următoarelor elemente: acordarea de servicii gratuite de evaluare a competențelor dobândite pe alte căi decât cele formale; susținerea financiară a șomerilor neindemnizați pe perioada participării la programele de FPC; flexibilizarea condițiilor pentru subvenționarea programelor de FPC organizate de angajatori; accesul șomerilor neindemnizați la prime de mobilitate; reducerea condiționalităților pentru firmele care angajează șomeri și persoane aparținând grupurilor vulnerabile. Proiectul de lege urmează să fie promovat în procedură parlamentară în cursul anului 2011.

II.2. Măsuri active de ocupare

În perioada 2011-2013, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (Serviciul Public de Ocupare) va implementa măsuri active de ocupare beneficiind de un buget total de 793.674 mii lei. În anul 2011, *Programul de Ocupare* prevede includerea în măsuri active de ocupare a 908.780 persoane, din care: aprox. 20% tineri cu vârsta sub 25 ani, 40% femei și 10% lucrători vârstnici - persoane peste 50 ani. În anul 2011, prin măsurile prevăzute în program, urmează a fi încadrate în muncă 324.000 persoane, din care: 20% tineri sub 25 ani, aproximativ 43% femei și circa 12% lucrători vârstnici - persoane peste 50 ani. Pentru anul 2012 se preconizează cuprinderea în măsuri active a circa 920.000 persoane, din care circa 37% vor fi încadrate în muncă (340.000 persoane). Pentru anul 2013, este estimată cuprinderea în măsuri active de ocupare a 930.000 persoane, din care 350.000 persoane vor fi încadrate în muncă.

Prin Fondul Social European (POS DRU, Axa prioritară 5), în perioada 2011-2013, sunt finanțate proiecte care vizează facilitarea inserării pe piața muncii a șomerilor, mai ales a celor cu o situație precară (șomerii de lungă durată). Până în 2013, se estimează că un număr de 59.000 de șomeri de lungă durată vor participa la programe integrate³¹. Programele integrate de ocupare cuprind un set complet de măsuri destinate dezvoltării capacității individuale de căutare și ocupare a unui loc de muncă (consiliere și orientare profesională, motivare personală, dezvoltarea competențelor profesionale și antreprenoriale), precum și organizarea unor programe de facilitare a inserării pe piața muncii (medierea muncii, înființarea unei afaceri etc.).

II.3. Dezvoltarea capacității instituționale a Serviciului Public de Ocupare - la nivel național, regional și local

Dezvoltarea capacității instituționale a *Serviciului Public de Ocupare* (SPO) - la nivel național, regional și local - induce necesitatea modernizării modului de interacțiune cu clienții (șomeri și angajatori) și consolidării componentei de activare prin realocarea resurselor de la cea pasivă (înregistrare, plată prestații de șomaj) către implementarea măsurilor de stimulare a ocupării, precum și dezvoltarea parteneriatelor cu instituțiile de învățământ, furnizorii de servicii de ocupare și formare, sindicate și patronate, ONG-uri și asociațiile profesionale etc.

În perioada 2011-2013, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) are în implementare o serie de proiecte finanțate din Fondul Social European prin intermediul POS DRU (Axa prioritară 4):

- ***Call center SPO*** - Creșterea calității și a eficienței serviciilor oferite prin implementarea serviciilor de tip „call center”. Proiectul are ca obiectiv creșterea oportunităților de orientare/formare/dezvoltare profesională și de integrare socio-profesională pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă prin dezvoltarea unui sistem inovativ de furnizare a informațiilor. Valoarea totală a proiectului este de 11,2 mil. lei;
- ***Proself - PROMovarea serviciilor de tip SELF-service*** – își propune modernizarea și flexibilizarea sistemului de furnizare a serviciilor publice de ocupare. În cadrul proiectului va fi elaborat un studiu privind nevoia de servicii a clienților ANOFM și vor fi create 47 de centre de tip “self-service”. Bugetul proiectului este de 18,5 mil. lei;
- ***MedForm*** – proiectul își propune adaptarea angajaților ANOFM la noi forme de organizare și management, datorate schimbărilor legislative, prin formarea profesională a personalului pentru a face față acestor cerințe. În cadrul proiectului se dorește formarea a

³¹ Având în vedere că pentru DMI 5.1. au fost contractate toate sumele disponibile, la atingerea țintei propuse vor contribui proiectele care sunt deja în implementare

210 persoane ca mediatori și a 10 persoane ca formatori de mediatori. Bugetul proiectului este de 11 mil. lei;

- **RATIO L3** - proiectul își propune crearea cadrului general în vederea creșterii nivelului competențelor profesionale ale personalului SPO pe baza unei strategii inovatoare pentru formarea continuă a acestuia. Bugetul proiectului este de 18.3 mil. lei;
- **COMPROF - Creșterea nivelului de COMPETENȚE PROFESIONALE** a personalului ANOFM pentru furnizarea de servicii personalizate șomerilor, grupurilor vulnerabile și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Proiectul își propune dezvoltarea și testarea unui model de furnizare a programelor de formare pentru personalul ANOFM, care să îmbunătățească competențele angajaților de a oferi servicii de ocupare personalizate. Bugetul proiectului este de 18.5 mil. lei;
- **CAMPION – Centre autonome și moderne de pregătire prin implementarea unei organizări noi.** Proiectul are ca obiectiv modernizarea și îmbunătățirea capacității instituționale a celor 8 structuri regionale de formare profesională ale ANOFM (Centre Regionale de Formare Profesională a Adulților) pentru a deveni mai competitive în vederea furnizării unor servicii de calitate, adaptate la cerințele pieței muncii. Concomitent vor fi încheiate protocoale și acorduri de colaborare cu agenți economici, alte centre de formare naționale și internaționale și vor fi create rețele de colaborare. Bugetul proiectului este de 20,8 mil. lei;
- **ECOP - Educație continuă orientată spre performanță, pentru specialiștii în formarea profesională a șomerilor.** Se dorește creșterea nivelului de competențe profesionale, sociale, cetățenești și de comunicare ale personalului cu atribuții în formarea profesională a șomerilor. Bugetul proiectului este de 20.9 mil. lei.

II.4. Anticiparea schimbărilor pe piața muncii și adecvarea intervențiilor publice pentru îmbunătățirea ocupării

Pentru a îmbunătăți modalitatea de implementare a măsurilor active de ocupare este necesară dezvoltarea capacității ANOFM de a investiga și anticipa tendințele pieței muncii. În acest sens, în perioada 2011-2013, agenția are în implementare proiecte finanțate din POSDRU (Axa Prioritară 4):

- **ASC – Anticiparea Schimbărilor pe piața muncii** este destinat creșterii capacității de anticipare a evoluțiilor, pe termen scurt și mediu, ale pieței muncii la nivel local, regional și național. Proiectul are în vedere anticiparea tendințelor de dezvoltare sau regres a unor companii, a numărului de locuri de muncă, a caracteristicilor posturilor, nevoilor de formare și de sprijin, a barierelor în dezvoltarea afacerilor/producției. Proiectul creează premisele identificării unor măsuri adecvate de ocupare, îmbunătățirea și dezvoltarea altora noi pentru participarea pe piața muncii a unui număr cât mai mare de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, prin realizarea a 16 prognoze asupra pieței muncii la nivel regional și 2 prognoze la nivel național. Valoarea totală a proiectului este de 7,5 mil. lei;
- **SAPeRe - Studii, analize și previziuni asupra pieței muncii pentru a întări capacitatea SPO în România, la nivel național și local** este destinat consolidării capacității de analiză a personalului ANOFM (la nivel central și teritorial) pentru o prezentare coerentă și actualizată a diferitelor aspecte relevante privind piața muncii din România. Proiectul își propune elaborarea unui set de instrumente metodologice, bazate pe un sistem

informațional, pentru studierea și monitorizarea pieței muncii, la nivel național și local; selectarea și dezvoltarea unui set de indicatori pentru analiza impactului măsurilor active pe piața muncii; elaborarea unei metodologii pentru utilizarea datelor administrative în scopuri statistice și aplicarea acestora la datele colectate de către SPO la nivel local; dezvoltarea unui sistem administrativ de înregistrare a locurilor de muncă vacante pornind de la standarde internaționale și adaptarea lor la structura pieței muncii locale. Valoarea totală a proiectului este de 15 mil. lei.

III. Consolidarea competențelor profesionale ale forței de muncă

În scopul dezvoltării instrumentelor în domeniul calificărilor, MMFPS și MECTS urmăresc definitivarea Cadrului Național al Calificărilor, revizuirea Clasificării Ocupațiilor din România și elaborarea de analize ocupaționale, standarde și calificări. În perioada 2011-2013, MMFPS, MECTS și ANOFM implementează programe și/sau proiecte (scheme de ajutor de stat și cofinanțare) de stimulare a formării profesionale continue (FPC) a angajaților și de implicare a partenerilor sociali în corelarea sistemelor de educație și formare cu evoluția pieței muncii.

III.1. Reforma cadrului legal privind formarea profesională a adulților are în vedere, în anul 2011, modificarea și completarea *OG nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, cu modificările și completările ulterioare*. Acest demers vizează armonizarea legislației cu prevederile legale în domeniul educației, precum și consolidarea sistemului de autorizare și asigurare a calității sistemului de formare profesională continuă.

Modificarea și completarea *Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă* va avea ca efecte reducerea sarcinilor administrative prin abrogarea procedurii de autorizare a angajatorului și de atestare a maestrului de ucenicie, precum și facilitarea implementării măsurilor de stimulare a uceniciei la locul de muncă. Ambele proiecte de acte normative au fost aprobate de Guvernul României în cursul anului 2010 și se află în procedură de adoptare parlamentară.

Pentru **consolidarea capacității furnizorilor de servicii pentru formarea profesională a adulților**, în perioada 2011-2013, se urmărește asigurarea calității serviciilor de formare profesională continuă prin implementarea de proiecte destinate furnizorilor autorizați de formare profesională continuă, în vederea introducerii standardelor de asigurare a calității și dezvoltării calificărilor profesionale. Prin proiectele finanțate se estimează că vor fi susținuți minimum 1.000 de furnizori de FPC și vor fi dezvoltate minimum 600 de calificări profesionale FPC. În cursul anului 2011, este prevăzută lansarea unui nou apel de proiecte cu un buget estimativ de 9 mil. Euro susținut financiar din FSE (POS DRU, Axa prioritară 2).

III.2. Formare profesională continuă pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă

În perioada 2011-2013, ANOFM oferă programe de formare profesională gratuite prin implementarea *Planului național de formare profesională în perioada 2011 – 2013*. Pentru anul 2011, *Planul Național de Formare Profesională*, cu un buget de 30,674 mil. lei, prevede includerea la cursuri de formare profesională a 45.124 persoane, din care: circa 50% femei și 18% lucrători vârstnici - persoane peste 45 ani. După absolvirea cursurilor de formare profesională se urmărește atingerea unei rate de plasare pe piața muncii de 50% în termen de 12 luni de la data absolvirii cursurilor. Pentru perioada 2012 – 2013 se preconizează cuprinderea în programe de

formare profesională a circa 45.500 persoane/an, păstrându-se rata de plasare pe piața muncii de 50% în termen de 12 luni de la data absolvirii cursurilor.

III.3. Formarea profesională continuă a lucrătorilor

În perioada 2011-2013, Fondul Social European (POS DRU) contribuie în mod esențial la promovarea adaptabilității forței de muncă la noile cerințe ale pieței muncii și la evoluția economică și tehnologică. Până în 2013, un număr de 354.100 angajați vor participa la programe FPC (calificare și recalificare) prin proiectele finanțate din POS DRU (Axa prioritară 2). În cursul anului 2011, este prevăzută lansarea unui nou apel de proiecte tip strategic cu buget estimativ de 80 mil. Euro.

În vederea asigurării adaptabilității întreprinderilor și a angajaților, prin POS DRU (Axa prioritară 3) va fi susținută participarea a 13.500 cursanți la programe de formare privind managementul și organizarea muncii și a 252.700 cursanți la programe de actualizare și îmbunătățire a competențelor³².

IV. Creșterea calității ocupării a persoanelor rezidente în mediul rural, a tinerilor și femeilor

Zona rurală românească este caracterizată de activități pe cont propriu în agricultură, precum și de faptul că productivitatea și veniturile medii ale populației rămân la niveluri scăzute. România prezintă disparități regionale privind rata de ocupare, astfel că numărul lucrătorilor familiari neremunerați este semnificativ mai mare în mediul rural.

Datele statistice indică o rată de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, în mediul rural de 65,9% la nivelul anilor 2009 și 2010³³. Din punct de vedere al structurii ocupaționale, sectoarele secundar și terțiar au o pondere semnificativ mai scăzută, de numai 40%, față de 60% grad de ocupare în sectorul primar (comparativ aceiași indicatori la nivelul economiei naționale arată un grad de ocupare de 29% în sectorul primar și de 71% în sectorul secundar și terțiar)³⁴.

Până în luna martie 2011, conform monitorizării MADR, pentru măsurile finanțate din Programul Național pentru Dezvoltare Rurală (PNDR) au fost depuse proiecte în valoare de peste 13 miliarde Euro, semnate contracte în valoare totală de 3,5 miliarde Euro și efectuate plăți către beneficiari de aproximativ 1,9 miliarde Euro. Se află în proces de evaluare și selecție un număr total de 16.734 proiecte, depuse în sesiunile de cereri de propuneri de proiecte din lunile octombrie și noiembrie 2010.

În ceea ce privește **instalarea tinerilor fermieri**, în perioada 2007-2010, au fost selectate 5.706 proiecte ale tinerilor fermieri, având o valoare publică de 11.805 mil. Euro. În urma monitorizării măsurilor de **sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi și încurajarea activităților turistice** situația se prezintă astfel³⁵: un număr total de 5.380 proiecte depuse având o valoare de aprox. 780 mil. Euro, din care selectate – 3.273 proiecte selectate cu o valoare de aproximativ 485 mil. Euro și 1.929 proiecte contractate în valoare de aproximativ 298 mil. Euro.

Finalizarea raportului de evaluare intermediară a PNDR 2008-2010 a reliefat crearea a 26.648

³² Având în vedere că pentru DMI 3.2. au fost contractate toate sumele disponibile, la atingerea țintelor propuse vor contribui proiectele care sunt deja în implementare.

³³ Date provizorii INS, Ancheta forței de muncă în gospodăria

³⁴ Prelucrare date INS, 2009

³⁵ Situație monitorizare PNDR la data de 18 martie 2011

locuri de muncă, din care 19.135 locuri de muncă ca urmare a implementării măsurilor aferente Axei 3, inclusiv prin măsura de dezvoltare a satelor și îmbunătățire a calității vieții în mediul rural pentru care alocarea financiară a fost epuizată din 2009³⁶. De asemenea, până în octombrie 2010, din datele incluse în rapoartele de selecție rezultă crearea unui număr de 1.314 microîntreprinderi, din care 99% sunt înființate de către tineri și femei.

IV.1. Creșterea competitivității sectorului agricol și asigurarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale

Unul dintre obiectivele intervențiilor financiare susținute prin PNDR îl reprezintă creșterea calității ocupării în spațiul rural, prin măsuri care vizează: formarea profesională și informarea persoanelor adulte care activează în agricultură, silvicultură și sectorul alimentar; creșterea numărului tinerilor agricultori care încep pentru prima oară o activitate ca șefi de exploatații agricole; crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor în sectorul non-agricol; dezvoltarea activităților turistice din spațiul rural; îmbunătățirea infrastructurii fizice în spațiul rural și a accesului la serviciile publice de bază pentru populația rurală și încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală.

România acordă importanță **formării profesionale, informării și difuzării de cunoștințe**³⁷, dorind în acest mod să îmbunătățească competențele necesare, prin dobândirea de cunoștințe în domenii economice specifice spațiului rural. În perioada 2011-2013, măsura beneficiază de o alocare de 10,7 mil. Euro și constă în implementarea de programe de formare profesională de scurtă durată (inițiere, perfecționare și specializare), precum și în derularea de acțiuni de informare și difuzare de cunoștințe privind Politica Agricolă Comună și dezvoltarea rurală. Este realizată prin implementarea a 5 proiecte contractate pentru fermierii care dețin ferme de semi-subsistență și 4 proiecte care vizează pregătirea profesională pentru tinerii fermieri. În perioada 2011-2013, prin derularea celor 9 proiecte, urmează să fie instruiți 3.992 tineri fermieri și 10.295 fermieri proprietari de ferme de semi-subsistență.

În scopul sprijinirii tinerilor să înceapă pentru prima dată o activitate economică, ca șefi de exploatații agricole, fără a crește însă ponderea populației ocupate în agricultură, România are în vedere finanțarea **instalării tinerilor fermieri**. Intervenția financiară multianuală are un dublu obiectiv de a încuraja tinerii cu vârsta de cel mult 40 de ani să realizeze investiții care să conducă la îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole și de a spori competitivitatea sectorului. Se estimează că în perioada 2011-2013 vor beneficia de această măsură 8.766 tineri fermieri, valoarea financiară publică alocată pentru această perioadă fiind de 219.168.970 Euro.

Restructurarea activităților fermelor agricole și cerința de îmbunătățire a capitalului fermelor comerciale determină eliberarea unei părți considerabile a forței de muncă din sectorul agricol.

Această situație explică necesitatea creării de locuri de muncă alternative, precum și asigurarea surselor de venituri adiționale, alături de reorientarea forței de muncă spre activități non-agricole productive și către dezvoltarea serviciilor pentru populația rurală. În aceste condiții, intervențiile financiare aferente Axei 3 din PNDR, implementate în perioada 2011-2013, răspund necesității de a oferi mai multe locuri de muncă în sectorul non-agricol pentru populația din spațiul rural și de încurajare a antreprenoriatului, în special în rândul tinerilor și al femeilor.

³⁶ Evaluarea s-a bazat pe datele din primii doi ani de implementare, perioadă în care s-au derulat în principal etapele de depunere/selecție/semnare contracte, astfel că analiza a avut la bază valorile declarate de către beneficiari.

³⁷ Rata de participare la formare pe tot parcursul vieții a persoanelor rezidente în mediul rural atinge la nivelul anului 2009 valoarea de 1,4%, cu 2,1 p.p. mai mică decât media EU-27

În consecință, prin acordarea de *sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi* și prin *încurajarea activităților turistice* se are în vedere crearea de locuri de muncă în sectorul non-agricol din spațiul rural ca alternativă la ocuparea din agricultură, precum și crearea altor surse de venituri pentru persoanele rezidente în mediul rural. Astfel, se încurajează reorientarea forței de muncă spre activități productive din sectorul terțiar și către dezvoltarea serviciilor, inclusiv a celor turistice. Alocarea financiară (valoarea publică) disponibilă pentru perioada 2011-2013 este de aproximativ 260 mil. Euro. Pentru perioada 2011-2013, prin implementarea celor două măsuri se estimează crearea unui număr de aproximativ 20.000 noi locuri de muncă.

Complementar măsurilor finanțate prin PNDR, pentru *asigurarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale*, în perioada 2011-2013, intervențiile financiare susținute din FSE (POS DRU) au în vedere: orientarea, consilierea și formarea profesională a rezidenților din spațiul rural în domeniul antreprenorial și non-agricol, precum și integrarea pe piața muncii a persoanelor inactive, inclusiv a celor care își câștigă existența din agricultura de subzistență. Până în 2013, se estimează că un număr de 135.500 de persoane din zonele rurale vor participa la programe integrate destinate dezvoltării resurselor umane și ocupării forței de muncă.³⁸

IV.2. Integrarea pe piața muncii a tinerilor și a femeilor

Pentru promovarea antreprenoriatului în rândul tinerilor, în perioada 2011-2013, MECMA implementează măsuri (finanțate de la bugetul de stat) prin care sunt sprijinite dezvoltarea infrastructurilor de afaceri și înființarea de întreprinderi de către tineri.

Prin *stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor* se urmărește consolidarea antreprenoriatului în rândul tinerilor, cu vârste până în 35 de ani. Pentru anul 2011, programul beneficiază de o finanțare în valoare de 21 mil. lei din bugetul de stat pentru înființarea a minimum 1.100 de IMM-uri care își propun realizarea de investiții în producție sau servicii, creează cât mai multe locuri de muncă, sau care investesc în mediul rural și care **pun** în practică o afacere cu potențial inovativ. Proiectele beneficiază de fonduri nerambursabile de până la 10.000 euro, dar nu mai mult de 50% din valoarea planului de afaceri. Programul se adresează atât tinerilor care cofinanțează planul de afaceri din surse proprii, cât și celor care obțin credite, Fondul Național de Garantare oferind garanții în proporție 80% din valoarea creditului, dar nu mai mult de 80.000 euro. Noul angajator este scutit de la plata contribuțiilor de asigurări sociale pentru maximum 4 angajați, dar este obligat să angajeze cel puțin 2 persoane.

În perioada 2011-2012, inițiativa de *sprijinire a dezvoltării incubatoarelor de afaceri* este implementată de MECMA în parteneriat cu autoritățile locale. Obiectivul este de scădere a șomajului și de dezvoltare a antreprenoriatului în anumite zone defavorizate. Pentru anul 2011 este prevăzut un buget de 6,15 mil. lei, fiind preconizată înființarea a 2 noi incubatoare de afaceri, a 50 noi IMM-uri, crearea a 450 noi locuri de muncă și incubarea a 100 IMM-uri, din care 30% conduse de femei.

Resurse financiare - inclusiv contribuția fondurilor europene

Pentru perioada 2011 - 2013, resursele financiare prevăzute pentru implementarea măsurilor de ocupare sunt:

³⁸ Având în vedere că pentru DMI 5.2. au fost contractate toate sumele disponibile, la atingerea țintei propuse vor contribui proiectele care sunt deja aflate în implementare

- bugetul asigurărilor pentru șomaj (în principal, componenta de măsuri active de ocupare) - 586,9 mil. lei;
- bugetul de stat – 28,62 mil. lei;
- Fondul Social European (Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane) – 5.693 mil. lei. Suportul financiar acordat susține creșterea participării la piața muncii a forței de muncă calificate, formarea profesională continuă, adaptabilitatea întreprinderilor și a angajaților, asigurarea calificărilor necesare în scopul integrării și mobilității lucrătorilor pe piața muncii, egalitatea de șanse pe piața muncii, incluziunea socială a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (POS DRU, Axele Prioritare 2 - 5);
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală: Comitetul de monitorizare a PNDR a aprobat calendarul sesiunilor de licitație de proiecte și alocarea aferentă pentru măsurile de formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe, instalare a tinerilor fermieri, sprijin pentru crearea și dezvoltarea de micro-întreprinderi și încurajare a activităților turistice în valoare de 489,86 mil. Euro.

Legătura cu inițiativele emblematice *Europa 2020*

Conform inițiativei emblematice „**O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă**”, guvernul va întreprinde demersurile necesare pentru implementarea la nivel național a conceptului de flexicuritate și a măsurilor care să conducă la creșterea șanselor de integrare pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor dezavantajate, a lucrătorilor vârstnici, a tinerilor și a femeilor. De asemenea, va fi definitivat Cadrul Național al Calificărilor, va fi revizuită Clasificarea Ocupațiilor din România și va fi sprijinită dezvoltarea parteneriatelor între sistemul de educație și piața muncii, în special prin implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertelor de educație și formare.

Măsurile de facilitare a intrării tinerilor pe piața muncii (îndrumare, consiliere, ucenicie, înființarea de întreprinderi) vor contribui și la implementarea inițiativei emblematice „**Tineret în mișcare**”.

Mecanismul de monitorizare

Sistemul de monitorizare se bazează pe ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO) și pe alte cercetări statistice relevante derulate de Institutul Național de Statistică, ca metode principale de investigare a pieței forței de muncă, precum și pe datele administrative furnizate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă privind șomajul înregistrat, locurile de muncă vacante comunicate de angajatori și implementarea măsurilor de stimulare a ocupării.

Fiecare instituție responsabilă de implementarea măsurilor își va stabili mecanismul intern de monitorizare, rezultatele fiind incluse în rapoarte anuale de implementare. Stadiul realizărilor măsurilor urmează a fi analizat în cadrul *Grupului de lucru sectorial pentru Ocuparea Forței de Muncă* în vederea adoptării măsurilor corective necesare și fundamentării unor decizii politice.

Ca urmare a evoluțiilor înregistrate în procesul de implementare a măsurilor, România își propune o reevaluare a nivelului asumat al obiectivului național în anul 2014.

6.2 CERCETARE, DEZVOLTARE, INOVARE

Analiza sistemului național de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) - cu ajutorul unui set de indicatori esențiali privind capacitatea și rezultatele sistemului, precum și impactul acestuia în mediul economic – evidențiază următoarea situație:

În ceea ce privește capacitatea sistemului CDI, decalajele față de media europeană sunt considerabile. Astfel, ponderea cercetătorilor în total populație ocupată este de 3,64% în România³⁹, față de 9,2% în UE27⁴⁰, iar ponderea angajaților în activități CD, în total populație ocupată este de 5,04% în România³⁹, față de 15,5% în UE 27⁴⁰. A fost înregistrată, în schimb, o evoluție pozitivă a investițiilor în infrastructura de cercetare, care au crescut, în anul 2010, de peste 6 ori, față de anul 2006.

Pentru rezultatele sistemului CDI, concludent este indicatorul agregat al inovării (*Summary Innovation Index* – SII, 2010) care, pentru România este de 0,237, față de 0,516 în UE 27⁴¹. Decalaje importante înregistrează și ponderea angajaților în activități cu aport intensiv de cunoaștere, în total populație ocupată 6,16% în România, față de 13,03% în UE 27, în condițiile în care ponderea exporturilor de servicii de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este una apropiată de media europeană 44,91% în România, față de 49,43% în UE 27, iar ponderea exporturilor de produse de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este peste media europeană 50,14% în România, față de 47,36% în UE 27⁴¹.

În paralel cu eforturile de asigurare a finanțării sectorului CDI, România a intensificat acțiunile de creștere a eficienței și eficacității cheltuielilor publice în acest sector. În vederea îndeplinirii condiționalităților prevăzute în Memorandumul de Înțelegere semnat între Comunitatea Europeană și România, la 23 iunie 2009, a fost elaborată și transmisă la Comisia Europeană *Analiza eficienței și eficacității cheltuielilor publice privind CDI*. Pe baza acestui document a fost adoptat (în mai 2010) și se află în curs de finalizare *Planul de sporire a eficienței și eficacității cheltuielilor publice destinate cercetării-dezvoltării*. Planul prevede consolidarea sistemului național de evaluare a activităților CD și îmbunătățirea procedurilor și criteriilor de evaluare utilizate în competițiile naționale din domeniul CD, inclusiv prin creșterea ponderii în evaluare a calității științifice a proiectului, a performanțelor științifice ale directorului și echipei de proiect. Stadiul derulării acțiunilor planului a făcut obiectul unei monitorizări periodice (lunare) atente. Rapoartele de progres au fost supuse atenției guvernului și au transmise Comisiei Europene.

Necesitatea adaptării sistemului național CDI la practicile europene a determinat *revizuirea cadrului legislativ*, mai ales în ceea ce privește finanțarea instituțională. Astfel, prin adoptarea OG nr. 6/2011 pentru modificarea și completarea OG nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, este introdus un nou sistem de evaluare, clasificare și certificare a organizațiilor CD, corelat cu un nou sistem de finanțare instituțională (de bază și complementară). Actul normativ accentuează, totodată, importanța utilizării evaluatorilor străini în procesul de evaluare a programelor, proiectelor și instituțiilor CD.

Au fost, de asemenea, recent adoptate acte normative privind revizuirea normelor metodologice de contractare, finanțare, monitorizare și evaluare a programelor și proiectelor cuprinse Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare, precum și pentru aprobarea normelor metodologice

³⁹ *Anuarul Statistic al României 2010*, INSSE 2011.

⁴⁰ Eurostat 2011,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsc00002&plugin=1>

⁴¹ *Innovation Union Scoreboard 2010*, IUS 2011 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm.

privind stabilirea categoriilor de cheltuieli finanțate de la bugetul de stat pentru proiecte de cercetare-dezvoltare.

În vederea stimulării activităților CD din sectorul privat, a fost adoptat Ordinul comun al ministrului finanțelor publice și ministrului educației, cercetării, tineretului nr. 2086/4504/2010 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil.

Pentru eficientizarea cheltuielilor administrative în domeniul CDI, a fost creată o singură agenție de finanțare - Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării – prin reorganizarea Centrului Național de Management Programe, a Agenției Manageriale pentru Cercetare Științifică, Inovare și Transfer Tehnologic și a Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare.

Abordarea CDI în contextul strategiei *Europa 2020*

Asumarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 implică pentru România, în primul rând, recuperarea decalajelor față de actualul nivel mediu atins în UE pentru investițiile în CDI. România se găsește mult sub media europeană, atât din punctul de vedere al capacității sistemului CDI, cât și al performanțelor acestuia, cu impact direct asupra competitivității economice.

Pentru **atingerea, în 2020, a unui nivel de 2% PIB pentru investițiile din sectoarele public și privat**, se estimează următoarea traiectorie a acestui indicator⁴²:

INDICATOR (% PIB)	2009 ⁴³	2011	2013	2015	2020
Investiții în CDI (surse publice)	0,31	0,33	0,60	0,80	1,00
Investiții în CDI (surse private)	0,17	0,15	0,25	0,50	1,00
Investiții în CDI (surse publice și private)	0,48	0,48	0,85	1,30	2,00

I. Măsuri cheie pentru atingerea țintei

Pentru atingerea țintei asumate au fost identificate **3 direcții principale de acțiune**:

1. Întărirea capacității și creșterea performanțelor sistemului CDI;
2. Stimularea creșterii investițiilor CDI în sectorul privat;
3. Dezvoltarea dimensiunii europene și internaționale a politicilor și programelor CDI.

Măsurile planificate pentru fiecare direcție de acțiune sunt prezentate, în continuare, în ordinea priorității stabilite pe baza eficacității scontate și a posibilității de punere rapidă în aplicare.

1. Întărirea capacității și creșterea performanțelor sistemului CDI pentru a răspunde nevoilor socio-economice

Implementarea măsurilor de dezvoltare a capacității și de creștere a performanțelor sistemului CDI va contribui la creșterea productivității științifice și tehnice și a nivelului calitativ al rezultatelor de cercetare. Este așteptată o creștere semnificativă a numărului articolelor publicate în reviste de specialitate de prestigiu, recunoscute în sistemele de clasificare internaționale, precum și a numărului de brevete valorificate pe plan internațional.

⁴² Estimări ANCS

⁴³ *Anuarul Statistic al României 2010*, INSSE 2011.

Se estimează că, prin valorificarea superioară a programelor de dezvoltare a resurselor umane, se va realiza o modificare a structurii calitative a personalului de cercetare, prin creșterea numărului de doctori în științe și a cercetătorilor cu studii post-doctorale, precum și a structurii de vârstă a cercetătorilor, cu creșterea ponderii segmentului tânăr.

Dezvoltarea în țară, în strânsă colaborare cu cercetătorii din diaspora, a ariilor de competență din cercetare poate determina un progres rapid în domeniile specifice tehnologiilor de vârf și științelor de frontieră.

Măsurile propuse pot contribui, de asemenea, la dezvoltarea colectivelor cu performanțe semnificative la nivel internațional și, implicit, la formarea masei critice care să permită integrarea viabilă în parteneriate și comunități științifice și tehnice trans-naționale, reprezentative pe plan european și la nivel global.

Pentru această direcție de acțiune, în perioada 2011-2013, sunt estimate resurse financiare în valoare de: 2378 mil. lei (bugetul de stat), 246 mil. Euro (fonduri structurale), 230 mil. lei (sector privat).

Implementarea măsurilor stabilite prin actele legislative recent adoptate în domeniul CDI

Pentru perioada 2011-2013, principala provocare o constituie implementarea modificărilor legislative recente și consolidarea eficacității acestora (OG nr. 6/2011 și HG nr. 133/2011).

În acest scop, vor fi elaborate și adoptate normele metodologice pentru punerea în aplicare a *sistemului național unitar de evaluare, clasificare și certificare* a unităților de cercetare-dezvoltare. Aplicarea acestor norme se va face începând cu trim. III/2011, prin evaluarea institutelor naționale de cercetare-dezvoltare. Pe baza evaluării și clasificării unităților de cercetare-dezvoltare, certificarea se va acorda exclusiv organizațiilor performante, aceasta constituind condiție obligatorie pentru finanțarea instituțională de bază și finanțarea complementară. Se așteaptă, în felul acesta, creșterea calității alocării fondurilor publice și concentrarea acestora către domenii științifice și tehnologice performante.

Vor fi concepute și aprobate, de asemenea, normele metodologice pentru punerea în aplicare a *unui sistem nou de finanțare instituțională*, având componentele *finanțare de bază și finanțare complementară*, pe bază de performanță. *Finanțarea instituțională de bază* se calculează pe *standarde de cost* și se va acorda pe baza unui contract-cadru de finanțare instituțională, încheiat pe o perioadă egală cu durata certificării. *Finanțarea instituțională complementară* se va acorda printr-un program specific al Planului național, pe baza unor criterii și standarde de calitate care reflectă rezultatele cu relevanță internațională ale activităților de cercetare-dezvoltare, precum și impactul economic și social al aplicării acestora prin procesele de transfer tehnologic și inovare. Tot prin aceste norme, se va impune și eficientizarea activității personalului de cercetare, astfel ca ponderea timpului alocat pentru activități administrative să fie de cel mult 10% din timpul de lucru al acestuia, în acord cu impunerea legală existentă.

Până la sfârșitul anului 2011, sunt avute în vedere, de asemenea, elaborarea și adoptarea *normelor metodologie de identificare, evaluare și luare în evidență a documentațiilor, colecțiilor și bazelor de date de interes național*, care să includă și procedurile de prezervare, arhivare și acces la acestea.

Dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare

Se va acorda o atenție specială dezvoltării resurselor umane pentru cercetare, în condițiile în care tendința actuală generală pe plan internațional, inclusiv în România, este de scădere a competențelor tehnico-științifice. Măsura urmărește dezvoltarea noilor generații de cercetători și

a școlilor de cercetare competitive la nivel european, inclusiv prin școli doctorale și post-doctorale de excelență și dezvoltarea colaborării cu cercetătorii din diaspora. O prioritate importantă o constituie atragerea în țară a cercetătorilor români din străinătate și deschiderea sistemului de cercetare-dezvoltare către cercetători străini.

Dezvoltarea bazei materiale pentru cercetare

Sunt vizate, în special, infrastructurile mari (inclusiv cele TIC), de înaltă performanță pentru cercetare, localizate în țară, cu impact științific și tehnologic major.

Evaluarea intermediară a Strategiei naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare 2007-2013 și a Planului național CDI 2007-2013

Se estimează că, până la sfârșitul anului 2011, va fi finalizată evaluarea intermediară a Strategiei naționale pentru cercetare, dezvoltare și inovare (SNCDI) 2007-2013 și a Planului Național CDI (PNCDI) 2007-2013, pe baza contractului încheiat cu firma câștigătoare a licitației organizate de ANCS.

Lansarea proiectului pentru elaborarea Strategiei naționale și Planului național CDI 2014-2020

Pe baza rezultatelor evaluării intermediare a SNCDI și PNCDI 2007-2013, vor fi elaborate documentele corespunzătoare următorului ciclu financiar, respectiv Strategia națională pentru CDI 2014-2020 și PPCDI 2014-2020.

2. Stimularea creșterii investițiilor CDI din sectorul privat

Aplicarea măsurilor de stimulare a creșterii investiției CDI în sectorul privat va contribui la întărirea capacității de cercetare și inovare proprii a întreprinderilor și, implicit, la creșterea contribuției financiare a sectorului privat la implementarea proiectelor CDI finanțate din fonduri publice și la creșterea numărului proiectelor inovative susținute din fonduri publice și inițiate de întreprinderi. Un rol important îl vor avea proiectele care urmăresc creșterea productivității și a nivelului calitativ al produselor, tehnologiilor și serviciilor, prin contribuțiile la creșterea competitivității și îmbunătățirea poziției întreprinderilor pe piața internă și internațională. Se estimează creșterea volumului și îmbunătățirea structurii calitative a exporturilor, prin creșterea ponderii exporturilor de înaltă tehnologie. Se așteaptă, de asemenea, o îmbunătățire a mobilității personalului de cercetare din sectorul public și stimularea creșterii numărului și îmbunătățirea structurii calitative a personalului CDI angajat în întreprinderi. În ansamblu, măsurile subsumate acestei direcții de acțiune vor contribui la dezvoltarea unui climat inovativ în economie.

Pentru această direcție de acțiune, în perioada 2011-2013, sunt estimate resurse financiare în valoare de: 2650 mil. lei (bugetul de stat), 369 mil.Euro (fonduri structurale), 2250 mil. lei (sector privat).

Măsurile de stimulare a creșterii investițiilor CDI din sectorul privat au în vedere:

- Dezvoltarea activităților proprii de CDI ale agenților economici

Va fi simplificat accesul întreprinderilor la finanțare pentru activitățile CDI desfășurate în interes propriu prin: i) promovarea proiectelor realizate în parteneriat cu operatorii economici, acordând prioritate celor cofinanțate în proporție de minimum 50% de către operatorii economici (pentru aceste proiecte, nu se va aplica obligativitatea evaluării internaționale); ii) renunțarea la obligativitatea atestării operatorilor economici pentru activități de cercetare-dezvoltare, implementată prin OG nr. 6/2011; iii) introducerea instrumentului tip „voucher”

pentru inovare, care să permită achiziția directă de servicii CDI de către operatorii economici; iv) acordarea de consultanță pentru aplicarea Normelor metodologice de acordare a stimulentele fiscale prevăzute în Ordinul comun al ministrului finanțelor publice și ministrului educației, cercetării, tineretului nr. 2086/4504/2010.

Vor fi întreprinse acțiuni de *flexibilizare și orientare spre piață a institutelor naționale CD*, pe baza prevederilor OG nr. 6/2011, pentru ca acestea să aibă libertatea de a înființa societăți comerciale sau să poată dobândi acțiuni sau părți sociale în cadrul unor societăți comerciale, în scopul stimulării transferului și valorificării rezultatelor proprii ale activităților de cercetare-dezvoltare.

- ***Realizarea unor analize, consultări și studii de impact pentru lansarea unor mecanisme noi de susținere a parteneriatului public-privat***

Pe termen lung, se urmărește identificarea, *în regim top-down*, a *domeniilor CDI de interes și a nișelor de competitivitate* ale economiei românești.

Vor fi promovate soluțiile de creștere a nivelului investițiilor CDI în sectorul privat prin *consultarea periodică a întreprinderilor din clusterelor inovative, a marilor companii, elaborarea și lansarea de studii prospective* în industriile orizontale și utilizarea concluziilor acestora în planurile CD sectoriale și programele Planului Național CDI 2011-2013.

- ***Elaborarea Strategiei naționale în domeniul inovării***

Va fi elaborată *Strategia națională în domeniul inovării*, în cadrul căreia o atenție specială va fi acordată măsurilor de sprijin pentru înființarea *clusterelor inovative*, orientate spre domenii de înaltă tehnologie, în sectoare strategice (de exemplu: tehnologia informației și comunicațiilor, energie, transporturi - industria automobilului electric, obiective mari de investiții pentru cercetare - Polul de Dezvoltare Tehnologică Măgurele).

3. Dezvoltarea dimensiunii europene a politicilor și programelor CDI

Prin aplicarea măsurilor de dezvoltare a dimensiunii europene a politicilor și programelor CDI sunt așteptate contribuții la: i) creșterea vizibilității, a gradului de relaționare și implicare, precum și a capacității de afirmare a cercetătorilor și echipelor de cercetare din România, în cadrul organismelor și programelor internaționale CDI (cu efecte directe în ceea ce privește creșterea numărului de instituții participante, a numărului de proiecte câștigate și a ratei de succes, precum și a volumului de fonduri atrase din proiecte și programe internaționale); ii) creșterea accesului la surse de informare-documentare și la infrastructuri de nivel european și internațional și iii) creșterea gradului de implicare ca realizator direct și a nivelului de acces al cercetătorilor și echipelor de cercetare din România la producția științifică și tehnică dezvoltată în parteneriat internațional, în domenii de înaltă tehnologie.

În calitate sa de stat membru al UE, România va susține, în continuare, participarea la efortul comun de realizare a Spațiului European de Cercetare, prin măsuri care vizează:

- ***Finanțarea participării la Programul cadru pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități inovative al UE, precum și la programe CD, inițiative tehnologice și infrastructuri***

CD pan-europene, inclusiv CERN⁴⁴, FAIR⁴⁵, e-infrastructures sau programele și inițiativele ESA⁴⁶;

- *Promovarea proiectului de construcție a infrastructurii de cercetare pan-europene Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics (ELI-NP)*

În baza rezultatelor evaluării realizate cu sprijinul JASPERS⁴⁷ vor fi identificate resursele financiare necesare, inclusiv prin atragerea potențialilor investitori din sectorul privat.

- *Dezvoltarea unor programe-cadru de colaborare bilaterală cu țările dezvoltate, în domenii de înaltă tehnologie*

Vor fi elaborate memorandumuri de colaborare în sectoarele în care prioritatea confirmată a domeniului, precum și experiența partenerilor din România, oferă premiza dezvoltării unor parteneriate internaționale viabile (ex. colaborarea cu Franța, în domeniul nuclear și al biodiversității).

- *Susținerea de proiecte strategice pentru integrarea cercetării și rezultatelor sale în mediul economic*

Vor fi susținute contribuțiile românești la Strategia UE pentru Regiunea Dunării, precum „Centrul Internațional de Studii Avansate Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră”).

*

* *

În ansamblul lor, măsurile planificate pot fi considerate, în același timp, o contrabalansare a blocajelor identificate. Astfel, o *ieșire greoaie din criză*, urmată de necesitatea rambursării împrumuturilor contractate, pot fi elemente suplimentare de presiune asupra bugetului public. La *constrângerile bugetare* în continuă creștere se adaugă faptul că sectorul privat își concentrează eforturile pe preluarea tehnologiilor inovative create în afara țării. *Lipsa de predictibilitate* în finanțarea programelor și proiectelor CD poate conduce la o destructurare și destabilizare a sistemului CD public, precum și la diminuarea și mai accentuată a investiției în CD din sectorul privat.

II. Contribuția fondurilor europene

Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE)/Axa prioritară 2 – *Competitivitate prin Cercetare și Inovare* și Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU)/Axa prioritară 1 *Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere* susțin financiar operațiuni specifice care vizează:

- dezvoltarea resurselor umane și a bazei materiale pentru cercetare în instituțiile publice CD, inclusiv a infrastructurilor mari de cercetare;
- dezvoltarea infrastructurii și activităților CDI în cadrul întreprinderilor.

⁴⁴ Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire.

⁴⁵ Facility for Anti-proton and Ion Research.

⁴⁶ European Space Agency.

⁴⁷ Joint Assistance to Support Projects in European Regions

Pentru POS CCE/Axa prioritară 2 se estimează că, în perioada 2011-2013, cererile de rambursare depuse de beneficiari vor însuma 515 mil.Euro.

La sfârșitul anului 2010, România participa cu 469 organizații în 371 proiecte din Programul Cadru 7 al UE (FP7), contribuția CE pentru participanții români totalizând 62,5 mil. Euro (0,4% din valoarea totală contractată de CE). Pentru anul 2011, estimările sunt de 567 proiecte finanțate, cu valoarea totală crescând la 77,6 mil. Euro. Instrumentele finanțate din fonduri europene vor fi corelate în mod sinergic cu programele CDI susținute din fonduri bugetare naționale.

III. Legătura cu inițiativele emblematice Europa 2020

Dezvoltarea resurselor umane, ca și a bazei materiale pentru cercetare, în special a infrastructurilor mari de cercetare, constituie măsuri strategice, în acord cu obiectivele stabilite la nivel european pentru realizarea unei *Uniuni a inovării*. Măsurile reprezintă răspunsul la nivel național pentru recomandările inițiativei emblematice în ceea ce privește pregătirea profesională a unui număr suficient de cercetători, promovarea unor condiții atractive de angajare în instituțiile publice de cercetare, precum și punerea în valoare a potențialului de inovare al infrastructurilor de cercetare.

Participarea activă a României la inițiativele majore din cadrul Spațiului European de Cercetare (programarea comună, inițiativele tehnologice și infrastructurile CD pan-europene) reprezintă o modalitate de promovare și susținere a cooperării trans-naționale în știință și tehnologie, aspect important al inițiativei emblematice *Uniunea inovării*.

IV. Mecanismul de monitorizare

Fiecare instituție cu responsabilități în implementarea măsurilor propuse va monitoriza, pe baza mecanismului intern stabilit, progreselor înregistrate în derularea măsurilor. Stadiul realizărilor va fi raportat trimestrial la ANCS, instituția coordonatoare a *Grupului de lucru sectorial pentru CDI Europa 2020* (Instituții reprezentate: Academia Română, MECTS – Educație, ASAS, INS, SGG, DAE, MADR, MApN, MFP, MCSI, MAI, MECMA, CNP. În grupul de lucru au fost cooptați și reprezentanți ai firmelor și asociațiilor patronale și profesionale din sectorul privat, implicate semnificativ în activități de cercetare-dezvoltare). Pe baza analizei progreselor înregistrate, ANCS va semnaliza eventualele întârzieri sau derapaje în aplicarea măsurilor programate și va propune inițierea măsurilor corective necesare.

6.3 SCHIMBĂRI CLIMATICE ȘI ENERGIE

Una dintre prioritățile majore ale Guvernului României o reprezintă creșterea calității vieții și a mediului în comunitățile umane și reducerea decalajului existent față de alte state membre ale UE, cât și între regiunile de dezvoltare. Aceasta presupune diminuarea riscului la dezastre naturale și creșterea gradului de siguranță a cetățenilor, conservarea biodiversității și a patrimoniului natural și promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive.

În acest context, politica de dezvoltare economică trebuie să fie judicios corelata cu obiectivul major privind combaterea schimbărilor climatice, pentru a sprijini trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon, dar și aplicarea principiilor dezvoltării durabile în toate politicile sectoriale.

6.3.1 Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile

Până în prezent România a adoptat o serie de politici și măsuri legislative în domeniul schimbărilor climatice, orientate către cele două **direcții de acțiune majore** în domeniu, respectiv **reducerea emisiilor** de gaze cu efect de seră și **adaptarea** la efectele schimbărilor climatice, în acord cu prevederile Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, ale Protocolului de la Kyoto la această Convenție și ale politicii Uniunii Europene. Urmărind aceste direcții de acțiune va fi elaborată și Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2011-2020, ce va fi corelată cu acțiunile din pachetul legislativ „Energie – Schimbări Climatice”, cu „*Foaia de parcurs pentru tranziția până în 2050 către o economie cu un conținut scăzut de carbon*”, precum și cu politica la nivel european în domeniul adaptării („*Cartea Alba privind adaptarea*”). În ceea ce privește componenta de **reducere a emisiilor**, România și-a asumat sub Protocolul de la Kyoto un angajament la nivel de țară, de **reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) de 8% până în anul 2012**, față de anul de bază 1989 (reducere de 280 milioane tone CO₂ echivalent).

În vederea elaborării corespunzătoare a inventarului emisiilor de gaze cu efect de seră, a fost emisă o nouă procedură legală, care asigură transparența, consistența, comparabilitatea, caracterului complet și acuratețea inventarului național. Astfel, HG nr. 1570/2007 stabilește Agenția Națională pentru Protecția Mediului ca autoritate competentă, responsabilă cu privire la administrarea *Sistemului național pentru estimarea nivelului emisiilor antropice de gaze cu efect de seră, rezultate din surse sau din reținerea prin sechestrare a dioxidului de carbon (SNEEGHG)*.

Emisiile totale de GES (excluzând LULUCF⁴⁸) au scăzut cu 54,17% în perioada 1989-2009, iar emisiile nete de GES (incluzând LULUCF⁴⁹) au scăzut cu 62,81% în aceeași perioadă. În același timp, în calitatea sa de stat membru UE, România susține implementarea pachetului legislativ „Energie – Schimbări climatice”, acesta stabilind cadrul legal pentru ca UE să își îndeplinească angajamentul independent de **reducere a emisiilor GES cu 20% până în 2020**, față de nivelul din 1990.

Pentru atingerea obiectivelor de reducere a emisiilor de CO₂ într-o manieră eficientă din punct de vedere al costurilor, țara noastră participă la *Schema Uniunii Europene de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (EU ETS)*, care reprezintă o prioritate pentru MMP.

În vederea participării României la această schemă, a fost elaborat *Planul Național de Alocare*

⁴⁸ excluzând LULUCF - fără a lua în considerare sechestrarea de CO₂ din sectorul utilizarea terenului, schimbarea utilizării terenului și silvicultură

⁴⁹ incluzând LULUCF - luând în considerare sechestrarea CO₂ din sectorul utilizarea terenului, schimbarea utilizării terenului și silvicultură

(NAP) pentru anul 2007 și perioada 2008-2012. *Planul Național de Alocare* reprezintă principalul instrument de implementare al schemei, fiind documentul prin care Guvernul a stabilit numărul total de certificate de emisii de GES, alocate la nivel național și la nivel de instalație. Implementarea acestui plan conduce la creșterea gradului de responsabilizare a operatorilor implicați în schemă privind managementul emisiilor de CO₂.

Schema EU ETS a fost extinsă pentru perioada 2013 – 2020, prin includerea activităților de aviație. De asemenea, de la 1 ianuarie 2013, domeniului de aplicare al schemei va fi extins prin includerea unor noi sectoare și tipuri de gaze cu efect de seră (ex: industria chimică și petrochimică, industria aluminiului, prelucrarea metalelor neferoase, respectiv alte gaze cu efect de seră precum: N₂O și PCF). Pentru aceasta perioadă, regula de bază a schemei EU ETS pentru alocarea certificatelor pentru sectorul de producere a energiei electrice va fi achiziționarea integrală a certificatelor GES prin licitații (cu excepția celei produse prin utilizarea gazelor de ardere și a derogărilor tranzitorii acordate unor state membre). Pentru celelalte sectoare se instituie un sistem tranzitoriu de alocare gratuită a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, pe baza unui set de reguli armonizate la nivelul statelor membre (măsuri de implementare la nivel comunitar), care să asigure o interpretare și aplicare uniformă a regulilor schemei de către statele membre, și prin care să se evite apariția unor distorsiuni ale competitivității.

Alături de schema EU ETS, MMP coordonează elaborarea politicilor și strategiilor de reducere a emisiilor de GES **în sectoarele non ETS**, (sectoarele care nu intră sub schema de comercializare a emisiilor - transport, agricultură, deșeuri, sectorul rezidențial), în acord cu Decizia privind efortul statelor membre de a reduce emisiile de GES pentru îndeplinirea angajamentelor până în 2020.

În ceea ce privește **investițiile care asigură reducerea emisiilor** de gaze cu efect de seră, Ministerul Mediului și Pădurilor joacă un rol important în **implementarea mecanismelor flexibile** prevăzute prin Protocolul de la Kyoto, prin analiza și aprobarea proiectelor promovate prin intermediul acestor mecanisme flexibile. Astfel, prin intermediul mecanismului Implementare în Comun (Joint Implementation), MMP a aprobat **17 proiecte** Joint Implementation, cu un potențial de **reducere** a emisiilor de circa **21 de milioane de tone de CO₂** echivalent.

Un alt mecanism important al Protocolului de la Kyoto îl reprezintă Comercializarea Internațională a Emisiilor în cadrul Schemelor de Investiții Verzi, prin **comercializarea surplusului de Unități ale Cantității Atribuite (AAU-uri)**. Astfel, a fost creat cadrul legal prin Ordonanță de urgență nr. 29 din 31 martie 2010 privind valorificarea surplusului de unități ale cantității atribuite României prin Protocolul de la Kyoto, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.145/2010 și HG nr. 432/2010 privind inițierea și dezvoltarea schemelor de investiții verzi. Țara noastră poate folosi sumele rezultate din tranzacționarea surplusului de *AAU-uri*, ca sursă de finanțare pentru „investițiile verzi”, în proiecte destinate reducerii emisiilor de GES și asigurării integrității de mediu.

Abordarea emisiilor de GES în contextul strategiei *Europa 2020*

Pentru anul 2020, este prevăzută o **țintă de reducere a emisiilor de GES cu 20% față de anul de referință 1990**. Traectoria țintei naționale privind reducerea emisiilor de GES a fost stabilită pornind de la un studiu realizat de către Institutul de Studii și Proiectări Energetice (ISPE), care a inclus atât evoluția istorică precum și previziunile privind nivelului național anual al emisiilor de gaze cu efect de seră. Anul de referință pentru calcularea eforturilor necesare îndeplinirii obiectivului stabilit este 1990.

În cadrul studiului ISPE, prognozele privind factorul economic sunt foarte optimiste (creștere a PIB de 0,5% în 2010 și 2,4% în 2011) și, în consecință, emisiile GES (excluzând LULUCF), în raport cu anul de referință 1990, au următoarea traiectorie: **scădere cu 21,05% până în 2013, scădere cu 17,36% până în 2015 și scădere cu 8,68% până în 2020.**

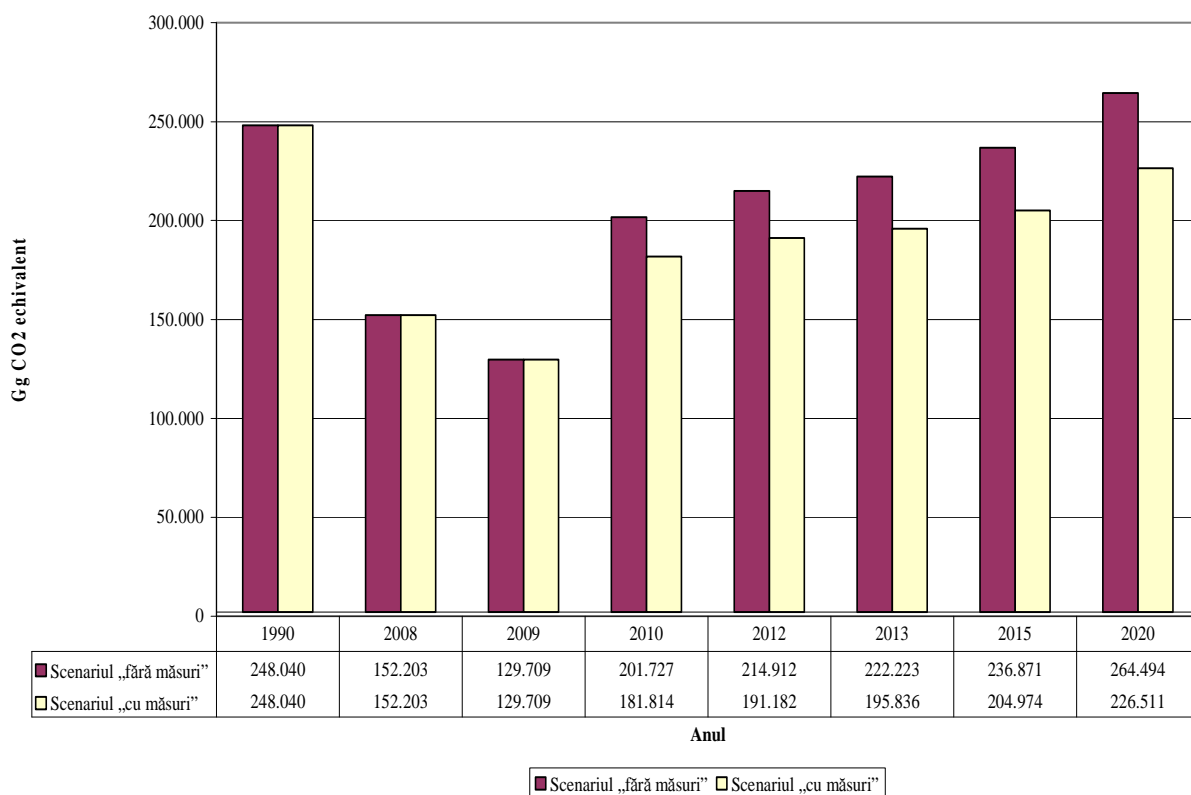
Traectoria țintei naționale privind reducerea emisiilor de GES cu 20% față de anul de referință 1990 este evidențiată în tabelul următor:

Emisii de gaze cu efect de seră

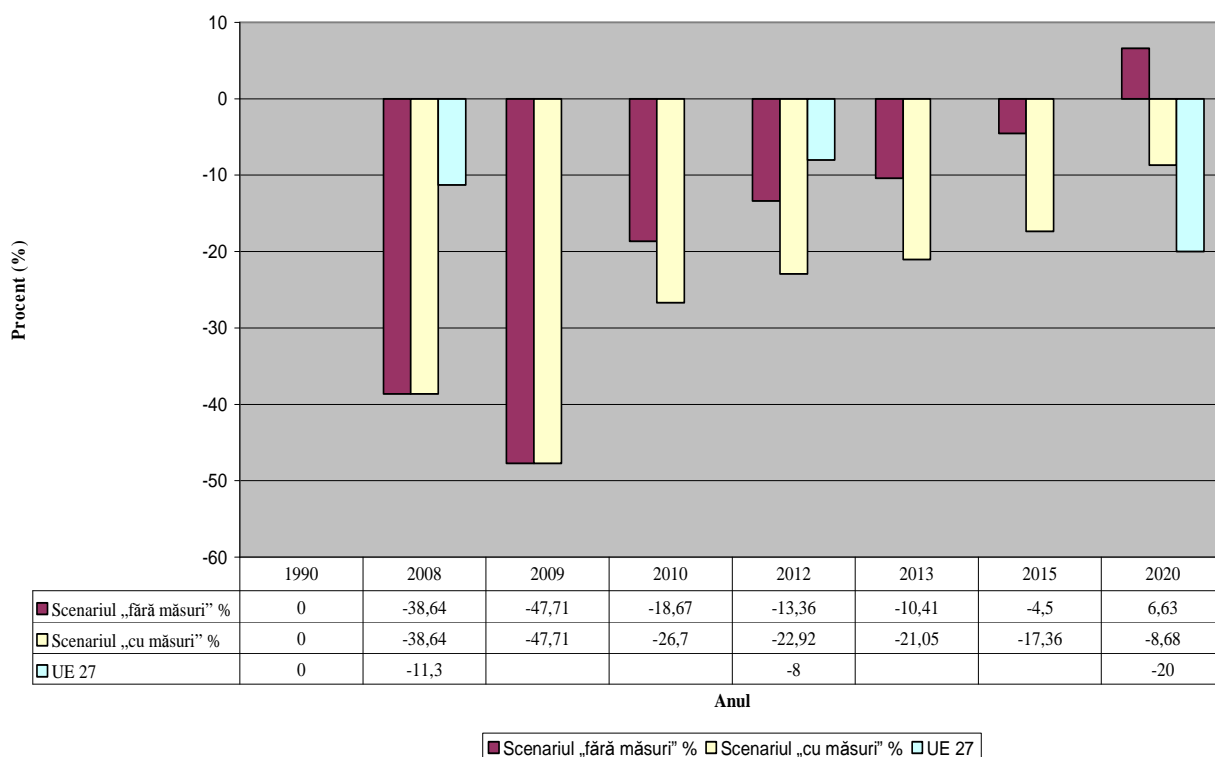
Indicator	U.M.	1990	2008	2009	2010	2012	2013	2015	2020
Scenariul „fără măsuri”									
Total emisii de gaze cu efect de seră (excluzând LULUCF)	Gg CO ₂ echivalent	248.040	152.203	129.709	201.727	214.912	222.223	236.871	264.494
Procent reducerea emisiilor de GES (excluzând LULUCF)	%	0	-38,64	-47,71	-18,67	-13,36	-10,41	-4,50	+6,63
Scenariul „cu măsuri adiționale”									
Total emisii de gaze cu efect de seră (excluzând LULUCF)	Gg CO ₂ echivalent	248.040	152.203	129.709	181.814	191.182	195.836	204.974	226.511
Procent reducerea emisiilor de GES (excluzând LULUCF)	%	0	-38,64	-47,71	-26,70	-22,92	-21,05	-17,36	-8,68
Procent reducerea emisiilor de GES (excluzând LULUCF) –nivelul UE 27	%	0	-11,3			-8,00			-20,00

Sursa: ANPM

Total emisii de GES (excluzând LULUCF)

Reducerea emisiilor de GES (excluzând LULUCF)

Sursa: ANPM

Prin *Protocolul de la Kyoto*, România s-a angajat ca până la sfârșitul anului 2012 să se încadreze într-o **țintă intermediară de reducere a emisiilor de GES de 8%** față de anul de referință 1989 - în România, prognoza pentru anul 2012 indică o **scădere a emisiilor GES (excluzând LULUCF) de 22,92% față de anul 1990**.

Trebuie menționat totodată că, prin *Pachetului legislativ ”Energie - Schimbări Climatice”*, pentru **sectoarele non ETS**, România poate emite cu **19%** mai mult față de anul de bază 2005, până în anul 2020.

Se are în vedere realizarea unei **reevaluări intermediare** în anul 2015, în care să se țină cont de concluziile noilor studii aprofundate ce vor fi elaborate pe această tematică și în care vor fi abordate cu precădere consecințele crizei economice actuale asupra economiei românești și impactul măsurilor aplicate în acest interval de timp pentru atingerea țintei.

Blocajele și constrângerile identificate pe ansamblu la nivel național cu privire la combaterea schimbărilor climatice în România se încadrează în următoarele categorii:

- *instituționale*: lipsa personalului specializat în domeniul schimbărilor climatice la nivelul fiecărui minister cu responsabilitate în domeniu resursele umane insuficiente la nivelul instituției cu responsabilități în elaborarea politicilor privind schimbările climatice și a celei responsabile cu implementarea. Lipsa aplicării ferme, din motive instituționale și educaționale, a strategiilor din domeniul protecției mediului.
- *procedurale, legislative*: lipsa Strategiei Naționale privind Schimbările Climatice cu țintă 2020 și a studiilor în domeniu asumate la nivelul tuturor factorilor implicați, care să ofere

liniile directoare pentru celelalte ministere, în vederea integrării politicii privind schimbările climatice în elaborarea celorlalte politici sectoriale. Implementarea cu întârziere a prevederilor *Planului de acțiune pentru pregătirea României în vederea intrării în vigoare și implementării pachetului legislativ „Energie - Schimbări climatice”*, prin care sunt puse în aplicare angajamentele de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2012. Lipsa studiilor pentru fundamentarea elaborării inventarului național al emisiilor GES, care trebuie transmis anual organismelor europene și internaționale, poate conduce la pierderea eligibilității României în implementarea mecanismelor flexibile ale Protocolului de la Kyoto.

- *bugetare*: lipsa resurselor financiare pentru elaborarea studiilor de cercetare pentru identificarea tendințelor și măsurilor ce trebuie întreprinse pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și pentru adaptarea la efectele schimbărilor climatice. Slaba finanțare a sectorului cercetării aplicative în domeniul tehnologiilor curate.

Măsurile integrate evidențiate în prezentul document au fost concepute pentru a combate blocajele enunțate mai sus, impactul direct asupra acestora urmând să fie evaluat periodic.

Măsurile integrate pentru atingerea țintei

În domeniul schimbărilor climatice, pentru a contribui la atingerea țintei de diminuare a emisiilor GES stabilită prin Strategia Europa 2020, România propune două linii principale de reformă, una care se referă la *susținerea tranziției către o economie mai eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor și al reducerii emisiilor de GES* și o a doua care se referă la *dezvoltarea de tehnologii și măsuri pentru a atenua efectele emisiilor de GES*. Dezvoltarea măsurilor propuse în cadrul acestor două linii de reformă a urmărit obiectivele majore ale strategiei Europa 2020 cu privire la susținerea creșterii durabile și crearea de noi locuri de muncă.

Criteriul de prioritizare a măsurilor propuse pentru reducerea emisiilor GES se referă la aportul pe termen mediu pe care îl aduc aceste măsuri la o creștere economică durabilă.

I. Susținerea și promovarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon

Diminuarea emisiilor de GES din sectorul energiei

Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile s-a concretizat în punerea în funcțiune în 2010 a unor capacități de 45 MW/h pentru obținerea de energie electrică din surse alternative, iar Programul „Casa Verde” are ca scop îmbunătățirea calității aerului, apei și solului prin reducerea gradului de poluare cauzată de arderea combustibililor fosili utilizați pentru producerea energiei termice folosite pentru încălzire și obținerea de apă caldă menajeră, precum și stimularea utilizării sistemelor care folosesc în acest sens sursele de energie regenerabilă, nepoluante.

Pentru reducerea emisiilor de GES și a poluării în sectorul energetic sunt generate măsuri care susțin *creșterea ponderii de energie din surse alternative, nepoluante și fără emisii GES*. În acest scop AFM derulează *Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile*. Programul urmărește valorificarea resurselor regenerabile de energie: solare, eoliene, hidroenergetice, geotermale, biomasa, biogazul, gazele rezultate din fermentarea deșeurilor/nămolurilor din stațiile de epurare, pentru producerea de energie electrică și/sau termică; îmbunătățirea calității mediului înconjurător; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; utilizarea rațională și eficientă a resurselor energetice primare; conservarea și protejarea ecosistemelor.

Pe termen mediu, se vor finaliza și se vor pune în funcțiune capacități de 505,79 MW/h pentru obținerea de energie electrică din surse regenerabile.

MMP prin Fondul de Mediu finanțează totodată și *instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire destinate gospodăriilor individuale, asociațiilor de proprietari și fermelor agricole*. Aceste măsuri sunt derulate prin *Programul „Casa Verde”* care se desfășoară anual prin AFM.

Proiecte pentru *sprijinirea instalării de tehnologii de producere a „energiei verzi” pentru gospodării din mediul rural și pentru ferme agricole* sunt eligibile pentru finanțare și în cadrul *Programului Național pentru Dezvoltare Rurală (PNDR)* care se desfășoară până în 2014.

Pentru reducerea poluării generate de sectorul energetic vor fi luate măsuri pentru *re tehnologizarea unor unități mari de ardere și stimulare a producerii de energie din surse nepoluante*. În acest sens, în cadrul *Programului Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu)* sunt prevăzute măsuri până în 2015 pentru reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin restructurarea și reabilitarea sistemelor de încălzire urbană pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare.

Prin promovarea investițiilor în acest domeniu, finanțate din Axa prioritară 3 a POS Mediu, se va asigura o contribuție semnificativă la dezvoltarea infrastructurii de bază la standarde europene, cu un număr estimat de 7 sisteme de încălzire centrală reabilite, cu impact în creșterea eficienței energetice în sistemele de încălzire, care conduce la scaderea emisiilor de GES, precum și la reduceri de emisii de SO₂ și NO_x provenite de la sistemele de încălzire urbană de la 80.000 la 15.000 tone SO₂, respectiv de la 7.000 la 4.000 tone NO_x. Până la sfârșitul anului 2010 au fost aprobate doar 3 proiecte în valoare de aproximativ 183 MEuro, urmând ca în anul 2011 să fie aprobate alte 4 proiecte în valoare totală de aproximativ 209 MEuro.

Limitarea emisiilor GES din domeniul transporturilor

Modernizarea sectorului transporturi, în vederea eficientizării consumului de resurse și reducerii emisiilor de GES, se realizează prin creșterea gradului de utilizare a transportului public, modernizarea transportului feroviar de călători și marfă, stimularea înnoirii parcului auto și promovarea „autovehiculelor curate”.

În anul 2010, au fost achiziționate vagoane noi de călători în valoare de 148 mil. lei, vagoane de călători reconstruite și modernizate pentru trenuri de lung și mediu parcurs în valoare de 262,722 mil. lei, locomotive electrice noi în valoare de 9,395 mil. lei și automotoare în valoare de 10,502 mil. lei. Astfel, în perioada 2000-2010, s-au înregistrat scăderi semnificative ale emisiilor de GES în sectorul transporturi.

În ceea ce privește *impactul* programului de *retragerii din uz a autovehiculelor vechi*, în anul 2010 s-au casat 189.323 autoturisme uzate, mai vechi de 10 ani și s-au achiziționat 62.550 autoturisme noi. Astfel, s-au diminuat efectele poluării aerului asupra mediului și sănătății populației cauzate de emisiile de gaze de eșapament de la autovehiculele uzate, eliminându-se aproximativ 1.460 tone CO₂.

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii (MTI) implementează măsuri pentru *modernizarea transportului feroviar de călători și marfă*, prin care va contribui la eforturile de scădere a emisiilor de GES. Programul se derulează în perioada 2011 – 2013 și are ca obiectiv achiziționarea de material rulant performant, inclusiv achiziționare de vagoane noi.

O altă măsură importantă pentru reducerea emisiilor GES în sectorul transporturi este *stimularea retragerii din uz a autovehiculelor vechi, cu un grad de emisii ridicat și susținerea achiziționării de autovehicule noi, cu un regim de emisii scăzut* se realizează. Măsura se implementează prin *Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul RABLA)*.

Prin derularea acestei măsuri până în 2013 se estimează o reducere suplimentară a emisiilor de CO₂, de aproximativ 3.000 tone CO₂. Instituția responsabilă este MMP, prin AFM.

De asemenea, este elaborat și se află în avizare interministerială proiectul de OUG pentru transpunerea la nivel național a Directivei 33/2009/CE privind *promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic*.

II. Combaterea schimbărilor climatice prin măsuri de atenuare a efectelor emisiilor GES

România a inițiat demersurile pentru *implementarea tehnologiilor pentru captarea și stocarea dioxidului de carbonului*. În acest sens, Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri (MECMA) gestionează proiectul „*Programul național pentru captarea și stocarea carbonului (Carbon Capture and Storage - CCS), cu orizont de timp 2020*”, în cadrul *Planului sectorial de cercetare-dezvoltare în domeniul industriei – 2010*. Din punct de vedere *economic* se estimează o reducere a costurilor de investiție și operaționale privind tehnologiile CCS, cu influență directă asupra prețului de cost al energiei electrice. Din punct de vedere *social*, se vor identifica modalitățile de informare, în vederea creșterii gradului de cunoaștere al populației și de acceptare a implementării acestor tehnologii la nivel local. Din punct de vedere al impactului asupra *mediului* se așteaptă o diminuare a efectelor producerii energiei și a activităților industriale asupra stratului de ozon.

În paralel cu proiectul de cercetare se întreprind acțiuni pentru realizarea unui proiect demonstrativ privind *captarea și stocarea dioxidului de carbonului* în România - GETICA CCS. Astfel, prin Ordinul MECMA nr. 1508/2010 s-a aprobat elaborarea și promovarea documentației aplicației pentru „*Proiectul demonstrativ pentru captarea și stocarea dioxidului de carbonului în România pentru blocul nr.6 de 330 MW, bloc existent, reabilitat, cu funcționare pe lignit, la S.C. Complexul Energetic Turceni S.A*”.

Proiectul cuprinde întregul lanț și anume captarea, transportul și stocarea CO₂, fiind considerat un proiect integrat, datorită faptului că urmează să fie realizat într-un complex energetic existent, care va fi re tehnologizat, se va aplica o tehnologie tip postcombustie de captare a dioxidului de carbon. Depozitarea geologică se va face într-un acvifer salin și este amplasat într-o zonă geografică fără alte proiecte CCS.

Consortiul pentru elaborarea documentației proiectului este constituit din: Institutul de Studii și Proiectări Energetice - București (SC ISPE SA) și Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Geologie și Geo-ecologie Marină - București (GeoEcoMar).

A fost obținută finanțarea și s-a realizat studiul de fezabilitate pentru acest proiect, urmând ca pentru lucrările de execuție a acestui proiect să se folosească mecanismul de finanțare NER 300.

Creșterea suprafețelor împădurite. În România se va continua și intensifica procesul de împădurire a terenurilor din proprietatea statului și a terenurilor agricole degradate. Astfel de programe sunt prevăzute în cadrul măsurii 221 „*Prima împădurire a terenurilor agricole*” din cadrul PNDR, cu termen de finalizare a implementării în 2015. De asemenea, prin intermediul Fondului de Mediu, este finanțat programul de *împădurire a terenurilor degradate*, care prevede

extinderea suprafeței împădurite la nivel național, ameliorarea progresivă a capacității de producție a terenurilor agricole degradate, menținerea biodiversității și dezvoltarea continuă a funcțiilor ecologice și sociale ale pădurilor. Pană în martie 2011 au fost semnate contracte de finanțare pentru împădurirea a 3.717 ha. Pe parcursul anului 2011, vor fi semnate contracte pentru împădurirea altor 4.109 ha.

Extinderea spațiilor verzi în localități. Pentru îmbunătățirea factorilor de mediu și a calității vieții în localități a fost conceput *Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități.* Impactul așteptat este creșterea suprafețelor spațiilor verzi din localități și apropierea de standardele europene, raportat la numărul de locuitori, prin dezvoltarea și modernizarea spațiilor verzi din localități și înființarea de noi parcuri, scuaruri și aliniamente plantate ori reabilitarea celor existente.

III. Întărirea capacității administrative pentru combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile în România

În conformitate cu Planul de acțiune pentru pregătirea României în vederea intrării în vigoare și implementării pachetului legislativ „Energie - Schimbări climatice” aprobat în anul 2009, se are în vedere dezvoltarea capacității instituționale prin alocarea/relocarea personalului necesar bunei funcționări a structurilor în domeniul energiei și schimbărilor climatice și a resurselor financiare pentru evaluarea și fundamentarea măsurilor propuse și adoptate de Guvernul României. Fiecare minister cu implicații în domeniul schimbărilor climatice trebuie să-și constituie o structură proprie sau vor instrui personalul propriu, cu responsabilități în domeniul schimbărilor climatice. De asemenea, este nevoie de dezvoltarea cercetării-dezvoltării și inovării în domeniul schimbărilor climatice. Vor fi elaborate studii pentru evaluarea impactului dezvoltării economiei asupra evoluției emisiilor de GES, precum și alte studii în domeniu.

*

* *

Legătura cu inițiativa emblematică „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”

În contextul creșterii durabile, principalul aspect care este abordat în cadrul acestei inițiative emblematică vizează decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor. Pentru implementarea în România a acestui obiectiv se vor depune eforturi deosebite de stimulare a unei economii ecologice, cu emisii scăzute de carbon, care utilizează cu prioritate surse regenerabile de energie și tehnologii curate și eficiente energetic și în care conservarea resurselor naturale și a biodiversității primează în eforturile de dezvoltare a infrastructurii de mediu și de transport nepoluante. Astfel, măsurile evidențiate în cadrul acestei secțiuni pentru diminuarea emisiilor de GES din sectorul energiei și pentru limitarea emisiilor GES din domeniul transporturilor vor conduce la reducerea consumului de energie și de resurse, precum și la dezvoltarea de infrastructuri energetice și de transport inteligente, modernizate și interconectate.

Pentru *susținerea inițiativelor emblematică și ca răspuns la noua viziune cu privire la „o Europă circulară”*, în România sunt propuse următoarele măsuri, care să conducă la reciclarea mai eficientă a deșeurilor, dezvoltarea infrastructurii de mediu și asigurarea calității apei:

Îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase. În vederea asigurării managementului durabil al deșeurilor în România se derulează măsuri referitoare la

poluarea apei, solului, aerului, provocată de depozitarea neadecvată a deșeurilor. Sunt vizate următoarele aspecte: creșterea gradului de acoperire a populației care beneficiază de colectarea deșeurilor municipale și de serviciile de management de calitate corespunzătoare și la tarife acceptabile; reducerea cantității de deșeurii depozitate; creșterea cantității de deșeurii reciclate și valorificate; înființarea unor structuri eficiente de management al deșeurilor; Reducerea numărului de situri contaminate istoric.

Pentru susținerea managementului deșeurilor în România sunt realizate investiții prin intermediul Programului Operațional Sectorial Mediu, în cadrul Axei prioritare 2- ***“Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate istoric”***. Au fost aprobate 10 proiecte, cu o valoare totală de 317 MEuro. Până la finalul anului 2012 se estimează aprobarea a încă 28 de proiecte cu o valoare totală de aproximativ 840 MEuro. Prin aceste proiecte se urmărește crearea a 30 de sisteme integrate de management al deșeurilor la nivel județean/regional, închiderea a 1500 de depozite de deșeurii neconforme din mediul rural și a 150 de depozite de deșeurii neconforme din mediul urban și creșterea numărului populației care beneficiază de sisteme de management integrat al deșeurilor (8 milioane de locuitori până în anul 2015).

Sectorul managementului deșeurilor este susținut în același timp și prin *Programul gestionarea deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase*, finanțat din Fondul de Mediu. Scopul programului este reducerea la minimum a efectelor negative ale deșeurilor asupra sănătății populației și asupra mediului, reducerea consumului de resurse și favorizarea aplicării practice a ierarhiei deșeurilor, prevenirea generării deșeurilor și a efectelor nocive ale acestora, creșterea cantității de deșeurii valorificate prin reciclare, reutilizare sau prin orice alt proces care vizează obținerea de materii prime secundare sau utilizarea unor categorii de deșeurii ca sursă de energie, care să conducă la realizarea obiectivelor, prevăzute de legislația în vigoare, în termenele stabilite.

Protecția resurselor de apă și realizarea sistemelor integrate de alimentare cu apă, a stațiilor de tratare, canalizare și epurare. Pentru protecția resurselor de apă, dezvoltarea de sisteme integrate de alimentare cu apă, realizarea și reabilitarea stațiilor de tratare, canalizare și a stațiilor de epurare, în România sunt în derulare mai multe proiecte multianuale gestionate de către MMP, investiții realizate prin POS Mediu (Axa prioritară 1 - ***Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată***), Fondul de Mediu și alte programe la nivel regional, administrate de către MDRT.

Măsurile întreprinse în acest domeniu se adresează accesului redus al comunităților la infrastructura de apă și apă uzată (52%), calitatea necorespunzătoare a apei potabile și lipsa facilităților de canalizare și epurare a apelor uzate în anumite zone. De asemenea, se adresează problemei privind eficiența scăzută a serviciilor publice de apă cauzate în principal de numărul mare de operatori mici. Măsurile urmăresc: asigurarea serviciilor de apă și canalizare, la tarife accesibile; asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile în toate aglomerările umane; îmbunătățirea calității cursurilor de apă; îmbunătățirea gradului de gospodărire a nămolurilor provenite de la stațiile de epurare a apelor uzate; crearea de structuri inovatoare și eficiente de management al apei.

Până în acest moment, în cadrul POS Mediu prin intermediul Axei prioritare 1 - „Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată ” au fost aprobate 30 proiecte majore, cu o valoare totală de 2.204.806.715 Euro, iar până la finalul anului 2011 se estimează a fi aprobate încă 23 de proiecte cu o valoare totală de 2.542.628.279 Euro.

Se preconizează ca prin aceste măsuri: 300 de localități să beneficieze de facilități de apă noi/reabilitate în sistem regional; să se construiască-reabiliteze 200 de stații de epurare; 70% din totalul populației să fie conectată la serviciile de apă de bază în sistem regional; 60% apă uzată să fie epurată corespunzător ,din totalul volumului de apă uzată.

Programul va avea impact asupra reducerii consumului de apă per persoană (m³) și asupra reducerii pierderilor în rețeaua de distribuție a apei ca procent din producția totală de apă.

De asemenea, prin Fondul de Mediu se derulează programe de investiții noi în lucrări de alimentare cu apă, tratare a apei, canalizare, stații de epurare, precum și de modernizare, re tehnologizare și achiziționare de instalații pentru epurarea apelor uzate urbane și rurale. Prin asigurarea de rețele de canalizare și stații de epurare și asigurarea alimentării cu apă potabilă curată și sanogena va crește gradul de protecție a populației la efectele negative ale apelor uzate asupra sănătății omului și mediului. Totodată România își va îndeplini obligațiile asumate privind epurarea apelor uzate (transpuse în legislația națională prin HG nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările și completările ulterioare) și va asigura o sursă corespunzătoare de apă pentru alimentarea cu apă potabilă (în conformitate cu prevederile Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, cu modificările și completările ulterioare).

Prin programele amintite mai sus, până la finele anului 2010, s-au finalizat și pus în funcțiune 39 stații de epurare în comune, orașe și în cadrul agenților economici, ceea ce a determinat reducerea și limitarea impactului negativ asupra mediului cauzat de evacuările de ape uzate urbane și rurale menajere, provenite din gospodăria și servicii, care rezultă de regulă din metabolismul uman și din activitățile menajere sau amestec de ape uzate menajere cu ape uzate industriale și/sau meteorice și de ape uzate provenite din industrie. În perioada 2011-2013, se vor finanța peste 200 de proiecte de stații de epurare și se vor realiza canalizări în comune.

În vederea modernizării infrastructurii naționale la standarde europene, cu impact asupra dezvoltării economice a României și implicit asupra mediului de afaceri, dar și asupra aspectelor sociale și de mediu, a fost aprobat **Programul Național de Dezvoltare a Infrastructurii** (PNDI), prin OUG nr. 105/2010. Implementarea PNDI va duce la dezvoltarea mai multor proiecte de investiții în infrastructură, va promova creșterea economică și va crea locuri de muncă, contribuind, totodată, la îmbunătățirea calității vieții și la siguranța populației. Astfel, pentru accelerarea dezvoltării infrastructurii la nivelul întregii țări vor fi construite și reparate drumurile, va fi asigurat accesul la sistemele de canalizare și va fi furnizată, constant, apă potabilă.

Conform OUG nr. 28/2011 privind completarea OUG nr. 105/2010 pentru aprobarea PNDI, pentru proiectele prioritare din cadrul acestui program ai căror beneficiari sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT) are calitatea de ordonator principal de credite, alături de Ministerul Mediului și Pădurilor (MMP).

Proiectele prioritare din cadrul PNDI pentru care MMP are calitatea de ordonator principal de credite, se vor gestiona astfel:

- a) prin MMP, pentru proiectul «Programe multianuale de mediu și gospodărirea apelor»;
- b) prin Administrația Națională «Apele Române», pentru proiectul «Infrastructura în domeniul gospodării apelor, lucrări hidrotehnice de apărare împotriva inundațiilor, mărirea gradului de siguranță a barajelor și reabilitarea și protecția zonei costiere».

Proiectele prioritare pentru care MDRT este ordonator principal de credite vizează:

- realizarea, *modernizarea și reabilitarea a 10.000 km drumuri județene și de interes local* (valoarea totală a proiectului fiind de 8600 mil. lei),
- modernizarea *localităților* în scopul îmbunătățirii calității vieții pentru populație prin realizarea de investiții în vederea reabilitării și modernizării drumurilor, grădinițelor și creșelor (valoarea totală a proiectului fiind de 5590 mil. lei),
- realizarea *rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare a apelor uzate* (valoarea totală a proiectului fiind de 1.935 mil. lei) și *realizarea rețelelor de alimentare cu apă a localităților* (valoarea totală a proiectului fiind de 1.075 mil. lei).

Proiectele prioritare pentru care MMP este ordonator principal de credite vizează:

- *programe multianuale de mediu și gospodărire a apelor* în vederea realizării sistemelor integrate de alimentare cu apă și canalizare - epurare ape menajere, asigurarea alimentării cu apă la standarde europene, extinderea și/sau modernizarea rețelelor de distribuție a apei și a rețelelor de canalizare - epurare ape uzate menajere (valoarea totală a proiectului fiind de 1.300 mil. lei),
- realizarea de investiții în *infrastructura din domeniul gospodăririi apelor, a lucrărilor hidrotehnice de apărare împotriva inundațiilor, mărirea gradului și/sau de siguranță a barajelor și reabilitarea și protecția zonei costiere* (valoarea totală a proiectului fiind de 2.400 mil. lei).

Finanțarea proiectelor prioritare din cadrul PNDI se asigură din sume alocate anual cu această destinație, din fonduri externe rambursabile și nerambursabile, de la bugetul de stat, prin bugetele MDRT și MMP, precum și din alte surse de finanțare legal constituite, pe baza documentațiilor tehnico-economice aprobate, conform legislației în vigoare.

Pe perioada realizării lucrărilor, finanțarea este asigurată de prestatorii, executanții și furnizorii cărora le sunt atribuite calupuri de lucrări, în urma procedurii de achiziție publică, din surse financiare proprii și/sau din credite bancare, pentru perioada 2011 – 2020, în condițiile legii.

Plata sumelor datorate prestatorilor, executanților și furnizorilor, aferente lucrărilor recepționate în cadrul proiectelor prioritare, se realizează eșalonat, în limita fondurilor aprobate anual cu această destinație în bugetele MDRT și MMP, în perioada 2013 – 2020, conform Anexei la OUG nr. 105/2010, cu modificările și completările ulterioare și a graficului de plăți anexă la contractul de execuție lucrări.

Protejarea biodiversității. Susținerea obiectivelor cu privire la biodiversitate prevăzute în cadrul inițiativelor emblematică și orientărilor integrate, în România se realizează prin conservarea diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică și asigurarea managementului eficient al ariilor protejate, cu prioritate a rețelei europene Natura 2000.

Finanțarea intervențiilor în acest domeniu, realizată prin POS Mediu/Axa prioritară 4 “Implementarea Sistemelor Adecvate de Management pentru Protecția Naturii”, are ca scop implementarea unui sistem adecvat de management în sectorul protecției naturii, astfel încât cca. 60% din suprafața totală a ariilor protejate și a siturilor Natura 2000 să beneficieze de măsuri de conservare a naturii.

Prin aprobarea acestor tipuri de intervenții se va contribui la consolidarea capacității administrative în domeniul protecției naturii, urmărindu-se realizarea a aproximativ 240 de planuri de management pentru arii naturale protejate. Până la finalul anului 2010 au fost aprobate

spre finanțare 72 de proiecte cu o valoare totală de cca. 75,6 mil euro, reprezentând aproximativ 95% din alocarea aferentă perioadei 2007-2010. Este estimat ca la finalul anului 2011, întreaga sumă alocată acestui domeniu pentru perioada 2007 - 2013 să fie angajată.

În paralel cu investițiile majore susținute din bugetul de stat și din fondurile structurale europene, MMP încurajează **investițiile în proiecte demonstrative**, prin care se testează introducerea unor *sisteme inovative*, care susțin noile orientări privind „Europa circulară”. O astfel de măsură este implementată prin Proiectul ECOREG privind *Aplicarea principiilor ecosistemelor industriale în dezvoltarea regională*. Proiectul își propune să testeze în România, la nivel pilot, conceptul de “simbioză industrială și urmărește înregistrarea de economii masive de resurse prin revalorificarea în mod inovativ a deșeurilor generate de anumiți operatori economici, acestea devenind resurse pentru alte activități economice. Se dorește astfel, crearea unei rețele de companii care acționează în mod simbiotic satisfăcându-și nevoile de resurse prin preluarea deșeurilor sau produselor secundare ale altor companii.

Impactul așteptat asupra mediului este reducerea consumului de resurse naturale cu 5 – 20% a tuturor unităților industriale pilot, prin implementarea unor metode și instrumente inovative; reducerea consumului de energie, reducerea generării de deșeuri și a emisiilor poluante cu 5 - 20% pentru fiecare partener; conversia deșeurilor/produșilor secundari în resurse (materii secundare). Se urmărește totodată creșterea eficienței economice (prin îmbunătățiri tehnologice, reducerea costurilor de producție) și reducerea cheltuielilor cu protecția mediului, pe fondul creării de noi locuri de muncă și îmbunătățirii imaginii publice și a inter-relaționării unităților industriale. Termenul de finalizare a proiectului este 1 octombrie 2011.

Mecanismul de monitorizare

Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM) elaborează anual inventarul național final a emisiilor de GES, pentru anul n-2, și se raportează la Comisia Europeană, Agenția Europeană de Mediu și respectiv Secretariatul Convenției cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice (UNFCCC), conform obligațiilor de raportare asumate prin ratificarea Convenției.

România raportează la fiecare doi ani (conform prevederilor Deciziei nr. 280/2004/CE privind un mecanism de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de punere în aplicare a Protocolului de la Kyoto) estimări cantitative ale reducerilor de emisii, rezultate ca urmare a promovării strategiilor, planurilor și măsurilor de dezvoltare sectorială.

Pentru o mai riguroasă evaluare a impactului aplicării pachetului legislativ "Energie - Schimbări Climatice" asupra sectoarelor economiei românești, se va urmări elaborarea de studii aprofundate pe această tematică, precum și dezvoltarea de noi instrumente statistice și de prognoză privind proiecțiile de emisii de GES pe termen mediu și lung.

6.3.2 Surse regenerabile de energie

România dispune de un potențial important și diversificat de surse regenerabile de energie (SRE), estimat la 1,2TWh pentru energia solară, 23TWh pentru energia eoliană, 36TWh pentru energia hidro (din care 3,6TWh energie hidro sub 10MW), 318PJ din biomasă și biogaz și 7PJ energie geotermală⁵⁰. Potențialul hidro tehnic amenajabil este exploatat în proporție de cca 48%, în sectorul eolian, în prezent, există o capacitate instalată de 500 MW, în timp ce utilizarea în scopul producerii energiei electrice a potențialului solar, biomasă și geotermal este încă nesemnificativă.

Cadrul legislativ în domeniul SRE este asigurat de Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie (republicată în MO nr. 577/13.08.2010), prin care se instituie sistemul cotelor obligatorii combinat cu tranzacționarea certificatelor verzi. În mod specific, pentru energia electrică, sistemul de producere a acesteia din SRE este reglementat de HG nr. 1479/2009 (MO nr. 843/07.12.2009).

Cadrul instituțional aferent promovării SRE cuprinde structurile: Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri - care aplică politica Guvernului în sectorul energetic (inclusiv în domeniul resurselor regenerabile); Ministerul Mediului și Pădurilor; Ministerul Administrației și Internelor; Ministerul Transporturilor și Infrastructurii; Autoritatea Națională de Reglementare pentru Energie (care elaborează legislația secundară în domeniu, emite producătorilor de SRE garanțiile de origine la cererea acestora, verifică îndeplinirea cotelor obligatorii de către furnizori); Operatorul de Transport și Sistem *Transelectrica* (care emite certificate verzi producătorilor de energie electrică din surse regenerabile) și Operatorul Pieței de Energie Electrică (care organizează piața centralizată a certificatelor verzi).

În cursul anului 2010, au fost tranzacționate pe piața centralizată a certificatelor verzi un număr de 276255 certificate verzi, cu 63% mai multe față de anul 2009, energia electrică produsă din SRE reprezentând 38%.

În ceea ce privește acordarea autorizațiilor de înființare pentru instalații de producere a energiei electrice din surse regenerabile, situația la nivelul trimestrului I 2011, se prezenta astfel: biomasă și biogaz – 17 MW; eolian - 1082 MW; hidro – 116 MW; fotovoltaic – 18 MW.

În anul 2010, în cadrul POS CCE/Axa prioritară 4, Domeniul major de intervenție 2 - “Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi” au fost depuse 420 de proiecte în valoare totală de 14 mld. lei din care asistența financiară nerambursabilă reprezintă cca. 8,3 mld. lei.

Abordarea SRE în contextul strategiei *Europa 2020*

Pentru România, Anexa I a *Directivei 2009/28/EC* prevede ca în anul 2020, **ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie să fie de 24%**. Traectoria orientativă pentru atingerea acestei ținte, stabilită conform anexei menționate, este prezentată în tabelul de mai jos:

INDICATOR	2005	2011-2012	2013-2014	2015-2016	2017-2018	2020
Ponderea energiei din SRE în consumul final brut de energie (%)	17,8	19,04	19,66	20,59	21,83	24,00

⁵⁰ Cifrele reprezintă potențialul teoretic

Din analiza potențialului energetic al surselor regenerabile de energie rezultă că, pentru atingerea țintei stabilite pentru 2020, România va trebui să valorifice 63,5 % din potențialul total al surselor regenerabile de energie de care dispune.

Pentru atingerea țintei naționale asumate în domeniul SRE, **direcțiile de acțiune** - subsumate obiectivului general al *Strategiei energetice a României pentru perioada 2007-2020* – se vor orienta spre: creșterea gradului de valorificare, în condiții de eficiență economică, a SRE pentru producția de energie electrică și termică, prin facilități în etapa investițională, inclusiv prin facilitarea accesului la rețeaua electrică; perfecționarea pieței de certificate verzi; promovarea unor mecanisme de susținere a utilizării resurselor energetice regenerabile în producerea de energie termică și a apei calde menajere; îmbunătățirea utilizării fondurilor structurale.

Aplicarea acestor direcții de acțiune va conduce la creșterea capacității de producere a energiei din SRE și la creșterea numărului de CV, astfel încât oferta de CV să devină mai mare decât cererea, fapt ce va conduce la o scădere a prețurilor pe piața de tranzacționare a CV. Această situație va încuraja producătorii de E-SRE să ia măsurile necesare eficientizării activității de producere a energiei și, implicit, creșterii competitivității.

Pentru atingerea rezultatelor scontate, vor fi mobilizate fonduri atât de la bugetul de stat, cât și extrabugetare. Se va urmări, în egală măsură, valorificarea accesului la fondurile europene.

Măsuri cheie pentru atingerea țintei

În vederea atingerii țintei naționale, în intervalul 2011-2013, măsurile propuse vizează atât lansarea a noi proiecte, cât și continuarea unora deja demarate. Prioritizarea măsurilor a avut în vedere impactul acestora asupra creșterii ponderii SRE în producția de energie, absorbției fondurilor structurale și asupra bugetului. Măsurile sunt prezentate, în continuare, în ordinea descrescătoare a priorității:

1. Va fi continuată promovarea SRE prin intermediul certificatelor verzi. Sistemul constă în acordarea de CV producătorilor pentru energia electrică produsă pe bază de resurse regenerabile, care vor fi vândute apoi prin mecanisme concurențiale către furnizorii de energie electrică, cărora li se impune achiziția unui număr de certificate verzi dependent de cantitatea de energie furnizată consumatorilor finali. Certificatele verzi se tranzacționează pe piața centralizată a CV și/sau prin contracte bilaterale.

În cazul în care furnizorii nu realizează cota obligatorie calculată pe baza numărului de certificate verzi achiziționate și a energiei electrice furnizate clienților finali, aceștia sunt obligați să plătească contravaloarea certificatelor verzi neachiziționate, la valoarea de 110 Euro pentru fiecare certificat neachiziționat. Suma rezultată este colectată de operatorul de transport și sistem, C.N. Transelectrica S.A., și conform Legii nr. 220/2008 republicată, se face venit la Fondul pentru Mediu, în vederea finanțării producerii de E-SRE de către persoanele fizice care investesc în capacități energetice cu putere instalată de până la 100 kW.

Prin aplicarea sistemului de promovare a E-SRE instituit de Legea nr. 220/2008 republicată, se estimează că puterea electrică cumulată instalată în anul 2020 va ajunge la 3400 MW în centrale eoliene, 685 MW în centrale hidro (367 MW în centrale hidro noi, 159 MW în hidro re tehnologizat și 161 MW în hidro vechi), 510 MW în centrale electrice pe bază de biomasă și 183 MW în panouri fotovoltaice. Impactul în preț la consumatorul final al aplicării sistemului de promovare a E-SRE variază de la circa 0,0084 Euro/kWh în 2011, la 0,0234 Euro/kWh în 2020, cu un maxim înregistrat în 2017 de 0,0333 Euro/kWh.

La finanțarea sistemului de promovare al E-SRE contribuie consumatorii finali, prin prețul plătit pentru energia electrică, și furnizorii prin eforturile proprii de eficientizare a activității.

2. Pentru creșterea producției de energie din surse regenerabile, vor fi sprijinite investițiile în **modernizarea și realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice**. Se are în vedere valorificarea biomasei, a resurselor hidroenergetice (în unități cu putere instalată mai mică sau egală cu 10 MW), solare, eoliene și, a biocombustibililor. Măsura va fi finanțată în cadrul Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) - Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/Domeniul major de intervenție 2 - “*Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi*”. Vor fi aplicate schemele:

- schema de ajutor de stat regional privind valorificarea resurselor regenerabile de energie, care se aplică în etapa investițională și prevede acordarea unui sprijin financiar, nerambursabil, din fonduri structurale, operatorilor economici (întreprinderi mici, mijlocii și mari), în perioada de implementare a proiectului;
- schema de cofinanțare fără aplicarea regulilor de ajutor de stat, care se aplică în etapa investițională și prevede acordarea unui sprijin financiar nerambursabil, din fonduri structurale, autorităților administrației publice locale și asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, în perioada de implementare a proiectului.

Investițiile vor fi realizate prin implicarea mai activă a mediului de afaceri și a autorităților publice locale și vor contribui la: reducerea dependenței de importurile de resurse de energie primară (în principal combustibili fosili) și îmbunătățirea siguranței în aprovizionare; diversificarea surselor de producere a energiei, a tehnologiilor și infrastructurii pentru producția de energie electrică/termică; protecția mediului prin reducerea emisiilor poluante și combaterea schimbărilor climatice.

3. Cu sprijinul financiar al **Fondului pentru Mediu**, vor fi continuate:

- *Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire*

Prin utilizarea unui buget estimat la 605,899 mil. lei (pentru perioada 2011 – 2013), sunt așteptate efecte vizibile în ceea ce privește: îmbunătățirea calității aerului, a apei și solului, prin reducerea gradului de poluare cauzată de arderea combustibililor fosili (utilizați în prezent pentru producerea energiei termice folosite pentru încălzire și obținerea apei calde menajere), precum și stimularea utilizării sistemelor care folosesc sursele de energie regenerabilă, nepoluante.

- *Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile*, prin care, prin mobilizarea unui buget estimativ de 1.116,633 mil lei, în perioada 2011-2014, se vor finaliza și pune în funcțiune capacități de producere a energiei electrice de cca. 505,79 MWh. Vor fi aduse, astfel, contribuții la atingerea obiectivelor de dezvoltare economică a regiunilor respective, a standardelor de mediu (prin diminuarea poluării), precum și la reducerea dependenței de importurile de resurse de energie primară (în principal combustibili fosili).

4. Vor fi **elaborate sisteme de certificare sau sisteme de calificare echivalente pentru instalatorii** de cazane și sobe mici pe bază de biomasă și sisteme fotovoltaice solare și termice solare, de sisteme geotermice de mică adâncime și pompe de căldură.

Pentru exercitarea ocupației de instalatori de cazane și sobe mici pe bază de biomasă și sisteme fotovoltaice solare și termice solare, de sisteme geotermice de mică adâncime și pompe de căldură este necesară calificarea în aceste meserii prin cursuri de formare profesională, cursuri furnizate de firme acreditate. Prin absolvirea cursurilor se vor elibera certificate de calificare cu valabilitate pe o perioadă determinată, care ulterior vor fi reînnoite periodic. Elaborarea standardelor ocupaționale (pentru categoriilor de instalatori prevăzuți în Directiva 2009/28/EC) și includerea calificărilor respective în *Clasificarea ocupațiilor din România (COR)* va determina instalatorii calificați să țină cont la montarea echipamentelor, de utilizarea optimă a SRE. Introducerea acestor calificări în COR reflectă corelarea pieței muncii din România cu ocupațiile noi generate de creșterea utilizării SRE și implicit a tehnologiilor aferente.

*

* *

Măsurile planificate constituie, în același timp, reacții la *blocajele* identificate: i) puterea de cumpărare scăzută a populației; ii) insuficienta educație ecologică a proprietarilor de clădiri; iii) insuficiența resurselor bugetare necesare cofinanțării investițiilor; iii) reticența sistemului bancar de a acorda credite (în cazul creșterii utilizării SRE în clădiri); lipsa de capacitate a rețelelor electrice, urmare căreia energia electrică produsă din SRE nu poate fi preluată integral în sistem.

Mecanismul de monitorizare

Fiecare instituție cu responsabilități în implementarea măsurilor propuse va stabili un mecanism intern de monitorizare a progreselor înregistrate.

În ceea ce privește promovarea SRE prin intermediul certificatelor verzi, ANRE va publica anual (în conformitate cu prevederile legale) un raport privind monitorizarea pieței de certificate verzi. De asemenea, vor fi monitorizate costurile și veniturile producătorilor, impactul schemei de sprijin asupra prețului la consumatorul final, gradul de îndeplinire a cotelor anuale de către producători și furnizori.

Pentru programele cofinanțate din POS CCE - Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ DMI 2 - "*Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi*", monitorizarea constă în urmărirea progresului fizic și procedural înregistrat în implementarea proiectelor în conformitate cu prevederile regulamentelor europene în domeniul managementului instrumentelor structurale și cu procedurile acreditate, urmărindu-se îndeplinirea obiectivelor și indicatorilor din program.

Monitorizarea este un proces continuu, prin care Organismul Intermediar pentru Energie (OIE) asigură urmărirea implementării proiectului precum și îndeplinirea de către beneficiar a indicatorilor stabiliți prin contractul de finanțare. Pentru realizarea monitorizării proiectelor de către OIE, beneficiarul elaborează rapoarte complete și corecte, conform modelelor anexate la contractul de finanțare.

Pentru toate măsurile propuse în PNR pentru SRE, stadiul realizărilor va fi raportat la MECMA, instituția coordonatoare a *Grupului de lucru sectorial pentru resurse regenerabile de energie*.

Contribuția fondurilor europene

La atingerea țintei privind utilizarea surselor regenerabile de energie o contribuție majoră o are utilizarea fondurilor structurale. Astfel:

- Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) - Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 2 - “*Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi*” promovează investiții atât la nivelul operatorilor economici, cât și al autorităților publice locale.

Fondurile totale alocate domeniului major de intervenție 2 sunt de circa 363 mil. Euro (319,68 mil. Euro – FEDER și 43,59 mil. Euro co-finanțare națională).

- PO Regional, prin Axa prioritară 1 “Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – potențiali poli de creștere” finanțează și proiecte privind valorificarea SRE;
- POS DRU poate finanța proiecte privind educația și formarea profesională în vederea valorificării SRE.

6.3.3 Eficiența energetică

Cadrul legislativ în domeniul eficienței energetice este asigurat, în principal, de OG nr. 22/2008 privind eficiența energetică și promovarea utilizării la consumatorii finali a surselor regenerabile de energie. Actul normativ impune, pe de o parte, operatorilor sistemului de distribuție a energiei să ia măsuri pentru eficientizarea consumului de energie și, pe de altă parte, obligă operatorii economici care consumă anual o cantitate de energie mai mare de 1000 Tep, să efectueze audituri energetice anuale și să întocmească programe de îmbunătățire a eficienței energetice.

Pentru promovarea sistemelor de producere a energiei electrice și termice în cogenerare de înaltă eficiență a fost adoptat *HG nr. 1215/2009 privind stabilirea criteriilor și a condițiilor necesare implementării schemei de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă*. Se instituie, astfel, o schemă de ajutor de stat pentru centralele de cogenerare, în vederea menținerii lor pe piața de energie electrică și termică, în condițiile în care acestea îndeplinesc cerințele de înaltă eficiență, realizează economii de combustibil și de emisii semnificative, dar înregistrează costuri de producție mari.

Cadrul instituțional în domeniul politicii de eficiență energetică este asigurat de: Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, care aplică politica guvernului în sectorul energetic, inclusiv în domeniul eficienței energetice; Ministrul Dezvoltării Regionale și Turismului, care aplică politica de eficiență energetică în sectorul clădirilor; Ministrul Administrației și Internelor, cu responsabilități privind eficiența energetică la nivelul administrației locale; Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, responsabil pentru eficiența energetică în sectorul transporturilor, Ministerul Mediului și Pădurilor și, nu în ultimul rând, de Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (ANRE), care asigură implementarea și monitorizarea aplicării politicii naționale de eficiență energetică, monitorizarea programelor de utilizare eficientă a energiei și a economiilor de energie rezultate, evaluarea tehnică a proiectelor de investiții în domeniul eficienței energetice pentru care se solicita finanțare, autorizarea auditorilor energetici și atestarea managerilor energetici. Împreună cu Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice, ANRE elaborează și publică liniile directoare privind eficiența energetică și economiile de energie, ca posibile criterii de evaluare a ofertelor la procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice.

În cadrul măsurilor de eficiență energetică, *reabilitarea termică a blocurilor de locuințe* continuă să reprezinte o prioritate națională. De aceea, în anul 2009, fondurile alocate *Programului*

național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe au fost de 360 mil. lei credite de angajament, ceea ce reprezintă de 17 ori mai mult decât bugetul alocat în anul 2008. Numărul de apartamente reabilitate termic a crescut în 2009 față de anul anterior, ajungând la 24834 apartamente, iar în anul 2010, la 29000 apartamente.

În vederea creșterii numărului de clădiri reabilitate termic, cu efect în reducerea consumurilor energetice, a fost adoptată OUG nr. 69/2010 privind reabilitarea termică a clădirilor de locuit cu finanțare prin credite bancare cu garanție guvernamentală, normele de aplicare a ordonanței fiind aprobate prin HG nr. 736/21.07.2010. Plafonul garanțiilor guvernamentale pentru anul 2010 a fost de 200 mil. lei.

În ceea ce privește realizarea și monitorizarea funcțională, energetică și de mediu a unui sistem modular de clădire verde, Institutul Național de Cercetare Dezvoltare URBAN-INCERC, aflat în coordonarea MDRT, a realizat o clădire experimentală cu funcțiuni inteligente, urmând ca monitorizarea funcțională a clădirii să continue până la sfârșitul anului 2012.

Economii de energie au fost înregistrate și prin aplicarea Programului național de eficiență energetică (2009 -2010). În anul 2009, prin finalizarea a 25 de proiecte selectate în cadrul programului, valoarea economiei de energie a fost de 120.521 tep/an. În 2010, au fost finanțate 7 proiecte, pentru care s-a acordat un grant de 1,975 mil. lei. Valoarea economiei de energie a fost estimată la 56 251 tep/an. Volumul redus de investiții se datorează, pe de o parte, lipsei de fonduri a autorităților locale pentru acoperirea contribuției proprii, iar pe de altă parte, reducerii alocațiilor bugetare sub efectul crizei, precum și aprobării cu întârziere a fondurilor alocate.

În anul 2010, în cadrul POS CCE/Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 1 - Energie eficientă și durabilă, au fost depuse 27 de proiecte, în valoare totală de 640 mil. lei, din care asistența financiară nerambursabilă este de cca. 250 mil. lei.

Abordarea eficienței energetice în contextul strategiei Europa 2020

Ținta națională pentru anul 2020: România și-a propus o **reducere a consumului de energie primară de 19 %** (estimat la cca.10 Mtep).

În stabilirea țintei naționale de economisire a energiei s-a avut în vedere prognoza pentru 2020 a consumului de energie, realizată cu ajutorul modelului PRIMES 2007. România a optat pentru utilizarea ca *indicator a consumului de energie primară* deoarece, pe de o parte, consumul de energie primară include sectoare în care România are potențial mare de economisire (de exemplu sectorul energetic) iar pe de altă parte, în reducerile de consum se vor contabiliza pe lângă economiile realizate urmare aplicării măsurilor de eficiență energetică și efectele actualei crize economice, ale impactului aplicării legislației de mediu (în primul rând a celei privind reducerea emisiilor de CO₂), ale ajustării economice și ale schimbărilor structurii mixului energetic.

Ținând cont de valoarea prognozată pentru consumul de energie primară în anul 2020 (scenariul *business as usual* PRIMES 2007) și de cea realizată de Comisia Națională de Prognoză (cu luarea în considerare a măsurilor de eficiență energetică), s-a estimat că, în anul 2020, România va putea realiza o economie de energie primară de cca. 10 Mtep (ceea ce reprezintă o reducere de cca. 19% comparativ cu proiecțiile PRIMES 2007).

Evoluția reducerii consumului național de energie primară este prezentată în tabelul de mai jos:

INDICATOR	2013	2015	2020
Reducerea consumului de energie primară, Mtep	8	9	10

Măsuri pentru atingerea țintei

În vederea atingerii țintei stabilite la nivel național, în intervalul 2011-2013, principalele **direcții de acțiune** vor fi îndreptate spre aplicarea unor instrumente financiare dedicate creșterii eficienței energetice, informarea populației și a mediului de afaceri cu privire la importanța creșterii eficienței energetice, eficientizarea sistemului centralizat de producere și distribuție a energiei.

Finanțarea investițiilor pentru creșterea eficienței energetice se poate realiza de la bugetul de stat și bugetele locale, pe baza unui contract de performanță încheiat cu o companie de servicii energetice (ESCO), prin credite bancare obținute de la organisme finanțatoare externe sau de la bănci comerciale, prin Fondul Roman pentru Eficiență Energetică, prin cofinanțare prin POS CCE, care prin axele sale stimulează creșterea eficienței energetice. Axa prioritară 4 a POS CCE se referă în mod expres la creșterea eficienței energetice și siguranța furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice.

Măsurile avute în vedere sunt prezentate, în continuare, în ordinea descrescătoare a priorității lor. Prioritizarea măsurilor a avut în vedere, pe de o parte, impactul acestora asupra eficientizării consumului de energie (atât din punct de vedere al energiei economisite, cât și al duratei de realizare), iar pe de altă parte impactul asupra bugetului.

1. Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență

Începând cu data de 1 aprilie 2011, a devenit operațională schema de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență, care va fi aplicată până în 2023, bugetul alocat fiind de 20.283,9 mil. lei (din care, pentru perioada 2011-2013, 4165 mil. lei).

Schema prevede acordarea unui sprijin financiar producătorilor de energie electrică și termică ce dețin sau exploatează comercial centrale de cogenerare de înaltă eficiență care realizează economii de combustibil de cel puțin 10% față de producerea separată.

Schema de sprijin instituie un mecanism de sprijin transparent prin care se urmărește acoperirea diferenței dintre costul producerii energiei în cogenerare de înaltă eficiență și prețul de vânzare al acesteia. În baza schemei de ajutor stabilit, producătorii de energie electrică și termică în cogenerare primesc lunar, pentru fiecare unitate de energie electrică (exprimată în MWh), produsă în cogenerare de înaltă eficiență și livrată în rețelele electrice ale Sistemului Energetic Național, o sumă de bani denumită "bonus". Bonusurile sunt determinate pentru trei combustibili utilizați pentru producerea de energie electrică și termică în cogenerare: combustibil solid, combustibil gazos asigurat din rețeaua de transport și combustibil gazos asigurat din rețeaua de distribuție. Valoarea bonusului este aceeași pentru toți producătorii de energie electrică și termică ce utilizează același tip de combustibil.

Valoarea bonusurilor ce se acordă anual este stabilită de ANRE pe perioada de acordare a schemei și are în vedere analiza costurilor activității de producere în cogenerare de înaltă eficiență și a veniturilor rezultate din vânzarea energiei electrice produse în cogenerare și a energiei termice produse în cogenerare. Bonusul acordat fiecărui producător are o evoluție degresivă pe perioada de acordare a schemei de sprijin.

Având în vedere tehnologiile de cogenerare existente ce pot beneficia de schemă de ajutor, numărul maxim de beneficiari estimat este 500. Prin centralele de cogenerare, atât energia electrică cât și termică este produsă cu randamente globale superioare de producție, care permit realizarea de economii de resurse primare față de producerea separată a energiei electrice și termice și implicit reducerea emisiilor de CO₂.

Aplicarea schemei pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență va avea contribuții la atingerea obiectivelor privind: creșterea securității aprovizionării cu energie a României; asigurarea unei dezvoltări durabile prin utilizarea surselor de energie care afectează mai puțin mediul înconjurător decât sursele alternative de producere și care conduc la economisirea surselor convenționale de energie; diversificarea surselor de energie și creșterea ponderii producerii în cogenerare în mixul de surse energetice utilizate la producerea energiei electrice; creșterea siguranței în alimentarea cu căldură a consumatorilor, față de situația utilizării instalațiilor individuale pe gaze naturale, datorită posibilității centralelor de cogenerare de a utiliza mai mulți combustibili.

Fondurile pentru acordarea bonusului sunt extrabugetare, fiind asigurate prin colectarea lunară a unei contribuții, de la toți consumatorii de energie electrică, precum și de la furnizorii care exportă energie electrică.

2. Continuarea campaniilor de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice

Vor fi continuate campaniile de informare a populației și a mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice. Campaniile de informare vor viza:

- i) Informarea și educarea consumatorilor casnici cu privire la:
 - utilizarea echipamentelor electrocasnice și a corpurilor de iluminat eficiente, conform *sistemelor de etichetare energetică*;
 - posibilitățile de economisire a energiei prin *schimbări comportamentale și investiții minime* în gospodărie, prin utilizarea termostatelor și a alocatoarelor de costuri pentru încălzire, alegerea ferestrelor termoizolante cu performanțe ridicate, utilizarea economizoarelor de apă, etc.
- ii) Dezvoltarea unor centre de informare pentru eficiență energetică (similare celui deschis la Cluj în luna februarie 2011);
- iii) Promovarea Contractului de performanță energetică (CPE) și a companiilor ESCO în sectorul public prin:
 - informarea și formarea profesională pentru municipalități, în vederea utilizării CPE;
 - crearea unui *help-desk* pentru pregătirea licitațiilor de aplicare a CPE.
- iv) Promovarea managementului energetic în industrie prin:
 - informarea și formarea profesională pentru managerii energetici autorizați;
 - dezvoltarea unui nou model de curs de pregătire pentru universitățile agreeate în vederea pregătirii pentru autorizare a managerilor și auditorilor energetici;
 - campanie de informare pentru IMM –uri după *modelul ExBESS*.

Ca urmare a pregătirii de specialiști în domeniul eficienței energetice și a promovării companiilor ESCO în sectorul public, se estimează înregistrarea unor economii semnificative de energie în sectorul industrial și la nivelul municipalităților. Campaniile de informare vor fi concepute astfel încât să determine o reducere a consumului de energie prin: i) schimbarea comportamentului consumatorilor casnici, ceea ce poate determina economii de 1-15% prin utilizarea corectă a aparatelor electrocasnice, a sistemelor de iluminat și a reguletoarelor termostactice pentru energie termică; ii) atragerea investiției private în proiecte municipale prin utilizarea contractului de performanță, cu economii estimate de 15% pentru clădiri publice și de 25-30% pentru proiecte de iluminat public; iii) reducerea consumului de energie în industrie cu minimum 10%, prin îmbunătățirea managementului energetic și aplicarea unor măsuri de tip „low-cost/now-cost”.

3. Extinderea perioadei de implementare a programului *Termoficare căldură și confort până în 2020*

Perioada de implementare a programului *Termoficare căldură și confort* va fi extinsă până în 2020, iar acțiunile vor viza, în principal, modernizarea infrastructurii de transport și distribuție a energiei termice în sisteme centralizate.

Programul *Termoficare 2006-2015 căldură și confort*⁵¹ are ca scop eficientizarea sistemului centralizat de producere și distribuție a energiei termice și cuprinde două componente: reabilitarea sistemului centralizat de alimentare cu energie termică și reabilitarea termică a clădirilor.

Cheltuielile eligibile pentru proiectele depuse în cadrul programului, pentru componenta privind reabilitarea sistemului centralizat de alimentare cu energie termică sunt cofinanțate în proporție de maximum 70% din fonduri provenite de la bugetul de stat, prin bugetul MAI. Pentru această componentă, beneficiarii programului sunt autoritățile administrației publice locale care dețin în proprietate sisteme centralizate de alimentare cu energie termică.

Pentru componenta reabilitarea termică a clădirilor, cheltuielile eligibile sunt cofinanțate din fonduri provenite de la bugetul de stat, prin bugetul MDRT. Beneficiarii programului, în acest caz, sunt asociațiile de proprietari din blocurile de locuințe - condominii racordate la sistemul centralizat de încălzire.

Programul finanțează investițiile pentru reabilitarea sistemului centralizat de alimentare cu energie termică, unitatea/unitățile de producție a agentului termic, rețeaua de transport al agentului termic primar (apă fierbinte), punctele de termoficare sau modulele termice la nivel de imobil, acolo unde se justifică economic, rețeaua de distribuție a apei calde și a agentului termic de încălzire, reabilitarea termică a clădirilor, rețeaua interioară de alimentare a imobilului cu apă caldă și cu agent termic de încălzire, contORIZAREA individuală împreună cu robinetele termostactice, reabilitarea termică a anvelopei clădirilor, respectiv a fațadelor, teraselor și a tâmplăriei exterioare.

Prin aplicarea programului se așteaptă: reducerea semnificativă a costurilor cu energia termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum; reducerea consumului de resurse energetice primare cu cel puțin 1 milion Gcal/an (aproximativ 100.000 tep/an) față de consumul de resurse energetice primare utilizate pentru asigurarea energiei termice pentru populație, în anul 2004; reducerea pierderilor tehnologice în rețelele de transport ale agentului termic primar și în rețelele de distribuție, până la valoarea de maximum 15% din cantitatea de energie vehiculată.

4. Extinderea *Programului național de eficiență energetică*

Extinderea *Programului național de eficiență energetică (2009 - 2010)* pentru perioada 2011-2013 va asigura cofinanțarea proiectelor de investiții privind creșterea eficienței energetice în sectoarele încălzirii urbane, al reabilitării clădirilor publice și al iluminatului public.

Reabilitarea rețelelor de transport și distribuție a energiei termice necesită investiții importante cu termen de recuperare lung, fapt care justifică facilitățile financiare oferite prin acest program. Prezența cofinanțării statului crește, totodată, atractivitatea proiectelor și permite atragerea și a altor surse de finanțare, în acest sector.

⁵¹ Sursa: HG nr. 462/2006 (republicată în MO nr. 345/2008)

Investițiile pentru reabilitarea clădirilor publice au, de asemenea, durate de recuperare mari, fapt care le face neatractive pentru sursele de finanțare comerciale. De aceea, sunt necesare mecanisme de stimulare precum cele asigurate de *Programul național de eficiență energetică*.

Investițiile în reabilitarea sistemelor de iluminat pun în evidență potențiale importante de economie de energie electrică. Cu energia economisită se poate extinde zona iluminată public din diferite orașe sau comune, fără o creștere a facturii municipale de energie electrică.

Având în vedere bugetul de 21,4 mil. lei prevăzut pentru perioada 2011-2013, se estimează că, prin finalizarea investițiilor finanțate, vor putea fi realizate economii de energie de cca. 135 000 tep.

5. Modernizarea și realizarea unor unități, instalații și echipamente noi în întreprinderile din industrie

Pentru îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic, vor fi sprijinite investițiile în instalațiile și echipamentele care conduc la economii de energie, în întreprinderile din industrie. În acest scop, vor fi utilizate fondurile alocate prin Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) - Axa 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 1 - *Energie eficientă și durabilă*.

Solicitanții eligibili pentru această operațiune sunt întreprinderile mari și IMM-urile din sectorul industrial, iar activitățile eligibile vizează investiții în: i) instalații/echipamente specifice pentru întreprinderi din industrie (de exemplu, compresoare de aer, pompe, instalații/echipamente/sisteme de ventilație, sisteme de încălzire/răcire, boilere, arzătoare, schimbătoare de căldură, convertoare de frecvență, sisteme integrate de management al consumului de energie și altele), în scopul obținerii unei economii de energie, pe baza bilanțului energetic; ii) unități de cogenerare de înaltă eficiență ale întreprinderilor din industrie (modernizarea centralelor de cogenerare sau construirea unora noi); iii) construcții aferente procesului industrial care fac obiectul unui proiect de eficiență energetică (dar numai cele aferente echipamentelor modernizate).

În anul 2011, pe baza experienței câștigate din evaluarea proiectelor depuse în anul 2010, se au în vedere proiectele pentru care economia anuală de energie obținută prin implementarea lor va fi mai mare de 5% precum și cele vizând cogenerarea de înaltă eficiență.

6. Continuarea acțiunilor de reabilitare termică a clădirilor existente

Va fi continuată reabilitarea termică a clădirilor existente, pentru care sunt avute în vedere două mecanisme de finanțare:

- Prin *Programul de reabilitare termică a clădirilor* prevăzut în OUG nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, finanțarea executării lucrărilor se va sigura în proporție de 50% din alocații de la bugetul de stat, 30% din fonduri de la bugetele locale și 20% din fondurile asociațiilor de proprietari.

Se urmărește creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe – condominii, construite în perioada 1950-1990, astfel încât consumul anual specific de energie calculat pentru încălzire să scadă sub 100 kW h/mp arie utilă, în condiții de eficiență economică.

Vor fi finanțate lucrări care vizează i) izolarea termică a pereților exteriori; ii) înlocuirea ferestrelor și ușilor exterioare existente, inclusiv tâmplăria aferentă accesului în blocul de locuințe, cu tâmplărie performantă energetic; iii) termo - hidroizolarea terasei/termoizolarea planșeului peste ultimul nivel în cazul existenței șarpantei; iv) izolarea termică a planșeului peste subsol, în cazul în care prin proiectarea blocului sunt prevăzute apartamente la parter.

Măsurile de reabilitare termică pot fi aplicate etapizat, efectele acestora, din punct de vedere al reducerii consumurilor energetice, cumulându-se, iar investiția poate fi recuperată în cca. 6 – 8 ani, în funcție de pachetul de măsuri realizat.

Se estimează că prin aplicarea măsurilor de reabilitare termică la blocurile de locuințe se poate realiza o economie de energie de cca. 25% față de situația inițială.

- Prin OUG nr. 69/2010 privind reabilitarea termică a clădirilor de locuit *cu finanțare prin credite bancare cu garanție guvernamentală*, a fost instituit un mecanism nou de finanțare, atât pentru executarea lucrărilor de reabilitare termică la blocurile de locuințe și la clădirile de locuit unifamiliale, cât și pentru achiziția și/sau montarea echipamentelor pentru utilizarea surselor regenerabile de energie. Prin aplicarea acestui mecanism, se limitează efortul bugetar pentru subvenționarea dobânzii instituțiilor bancare, nivelul dobânzii fiind ROBOR la 3 luni + marja fixă de 1,9% pe an.

Sunt avute în vedere lucrări de reabilitare care pot conduce la economie de energie în clădiri, în condițiile realizării și menținerii condițiilor de confort interior și de eficiență economică: i) reabilitarea termică a anvelopei clădirii și a instalațiilor aferente; ii) repararea, după caz, înlocuirea/achiziționarea unor centrale termice de bloc/scară, respectiv centrală termică pentru locuința unifamilială; iii) introducerea, după caz, a unor sisteme alternative pentru asigurarea parțială/totală a energiei pentru apă caldă de consum, iluminat și/sau încălzire.

Contribuția fondurilor europene

La atingerea țintei privind eficiența energetică, o contribuție majoră o are utilizarea fondurilor structurale, prin finanțarea asigurată de următoarele programe operaționale sectoriale:

- POS CCE/Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 1 - *Energie eficientă și durabilă* (îmbunătățirea eficienței energetice și dezvoltarea durabilă a sistemului energetic din punct de vedere al mediului) susține financiar:
 - i) investițiile în instalații și echipamente pentru întreprinderile din industrie, care să conducă la economii de energie;
 - ii) modernizarea rețelelor de transport al energiei electrice, gazelor naturale și petrolului, precum și ale rețelelor de distribuție a energiei electrice și gazelor naturale, în scopul reducerii pierderilor în rețea și realizării în condiții de siguranță și continuitate a serviciului de transport și distribuție;
 - iii) investițiile în instalații de desulfurare a gazelor de ardere, arzătoare cu NOx redus și filtre pentru instalațiile mari de ardere din grupuri modernizate/retehnologizate.

În perioada 2011-2013, fondurile alocate domeniului major de intervenție 1 sunt de cca. 332 MEuro (292,8 MEuro – FEDR și 39,82 MEuro co-finanțare națională) din care 58 MEuro (51,04 MEuro – FEDR și 6,96 MEuro co-finanțare națională), pentru perioada 2011-2013.

- Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu) - Axa prioritară 3 “Reducerea *poluării și diminuarea schimbărilor climatice prin restructurarea și reabilitarea sistemelor de încălzire urbană pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare*”. Pentru Axa prioritară 3, alocarea financiară în perioada 2007-2013 este de aprox. 458 mil. Euro, din care 229.268.644 Euro reprezintă finanțare din Fondul de Coeziune, iar 229.268.644 Euro cofinanțare națională.

Mecanismul de monitorizare

Fiecare instituție cu responsabilități în implementarea măsurilor propuse va stabili un mecanism intern de monitorizare a progreselor înregistrate. Stadiul realizărilor va fi raportat la MECMA, instituția coordonatoare a *Grupului de lucru sectorial pentru eficiența energetică*. Pe baza analizei progreselor înregistrate, MECMA va semnala eventualele întârzieri sau derapaje în aplicarea măsurilor programate.

Pentru investițiile derulate prin ANRE în cadrul *Programului național de eficiență energetică*, pentru perioada 2011-2013, există clauze, în contractul de cofinanțare, pentru furnizarea de date privind monitorizarea stadiului de executare a investițiilor, precum și pentru economiile realizate.

Monitorizarea evoluției consumului de energie și a consumurilor specifice se face pe baza declarației anuale de consum, transmisă de consumatorii industriali cu un consum mai mare de 200 tep/an, și pe baza chestionarului de analiză energetică, transmis de consumatorii industriali cu un consum mai mare de 1000 tep/an.

Monitorizarea activității managerilor atestați se realizează atât prin procesul de re-autorizare la interval de trei ani, cât și prin raportul aferent programului propriu de eficiență energetică întocmit conform OG 22/2008.

Pentru programele cofinanțate din POS CCE/Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ DMI 1 - *Energie eficientă și durabilă*, monitorizarea constă în urmărirea progresului fizic și procedural înregistrat în implementarea proiectelor în conformitate cu prevederile regulamentelor europene în domeniul managementului instrumentelor structurale și cu procedurile acreditate, urmărindu-se îndeplinirea obiectivelor și indicatorilor din program.

Monitorizarea este un proces continuu, prin care Organismul Intermediar pentru Energie (OIE) asigură urmărirea implementării proiectului precum și îndeplinirea de către beneficiar a indicatorilor stabiliți prin contractul de finanțare. Pentru realizarea monitorizării proiectelor de către OIE, beneficiarul elaborează rapoarte complete și corecte, conform modelelor anexate la contractul de finanțare.

Legătura cu inițiativele emblematiche Europa 2020

Măsurile propuse pentru atingerea țintei și, mai ales cele care vizează reabilitarea termică a clădirilor, sunt în concordanță cu acțiunile recomandate statelor membre de inițiativa emblematică „*O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor*”.

6.4. EDUCAȚIA

La nivel european, îmbunătățirea calității și sporirea nivelului investițiilor în sistemele de educație și formare profesională, participarea sporită la toate formele de educație și o mai mare mobilitate educațională și profesională a elevilor, studenților și cadrelor didactice trebuie să reprezinte, în viziunea Comisiei Europene, priorități avute în vedere de SM în vederea atingerii celor două ținte în domeniul educațional fixate prin strategia *Europa 2020*. Aceste obiective, la nivel european, sunt: reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii la un nivel maxim de 10% și creșterea ponderii absolvenților de învățământ terțiar cu vârsta de 30-34 ani la cel puțin 40%.

Analiza sistemului de învățământ românesc relevă faptul că încă nu este încurajată participarea tinerilor la o formă de educație, România situându-se pe unul dintre ultimele locuri în Europa în privința participării la o formă de educație a tinerilor de 15-24 de ani. În România doar 54,8% dintre femei și 48,8% dintre bărbați participă la o formă de învățământ (față de 73,1% dintre femei și 66,1% dintre bărbați în Lituania și 72,0% dintre femei și 68,1% dintre bărbați în Polonia).⁵² Este prea puțin valorificată și educația timpurie, adică acele activități educative pentru copiii din grupa de vârstă 0-6/7 ani care favorizează valorificarea optimă a oportunităților de învățare de mai târziu. Un alt aspect sensibil este supraîncărcarea curriculumului, rigiditatea sa ridicată și relevanța scăzută pentru viața de adult și pentru piața muncii, oferta de informații prevalând în fața formării de competențe. De asemenea, se constată centralizarea sistemului de învățământ preuniversitar, lipsa transparenței finanțării și rata foarte redusă de participare la educația pe tot parcursul vieții (o participare de 1,5% față de 9,3% media UE⁵³). Mediul universitar românesc se caracterizează printr-o diferențiere excesivă a specializărilor universitare și o dispersie a resurselor (umane, materiale, financiare) și nu dispune de niciun set de indicatori de referință care să-i măsoare eficiența și calitatea.

Pentru a moderniza sistemul educațional românesc, în scopul adaptării la cerințele actuale ale societății cunoașterii și la creșterea economică inteligentă și favorabilă incluziunii, Guvernul României a promovat Legea Educației Naționale⁵⁴. În elaborarea legii, în afara documentelor politice și de expertiză naționale, pentru întocmirea soluțiilor legislative propuse au fost consultate și analizate comparativ legislațiile altor state. S-a acordat o atenție deosebită tendințelor legislative recente în domeniul educației, legislația reprezentând o parte obligatorie dar nu și suficientă a soluției necesare pentru modernizarea sistemului de educație. Demersul legislativ trebuie urmat de acțiuni administrative și alocări financiare corespunzătoare.

6.4.1 Impactul legii educației naționale asupra sistemului educațional românesc

Orientările majore pentru fundamentarea noii legi a educației din România sunt clar identificate atât în documentele programatice naționale, cât și în cele elaborate de instituțiile europene, respectiv în documentele agreeate în comun de Guvernul României și instituțiile europene.

Prin noua Lege a Educației Naționale, reforma sistemului educațional românesc vizează următoarele schimbări:

⁵² Conform Eurydice, *Date cheie în educație 2009*

⁵³ Conform datelor Eurostat din 1 aprilie 2011 cu privire la rata de participare a adulților cu vârsta de 25-64 ani la o formă de educație și formare continuă în anul 2009. O situație completă la nivelul UE 27 poate fi consultată la adresa: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdsc440>

⁵⁴ Legea nr. 1/2011. Parlamentul României a adoptat Legea Educației Naționale în luna decembrie 2010, legea intrând în vigoare la 10 februarie a.c.

1. Compatibilizarea ciclurilor de învățământ cu cerințele unei educații moderne și cu Cadrul European al Calificărilor

Referitor la reorganizarea structurii învățământului preuniversitar, legea reglementează *educația timpurie* ca educație antepreșcolară (de la 0 la 3 ani) și educație preșcolară (de la 3 la 6 ani); introducerea clasei pregătitoare în învățământul primar; creșterea duratei învățământului gimnazial la 5 ani; generalizarea, în perspectivă, a învățământului de 12 clase.

În privința *educației timpurii*, legea creează premisele unei abordări unitare a educației la vârstele mici, punând în evidență importanța acestei perioade pentru dezvoltarea ulterioară a copilului. Se trece, pentru prima oară la nivelul unui document legislativ de o asemenea importanță, de la o abordare tip „îngrijire” la una tip „educație” pentru copiii de până la 3 ani.

Creșterea *duratei învățământului primar la 5 ani prin introducerea clasei pregătitoare* este în avantajul copilului, având în vedere beneficiile uniformizării vârstei debutului școlar și ale asigurării de șanse egale din perspectiva succesului școlar. Clasa pregătitoare are rolul de a asigura copiilor un an în care se face trecerea treptată, într-un context organizat unitar, de la educația preșcolară sau de la viața exclusiv în familie la viața școlară.

Creșterea duratei învățământului gimnazial la 5 ani (clasele V – IX) asigură un parcurs educațional continuu, unitar și coerent, care se desfășoară, de regulă, în aceeași unitate de învățământ și care permite încheierea învățământului obligatoriu odată cu încheierea gimnaziului. Atât în România cât și în Uniunea Europeană, 16 ani reprezintă vârsta de la care o persoană poate intra pe piața muncii în mod legal.

2. Modernizarea și descongestionarea curriculumului

Crearea unui cadru curricular coerent presupune îmbunătățirea programelor școlare prin reducerea volumului de cunoștințe ce trebuie memorate și creșterea atractivității conținuturilor acestor programe. Legea introduce curriculumul bazat pe cele opt competențe cheie de care are nevoie fiecare individ pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziunea socială și pentru intrarea pe piața muncii⁵⁵. Reducerea numărului de ore la clasă, în funcție de vârstă, completează modernizarea programei: maximum 20 de ore pe săptămână pentru învățământul primar, maximum 25 de ore pentru învățământul gimnazial și maximum 30 de ore pentru învățământul liceal. O parte din programa școlară se va descentraliza, decizia ajungând la nivelul școlii, iar profesorul va putea folosi până la 25% din orele de curs pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor.

3. Reorganizarea sistemului de evaluare a elevilor

Se introduce *portofoliul educațional* și se modifică *sistemul de evaluare a elevilor*. Portofoliul va cuprinde totalitatea diplomelor, certificatelor și a altor înscrisuri obținute în urma evaluării competențelor dobândite în contexte de învățare formale, non-formale și informale. Din el se va putea afla parcursul educațional, înclinațiile copilului sau performanțele lui deosebite. *Evaluările elevilor* vor fi realizate la finalul clasei pregătitoare, la finalul claselor a II-a, a IV-a, a VI-a și a IX-a.

4. Asigurarea unui grad sporit de descentralizare, responsabilizare și finanțare în sistem

⁵⁵ Din analiza cadrului european al competențelor-cheie pentru educația permanentă, legea consideră că următoarele competențe-cheie trebuie să devină ținte ale școlarizării: competențe de comunicare în limba maternă și în limbile de circulație internațională; competențe de matematică, științe și tehnologie; competențe digitale (de utilizare a TIC și rezolvare de probleme); competențe axiologice (ca set de cunoștințe și valori necesare pentru participarea activă și responsabilă la viața socială); competențe sociale și civice; competențe antreprenoriale; competențe de expresie culturală; competențe de tipul “a învăța să înveți”.

Descentralizarea se va realiza prin transferul de responsabilități către Consiliul de administrație al unității de învățământ și către autoritățile locale. Consiliul de administrație va avea un rol central în aprobarea curriculumului aflat la decizia școlii, va organiza concursurile pentru ocuparea posturilor catedrelor didactice, postului de director etc. Directorul va semna un contract de management cu primarul, contract care va fi validat de Consiliul Local. Unitățile de învățământ încheie împreună cu părinții, în momentul înscrierii, un contract educațional în care sunt înscrise obligațiile reciproce ale părților. Membrii comunității locale vor deține majoritatea în cadrul Consiliului de administrație al fiecărei unități de învățământ.

Legea introduce principiul „finanțarea urmează elevul” prin care alocarea banilor publici va deveni transparentă și se va face în concordanță cu ținte educaționale strategice. Legea Educației Naționale prevede alocarea pentru finanțarea educației a minimum 6% din PIB-ul anului respectiv.

5. Asigurarea de șanse egale la educație pentru grupurile dezavantajate

Accesul egal la educație pentru păstrarea în școală a elevilor aflați în situații de risc și atragerea celor ce au părăsit timpuriu sistemul educațional se realizează prin programe de tip „Școala după școală” sau „A doua șansă”. De asemenea, se vor subvenționa de către stat costurile aferente frecventării liceului pentru elevii provenind din mediul rural sau din grupuri socio-economice dezavantajate, precum și pentru cei care frecventează școlile profesionale și se vor acorda burse pe bază de contract încheiat cu operatori economici ori cu alte persoane juridice sau fizice.

6. Revalorizarea învățământului profesional și tehnic

Sprijinul acordat învățământului profesional și tehnic se va concretiza prin: asigurarea dobândirii unei calificări; reînființarea școlilor profesionale; dezvoltarea și susținerea învățământului liceal (filiera tehnologică) și postliceal; extinderea utilizării sistemului de credite transferabile (de ex. între învățământul liceal tehnologic și cel postliceal); asigurarea posibilității finalizării, până la vârsta de 18 ani, de către absolvenții învățământului gimnazial care întrerup studiile, a cel puțin unui program de pregătire profesională care permite dobândirea unei calificări corespunzătoare Cadrului Național al Calificărilor, program organizat gratuit prin unități de învățământ de stat.

7. Reformarea politicilor în domeniul resursei umane

Formarea inițială profesională a cadrelor didactice va cuprinde studii de licență într-o specializare, masterat didactic cu o durată de 2 ani și stagiul practic cu durata de un an. Evoluția în cariera didactică se va realiza prin gradele didactice I și II și prin dobândirea titlului de *profesor - emerit* în sistemul de învățământ preuniversitar.

Calitatea managementului instituțiilor de învățământ urmează să se îmbunătățească în urma înființării *corpului național de experți în management educațional*, constituit în urma selecției, prin concurs, a cadrelor didactice care fac dovada absolvirii unui program acreditat de formare în domeniul managementului educațional; numai aceste cadre didactice vor putea ocupa funcții de conducere, îndrumare și control. Un pas înainte în vederea exercitării dreptului la educație permanentă îl reprezintă sprijinul acordat de stat prin deschiderea, încă de la nașterea fiecărui copil, a unui cont educațional (echivalentul a 500 Euro).

8. Stimularea învățării pe tot parcursul vieții

Legea Educației Naționale definește conceptul de educație și formare profesională pe tot parcursul vieții într-un mod integrat și coerent și stabilește recunoașterea și certificarea competențelor obținute în contexte educaționale formale, informale și non-formale. Totodată, legea prevede posibilitatea înființării, de către autoritățile locale, a Centrelor Comunitare de

Învățare Permanentă, care au rolul de a implementa, la nivelul comunității, politicile și strategiile în domeniul învățării pe tot parcursul vieții.

9. Modernizarea managementului și conducerii universităților

Unul din obiectivele noii propuneri de lege a fost să întărească la nivel managerial orientarea spre performanță și competitivitatea instituțiilor de învățământ superior din România. Cunoscând deficiențele, dar și avantajele managementului colegial practicat în prezent, legea propune un sistem care adaugă democrației academice actuale dimensiunea antreprenorială. Este păstrată prezența în procent de minim 25% a studenților în cele două structuri reprezentative, confirmând astfel statutul acestora de parteneri ai demersului academic.

10. Clasificarea universităților

În baza noii legi, instituțiile de învățământ superior din România vor fi clasificate în trei categorii pe baza evaluării programelor de studii și a capacității lor instituționale, după cum urmează: universități preponderent de educație, universități de educație, cercetare științifică și creație artistică și universități de cercetare avansată și educație. Traseul asumat prin carta universitară va trebui susținut de fiecare universitate în cadrul procesului de evaluare a calității programelor de studii și a evaluării instituționale, acesta furnizând modalitatea în baza căreia instituțiile pot accede la recunoașterea încadrării într-una din cele trei categorii.

11. Asigurarea calității în învățământul superior

Asigurarea calității presupune ierarhizarea programelor de studii printr-un proces de evaluare a calității programelor, calitate care va reprezenta unul dintre criteriile de bază la încadrarea universităților într-una dintre categoriile menționate anterior. Finanțarea sistemului de învățământ superior se va realiza în funcție de calitate și performanță prin concentrarea resurselor și prioritizarea investițiilor (resursele financiare vor fi alocate cu prioritate către consorții - universități fuzionate).

12. Finanțarea competițională și încurajarea excelenței la nivel universitar

Mecanismului de ierarhizare a universităților i se va adăuga un sistem stimulativ de finanțare a excelenței, care va asigura performanța instituțională și calitatea serviciilor de educație și care este structurat astfel: un procent minim de 30% din finanțarea de bază se acordă universităților publice pe baza criteriilor de calitate stabilite; un fond de dezvoltare instituțională se adresează celor mai bune instituții de învățământ superior din fiecare categorie; fondurile de finanțare suplimentară se alocă de către minister. Excelența instituțională va fi completată și printr-un sistem coerent de susținere a excelenței individuale, fapt ce va asigura un nivel de competitivitate a activității fiecărui membru al comunității academice (cadre didactice, studenți, cercetători), efectul cumulativ al acestui sistem fiind reunit în performanța universității.

MECTS a stabilit colectivele și termenele pentru elaborarea metodologiilor, regulamentelor și normelor care vor asigura cadrul unitar pentru implementarea Legii Educației Naționale.

6.4.2 Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii⁵⁶

În ultimii 10 ani, politicile educaționale elaborate de MECTS promovează constant prioritatea strategică privind asigurarea accesului egal la o educație de calitate în condiții de eficiență, prioritate focalizată pe incluziunea principalelor grupuri educaționale vulnerabile: populația din mediul rural; populația de etnie romă; copiii cu cerințe educaționale speciale (CES); alte grupuri vulnerabile (copiii din grupuri dezavantajate socio-economic, copiii singuri acasă, migranți etc.). Pentru încurajarea participării școlare și a reducerii ieșirilor premature din sistemul educațional, MECTS a dezvoltat un sistem de reglementări centrate pe aspecte specifice, a elaborat planuri naționale și a pus în aplicare programe de intervenție destinate diferitelor grupuri țintă referitoare la:

- *Protecția socială* prin sistemul alocației pentru copii condiționată de frecvența școlară și prin programele naționale: *Rechizite școlare; Cornul și laptele; Bani de liceu;*
- *Accesul la o educație de calitate:* Programul Euro 200⁵⁷;
- *Încurajarea participării școlare a copiilor din mediul rural* prin programele naționale: *Proiectul pentru Învățământul Rural (PIR), Bursa Guvernul României pentru elevii performanței din mediul rural, Achiziționarea de microbuze școlare* precum și prin constituirea de *Centre de Documentare și Informare;*
- *Stimularea participării la educație a copiilor și tinerilor de etnie romă* prin predarea limbii romani la toate nivelurile și a disciplinei *Istoria și tradițiile romilor*, introducerea unui capitol privind istoria romilor în cadrul disciplinei *Istorie*, alocarea de locuri speciale pentru romi în clasa a IX-a și anul I studii de licență, crearea de posturi de inspectori pentru educația copiilor romi, etc. Programele PHARE *Accesul la educație al grupurilor dezavantajate* desfășurate între 2001 – 2010 care au avut ca obiective: creșterea participării și sporirea calității învățământul preșcolar în vederea pregătirii pentru școală; dezvoltarea de programe de suport și remediale în vederea prevenirii abandonului școlar; dezvoltarea metodologiilor și a curriculumului programelor de tip *A doua șansă* pentru învățământ primar și secundar inferior în vederea corectării fenomenului de abandon școlar. Programele au avut ca grup țintă, cu prioritate, copiii romi și copiii cu cerințe educaționale speciale, integrați în școlile de masă. Ele au dezvoltat instrumente menite să susțină conceptele de educație incluzivă, combatere a discriminării și segregării și urmate de formarea de cadre didactice, directori, inspectori, mediatori școlari;
- *Sprijinul pentru copiii cu cerințe educative speciale* (în cadrul școlilor speciale sau prin integrarea acestora în școlilor de masă ori prin școlarizarea la spital/domiciliu) prin asigurarea de profesori de sprijin/itineranți și elaborarea curriculumului specific/adaptat;
- *Extinderea învățământului obligatoriu la 10 clase;*
- *Programele naționale pentru reforma educației timpurii* (2006 – 2011).

Ca urmare a derulării acestor acțiuni de către MECTS, și pe fondul creșterii economice, rata părăsirii timpurii a școlii a coborât în 2008 la 15,9%, ceea ce reprezintă o scădere cu cca. 7 p.p. față de nivelul de 23%, înregistrat în 2002. Pentru anul 2009 valoarea indicatorului a fost de 16,6%, în creștere cu 0,7 p.p. față de anul precedent, iar pentru anul 2010, pe fondul crizei economice, datele statistice provizorii confirmă tendința de creștere, valoarea estimată de Institutul Național de Statistică fiind de 18,4%, dovadă a interdependenței valorii indicatorului de contextul economico-social care încă se menține defavorabil.

⁵⁶ Proporția populației în vârstă de 18-24 ani cu nivel gimnazial de educație sau care nu și-a completat studiile gimnaziale și care nu urmează nici o formă de educație și formare profesională, din totalul populației în vârstă de 18-24 ani, exprimată procentual.

⁵⁷ Detalii cu privire la aceste programe sunt incluse în Anexa nr. 10

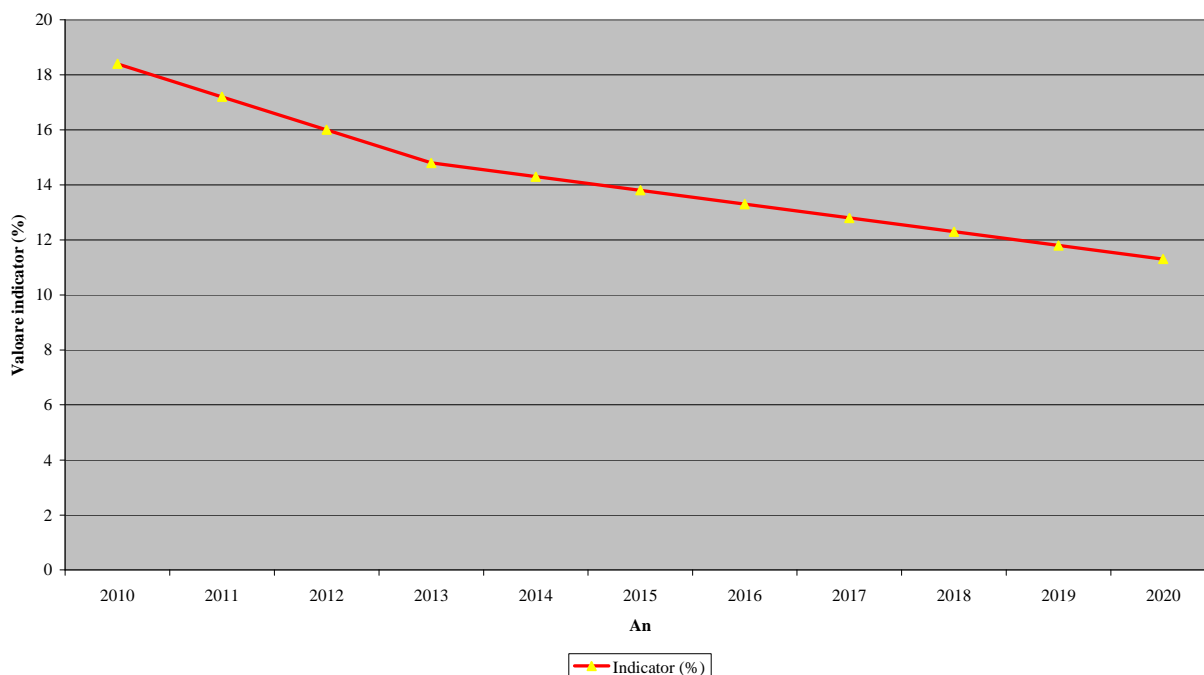
Traectoria țintei pentru perioada 2010 - 2020 vizează atingerea unui nivel de 14,8% în 2013, de 13,8% în 2015 și **11,3% în 2020**, în condițiile unui scenariu realist de dezvoltare economică și în care se vor implementa măsurile propuse.

România are în vedere *realizarea unei evaluări intermediare* în anul 2014 pentru aprecierea impactului măsurilor în atingerea țintei și eventuala corectare a traiectoriei.

Evoluția prognozată a ratei părăsirii timpurii a școlii

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indicator (%)	18,4	17,2	16,0	14,8	14,3	13,8	13,3	12,8	12,3	11,8	11,3

Evoluția prognozată a indicatorului rata părăsirii timpurii a școlii 2010-2020

Riscurile și constrângerile ce afectează implementarea politicilor educaționale la nivel național vizează: *criza economică actuală corelată cu lipsa unei strategii ferme privind prioritizarea cheltuielilor publice, creșterea procentului din populație aflată în zona de sărăcie, capacitatea instituțională limitată și comunicarea instituțională greoaie.*

Dirjecțiile de acțiune prioritare pentru atingerea țintei sunt:

- a) **Extinderea cadrului de aplicare a reformei educației timpurii** prin implementarea de programe și activități specifice acestei forme de educație *Impact așteptat:* dezvoltarea sistemului de educație timpurie universal și gratuit la un nivel care să prevină disfuncțiile ce pot apărea pe traseul școlarizării ulterioare și în calea obținerii succesului școlar;
- b) **Acordarea suportului necesar pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii** prin desfășurarea de programe sociale, programe de tipul ”Școala după școală”, promovarea de măsuri afirmative pentru grupuri dezavantajate, asigurarea de profesori de sprijin, asigurarea consilierii școlare și pregătirii remediale. *Impact așteptat:* garantarea accesului egal în învățământul preuniversitar și menținerea în sistemul educațional al elevilor/tinerilor cu risc de părăsire timpurie a școlii;

- c) **Susținerea revenirii la școală a celor care au părăsit timpuriu sistemul de educație** prin acordarea unor facilități și dezvoltarea programelor de tipul “A doua șansă”. *Impact așteptat:* creșterea nivelului de participare a tinerilor la sistemele de educație și formare pe tot parcursul vieții;
- d) **Creșterea relevanței pregătirii elevilor prin orientarea procesului de educație către formarea de competențe.** *Impact așteptat:* formarea competențelor cheie ale elevilor și creșterea calității actului de predare – învățare – evaluare, precum și sporirea interesului elevilor pentru învățare;
- e) **Deschiderea școlii spre comunitate și mediul de afaceri,** îndeosebi în zonele dezavantajate. *Impact așteptat:* creșterea capacității instituționale a unităților de învățământ de a aplica politici care susțin accesul și participarea la educație precum și succesul școlar, inclusiv printr-un răspuns adecvat la nevoile comunității și ale pieței muncii;
- f) **Focalizarea formării cadrelor didactice spre domeniile de impact/schimbare ce încurajează participarea școlară în condiții de calitate.** *Impact așteptat:* cadre didactice calificate pentru aplicarea măsurilor de intervenție privind susținerea participării și reinsertiei școlare;
- g) **Dezvoltarea învățământului profesional și tehnic.** *Impact așteptat:* creșterea interesului tinerilor pentru obținerea unei calificări, în acord cu oferta de locuri de muncă existentă pe piață la nivel local/național.

Măsurile-cheie concrete, prin care sunt concretizate direcțiile de acțiune, sunt detaliate în **Anexa nr. 10 – Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii.**

În ansamblu, susținerea financiară a acțiunilor din învățământul preuniversitar este asigurată atât din bugetul MECTS, cât și din fondurile europene. Astfel, efortul bugetar național estimat pentru programele MECTS din domeniul preuniversitar este de: 12,849 mld. lei (2011), 13,235 mld. lei (2012) și 13,335 mld. lei (2013). Contribuția pe ansamblu a fondurilor europene care suplimentează resursele financiare estimate de MECTS pentru toate proiectele și programele din domeniul preuniversitar pentru perioada 2011-2013 este de 285,51 mil. lei prin POS-DCA⁵⁸ (FSE) și 359,16 mil. lei prin POS-DRU⁵⁹ (FSE). POS-CCE⁶⁰ (FEDR) aduce o contribuție de 24 mil. lei în perioada 2009-2011.

Mecanismul de monitorizare a țintei impune măsurarea de către INS și MECTS (prin Baza Națională de Date a Educației) și monitorizarea, de către MECTS, a doi indicatori suplimentari: *nivelul ratei părăsirii timpurii a sistemului educațional pe gen – fete/băieți și nivelul ratei părăsirii timpurii a sistemului educațional pe medii de rezidență - urban/rural.* Aplicarea

⁵⁸ Axa prioritară 1: Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice - DMI 1.1 Îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor; DMI 1.3: Îmbunătățirea eficacității organizaționale și Axa prioritară 2: Îmbunătățirea calității și eficienței furnizării serviciilor publice, cu accentul pus pe procesul de descentralizare - DMI 2.1: Sprijin pentru procesul de descentralizare sectorială a serviciilor

⁵⁹ Axa prioritară 1: Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere - DMI 1.1 Acces la educație și formare profesională inițială de Calitate - DMI 1.3 Dezvoltarea resurselor umane în educație și formare profesională și Axa prioritară 2: Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii - DMI 2.1 Tranziția de la școală la viața activă - DMI 2.2 Prevenirea și corectarea părăsirii timpurii a școlii

⁶⁰ Axa prioritară 3: Tehnologia informației și comunicațiilor pentru sectoarele privat și public - DMI 3.2 Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor electronice

măsurilor menționate se realizează printr-un grafic de implementare al MECTS, cu stabilirea de acțiuni, termene și responsabilități.

Monitorizarea măsurilor va fi efectuată la nivelul celor trei paliere decizionale, respectiv: de către conducerile unităților de învățământ, de către inspectoratele școlare și de către direcțiile de specialitate ale MECTS. Datele relevante⁶¹, stadiul implementării măsurilor, deficiențele, rezultatele și propunerile de îmbunătățire ale acestora se vor regăsi în rapoartele semestriale ale unităților școlare și ale inspectoratelor școlare, precum și în variantele județene și naționale ale *Raportului anual privind Starea Învățământului* care vor ghida elaborarea politicilor în domeniu în următorii zece ani.

Legătura cu inițiativa emblematică *Tineret în mișcare* este asigurată prin acele măsuri care vin în întâmpinarea primei direcții majore de acțiune a acestei inițiative emblematică și care vizează susținerea învățământului profesional și tehnic, prevenirea părăsirii timpurii a școlii, dezvoltarea sistemelor de educație timpurie și asigurarea accesului la educație pentru grupurilor dezavantajate.

6.4.3 Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară⁶²

Ultimul *Raport asupra stării sistemului național de învățământ* (2010) menționează faptul că, după o creștere spectaculoasă, rata brută de participare la învățământul superior a scăzut în ultimii doi ani, ajungând la valoarea de 45% în 2009-2010 (față de 51,7% în anul anterior).

În același timp, faptul că aproape unul din patru tineri români care a finalizat o formă de învățământ superior nu are un loc de muncă poate fi pus atât pe seama recesiunii economice, cât și pe capacitatea încă redusă a sistemului de învățământ superior de a se conecta la cerințele pieței muncii.

Acțiunile întreprinse de MECTS în ultimii ani în învățământul superior, cu impact asupra participării tinerilor la acest nivel de educație, au vizat alinierea sistemului național de educație universitară la obiectivele Procesului Bologna.

Pe fondul creșterii economice și a numărului instituțiilor de învățământ superior, indicatorul privind ponderea tinerilor cu vârsta de 30-34 ani absolvenți ai unei forme de învățământ terțiar a înregistrat o creștere de cca. 8 p.p. de la 8,88% în 2002, la 16,78%, în 2008 și 16,8% în 2009. Pentru anul 2010 datele provizorii ale INS confirmă tendința de creștere a valorii indicatorului la 18,1%.

Traectoria țintei vizează atingerea unui nivel de 20,25% în 2013, de 22,17% în 2015 și de **26,74% în 2020**. Evoluția prognozată a ratei populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară:

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
Indicator (%)	18,1	18,7	19,4	20,2	21,3	22,1	26,7

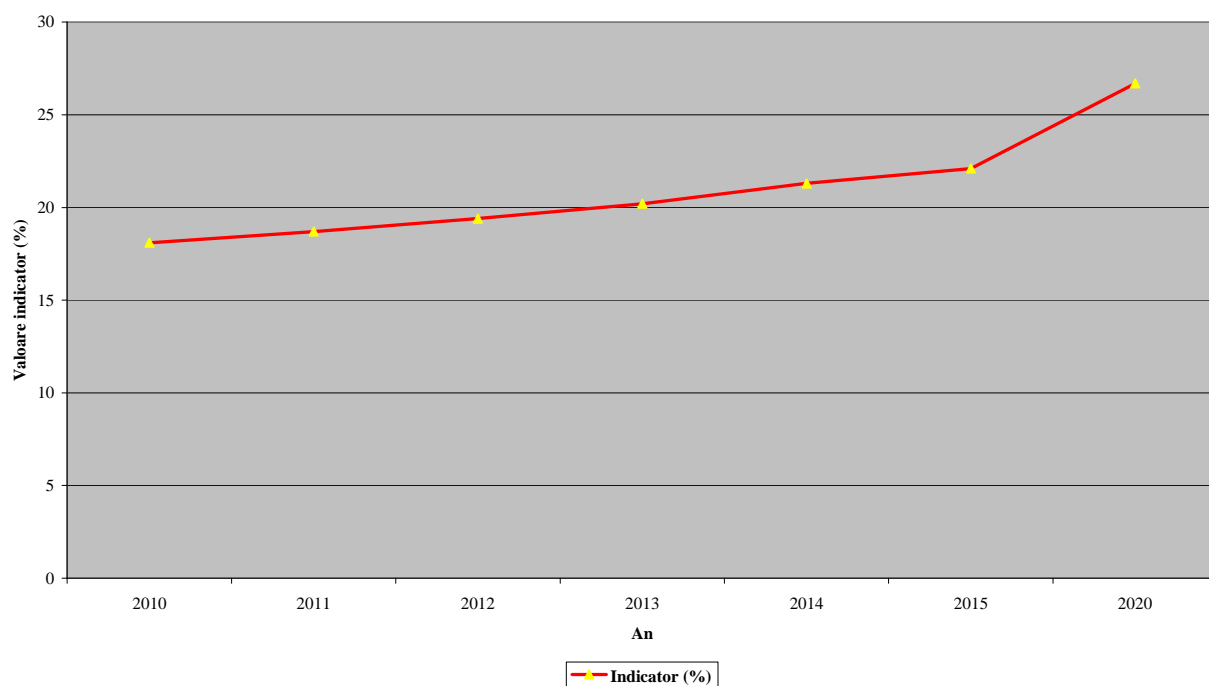
⁶¹ Datele vor fi culese atât de la INS cât și din Baza de Date Națională a Educației

⁶² Procentul populației cu vârstă cuprinsă între 30 - 34 ani, care a absolvit cu succes învățământul terțiar, raportat la populația totală. Conform EUROSTAT, indicatorul reprezintă ponderea în totalul populației de 30-34 ani a absolvenților de învățământ terțiar, adică a nivelelor 5 și 6 din Standardul Internațional de Clasificare în Educație - ISCED. La nivel național nu există o definiție clară a învățământului terțiar motiv pentru care, în calculul țintei naționale, au fost luate în calcul doar datele cu privire la învățământul superior

MECTS are în vedere realizarea unei **evaluări intermediare** în anul 2015 pentru aprecierea impactului măsurilor în atingerea țintei.

Poziția României, de economie emergentă, aflată încă în recesiune, face ca revenirea să depindă atât de evoluția celorlalte țări din UE, cât și de creșterea economică la nivel mondial. Aceste considerente fac necesară o revizuire în 2015 a valorii țintei asumate, pe baza indicatorilor statistici furnizați de INS.

Evoluția prognozată a indicatorului rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară

Blocajele sistemului educațional românesc pentru învățământul superior sunt:

- corelarea slabă a specializărilor universitare cu cerințele pieței forței de muncă;
- transferarea doar într-o mică măsură a rezultatelor sistemului de cercetare universitară către economie;
- componentă teoretică prea puternică a învățământul superior ce nu oferă absolvenților abilități și competențe practice.

Principalele direcții de acțiune ale MECTS pentru atingerea țintei și depășirea blocajelor sunt:

- Dezvoltarea unui Cadru Național al Calificărilor adecvat nivelului de dezvoltare economică actuală și asimilarea lui la nivelul pieței muncii.** *Impact estimat:* crearea unor locuri de muncă sustenabile, durabile în timp; o mai bună integrare a absolvenților pe piața forței de muncă; creșterea potențialului de atragere a capitalului străin în spațiul economic românesc pe baza unei oferte adecvate de forță de muncă; creșterea mobilității forței de muncă;
- Crearea unui cadru de selecție obiectiv, care să permită atragerea tinerilor cu aptitudini către calificările care asigură implementarea unui model predeterminat de dezvoltare economică** (TIC, inginerie, științe ale naturii, servicii, agricultură). *Impact estimat:* creșterea performanțelor profesionale ale absolvenților și gradului de ocupare a forței de muncă;

- c) **Crearea mecanismelor de recunoaștere a competențelor dobândite prin învățarea formală și non-formală pentru rute de nivel terțiar, pentru toți tinerii cu potențial intelectual adecvat.** *Impact estimat:* stimularea participării la studiile universitare prin posibila echivalare parțială a studiilor postliceale;
- d) **Stimularea învățării pe tot parcursul vieții,** inclusiv prin finalizarea și adoptarea *Strategiei naționale de învățare permanentă.* *Impact estimat:* creșterea numărului absolvenților de învățământ terțiar; creșterea interesului pentru învățare în contexte informale și non-formale și recunoașterea rezultatelor obținute prin acest tip de învățare.

În vederea concretizării direcțiilor principale de acțiune în atingerea țintei, MECTS va întreprinde măsurile-cheie din **Anexa nr. 11 - Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară sau echivalent din totalul populației din aceeași grupă de vârstă.**

Suținerea financiară de ansamblu a acțiunilor din învățământul universitar este asigurată atât din bugetul MECTS, cât și din fondurile europene. Prezentăm în tabelul de mai jos contribuția preconizată a fondurilor europene⁶³ și contribuția națională (2011-2013) pentru proiectele și programele MECTS din domeniul universitar⁶⁴.

Contribuția preconizată a fondurilor europene și contribuția națională (2011-2013) pentru proiectele și programele MECTS din domeniul universitar

Anul financiar	Alocări bugetare (mil. lei)	Finanțări provenite din alte surse decât bugetul de stat (mil. lei)	Fonduri europene nerambursabile (mil. lei)
2011	2035	2448	908
2012	2076	2557	944
2013	2128	2700	991

Sursa: MECTS

Mecanismul de monitorizare a țintei impune monitorizarea de către INS și MECTS a doi indicatori suplimentari: *evoluția procentului populației în vârstă 30-34 ani/populație totală cu nivel de educație terțiară* (PPETS) și pe *regiuni de dezvoltare* (PPETRD).

Indicatorul agregat va fi analizat la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare pentru a se putea interveni prin politici regionale de corectare acolo unde se înregistrează scăderi sub valoarea asumată.

MECTS (prin Direcția Generală Învățământ Superior, Echivalarea și Recunoașterea Studiilor și Diplomelor) va coordona monitorizarea măsurilor pentru atingerea țintei, în colaborare cu Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Consiliului Național al Rectorilor și conducerile universităților. Semestrial, pe baza datelor furnizate de către INS și universități, MECTS va monitoriza valorile de referință, va analiza eficiența măsurilor și le va adapta sau va introduce alte măsuri.

⁶³ În vederea atingerii valorilor de referință vor fi alocate fonduri structurale pentru învățământul superior, prin POS - DRU, după cum urmează: Axa prioritară 1 Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere; DMI 1.2 Calitate în învățământul superior; DMI 1.5 Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării

⁶⁴ Conform MECTS pentru învățământul superior resursele financiare estimate necesare atingerii obiectivelor prevăd alocarea de fonduri bugetare și din alte surse pentru învățământul superior la un nivel de cel puțin 1% din PIB și atragerea de resurse suplimentare din taxe, prin operaționalizarea sistemului de credite pentru studenți

Direcțiile de acțiune ale MECTS pentru atingerea țintei sunt menite să asigure atât creșterea performanțelor profesionale ale absolvenților și o mai bună integrare a acestora pe piața forței de muncă, cât și îmbunătățirea performanțelor și atractivității universităților românești, asigurând astfel **legătura cu inițiativa emblematică *Tineret în mișcare***.

Definitivarea Cadrului Național al Calificărilor și finalizarea *Strategiei naționale de învățare permanentă* vor oferi un răspuns la cerințele actuale ale pieței muncii, asigurând convergența cu **inițiativa emblematică *O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă***.

6.5 INCLUZIUNEA SOCIALĂ / REDUCEREA SĂRĂCIEI

În România, în perioada 2005-2009, evoluția ratei sărăciei relative⁶⁵ a cunoscut o tendință ascendentă, astfel încât aceasta atinge în anul 2009 valoarea de 18,5%.

Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică rezultă că, pentru anul 2008, rata sărăciei relative a înregistrat valori mari pentru următoarele categorii de persoane: copii - 25,9%, tineri (16 – 24 ani) - 20,9%; șomeri - 37,6%; lucrători pe cont propriu (inclusiv populația din mediul rural) - 40,8%; familiile monoparentale - 30%; familiile cu mai mult de 3 copii - 47%.

În perioada 2005-2010, în România sistemul de prestații sociale, ce include 14 tipuri de prestații⁶⁶, s-a extins fără a avea la bază o strategie coerentă, o coordonare și corelare cu serviciile sociale și cu măsurile active, dar mai ales, fără o abordare bazată pe rezultate. Sumele alocate pentru prestațiile sociale, gestionate de MMFPS, s-au majorat de la 2.035 mil. lei în 2005 până la 9.043 mil. lei în anul 2010.

În condițiile acestea, în mod inevitabil au apărut o serie de probleme:

- creșterea cheltuielilor cu prestațiile sociale de la 1,4% din PIB, în 2005, la 2,86%, în 2010, fără ca această creștere să conducă la o îmbunătățire vizibilă a indicatorilor care măsoară calitatea vieții;
- sumele care ajung la familiile cu venituri mici⁶⁷ au scăzut de la circa 48% în 2005 la 43% în 2009;
- în anul 2010, nivelul neregularităților în programele de ajutor social și de alocații pentru persoanele cu handicap a fost de 12% și respectiv 14%;
- un nivel de dependență ridicat, din cei aproximativ 11 milioane adulți cu vârstă de muncă, din familiile beneficiare de prestații sociale, 2,2 milioane persoane nu muncesc sau/și nu sunt cuprinse în sistemul educațional sau de pregătire profesională.

Organizarea și funcționarea sistemului național de asistență socială sunt guvernate de *Legea* –

⁶⁵ La nivel european, au mai fost propuși alți doi indicatori: rata privațiunilor materiale și ponderea populației care locuiește în gospodării cu o intensitate a muncii foarte scăzută. La nivelul anului 2009, conform datelor Eurostat, România a înregistrat următoarele valori: 32,2% ponderea populației afectată de privațiuni materiale și 7,7% ponderea populației care locuiește în gospodării cu o intensitate a muncii foarte scăzută.

⁶⁶ Prestațiile sociale din fonduri plătite de MMFPS includ: alocația de stat pentru copii, drepturi privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, alocația lunară de plasament, alocația familială complementară, alocația de susținere pentru familia monoparentală, ajutorul de urgență, ajutoare financiare acordate pentru persoanele cu afecțiuni de sănătate deosebit de grave, pentru tratament medical în străinătate, ajutor rambursabil pentru persoane refugiate, indemnizația lunară de hrană cuvenită persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA, indemnizația pentru plata însoțitorului adultului nevăzător cu handicap grav, indemnizația lunară pentru persoanele cu handicap grav, buget personal complementar, ajutorul pentru încălzirea locuinței

⁶⁷ Acestea reprezintă 20% din totalul persoanelor ale căror venituri per capita, în absența prestațiilor sociale, sunt cele mai mici.

cadru nr. 47/2006 privind sistemul național de asistență socială.

În cursul anului 2010, în domeniul asistenței sociale, România a adoptat următoarele acte normative:

- Legea nr. 276/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 416/ 2001 privind venitul minim garantat;
- Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei;
- OUG nr. 84/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;
- Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale aprobată de guvern prin memorandum în data de 28 februarie 2011.

În ceea ce privește incluziunea socială a copiilor și tinerilor, *Legea nr. 1/2011 a educației naționale* prevede asigurarea de șanse egale pentru persoanele tinere aparținând grupurilor dezavantajate, a educației remediale pentru elevii cu deficiențe de învățare și subvenționarea de către stat a tuturor costurile aferente frecventării liceului pentru elevii provenind din mediul rural sau din grupuri socioeconomice dezavantajate, precum și pentru cei care frecventează școlile profesionale.

Referitor la dezvoltarea infrastructurii sociale, la nivelul anului 2010, pentru *reabilitarea/modernizarea echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate* au fost aprobate 47 proiecte, pentru *reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale* au fost aprobate 106 proiecte și pentru *reabilitarea/modernizarea dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă* au fost aprobate 177 proiecte.

Reforma în domeniul sănătății a continuat prin aplicarea procesului de descentralizare, reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate, inițierea implementării mecanismului de coplată în sistemul sanitar, toate aceste direcții de acțiune având ca scop creșterea eficienței sistemului de sănătate și a calității serviciilor oferite cetățenilor. Conform proiectului de lege, aprobat de către Guvernul României la sfârșitul anului 2010 și aflat în procedură parlamentară de adoptare, prin implementarea mecanismului de coplată, alocarea resurselor se va realiza în funcție de necesitățile pacientului, iar principalele categorii de beneficiari ai serviciilor medicale – respectiv copiii și vârstnicii – nu vor suporta aceste costuri suplimentare directe generate de coplată.

Principalele instituții responsabile sunt: Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale (MMFPS) și Agenția Națională pentru Prestații Sociale (ANPS). Implementarea obiectivelor strategice se bazează pe o colaborare, în principal, cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS), Ministerul Sănătății (MS) și Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT).

Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială

Obiectivul național asumat este de reducere cu 580.000, până în 2020, a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială față de anul 2008, ceea ce reprezintă o reducere cu cca. 15% a numărului de persoane aflate în situație de sărăcie.

Conform estimărilor, tendința generală până în 2020 este de scădere graduală a valorii indicatorului, analizele realizate având la bază o serie de calcule ce se bazează pe prognoza ratei sărăciei relative.

Direcții de acțiune pentru atingerea obiectivului

Pentru România reprezintă o prioritate implementarea unor măsuri focalizate către grupurile cele mai dezavantajate, astfel încât resursele financiare reduse să poată fi utilizate în mod adecvat pentru a se putea obține efecte cât mai mari.

Direcțiile principale de acțiune au fost grupate în patru categorii, pentru fiecare fiind prevăzute măsuri concrete ce urmează a fi implementate într-un mod unitar de către instituțiile implicate.

Descrierea detaliată a acțiunilor se găsește în Anexa nr. 12.

I. Reforma sistemului de asistență socială

Accesul la prestații și servicii sociale reprezintă un mijloc de întărire a coeziunii sociale și de reducere a excluziunii sociale pentru persoanele care nu au posibilitatea să își asigure nevoile sociale, să își dezvolte propriile capacități și competențe pentru a se putea integra social. În prezent, în România, marea majoritate a cheltuielilor de asistență socială finanțează prestațiile sociale.

1.1. În perioada 2011-2013, aplicarea *reformei sistemului de asistență socială* are ca scop o mai bună redistribuire a resurselor financiare și umane din sistem, inclusiv la nivelul structurilor descentralizate ale administrației publice locale.

Se estimează că implementarea de măsuri corective va conduce la: realizarea de economii fiscale de aproximativ 0,78% din PIB la nivelul anului 2013; creșterea ponderii cheltuielilor cu prestațiile sociale pentru primele decile, care ajung la circa 50% din totalul acestora; reducerea costurilor de acces la prestațiile sociale ale beneficiarilor cu circa 20%, prin armonizarea și simplificarea procedurilor de cerere și recertificare; realizarea de economii bugetare, prin reducerea erorilor și a fraudei din sistemul prestațiilor sociale de circa 0,1% din PIB anual; reducerea numărului de persoane apte de muncă care depind de sistemul de asistență socială cu cel puțin 100.000 persoane (estimare preliminară).

Pentru perioada 2011-2013, în conformitate cu *Strategia privind reforma în domeniul asistenței sociale*⁶⁸ principalele măsuri de corecție prevăzute de guvern includ:

- țintirea programelor destinate familiilor cu venituri mici (ajutor social, alocații familiale, ajutoare de căldură) către familiile foarte sărace;
- armonizarea criteriilor de eligibilitate pentru toate programele destinate familiilor cu venituri mici și consolidarea lor, până în anul 2013, într-un singur program, denumit *venit minim de inserție*, a cărui plată va fi realizată de ANPS. Se urmărește co-responsabilizarea beneficiarilor venitului minim de inserție, prin condiționarea acordării beneficiilor de participarea și rezultatele școlare ale copiilor și de căutarea activă a unui loc de muncă în cazul părinților. Efortul bugetar estimat aferent finanțării acestui program, pentru perioada 2011-2013, este de 5.267 mil. lei.;
- introducerea testării veniturilor pentru beneficiarii din familiile înstărite și a verificărilor (inspecții) în toate programele de asistență socială care au un risc ridicat de eroare sau fraudă (ajutorul social, alocațiile familiale, ajutoarele de căldură, alocațiile pentru persoane cu handicap, indemnizația de creștere a copilului). Reglementarea metodelor de verificare a condițiilor de eligibilitate ale beneficiarilor se realizează în cursul anului 2011;
- dezvoltarea unui sistem de management al informației integrat, utilizat atât pentru plata prestațiilor sociale, a depistării cazurilor suspecte de erori sau fraudă prin verificarea

⁶⁸ Adoptată prin Memorandum de guvern în 28 februarie a.c.

încrucișată a informației din bazele de date publice, cât și pentru susținerea unui model de management bazat pe rezultate. Operaționalizarea programului de verificare încrucișată a datelor se va realiza în cursul anului 2012, cu un buget alocat de 24,680 mil. lei (finanțare din FSE prin PO Dezvoltarea Capacității Administrative);

- pentru creșterea capacității de analiză, prognoză, planificare strategică, monitorizare și evaluare a MMFPS este prevăzută interconectarea, etapizată până în 2013, a sistemelor de baze de date referitoare la beneficiarii de drepturi sociale cu alte surse de date (bazele de date ale Casei Naționale de Pensii și alte drepturi de Asigurări Sociale, Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă, Registrului civil, ANAF).

Reforma sistemului de asistență socială joacă un rol important în consolidarea fiscală și în îmbunătățirea creșterii economice. În perioada 2011-2013, România urmează să definitiveze cadrul legislativ privind domeniul asistenței sociale, incluzând toate prestațiile și serviciile sociale. În acest mod, sistemul de asistență socială va fi reorganizat și modernizat, noul cadru legislativ vizând o nouă **clasificare și definire a prestațiilor și a serviciilor sociale**, stabilindu-se astfel și indicatorii după care se acreditează și finanțează serviciile sociale.

Definirea prestațiilor sociale va avea la bază tipul de cerințe pentru care se acordă prestațiile, care se vor clasifica după cum urmează:

- sprijin pentru familiile cu venituri reduse în vederea diminuării sărăciei prin instituirea unei singure prestații, bazată pe testarea mijloacelor (venituri realizate și bunuri mobile și imobile ce ar putea fi valorificate) și realizată prin unificarea VMG⁶⁹, a alocației pentru susținerea familiei și a ajutorului pentru încălzirea locuinței;
- alocații familiale acordate familiilor cu copii în care se includ alocația de stat pentru copii, indemnizația pentru creșterea copilului, alocația pentru copilul dat în plasament, precum și alte prestații de politică familială;
- sprijin pentru persoanele dependente cum ar fi persoanele cu handicap care nu pot munci și persoanele vârstnice dependente, acordat în raport cu veniturile proprii și cu cele ale susținătorilor legali. Pentru persoanele cu handicap se va institui o singură prestație în cantumuri diferențiate în funcție de gradul de handicap și de nevoile specifice.

În ceea ce privește **modul de stabilire a drepturilor de asistență socială**, în perioada 2011-2013, modificările legislative vizează următoarele aspecte:

- stabilirea criteriilor de eligibilitate astfel încât acestea să fie aplicabile în cazul mai multor prestații;
- introducerea formularului unic pentru solicitarea drepturilor bazate pe testarea mijloacelor/veniturilor, precum și pentru solicitarea altor prestații care contribuie la creșterea veniturilor familiei și nu reprezintă drepturi strict individuale;
- stabilirea dreptului de asistență socială se va realiza de către ANPS pe baza declarațiilor persoanelor și verificarea datelor existente în alte sisteme informatice, respectiv ale ANAF, evidența populației, administrațiilor financiare locale, alte sisteme care au drept obiect înregistrarea veniturilor și bunurilor persoanelor.

În perioada 2011-2013, referitor la **finanțarea prestațiilor sociale**, modificările avute în vedere vizează:

⁶⁹ Venit minim garantat

- preluarea de către MMFPS a plății unor drepturi de asistență socială gestionate de alte instituții și asigurate tot din bugetul de stat pentru a se evita fragmentarea bugetului și a se diminua considerabil cheltuielile de administrare;
- stabilirea unei limite maxime⁷⁰ pe care o persoană/familie poate să o primească sub forma prestațiilor sociale, în funcție de situația membrilor acesteia.

I.2. Începând cu anul 2011, prin adoptarea *Legii nr. 276/2010 pentru modificarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat*, România își asumă **acordarea ajutorului social astfel încât să fie garantat un venit minim oricărui cetățean.**

Modificarea legislativă stipulează preluarea plății ajutorului social de către Agenția Națională Pentru Prestații Sociale (ANPS) prin agențiile teritoriale, ceea ce va garanta plata acestui drept din bugetul de stat. Responsabilitatea autorităților publice locale/primăriilor constă în stabilirea dreptului de acordare a ajutorului social, pe baza documentelor depuse de solicitant și a anchetei sociale efectuată de serviciul de specialitate, plata urmând a fi făcută de agențiile teritoriale ale ANPS. Este reglementată posibilitatea suspendării ajutorului social în situația familiilor și a persoanelor singure care nu își îndeplinesc obligația de a face lunar dovada că sunt în căutarea unui loc de muncă sau că nu au refuzat un loc de muncă, precum și în cazul celor care nu prezintă trimestrial declarația pe proprie răspundere privind componența familiei și a veniturilor realizate. Totodată, este prevăzută asigurarea accesului la serviciile de sănătate prin plata din bugetul de stat a contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele din familiile beneficiare de ajutor social. Resurse financiare prevăzute de la bugetul național sunt în cuantum de 740 mil. lei/an.

I.3. Pentru *sprijinirea familiilor cu copii, cele mai sărace*⁷¹, programul de acordare a alocației familiale complementare și a alocației de susținere pentru familia monoparentală a fost revizuit, instituindu-se o singură alocație, alocația pentru susținerea familiei. Programul asigură focalizarea acestui tip de transfer financiar spre familiile cu venituri extrem de reduse (primele 3 decile ale populației) și are ca avantaj suplimentar stimularea participării școlare a copiilor din familiile beneficiare, conducând și la creșterea șanselor de asigurare a bunăstării personale prin propriile eforturi. În perioada 2011-2013, această măsură beneficiază de o alocare de la bugetul național de 466 mil. lei/an.

I.4. Începând cu data de 1 ianuarie 2011, în scopul creșterii participării femeilor la piața muncii, în România este reglementată o nouă modalitate de **acordare a indemnizației pentru creșterea copilului**. Conform acestui program, părinții pot opta pentru 2 variante de acordare a indemnizației pentru creșterea copilului, legislația asigurând beneficiarilor protecția locului de muncă, angajatorului fiindu-i interzisă concedierea acestora pentru o perioadă de încă 6 luni după reîntoarcerea în activitate.

Varianta I (concediul și indemnizația pentru creșterea copilului până la vârsta de 1 an) prevede acordarea unei indemnizații lunare, în cuantum de 75% din media veniturilor nete realizate pe ultimele 12 luni. Programul stipulează acordarea unui stimulent de inserție profesională, al cărui cuantum poate acoperi total sau parțial costurile serviciilor de supraveghere a copilului pe timpul

⁷⁰ Pentru stabilirea limitei maxime vor fi realizate simulări raportate la costurile efective ale necesităților zilnice de trai, de îngrijire a persoanelor dependente, de educare și de dezvoltare armonioasă a copiilor

⁷¹ Programul este rezultatul consolidării a două alocații anterioare, respectiv alocația familială complementară și alocația de susținere pentru familia monoparentală reglementate de OUG nr. 105/2003 privind alocația familială complementară și alocația de susținere pentru familia monoparentală, aprobată cu completări prin Legea nr. 41/2004, cu modificările ulterioare, care s-a abrogat, având aplicabilitate până la 31 decembrie 2010.

zilei, pentru persoanele care se întorc la activitatea profesională. Cea de a doua variantă (concediul pentru creșterea copilului până la vârsta de 2 ani) prevede acordarea unei indemnizații lunare, în cuantum de 75% din media veniturilor nete realizate pe ultimele 12 luni, fără stimulent de inserție.

În perioada 2011-2013, **pentru creșterea calității vieții persoanelor ce aparțin grupurilor vulnerabile, inclusiv a persoanelor vârstnice**, România urmează să reorganizeze și modernizeze sistemul serviciilor sociale destinate acestora. Proiectul de lege privind asistența socială instituie o nouă clasificare și definire a serviciilor sociale, cu scopul de a facilita accesul la aceste servicii a tuturor categoriilor aflate în nevoie, inclusiv a persoanelor vârstnice, concomitent cu asigurarea sustenabilității funcționării sistemului.

Strategia Guvernului României de incluziune a minorității romilor pentru perioada 2011-2020 urmărește includerea, pe agenda autorităților publice centrale și locale, a unor măsuri concrete care să conducă la creșterea gradului de incluziune socio-economică a acestei minorități. Implementarea strategiei se bazează pe un plan de măsuri care vizează domeniile educației, sănătății, protecției copilului, ocupării forței de muncă, locuinței, justiției și ordinii publice și culturii.

1.5. Reducerea excluziunii sociale în rândul copiilor și tinerilor și creșterea calității vieții acestora

În anul 2011, pentru **protecția grupurilor vulnerabile de copii și tineri** care necesită o atenție specială, sunt în curs de elaborare o serie de acte normative care au ca obiectiv: revizuirea standardelor de calitate pentru serviciile de prevenire a separării copilului de părinți și pentru serviciile destinate copilului separat, temporar sau definitiv, de părinți; elaborarea standardelor de cost pentru serviciile de consiliere; reglementarea modalităților de sprijin a familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea copiilor precum și organizarea și funcționarea serviciilor de tip familial.

În perioada 2011-2012, în scopul **creșterii calității vieții copiilor cu dizabilități, cu HIV/SIDA și cu boli cronice grave/terminale aflați în protecție specială**, România are în vedere înființarea de noi centre de recuperare și case de tip familial și/sau apartamente. Această inițiativă va avea ca rezultat înființarea a 24 de noi case de tip familial și/sau apartamente și a două centre de recuperare, astfel încât 300 de copii, inclusiv cei cu cerințe educative speciale, cu HIV/SIDA să poată beneficia de îngrijire specializată de calitate. Inițiativa are o alocare financiară de la bugetul național de 15,2 mil. lei.

De asemenea, în perioada 2011-2013, România sprijină **integrarea socială a copiilor/tinerilor cu dizabilități** și asigurarea accesului acestora la servicii de recuperare și asistență medicală specializată. În acest scop, vor fi diversificate serviciile oferite pentru copiii/tinerii cu tulburări de spectru autist (TSA), va fi creată rețeaua centrelor de consiliere și asistență specializată pentru persoanele tinere cu TSA și va fi elaborată strategia națională de integrare socială și profesională a acestor persoane. Măsura beneficiază de o finanțare de 1,69 mil. lei asigurată de FSE prin POS DRU.

În scopul incluziunii sociale active și a creșterii participării femeilor la piața muncii, în perioada 2011-2013, România are în vedere **crearea sistemului public standardizat în domeniul îngrijirii pe timp de zi a copiilor** prin constituirea rețelei publice de bone acreditate și calificate și a sistemului de monitorizare pentru asigurarea calității acestor servicii. Inițiativa va avea următoarele rezultate: elaborarea normelor metodologice de aplicare a legislației privind

înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor de îngrijire a copiilor pe timpul zilei; înființarea în cadrul autorităților locale (municipale, orașenești și/sau comunale) a cel puțin 35 de compartimente pentru administrarea și coordonarea serviciilor de îngrijire a copiilor pe timpul zilei; selectarea a 2.115 femei în vederea calificării pentru ocupația de bonă; elaborarea standardului ocupațional pentru calificarea de bonă ce îngrijește pe timpul zilei copii la domiciliul propriu și a celui de pregătire profesională pentru obținerea acestei calificări; elaborarea metodologiei privind asigurarea calității serviciilor de îngrijire a copiilor pe timpul zilei la domiciliul bonei și a curriculum-ului de formare necesare instruirii supervisorilor din cadrul consiliilor județene/locale. Inițiativa beneficiază de un buget de 1,10 mil. lei asigurat din FSE (POS DRU).

Pentru *prevenirea abandonului școlar în rândul copiilor provenind din medii defavorizate socio-economic*, în perioada 2011-2013, MMFPS și MECTS sunt implicate, în parteneriat cu organizații non-guvernamentale, în derularea unui proiect care are ca obiectiv oferirea de servicii educaționale pentru acești copii. Implementarea acestei inițiative va avea ca rezultate înființarea a 32 de centre de pregătire școlară; susținerea financiară pentru a fi trimiși la grădiniță și/sau la școală a 7.680 copii, cu vârste cuprinse între 6 și 16 ani, care sunt proveniți din comunități defavorizate sau sunt de etnie romă. Inițiativa beneficiază de finanțare din FSE (POS DRU) în valoare de 19,96 mil. lei.

II. Incluziunea socială activă

II.1. În vederea participării active a persoanelor aflate în risc de sărăcie și a comunităților defavorizate la punerea în practică a celor mai potrivite măsuri pentru combaterea sărăciei, România are în vedere crearea cadrului adecvat în vederea *facilitării accesului și a participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii*.

În acest mod se urmărește dezvoltarea activităților și serviciilor generatoare de profit pentru a ajuta persoanele expuse riscului de exclusiune socială să se integreze sau reintegreze pe piața muncii, în întreprinderile economiei sociale și/sau în economia formală, dezvoltarea programelor specifice pentru (re)integrarea pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile și a programelor de formare pentru dezvoltarea competențelor și calificărilor de bază pentru acestea. Categoriile de persoane vizate sunt: persoanele de etnie roma, persoanele cu dizabilități, tineri sub 18 ani care părăsesc sistemul instituționalizat de protecție a copilului, persoane care trăiesc din venitul minim garantat, persoane fără adăpost, persoane care locuiesc în comunități izolate etc.

În perioada 2011-2013, se estimează crearea a 500 de structuri de economie socială și a 10.000 de locuri de muncă în cadrul acestor structuri de economie socială, iar 150.000 de persoane vor participa la programe de calificare/recalificare destinate grupurilor vulnerabile. În cursul anului 2011 este programată lansarea a trei cereri de propuneri de proiecte, cu finanțare din FSE, cu un buget estimativ de 162 mil. Euro.

II.2. În cursul anului 2011, urmează să fie *definitivat cadrul legal privind sectorul economiei sociale*. Proiectul de lege are ca obiect reglementarea domeniului economiei sociale, definirea conceptului și identificarea persoanelor juridice care fac parte din acest domeniu, precum și introducerea unor măsuri de sprijinire și promovare a economiei sociale.

III. Dezvoltarea infrastructurii sociale

Criza economică din ultimii ani a afectat în mod inegal regiunile țării, existând discrepanțe regionale semnificative în ceea ce privește rata sărăciei. Regiunea cu cea mai mare rată a sărăciei relative la nivelul anului 2008 este regiunea Nord-Est (27,2%), iar cea mai puțin săracă este reprezentată de București – Ilfov (4,7). De asemenea, se constată o sărăcie ridicată și în regiunile Sud – Vest (23,3%) și Sud – Est (22,7%).

III.1. În perioada 2011-2013, pentru realizarea unei dezvoltări economice și sociale echilibrate a regiunilor României este sprijinită dezvoltarea durabilă a orașelor prin planuri integrate de dezvoltare urbană, care pot cuprinde inclusiv proiecte în domeniul locuințelor sociale (POR/Axa prioritară 1, Domeniul de intervenție 1.1. Planuri integrate de dezvoltare urbană). Scopul acestei intervenții financiare este de a îmbunătăți infrastructura socială în orașe (centre de îngrijire a copiilor, centre pentru persoane vârstnice, centre de asistență pentru persoanele cu deficiențe, centre pentru tineret, persoane aflate în dificultate etc.), precum și de a asigura condiții de locuit decente pentru persoanele aparținând categoriilor sociale dezavantajate care nu pot avea acces la o locuință în proprietate sau nu pot închiria o locuință în condițiile pieței. În vederea realizării de locuințe sociale, măsura prevede că finanțarea se acordă numai pentru activități de renovare și/sau schimbare a folosinței clădirilor existente care se află în proprietatea autorităților locale. De altfel, solicitanții unor astfel de proiecte pot fi numai autoritățile publice locale. Valoarea alocată domeniului de intervenție 1.1. pentru perioada 2011-2013 este de 745 mil. Euro (3.129 mil. lei), iar suma maximă ce poate fi cheltuită pentru reabilitarea locuințelor în perioada 2007-2013, conform regulamentelor europene, nu poate depăși 2% din alocarea FEDR (cca. 180 MEuro).

III.2. În scopul reducerii disparităților regionale și îmbunătățirii infrastructurii sociale, de sănătate și de educație, în perioada 2011-2013, România are în vedere:

- realizarea unor investiții destinate reabilitării clădirilor pentru centre sociale multifuncționale și rezidențiale, intervențiile având ca scop îmbunătățirea calității infrastructurii serviciilor sociale, inclusiv crearea/modernizarea facilităților de acces pentru persoane cu dizabilități și dotarea cu echipamente adaptate nevoilor beneficiarilor de servicii oferite de aceste centre sociale;
- realizarea unor investiții destinate îmbunătățirii calității infrastructurii serviciilor de asistență medicală și repartizării teritorial - regionale echilibrate a acestora, pentru asigurarea unui acces egal al cetățenilor la serviciile de sănătate;
- reabilitarea /modernizarea/ dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a infrastructurii pentru formare profesională continuă pentru asigurarea condițiilor necesare învățământului public și creșterea participării la educație și formare.

Pentru aceste intervenții, alocarea financiară pentru perioada 2011-2013 este în valoare de 297 mil. Euro⁷².

IV. Reforma sistemului național de sănătate

Îmbunătățirea accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate se va realiza prin dezvoltarea unei infrastructuri sanitare adecvate și prin creșterea calității serviciilor medicale.

⁷² Valoarea solicitată (FEDR+buget de stat) a proiectelor depuse, până în anul 2011, a depășit cu 3.306 mil. lei valoarea alocată (FEDR+buget de stat) pentru Axa prioritară 3 a POR, iar valoarea solicitată a cererilor de finanțare aflate în evaluare este de 3.906 mil. lei

IV.1. O primă măsură pentru realizarea acestui obiectiv o constituie **implementarea programelor naționale de sănătate care să răspundă problemelor de sănătate publică prioritare și nevoilor persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile** în vederea scăderii incidenței bolilor transmisibile, a mortalității prin boli netransmisibile, precum și a mortalității infantile. Valoarea alocată pentru perioada 2011-2013 este de 5.249,082 mil. lei.

IV.2. În scopul **asigurării asistenței medicale în zonele izolate și în cele defavorizate economic** și pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației din zonele rurale defavorizate, până la sfârșitul anului 2011 va fi elaborată *Strategia de asistență medicală primară și servicii medicale în mediul rural*. Bugetul estimat pentru realizarea acestei măsuri este de 0,2 mil. Euro.

IV.3. Eficientizarea economică a sistemului de sănătate implică reducerea costurilor la nivelul unităților spitalicești ceea ce va permite o redistribuire a resurselor către alte segmente de asistență medicală (medicină primară, asistența ambulatorie, asistența de zi, îngrijiri la domiciliu, etc) care pot asigura tratamentul unui număr mai mare de pacienți, cu cheltuieli mai mici față de cele din spitale, dar și creșterea calității actului medical, a accesului la servicii, creșterea gradului de satisfacție a pacienților și a personalului medical.

Pentru oferirea și garantarea accesului tuturor cetățenilor la servicii de sănătate de înaltă calitate, prin asigurarea resurselor umane profesionalizate, vor fi realizate următoarele activități: informatizarea sistemului de sănătate, dezvoltarea asigurărilor private în sistemul asigurărilor de sănătate, aplicarea procesului de descentralizare în sistemul de sănătate, reorganizarea și eficientizarea spitalelor (incluzând monitorizarea implementării *Strategiei de descentralizare în sistemul de sănătate, Strategiei naționale de raționalizare a spitalelor*⁷³ și elaborarea și implementarea *Planului național privind spitalele*) și dezvoltarea sistemului de asistență primară și ambulatorie prin care se urmărește găsirea unor formule viabile pentru asigurarea permanenței asistenței medicale primare, inclusiv în mediul rural. Alocarea financiară, pentru perioada 2011-2012, este în valoare de 4,753 mil. lei.

IV.4. În vederea **creșterii accesului populației la servicii medicale de calitate**, care să răspundă necesităților acesteia, în special ale persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, va fi asigurată dezvoltarea și modernizarea infrastructurii furnizorilor de servicii medicale și dotarea acestora cu aparatură/echipamente medicale și mijloace de transport specifice.

În perioada 2011-2013, va fi continuată dezvoltarea și modernizarea infrastructurii unităților sanitare (inclusiv prin construcția de spitale noi), alocarea financiară pentru aceste intervenții fiind de 1.609 mil. lei.

Vor fi reabilitate unități sanitare publice, precum *Unitatea de primiri urgențe-Tg. Mureș* și *secțiile de obstetrică-ginecologie și neonatologie din 20 de spitale*. Prin îmbunătățirea eficienței sectorului sanitar, în special în domeniul asistenței mamei și copilului, se dorește reducerea mortalității materne și infantile și asigurarea accesului echitabil la servicii de sănătate, valoarea alocată acestor măsuri, pentru perioada 2011-2012, fiind de 61 mil. euro.

⁷³ Strategia propune clasificarea spitalelor pe cinci categorii, în funcție de nivelul de competențe, stabilind elaborarea unui plan național privind spitalele și a unui plan regional și local privind sistemul spitalicesc. Strategia prevede crearea unui fond național de reechilibrare a bugetelor spitalelor, care va avea ca principale criterii clasificarea spitalelor și principiul "banii urmează pacientul".

În perioada 2011-2013, în cadrul programului “Reforma sectorului sanitar – faza a II-a (APL II - Adaptable Program Loan)”, urmează să fie continuată *dotarea cu aparatură/echipamente medicale* a aproximativ 70 de spitale, pentru această măsură fiind alocați 15,4 mil. euro provenind din fonduri externe rambursabile. Totodată, Ministerul Sănătății va derula programul bugetar *Dotarea cu aparatură, echipamente medicale și dispozitive medicale* în cadrul căruia sunt prevăzute fonduri de 723 mil. lei. Se are în vedere și *dotarea cu mijloace de transport specifice* (681 de ambulanțe și autosanitare, 2-6 elicoptere medicalizate) pentru care alocarea bugetară estimată este de 260 mil. lei.

Resurse financiare - inclusiv contribuția fondurilor europene

Pentru perioada 2011 – 2013, resursele financiare prevăzute sunt:

- buget de stat – 7.841,082 mil. lei (programe de sănătate și de investiții);
 - 5.267 mil. lei (costuri estimate pentru finanțarea programului privind *venitul minim de inserție*);
- Fondul Social European:
 - POS DRU/Axa prioritară 6 – *Promovarea incluziunii sociale*. În cursul anului 2011 este programată lansarea a trei cereri de propuneri de proiecte cu un buget estimativ de 162 mil. Euro;
 - PO DCA - 4,753 mil. lei;
- Fondul European pentru Dezvoltare Regională prin POR:
 - Axa prioritară 1 *Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli urbani de creștere*, pentru perioada 2011-2013 suma alocată este de 745 mil. Euro (3.129 mil. lei), din care pentru infrastructura socială aproximativ 186 mil. Euro (782 mil. lei);
 - Axa prioritară 3 *Îmbunătățirea infrastructurii sociale* (DMI 3.1., 3.2. și 3.4.), pentru perioada 2011-2013 suma alocată este de 297 mil. Euro;
- fonduri rambursabile - 76,6 mil. Euro.

Legătura cu inițiativele emblematiche *Europa 2020*

O creștere favorabilă incluziunii presupune asigurarea autonomiei cetățenilor prin rate ridicate ale ocupării forței de muncă, investirea în dezvoltarea competențelor, combaterea sărăciei.

Pentru implementarea inițiativei emblematiche „*O platformă europeană de combatere a sărăciei*”, vor fi întreprinse, la nivel național, demersuri pentru promovarea responsabilității colective și individuale pentru combaterea excluziunii sociale. În acest context, sunt identificate soluții pentru a crește implicarea persoanelor, a familiilor sau a comunităților în procesul de luare a deciziilor, precum și în procesul de implementare a măsurilor privind combaterea sărăciei, acest fapt constituindu-se în unul dintre punctele slabe ale sistemului românesc. Programul Național de Reformă prevede o serie de măsuri ce au ca obiectiv (re)integrarea socială a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (familiile monoparentale, persoanele cu handicap, persoanele de etnie romă, persoanele fără adăpost, copiii, tinerii).

Mecanismul de monitorizare

Monitorizarea implementării acestor măsuri se va face pe baza unui mecanism intern stabilit de către fiecare instituție responsabilă. Trebuie ținut cont de faptul că, pentru atingerea acestei ținte, politicile sociale trebuie privite ca un tot unitar, corelând politicile de incluziune socială cu cele de ocupare, sănătate, și educație.

Monitorizarea implementării măsurilor pentru reducerea sărăciei va fi efectuată de către MMFPS, pe baza datelor primite de la toate instituțiile implicate, rezultatele urmând a fi centralizate și cuprinse în rapoartele anuale comune privind protecția socială și incluziunea socială.

Ca urmare a implementării măsurilor identificate și a utilizării eficiente a fondurilor europene, România își propune o reevaluare, la sfârșitul anului 2014, a nivelului asumat al țintei naționale privind reducerea sărăciei.

Capitolul 7 - ASPECTE ORIZONTALE ȘI METODOLOGICE

7.1 STABILIREA ȚINTELOR NAȚIONALE EUROPA 2020

Imediat după Consiliul European din martie 2010, pornind de la concluziile acestuia, România a declanșat procesul stabilire a țintelor naționale *Europa 2020*. Se poate considera că acel moment a constituit, practic, punctul de pornire al noii construcții a Programului Național de Reformă.

Pentru asigurarea unei abordări coerente și concordante cu acțiunile simultane de la nivel european, Departamentul pentru Afaceri Europene a elaborat o metodologie de stabilire la nivel național a țintelor *Strategiei Europa 2020*. Conform metodologiei, a fost creat câte un grup de lucru pentru fiecare obiectiv al strategiei, cu excepția obiectivului „20/20/20” - energie-schimbări climatice, pentru care au fost constituite trei grupuri. Au fost operaționalizate, astfel, șapte grupuri de lucru sectoriale pentru stabilirea țintelor naționale *Europa 2020*, formate din reprezentanți ai tuturor instituțiilor cu responsabilități în domeniile aferente obiectivelor. Fiecare grup de lucru sectorial a fost coordonat de ministerul cu atribuții majore în domeniul respectiv.

Pe baza a trei scenarii - optimist, realist și pesimist – grupurile de lucru au formulat propuneri preliminare pentru valorile țintelor naționale *Europa 2020*. Valorile astfel stabilite au fost asumate de *Grupul de lucru la nivel înalt*, la 29 aprilie 2010, și aprobate în ședință de guvern. Ele au constituit, în același timp, baza mandatului delegației române la reuniunea trilaterală Comisia Europeană - Președinția spaniolă a Consiliului UE - România, desfășurată la Bruxelles, în data de 3 mai 2010.

Rezultatele dialogului la nivel european au fost discutate și în cadrul grupurilor de lucru și al formațiunilor Consiliului UE, mai ales pentru aspectele care necesitau clarificări și armonizări metodologice.

În perioada care a precedat reuniunea Consiliului European din 17 iunie 2010, grupurile de lucru sectoriale și-au concentrat activitatea pe definirea principalelor politici, programe și măsuri destinate atingerii țintelor naționale. O atenție specială a fost acordată estimării resurselor financiare și evaluării cadrului instituțional și legislativ, necesare implementării acestor politici și reevaluării fezabilității țintelor naționale stabilite. Atât rezultatele intermediare, cât și cele finale, ale procesului de stabilire a țintelor naționale au fost supuse dezbaterii în ședințele comisiilor de dialog social din cadrul ministerelor coordonatoare ale grupurilor de lucru sectoriale.

Eforturile conjugate ale tuturor factorilor implicați la nivel național (structuri ale administrației centrale, parteneri sociali, societatea civilă, mediul academic și cel de afaceri) au urmărit asigurarea condițiilor necesare pentru adoptarea *Strategiei Europa 2020* la reuniunea Consiliului European din 17 iunie a.c. În acest scop, setul final de valori pentru obiectivele naționale *Europa 2020* a fost validat în cadrul *Grupului de lucru la nivel înalt* (din data de 8 iunie 2010) și, ulterior, aprobat în ședință de guvern. În reuniunea trilaterală Comisia Europeană - Președinția belgiană a Consiliului UE – România, desfășurată la Bruxelles în data de 7 octombrie 2010, partea română a prezentat acest set de valori ale țintelor naționale *Europa 2020*.

Elementele rezultate din această etapă de translatăre la nivel național a obiectivelor strategiei *Europa 2020* au constituit unul din pilonii principali ai noului *Program Național de Reformă*.

7.2 ELABORAREA PROIECTULUI PNR

Elaborarea proiectului *PNR 2011-2013* a avut în vedere, în primul rând, metodologia recomandată statelor membre de SG COM în documentul atașat scrisorii SG/D1/SW/cf ARES din data de 22.09.2010. Pe baza structurii propuse în această metodologie a fost conceput prezentul proiect al PNR, care urmărește să asigure, în același timp, continuitatea reformelor din etapa anterioară. Pentru aceasta, proiectul actualului program a preluat din planul de acțiuni pentru implementarea *PNR 2007-2010* principalele măsuri de reformă convenite cu Comisia Europeană și cu organismele financiare internaționale și își propune o monitorizare strictă a acestora, ca parte a mecanismului general de urmărire a implementării.

Proiectul *PNR 2011-2013* a fost realizat sub coordonarea DAE, pe baza contribuțiilor instituțiilor reprezentate în *Grupul de lucru pentru Strategia Europa 2020*.

Prima versiune a documentului a fost transmisă, spre consultare și aprobare, tuturor instituțiilor implicate în implementare. Propunerile de completare și modificare transmise de acestea au fost analizate și preluate (în funcție de situație), iar documentul rezultat a fost supus dezbaterii în reuniunea *Grupului de lucru la nivel înalt*.

Versiunea rezultată din acest proces a fost înaintată Guvernului României și aprobată în ședința acestuia din prima săptămână a lunii noiembrie 2010.

7.3 ELABORAREA PNR FINAL

Versiunea finală a PNR a fost elaborată pe baza contribuțiilor celor șapte grupuri de lucru sectoriale⁷⁴, precum și a trei grupuri operative⁷⁵ (*task-forces*), special constituite în acest scop. În plus, PNR final include, acolo unde este cazul, măsuri recomandate de COM în cadrul *Analizei Anuale a Creșterii*, acțiuni pentru SM din cadrul celor șapte inițiative emblematice (*flagships*) ale strategiei *Europa 2020*, și recomandările COM rezultate în urma evaluării proiectului PNR și discuțiilor bilaterale din 15 februarie, respectiv 11 martie a.c.

De asemenea, PNR final asigură coerența cu principalele condiționalități pentru punerea în aplicare a angajamentelor asumate de România în cadrul noului acord de tip preventiv încheiat cu UE și FMI, respectiv *Pactul Euro Plus*.

7.4 COMUNICAREA PUBLICĂ

Pentru a face vizibilă, în România, strategia *Europa 2020* și pentru a asigura transparența implementării acesteia, documentele de fundamentare ale țintelor naționale și valorile acestora au fost publicate pe paginile de internet ale DAE și ale ministerelor coordonatoare ale grupurilor de lucru sectoriale.

În același timp, atât propunerile preliminare, cât și cele finale ale țintelor naționale *Europa 2020* au făcut obiectul dezbaterilor publice organizate atât la nivelul instituțiilor implicate, cât și la nivel național.

În perioada 21-29 mai 2010, DAE, în parteneriat cu ministerele și celelalte autorități publice implicate, a organizat dezbateri publice în cadrul unor mese rotunde tematice. De asemenea, la 10

⁷⁴ Câte un grup de lucru pentru fiecare obiectiv Europa 2020: CDI, ocuparea forței de muncă, mediu-schimbări climatice, eficiență energetică, resurse regenerabile, educație, incluziune socială.

⁷⁵ Activitatea acestor trei grupuri operative a abordat scenariul macroeconomic 2011-2014 și cele două reforme prioritare: creșterea eficienței și eficacității administrației publice, respectiv îmbunătățirea mediului de afaceri.

în iunie 2010, DAE a organizat în parteneriat cu Parlamentul României (Comisia de Afaceri Europene) o conferință națională cu tema *România și Europa 2020: viziune, provocări și priorități strategice*, la care au luat parte reprezentanți ai structurilor guvernamentale, partenerilor sociali, mediului academic și societății civile.

Difuzarea în teritoriu (cu sprijinul autorităților administrației locale) a obiectivelor și instrumentelor strategiei *Europa 2020* a fost realizată și prin intermediul *Consilierului European*, revistă de informare și analiză privind afacerile europene. În acest scop, publicația a consacrat integral numărul din luna mai 2010 strategiei, conferindu-i un rol esențial în formularea răspunsurilor la provocările globale actuale.

DAE împreună cu Departamentul de Relații Internaționale și Integrare al Școlii Naționale de Studii Politici și Administrative (SNSPA) a organizat, în perioada septembrie-noiembrie 2010, o serie de conferințe itinerante în cadrul cărora a fost prezentată *Strategia Europa 2020* și principalele elemente ale *Programului Național de Reformă 2011-2013*.

Procesul de informare și consultare publică a continuat și în anul 2011, prin organizarea unor evenimente menite să aducă în prim plan măsurile care trebuie implementate în vederea atingerii obiectivelor propuse în contextul strategiei *Europa 2020*, a creșterii gradului de implicare a autorităților locale în elaborarea și implementarea PNR, precum și a antrenării societății civile în elaborarea versiunii finale a PNR 2011-2013. La data de 10 martie 2011, DAE a organizat, în parteneriat cu Parlamentul României (Comisia de Afaceri Europene), conferința națională cu tema „*Strategia Europa 2020: obiective și priorități naționale de reformă*”. Evenimentul a marcat încununarea eforturilor depuse de autoritățile române pentru definirea, la nivel național, a obiectivelor și priorităților naționale de reformă în contextul implementării obiectivelor strategiei *Europa 2020*.

Conferința a constituit un bun prilej pentru dezbaterile celor mai importante aspecte ale *Programului Național de Reformă 2011-2013* (obiective, resurse, responsabilități, evaluare, monitorizare) și a marcat **lansarea unei serii de trei mese rotunde tematice**, în perioada 24-29 martie 2011, organizate cu sprijinul ministerelor coordonatoare ale grupurilor de lucru sectoriale pentru strategia *Europa 2020*, și conform priorităților strategiei *Europa 2020*: creștere inteligentă, creștere favorabilă incluziunii și creștere durabilă.

Diseminarea și promovarea informațiilor referitoare la măsurile care trebuie implementate în scopul atingerii obiectivelor și țintelor naționale propuse în contextul strategiei *Europa 2020* a fost realizată și prin editarea de către DAE a unui pliant și unei broșuri, ce pot fi accesate și electronic pe site-ul instituției (www.dae.gov.ro).

În stabilirea datelor privind desfășurarea acestor evenimente, DAE a avut în vedere reperele calendaristice convenite la nivel european, inclusiv sub aspectul transmiterii - *la sfârșitul lunii aprilie 2011* - a versiunii finale a PNR.

7.5 MONITORIZARE

Pentru secțiunea de *coordonare tematică*, procesul de monitorizare are în vedere două componente: una internă, asigurată de fiecare instituție responsabilă pentru realizarea măsurilor din domeniul de competență și o altă componentă, la nivelul guvernului, de care se ocupă DAE, în calitate de coordonator național. Progresele înregistrate în implementarea reformelor vor fi examinate și evaluate periodic (trimestrial) pe baza rapoartelor pe care instituțiile coordonatoare ale grupurilor de lucru sectoriale le vor elabora și transmite coordonatorului național al strategiei *Europa 2020*. Acesta va supune atenției Guvernului concluziile examinării stadiului, va semnala

eventualele întârzieri sau derapaje în aplicarea măsurilor programate și va propune măsuri corective. Cadența monitorizării va putea fi intensificată în funcție de evoluțiile înregistrate.

Pentru implementarea efectivă a strategiei *Europa 2020* sunt necesare atât o abordare integrată, cât și o coordonare între toți actorii interesați, din sectorul public și privat. În acest context, un rol important ar putea avea *Pactul teritorial*, ce poate fi o oportunitate pentru o contribuție mai eficientă a comunităților locale în atingerea obiectivelor *Europa 2020*.

Comitetul Regiunilor, promotorul conceptului de *Pact teritorial*, susține implicarea municipiilor și autorităților administrației publice locale în efortul de atingere a țintelor naționale aferente *Europa 2020*. În acest sens, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale, trebuie analizată oportunitatea utilizării acestui mecanism și identificate modalitățile concrete prin care se poate realiza acest demers.

Ținând cont de faptul că un *Pact teritorial* presupune acordul între diferitele niveluri de guvernare (național, regional și local), părțile implicate trebuie să acționeze de o manieră coordonată - luând în considerare potențialul teritorial - atât în identificarea politicilor necesare și în stabilirea modalității în care acestea pot fi adaptate pentru asigurarea unei realizări mai eficiente a reformelor structurale necesare, cât și în ceea ce privește resursele financiare ce vor fi utilizate pentru atingerea obiectivelor.

Astfel, în vederea elaborării *Pactului teritorial*, la nivel național, sunt necesare:

- realizarea unui studiu care să evidențieze diferențele teritoriale (la nivel de unitate administrativ-teritorială) în ceea ce privește gradul de atingere a obiectivelor *Europa 2020*, pentru a se putea identifica măsuri politice adaptate la nivel regional, județean și local;
- analizarea de către MDRT, MAI, DAE și asociațiile autorităților administrației publice locale a oportunității și modalităților de utilizare a pactului teritorial în România;
- semnarea unor pacte teritoriale-pilot, pe bază de voluntariat, cu acele municipii sau consilii județene care doresc să contribuie în mod particular la atingerea țintelor stabilite la nivel național.

La sfârșitul anului 2013, DAE va comanda un studiu extern privind implementarea măsurilor cuprinse în *PNR 2011–2013*. Acest studiu, care va fi realizat de ONG-uri sau firme specializate, se va baza pe analize de impact al măsurilor de politică prevăzute. În funcție de concluziile acestei evaluări și de perspectivele economiei naționale pentru următorul orizont de 3-5 ani, se vor actualiza țintele naționale pentru strategia *Europa 2020*.

ANEXE